FRANÇOISE HARDY • NICK DRAKE • DEMİRHAN BAYLAN • PLACEBO • ELVIS COSTELLO • CAMILLE PAGLIA

ROLL

ROLL 93

112480 ocak 2005/01
3.5 YTL (3 500 000 TL)

80 ah ile vah 80'ler

End Apartheid

DÜŞÜK PANTOLONLAR
Kirli okullarda haşarı oğlanlar
Bütün kuralları çiğniyor okul müdürleri
Eğleniyor herkes, akıl bir karış havada
Kırıp parçalıyorlar sıraları aletleri
Bütün hocalar gitmiş pub'a
Matrak geçiyorlar boyuna
Düşünmemeye çalışıyorlar öğle tatili zilinin
Bir daha ne zaman çalacağını

Ah ne eğlenceydi
Ama sonu hakikaten kötü oldu
Bütün öğrendiğim okulda
Kırmak değil, çarpıtmak kuralları
Ne eğlenceydi ama
Vaktiyle çok kötü görünüyordu gerçi
Değişik yollar denemek
Günler arasında değişiklik yaratmak için

Müdür gününü tamamladı
Bütün çocuklar fırladı dışarı
Komşu okulun çocuklarıyla kavgaya
Kural böyle, her dönem
Oturuyor yalnız, biliyor elindeki kamışı
Arka taraflar her zamanki gibi aynı
Bütün ufak tefekler kocaman yalanlar söyler
Eve yürümek salyangozları ezerek

Bir sürü kız, bir sürü oğlan
Bir sürü koku, bir sürü gürültü
Parkta futbol oynamak
İtelemek kızakları karanlıkta
Düşük pantolonlar, kirli tişörtler
Çekilen saçlar, yenilen pislikler
Gelir hoca bunlara son vermek için
Kafanın arkasına indirerek plastik sopayla

BENİM MANİTA
Benim manita hastadır bana
Bu akşam film izlemek istemedim
Bunu çok zorlanarak söyleyebildim
Ondan sıkıldığımı düşündü
Neden göremiyor ki
Onu ne kadar beğendiğimi
Ama evde oturmak istiyorum ara sıra
Bir başıma televizyon izlemek

Benim manita hastadır bana
Bir saat doldu telefonda
Zar zor çıktı bir kelime ağzımızdan
Denedim ama duyulmadı sanki
Neden anlatamıyorum ki
Neden içimde bu acı
Ne söylesem çünkü
Çakmıyor
Kavrayamıyor
Tastamam yanlış anlıyor

Benim manita hastadır bana
Daha geçen gece tartıştık
Dedim işte meselenin bam teli
Konuştuk konuştuk gün ışıyana kadar
Zannettim ki anlaştık
Zannettim ki ne varsa döktük
Şimdi ne zaman ağzımı açsam
Umursamadığımı söylüyor
Farkında olmadığımı
Şimdiyse zayıf olduğumu

ANASININ OĞLU
Pub'da, yedi otuz civarında
Annesi kontrol ediyor yüzünü kirletip kirletmediğini
O ve annesi, her yere beraber giderler
Tutar anacığının elini incelik göstermeden

Anasıyla yaşıyor tam kırk yıldır
Komşulara sorsanız, kesin ibnedir
Normal bir adam davranmaz böyle çünkü
Ne mutlu ona duymuyor ardından konuşulanları

Ölünce annesi, bir ağlama tutturacak
Yapayalnız kalacak çünkü
Ölülerden korkar üstelik
Kaybedecek mi annesini bu cennet evinde?

Londralı bir kızla çıkmıştı bir keresinde
Bir otelde pis bir haftasonu
Kız çıkarıncı tişörtünü birden durdu
Kız daha onikisinde, o otuzundaydı

Bu olaydan sonra bir acı kapladı içini
Artık hiç çıkmayacaktı kızlarla bir daha
O günden sonra bunu yapmadı da
Pis bir şey istiyor canı şimdi

HATALAR
Sonradan anlamak o kadar da kolay değil • Ayakta durabilmek için gereken temel ihtiyaçları • Hayatı yaşamak için yeterli bilgin olduğunu düşünürsün • Ama yanından geçip giden talih kuşlarının geç farkına varırsın •• Erken başlamak o kadar da önemli değil • Ama zamanlama hakikaten elzem • Kaçan fırsat kaçmıştır ömür boyu • Hiç bilemezsin nasıl biri olabileceğini •• Bir kere gitti mi, gitmiş demektir • Öğreneceksin zamanla bunun bedelini • Zamanın çok daha iyi kullanılabilirdi •• Fakat sanma ki hayat kolay • Asla talih kuşu konmayabilir kafana • Bırakıverirler seni, düşkün, üşümüş ve adsız • Kundaktan mezara, tastamam bir başarısızlık olarak

MICHAEL CAINE
Yürüyor bir yerlere bilemiyorum neresi
İtfaiyecileri görüyorum
pencerelerden atlıyorlar
Panik var, birinin çığlığını duyuyorum

Gazetesini alıp benim cebime koyuyor
Parmaklarımı temiz tutabilmek için
çok çaba harcıyorum
Hatırlayamıyorum söyle neydi adı onun

(Benim adım Michael Caine)

Tek istediğim bir fotoğraf ya da bir laftı
eve asabileceğim
Bir fotoğraf ya da bir laf, saklayabileceğim

Güneş gülüyor yine bir gün doğuyor
Bir gölge görüyorum, çıkıp
uyarmak istiyorum onu
Duymadı galiba, döndü arkasını
Sessiz adam takip ediyor
Ve parmağını dosdoğru sana tutuyor
Feda etmek zorunda kaldı gururunu, evet
Ve boşverdi her şeye

(Ben Michael Caine)

Tek istediğim bir fotoğraf ya da bir laftı
eve asabileceğim
Bir fotoğraf ya da bir laf, saklayabileceğim

Günleri sayılı, dönüp duruyor çemberler çizerek
Kendinin sayabileceği hiçbir yer yok
Her telefon çalışında sıçrıyor yerinden

Dışarı bakıyor camdan,
yapabileceği hiçbir şey yok şimdi
Tek istediği aklıselimini muhafaza etmekti
Hatırlayamıyor artık adını dahi

(Benim adım Michael Caine)

Tek istediğim bir fotoğraf ya da bir laftı
eve asabileceğim
Bir fotoğraf ya da bir laf, saklayabileceğim

Türkçesi: Erol Menve

ROLL 93

ocak '05

09 Françoise Hardy

14 Bénabar

16 Placebo

18 Elvis Costello

22 2004'ün en iyileri

[25 Ah ile vah 80'ler**]**

41 Demirhan Baylan

44 Etnik Sentetik

46 Camille Paglia

57 Nick Drake

04 Ajans
21 Halkla İlişkiler
24 ÖSS
49 Kıraathane
50 Gayd
52 Albümler
56 Liste
62 Ansiklopedi

Abdurrahim Soğan, Ahmet Eken, Ali Kesgin, Ali Yıldızalp, Alican Tayla, Alişan Çapan, Arslan Eroğlu, Atilla Aydoğdu, Ayşegül Oğuz, Baran Özdemir, Başar Uğur, Bilge Ceren Şekerciler, Burçin Tuncer, Cem Sorguç, Cüneyt Cebenoyan, Çiğdem Öztürk, Derya Bengi, Donat Bayer, Emin Ekşi, Ender Ergün, Eray Makal, Erdir Zat, Fatih Özgüven, Gökhan Akçura, Gökhan Pamuk, Gülüş Gülcügil, Hakan Lokanoğlu, Halil Kılıçoğlu, Harun İzer, HknKrtsh, Hilmi Tezgör, İlker Aksoy, Kaan Pamuk, Mehmet Ali Meram, Melih Katıkol, Merve Erol, Muhsin Akgün, Murat Meriç, Nedim Yalgı, Neslihan Say, Nevzat Çalışkan, Ogan Güner, Özay Selmo, Pelin Özer, Pınar Öğünç, Reha Öztunalı, Salih Nâzım Peker, Sarp Keskiner, Serdar Beyaz, Serdar Karataş, Sinan Kolat, Siren İdemen, Sungu Çapan, Şahan Nuhoğlu, Şule Camadan, Tacide Kaya Güner, Tolga Yağlı, Ulaş Özdemir, Ümit Bayazoğlu, Yasemin Avdan, Yiğit Atılgan, Yücel Göktürk, Zeynep Nuhoğlu, Zülal Kalkandelen **baskı:** Stampa Basım San. Paz. ve Tan. Hiz. AŞ [Eburnıza Dergahı Sok. no.27 (34440) Dolapdere - İstanbul Tel: 0212 235 98 95] **basım yeri ve tarihi:** İstanbul, Aralık 2004 **dağıtım:** Doğan Dağıtım A.Ş. **yönetim yeri:** Abdullah Sok. No. 9 Beyoğlu - İstanbul **tel-faks** 0212 244 23 94 **yıl** 9 **sayı** 93 **ocak** '05 **imtiyaz hakkı:** Bilge Ceren Şekerciler **sorumlu yazışleri müdürü:** E. Derya Bengi **ilan irtibat:** Şahan Nuhoğlu (0535 576 21 11)

YEREL SÜRELİ YAYINDIR
AYDA BİR YAYINLANIR

O aşkı nasıl yaşadık?

31 Aralık 1978. Emek Mahallesi'nde bir apartman dairesinde dört aile yılbaşı hazırlıkları yapıyoruz. Dördümüz de yeni evli ve çocuksuzuz. İstanbul'da değişik üniversitelerde okumuştuk, ama iş yaşamı bizi iki yıl önce Ankara'da buluşturmuştu.

Emek'te oturan arkadaşımızın evini tercih etmemizin nedeni, evin geniş ve kaloriferli oluşuydu. Oysa o bölgeye faşistler hâkimdi. Tedirgindik. Onlardan olmadığımız her halimizden, özellikle de bıyıklarımızdan belliydi. Ölüm sokaklarda kol geziyordu. 1979 yılına korka korka giriyorduk.

1979'un ilk günü, öğleye doğru baş ağrısı ile uyandım. Ortaklaşa aldığımız piyango biletlerinde birkaç amorti vardı.

Yalnızca salonda soba kurulabilen dar, uzun bir dairede kiracı olarak oturuyoruz. Salonun dışında hiçbir yer ısınmıyor. Akşamları kirli hava sis gibi çöküyor Ankara'nın üzerine, dışarıda göz gözü görmüyor. Samsun sigarası içiyorum.

Yaşam evle iş arasında geçiyor. Geceleri bir yere gitmiyoruz. Siyah beyaz televizyonumuzdan haberleri izliyoruz; kahve taramalar, katliamlar, bombalamalar, ölümler... Silah sesleriyle uyandığımız çok oluyor. Cumartesi günleri Tunalı Hilmi Caddesi'ne çıkmak, Çağdaş Sahne ya da Akün Sineması'nda film izlemek, çıkışta hava uygunsa Kızılay'a kadar yürümek tek eğlencemizdi. Sık sık Zafer Çarşısı'na gider, kitapçıları dolaşırdık. Cumartesi günleri de balık ve şarap lüksümüz vardı. Sinema çıkışı Kızılay'da Sakarya Caddesi'ndeki balıkçılardan balık, Hüsmen Aga'dan turşu alırdık. Pazar günleri gazete sayısı üçe çıkardı, televizyonda sabah ondaki filmi izlerdik. O gün aynı zamanda çamaşır günüydü. Banyo kazanının sobasını yakardım, merdaneli bir çamaşır makinemiz vardı.

Yıl boyunca okuduğum kitap ve dergileri bir yere yazmıştım. Bu alışkanlık iki yıl önce başlamıştı; amaç, bir önceki yıla göre daha çok kitap okumak. Yıl boyunca Milliyet Sanat ve Sanat Emeği dergilerini izlemiştim. Okuduğum kitaplardan bazıları ise şunlardı: Attilâ İlhan'ın "Aynanın İçindekiler" dizisi, Oktay Rifat'ın "Bir Kadının Penceresinden" romanı, Yusuf Atılgan'dan "Aylak Adam", Tahsin Yücel'den "Vatandaş", Selim İleri'den "Her Gece Bodrum", Güven Turan'dan "Dalyan", Doğan Avcıoğlu'nun "Milli Kurtuluş Tarihi" ile Stefanos Yerasimos'un "Az Gelişmişlik Sürecinde Türkiye"...

Aralık ayının sonlarına doğru, Emek'te oturan arkadaşım "yine bizde toplanalım" dedi. Yine onda toplandık ve ortak Milli Piyango bileti aldık.

Çok şey beklediğim 1979 yılı beklediklerimi vermeden geçti.

1989, kişisel tarihimde yirmi sekizinci yaşıma denk geliyor. Olanca hafifliği ve ağırlığıyla bir aşkı yaşadığım yıllardan biri.

Ama konumuz Türkiye... 12 Eylül'ün ve Özal'ın yasal, etik izlerinin bugünkü denli toplumda derin izler bırakacağına ve bıraktığına inanmıyorum henüz. Türkiye'nin geleceğine ilişkin umudum sarsıntılar geçirse de, varlığını koruyor. İstanbul sokaklarındaki kömür kokusu geniz yakıyor, is kokusu içimizi dışımızı sarmış, sanki bir metafor. Yangın kokusunda yaşıyor uçsuz bucaksız ülke. (Henüz "globalizm" söylemi hayatın her alanına girmemiş... Türkiye de hâlâ büyük.) Ama biz yeteri kadar ayrımında değiliz. Minerva'nın baykuşu uyuyor daha. Belki o yüzden Güneydoğu'da olanların da farkında değiliz. Ama tam o sıralarda ortaya çıkıyor askerlerin Güneydoğu'da köylülere dışkı yedirdiği.

Ve benim hayatımda sarsıcı iki yazar, Türkiyeli Yusuf Atılgan ve İrlandalı Samuel Beckett aramızdan ayrılıyor. Bu arada Turgut Özal, Çankaya Köşkü'ne geçip oturuyor ve yerini Türkiye'nin siyaset hayatında soğuk Amerikan şakası gibi duran Yıldırım Akbulut'a bırakıyor. Henüz TRT kanalları var hayatımızda ve radyolar da çoğalmamış. Cezaevlerindeki huzursuzluklar, açlık grevleri basında yer alıyor, ama Güneydoğu'da olan bitenlerden haberimiz yok sayılır. O bölgede yaşananlar, sansürlü haberler arasında. Bu arada Berlin Duvarı yıkılıyor, soğuk savaş döneminin bittiği bütün dünyaya açıklanıyor. Bir iyimserlik rüzgârı mı ne, ılık bir esinti dolaşıyor henüz yeterince küçülmemiş yerküremizde. Henüz öngörü sınırlarımızın dışında, yirmibirinci yüzyıla savaşlarla gireceğimiz. Çünkü Pekin'de Tiananmen meydanı'nda koskoca bir tankın önünde kollarını açmış ve göğsünü korkusuzca siper etmiş Çinli gencin fotoğrafı belleğimize kazınıyor. Hâlâ umut var... Hâlâ özgür ve adaletli bir dünya adına bir şeyleri hayal edebiliriz, hayallerimiz ütopyalar mezarlığında yok olmayabilir...

Kirliyiz. İs kokuyoruz. Körleşme sürecimiz çoktan başlamış, ama bunu bile görecek halde değiliz. Renk körüyüz üstelik. Ekonomi prensleri, şişman papatyalar, seyirlik kuklalar gibi birkaç yıldır dolaşıyorlar aramızda. Gündelik hayatımızı sürdürmeye çalışıyoruz. Ekmek üç yüz lira, ama ekmek parası kazanmak her geçen gün ağırlaşıyor.

Kadınlar siyah giysilerini giyip açlık grevindekileri destekliyor, insanlar tutuklanıyor, gözaltına alınıyor, uzakta bir yerlerde insanların ağzına dışkılar tıkıştırılıyor... Türkiye tarihini yazıyor, adalet ve özgürlükler uzaktan seyrediyor bir kez daha. İnsanları gibi. Ama bugün hiç mi hiç anlayamadığım şey şu: Bu ortamda ben o aşkı nasıl yaşadım?

"1979", Cemil Kavukçu / "1989", Nalan Barbarosoğlu ("Türkiye'nin Çıplak Tarihi", Okuyanus)

Sinema, radyo, televizyon ve magazin dergileri birer dikkatsizlik okuludur: Görmeden bakar, duymadan dinleriz. **ROBERT BRESSON**, Sinematograf Üzerine Notlar

Çok hoştur yabancı bir kadının dilimizi konuştuğunu ve güzel dudaklarından hatalar döküldüğünü işitmek. Erkeklerde bu böyle değil. **GEORG CHRISTOPH LICHTENBERG**

Bir göçmen için aksan bir intikam biçimi, konuşmak zorunda kaldığı dili hırpalamanın bir yolu olabilir. Saygı dulmadığı bir dilde yalnızca işi ve günlük yaşamı için gerekli sözcükleri mırıldanacaktır, daha fazlasını değil. Yaşamının sonunda bunları da unutacak ve çocukluğunun diline geri dönecektir. Tıpkı yavaş yavaş suyu çekilen bir havuz gibi, hafızamız su kaybetmeye başladığında çevremizdekilerin adlarını unutmaya başlarız, en derindeki anılarımız dururken dün olanları unuturuz. **CHICO BUARQUE**, Budapeşte

Ivan kasırgası Pittsburgh'u sular altında bıraktı ama en azından bazı iyi şeylere de yol açtı. Selden etkilenenlere yardım etmek için düzenlenen festivalin tüm biletleri bir saatte satılırken, sahnenin en ağır topu **BRUCE SPRINGSTEEN**'di. Arkadaşı Joe Grushecky'nın fikir babalığını yaptığı etkinlikte, Donnie Iris, Bill Deasy ve Springsteen'in "All Along the Watchtower"ı beraber cover'ladığı Exit 105 da yer aldı. Konser sonunda hep beraber Noel şarkıları söylendi.

CATATONIA'nin üç sene önceki dramatik dağılışından sonra **CERYS MATTHEWS**, solo albümüyle yeniden sahnelerde. "Cockahoop" adlı albüm şarkıcının dünyanın dört bir yanından topladığı folk şarkılarını kaydetmesiyle oluşmuş. Ayrıca Cerys, prodükörüyle evlenip Nashville'de yaşamaya başlamış vaziyette.

Black Sabbath gitaristi **TONY IOMMI**, Noel'i eski Deep Purple tayfasından **GLENN HUGHES**'la beraber yapacağı ikinci albümün kayıtlarıyla meşgul olacak. Bundan önceki kayıtları "DEP 1996 Sessions" adı altında yayınlayan ikili, beraber çalışmanın büyük bir zevk olduğunu belirtiyorlar. Iommi'nin Black Sabbath'la yeni bir albüm hakkındaki düşünceleri ise "Black Sabbath'ın sağı solu belli olmuyor. Aslında Ozzfest'e çıkmayacaktık, ama headliner olduk" şeklinde.

Desenler: Wozniak ("Siberie m'etait contée"den)

THE MELVINS, daha önce filmlerine müzik yaptığı yönetmen Cameron Jamie ile aynı sahneyi paylaşacak, ama bu seferki sinema sahnesik. Orijinal müzikleri zaten gruba ait olan üç film ("Lysol", "Kranky Klaus", "Spook House") UCLA'da kesintisiz bir şekilde gösterilecek ve grup da bu sırada canlı müzik yapacak.

ROGER DALTREY, The Who ile yola çıktığından kırk sene sonra küçük yeşil bir ejderha olarak karşımızda. "The Wheels On The Bus" adlı çizgi filmde bir karakteri seslendirme rolünü alan sanatçı, on torun ve onca yıldan sonra biraz da zararsız eğlenceler yapmaya karar vermiş. Pete Townshend'la yaptıkları kayıtlar ise sürüyor.

Kanadalı grup **HOT HOT HEAT**'in yeni albümü "Elevator", martta yayınlanacak ilk single "You Owe Me and IOU"dan bir ay sonra gün yüzü görecek. Grup, konserlere yeni gitaristleri Luke Paquin ile başlayacak.

KORN, ekimde yayınladıkları "Greatest Hits" albümünün turnesi daha bitmemişken bir sonraki stüdyo albümüne başladı. Şu an halihazırda dört şarkı var. Grup, tamamen cover'lardan oluşan bir EP çıkarmaya da niyetli. Adaylar arasında Nine Inch Nails, Physedelic Furs ve Ozzy Osbourne parçaları var. Sonbaharda yayınlanacak bir konser DVD'si de yolda.

MIDNIGHT OIL'in eski solisti **PETER GARRETT**, Sydney sahilinde bir anda yere yığılmasından sonra hastaneye kaldırıldı. Daha önce herhangi bir sağlık şikayeti bulunmayan sanatçının durumunun iyi olduğu açıklandı.

"Best of"ları için "If I Die Tomorrow" isminde bir şarkı hazırlayan **MÖTLEY CRUE**'nun yeniden turneye başlayacağı söylentileri sürüyor. Menajer Allen Kovac, "Mötley Crue'dur bu, konser niyetiyle başlayan şey bir anda güreş müsabakasına dönebiliyor" demiş.

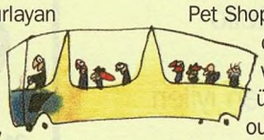

Eski Nirvana basçısı **KRIST NOVOSELIC**, e-bay'de kendini açık artırmaya çıkardı: People For The American Way adlı organizasyona gelir sağlamak için en yüksek teklif vereni Washington Oregon veya California havaalanlarından birinden kendi Cessna 182 tip uçağıyla alıp istediği herhangi bir yerde yemeğe götürdükten sonra aynı şekilde evine bırakacak. Yolculuğun en tehlikeli bölümünün havaalanına geliş ve havaalanından dönüş olacağı da belirtilmiş. En son verilen teklif 1650 dolar.

NIRVANA'nın yeni boxset'i "With The Lights Out", Bruce Springsteen'in "Tracks"inin "tüm zamanların en hızlı satan boxset'i" olma unvanını, iki kat fazla satarak ele geçirdi. Albüm Billboard'da 19, İngiltere rock albümleri listesinde 2. sırada.

Ölümünden seneler sonra **JIMI HENDRIX**'in hiç yayınlanmamış kayıtları gün yüzü görüyor. Bu kayıtların yanında birkaç saatlik video görüntülerinin de mevcut olduğu açıklandı. Bu arada, Hendrix'in Dylan cover'ı "All Along The Watchtower", gelmiş geçmiş en iyi cover şarkısı seçildi. Dylan da konserlerinde kendi versiyonu yerine Hendrix'inkine daha yakın bir yorumla çalıyordu. Listede ikinci sırada Pet Shop Boys'un Elvis Presley cover'ı "You Were Always On My Mind", üçüncü sırada Sid Vicious'un Frank Sinatra cover'ı "My Way" bulunuyor.

JOHN PEEL'ın eşi ve çocukları, ünlü DJ'in otobiyografisini tamamlamak için kolları sıvadı. Peel'ın yazdığı elli bin kelimelik bölüm kitabın yarısını oluşturuyor. Kitabı 2005 sonbaharına yetiştirilmesi planlanıyor.

35 yaşındaki eski **PANTERA** gitaristi **DIMEBAG DARRELL**, yeni grubu Damageplan'in Ohio'daki konseri sırasında sahnede vurulup öldürüldü. Dört kişinin daha hayatını kaydettiği olayda saldırgan Nathan Gale, ilk şarkıda sahneye atlayıp Pantera hakkında birkaç söz söyledikten sonra ilk önce gitariste yakın mesafeden ateş açtı, ardından da silahını seyircilere doğrulttu. Ozzy Osbourne, Dave Mustaine, Jonathan Davis başta olmak üzere, taziye mesajları yağıyor.

Libertines üyesi **PETE DOHERTY**, yeni grubu Babyshambles'la Top Of The Pops sahnesindeyken seyircinin biriyle kapıştı. Yara bere yok, olay tatlıya bağlandı.

U2'nun yeni single'ları geliyor: "Sometimes You Can't Make It On Your Own" İngiltere'de, "All Because Of You" Amerika'da yayınlanacak. "Sometimes..." single'ında Bono ve Pavarotti'nin beraber okuduğu "Ave Maria"nın Jacknife Lee eliyle yapılmış bir remiksi de yer alacak.

OL' DIRTY BASTARD'ın ölümünün bir overdose kazası olduğu belirlendi. ODB'nin son kayıtlarında oluşan "Osiris" albümü ise ocak başında yayınlanacak. Albümde Wu-Tang Clan'dan Ghostface Killah'nın ve Cappadonna'nın da tuzu var.

THE VERVE HIT ŞARKILARINI TOPLADI

Acı tatlı senfoni

The Verve, isimlerinin tersine biraz esrarlı, biraz hülyalı, hani Erkin Koray'a "öyle sevdalı durma, rakı doldur" dedirtecek cinsten kasavetli melodileriyle 90'ların İngilteresine adını yazdırdı. Oasis, Suede ve hatta Blur'den de önce Britpop'un keşif koluydu Richard Ashcroft ve arkadaşları... 99'da dağıldıklarında artlarında üç güzel albüm ve tabii çoğu bu albümlerden fırlamış epeyce single vardı. İşte o en güzel şarkılar artık bir arada. "This Is Music: The Singles 92-98" adını taşıyan toplama albüm, "Bitter Sweet Symphony" (Rolling Stones'un "The Last Time"ından hafif tertip arak), "The Drugs Don't Work", "History", "She's A Superstar" gibi hitleri barındırmakla kalmıyor, son albüm "Urban Hymns"in provaları esnasında kaydedilip hiç yayınlanmayan "This Could Be My Moment" ve "Monte Carlo" şarkılarını da fanlarına armağan ediyor.

babylon | OCAK JANUARY

www.babylon.com.tr

BABYLON TURNS ISTANBUL ON

Şehbender Sokak No: 3 Asmalımescit, Tünel/Beyoğlu T: (212) 292 73 68

Babylon bir Pozitif Titreşim'dir.
www.pozitif.info

Millering The Nite @ Babylon (Londra)

SWAYZAK

07.01 CU*FRI*-08.01 CT*SAT*

23:00

Garanti Caz Yeşili (New York)

DAVE VALENTIN

28.01 CU*FRI*-29.01 CT*SAT*

23:00

Garanti CAZ Yeşili

(İstanbul)

MOĞOLLAR

14.01 CU*FRI*

23:00

(İstanbul)

ATHENAKUSTİK

15.01 CT*SAT*

23:00

(İstanbul)

REBEL MOVES

20.01 PE*THU*

21:30

(Berlin-İstanbul)

CEZA

22.01 CT*SAT*

23:00

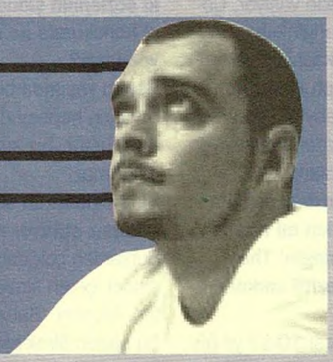

(İstanbul)

EZGİNİN GÜNLÜĞÜ

05.01 ÇA*WED*

21:30

(İstanbul)

3 KADIN

06.01 PE*THU*

21:30

(İstanbul)

BULUTSUZLUK ÖZLEMİ

12.01 ÇA*WED*

21:30

(Tunceli)

AYNUR DOĞAN

13.01 PE*THU*

21:30

(İstanbul)

ÖNDER FOÇAN & ERCÜMENT VURAL

18.01 SA*TUE*

21:30

(İstanbul)

METİN & KEMAL KAHRAMAN

27.01 PE*THU*

21:30

Doritos Party Nights

OLDIES BUT GOLDIES

21.01 CU*FRI*

23:00

Doritos

Oldies But Goldies

NOMAD-TV. NETWORK.01

11.01 SA*TUE*

21:30

nomad

(İstanbul)

NAİM DİLMENER SUNAR:

Dünden Bugüne Pop

19.01 ÇA*WED*

21:30

AŞMALIMESCİT EĞLENCESİ

10.01 PT*MON*

21:30

Biletler Babylon ve Biletix şişelerinde. biletix

PARS/MCCANN ERICKSON

Radikal

iyi

RADIO XI-GEN

"Açık Radyo." 94.9

Wall

Doritos

Efes Pilsen

Dedem söylerdi hep: "Hayat şaşılacak kadar kısadır. Şimdi belleğimi yokluyorum da, sözgelişi bir gencin ata atlayarak, mutsuz rastlantılar bir yana, mutlu bir akış izleyecek normal bir yaşam süresinin bile böyle bir şey için yetmeyeceğinden korkmaksızın, en yakın köye gitme kararını nasıl verebildiğini anlamıyorum." **KAFKA**

Kafka bizim uyuyakaldığımız boşluklarda uyanık kalmasını bilmiştir. Kafka'nın yeri işte burası. **J.M. COETZEE**, Romancının Romanı

Dünyada yürüyüşleri birbirine benzeyen iki kadın yoktur; ne modeller, ne geyşalar, ne ikizler. **CHICO BUARQUE**, Budapeşte

Eğer göz bütünüyle fethedilmişse, ya kulağa hiçbir şey yükleme, ya da çok az şey yükle. İnsan aynı anda hem göz hem kulak kesilemez. **ROBERT BRESSON**, Sinematograf Üzerine Notlar

Cennet yaşanacak bir yer değil, ziyaret edilecek bir yer. **JOHN BERGER**, Düğüne

ROBBIE WILLIAMS, madde kullanmayı ve ifrata varacak kadar içmeyi özlediğini söyledi. 90'lar, onun için harika zamanlarmış: "Hayatımın en güzel anlarından bazıları uyuşturucu etkisi altında gerçekleşti. 'Hadi çocuklar, çıkıp siz de takılın' demiyorum ama, gayet de eğlenceliydi."

B-52's'un 80'lerdeki hit şarkısı "Love Shack"e ilham veren Athens'teki metal çatılı bina yandı. Grup, "Rock Lobster" şarkısını da burada yazmıştı.

Libertines'den **CARL BARAT**, The Charlatans'dan **TIM BURGESS**, Primal Scream'den **MARTIN DUFFY**, Razorlight'tan **ANDY BURROWS**... Bu dört yetenek, **THE CHAVS** adında bir proje grubu için bir araya geldi, ama meğer bu isimde bir grup zaten varmış. İşin içine hukuk danışmanları karışmış.

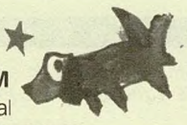

COURTNEY LOVE, otobiyografisini yazmaya başladı. Kitapta en gizli sırlar dahi ifşa edilecekmiş. Cobain - Love çiftinin dostları ise haberden memnun değil.

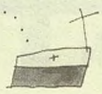

"Do They Know It's Christmas?" şarkısının **BAND AID 20** tarafından yapılan yeni versiyonu, İngiltere Noel listelerinin tepesine yerleşti.

ANI DIFRANCO'nun yeni albümü "Knuckle Down" ocak sonunda yayınlanıyor. Yeni albümün prodüktörüyse Joe Henry. Bir sonraki DiFranco albümünün şarkıları da şimdiden hazır. Bu şarkılar "Knuckle Down"daki şahsî şarkılara oranla çok daha toplumsal ve politikmiş.

QUEEN önümüzdeki yıl yapılacak bir Avrupa turnesi için yeniden bir araya geliyor. Mikrofonun başında eski Bad Company ve Free vokalisti **PAUL RODGERS** olacak.

MICHAEL JACKSON için çocuklara yönelik cinsel taciz ve tecavüz suçlamasıyla açılan davada yeni kanıtlar elde edildi, ama bunlar henüz açıklanmadı.

Uzun süredir piyasada bulunmayan **JOHNNY CASH** belgeseli "Johnny Cash! The Man, His World, His Music" mart ayında DVD formatında basılıyor.

NAS & OLU DARA

Nas'in yeni double albümü "Street's Disciple"daki "Bridging the Gap" klibini, Martin Scorsese'nin yedi filmlik "The Blues" serisinin yanına bir küçük kardeş olarak gönül rahatlığıyla yerleştirebiliriz. Nas ve babası Olu Dara, blues, caz, gospel ve hiphop arasında "köprüler yaptırmış gelip geçmeye". Daha önce Türkiye'de de konserler veren trompetçi Olu Dara, hem rapper oğluyla ilişkisini aktarıyor, hem de siyah müziklerin tarihini ve makûs talihini anlatıyor bu kısacık söyleşide...

BABA, OĞUL, GODFATHER

Oğlunuz Nas'la yaptığınız ilk çalışma değil bu galiba...

Olu Dara: Evet, ilk albümü "Illmatic"te de bir şarkıda yer almıştım. "Life Is A Bitch"te... Gelip benden rap yapmamı istedi, ama dünyanın en moruk rap'çisi olarak tarihe geçmek istemedim, o yüzden enstrüman çalmayı yeğledim. Benim ilk albümümde de o yer aldı. Bir şarkıda spoken word yaptı. "God's Son" albümünde de yer aldım. Eskiden evde de birlikte müzik yapardık, o yüzden bütün bu işbirliklerini evde yaptığımız müziğin bir devamı olarak görüyoruz. Doğal bir şey yani...

Şu anda bir şey üzerinde çalışıyor musunuz?

Bu fırtına geçtikten sonra stüdyoya girip kendi albümüm için çalışmaya başlayacağım.

Nas'la yaptığınız bu parçayı bir tür mesaj olarak mı görüyorsunuz, yoksa kendi ilişkinizin bir kutlaması mı?

Baba ile oğul arasındaki ilişki olarak görüyorum. Benim için sıradışı bir şey değil, ama etraftaki birçok insana nedense sıradışı gözüküyor. Niye bilmiyorum. Belki de baba-oğul arasındaki ilişkiler, benim sandığım ve bizim tecrübe ettiğimiz kadar sıkı değil.

Oğlunuzla bu şarkıyı yapmak eğlenceli olmuştur herhalde...

Biz Nas'la hep eğlendik. Aramızda şimdiye kadar ufacık bir tartışma geçmemiştir. Yedi yaşındayken falan belki onu azarlamış olabilirim arada sırada, ama ilişkimiz her zaman sağlıklıydı. Komşu kadınların büyük bir şaşkınlık içinde bana nasıl bu kadar iyi bir ilişkimiz olduğunu sorduklarını hatırlıyorum. O zaman, sıradışı bir ilişkimiz olduğunu fark etmiştim.

Geçenlerde Bill Cosby siyah mahallelerdeki çocukların büyüme şeklini eleştiren laflar etti. Erken yaşta anne-baba olup sonradan pişman olanlar ve sorumluluk almaktan kaçan gençleri eleştirdi. Ne diyorsunuz bu yoruma?

O fildişi kulede yaşıyor. Çoğu zaman zenginlerin getto hayatından kaçtığını ve bu hayattan koptuklarını görürsün. Bill Cosby'nin durumu da bu. O yüzden yapabiliyor bu tür yorumları.

Acaba aranızdaki sağlıklı ilişki yüzünden mi Nas "I Can" ve "Bridgin' The Gap" gibi pozitif şarkılar yapıyor?

"I Can" şarkısı 10-12 yıl önce büyükannesiyle sohbet ederken mevzubahis olmuştu. Büyükannesi Nas'a kariyerinin bir döneminde mutlaka çocuklar için bir şarkı yapmasını söyledi. Nas da ailesinin sözünü dinledi ve bu şarkıyı yaptı.

Siz bir cazcı ve blues'cusunuz. Rap dinliyor musunuz?

Tabii ki. Daha rap'in çıkış günlerinde New York, Queens gibi yerlerdeki hiphop aleminin içindeydik biz de. Dans etmeyi severim, o yüzden rap müzik daha ilk anda ilgimi çekmişti. Mesela Fat Joe'nun "Lean Back" şarkısını dinlediğinde arkada klasik Avrupa müziği kemanlarını, yerlilerin vokallerini, blues ritmlerini ayrı ayrı duyabilirsin. Bir şarkıda üç-dört ayrı müzik geleneğini üst üste kullanıyorlar.

Peki Nas'ın bazı şarkılardaki sözlerinin şiddet içermesi konusunda ne düşünüyorsunuz?

Benim yaşımda bir adam bunların hepsini daha önce duymuştur. Bu sözler beni şaşırtmaz.

Yani oğlunuzun sert sözleri rahatsız etmiyor mu sizi?

Bunlardan çok daha fazla şiddet içeren filmler seyrettim. Mesela "Baba I, II, III". Bu sözleri filmlerde duymakla kalmadım, gördüm de... İnsanlar rap şarkılarının sözlerine takılıyor, çünkü genç siyah kültürden ürküyorlar. Bir keresinde benimle röportaj yapan adam "gangsta rap'i sevmiyorum, çünkü çok fazla şiddet içeriyor" demişti. Biraz konuşunca adamın Halloween manyağı olduğu, Humphrey Bogart'a ve James Cagney'e hayranlığı çıktı ortaya. Ama aradan hiphop'u cımbızla çekiyorlar ve "şiddet içeriyor" diyorlar. Bir gün hiphop eleştirisinin ardında yatan psikolojiyle ilgili bir kitap yazacağım bu gidişle...

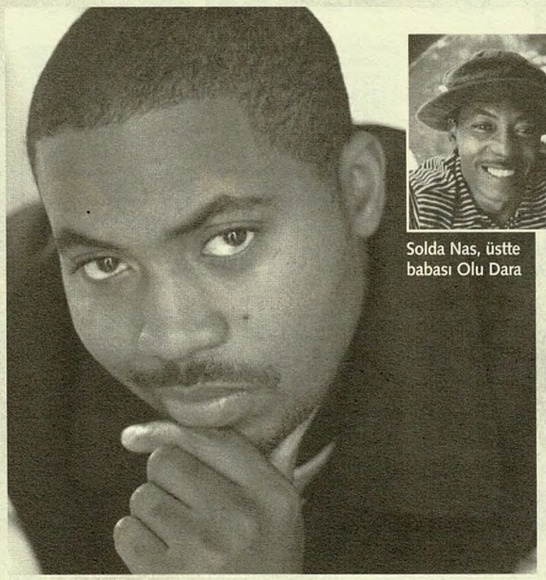

Solda Nas, üstte babası Olu Dara

çeviren: **Ogan Güner**

İyi bir yazmanın inancı olmaz. Onun işlevine uygun değildir bu. İnançlarım var, ama onlara inanmıyorum. **J.M. COETZEE**, Romancının Romanı

Durmadan dolup taşan aşkın tersine, arkadaşlık bentlere ihtiyaç duyar. **CHICO BUARQUE**, Budapeşte

Ah karpuzun içindeki kesmece delikanlım İstanbul / Yüreğini utanarak saklıyor ve çürümüş çiçek kokuyorsun **ECE AYHAN**

Şarkıcı olmak futbol sakatlığı geçirmeyeceğiniz anlamına gelmez: John Secada 1994 ABD Dünya Futbol Şampiyonasında sakatlanan ilk oyuncuydu –üstelik başlangıç düdüğü çalmadan. Pop şarkıcısı, açılış töreninde ABD milli marşını okuyordu; milyarlarca TV seyircisinin gözü önünde, sahnedeki bir delikte aniden kayboldu. Deliğe düşen Secada şarkısına delikte kahramanca devam etti, hastaneye kaldırılıncaya dek. Kürek kemiğinin kırıldığı anlaşıldı. *(Christian Eichler'in "Futbolun Beceriksizleri Ansiklopedisi" kitabından)*

Erasure'ın **ANDY BELL**'inden kötü haber var. Sanatçı, HIV pozitif kaptı. Ama, internet sitesinde açıkladığı gibi: "HIV-pozitif olmak, AIDS olmak anlamına gelmiyor. Hayatım, herkesinki gibi devam edecek. Bu konular hâlâ bir cehalet örtüsüyle kaplı. Ama, bırakın da hayatımızı yaşayalım. 1998'de bu haberi aldığımdan beri terapilere devam ettim. Kendimi hiç daha iyi hissetmemiştim. Bu müziğimizden de belli oluyordur."

En son VH1'ın reality şovu "The Surreal Life"ta Brigitte Nielsen'le birlikte yer alan Public Enemy rap'çisi **FLAVOR FLAV**, solo albümünün çalışmalarını sürdürüyor. En büyük destekçisi, grup arkadaşı Chuck D.

ELVIS COSTELLO'nun işi başından aşkın. Yeni albümünün dumanı daha tüterken, şimdi de sırada kara plak formatında basılacak "The Clarksdale Sessions" adında bir EP var. Yedi şarkılık plak, Costello'nun yeni ekibi Imposters'la yaptığı provaların kayıtlarından oluşuyor. Ekibin stüdyoda canlı çalınmış başka kayıtları, "The Futurama Sessions" adıyla Apple'ın iTunes'undan bulunabiliyor. Ocakta gün yüzü görecek "The Right Spectacle" isimli DVD'de ise klipler ve televizyon kayıtları var. Nisanda ise "Club Date: Live In Memphis" isminde bir konser DVD'si arz-ı endam edecek.

NUBLU İSTANBUL'DA, İLK ALBÜM ŞUBATTA

Mavi mavi masmavi

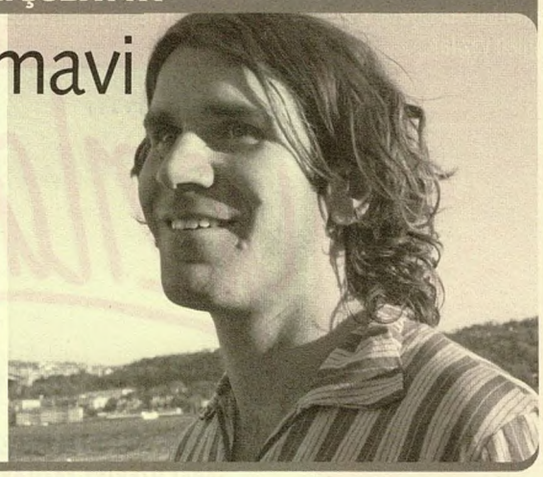

İçimizdeki New Yorklu İlhan Erşahin, Nublu kulübünün havasını suyunu taşıyan albümleri Türkiye'ye taşıyor, plak şirketi Nublu'yu nihayet memlekete getiriyor. Şubat ayından itibaren alçak basınçlı caz bulutları, orta şiddetli ritmler, sağanak notalar bekliyoruz Erşahin ve ahbaplarından. Türkiye'de yayınlanacak ilk Nublu albümü Erik Truffaz'la kotardıkları yeni projenin mahsulü olacakmış diye duyduk. "Love Trio In Dub"ın reggae üstadı U-Roy'la takviye edilmiş versiyonu da sırada. Kaç zamandır beklenen yeni Wax Poetic albümü de finiş çizgisine yaklaşıyor nihayet. "Duyumlarımıza göre", bir de remiks albümü var yolda: İki sayı evvel Orhan Gencebay remikslerinden bahsediyordu Erşahin, bir ihtimal, bir sürpriz olur mu acaba?..

Eski **JANE'S ADDICTION** elemanları gitarist Dave Navarro, basçı Chris Chaney ve davulcu Stephen Perkins'in Skycycle vokalisti Steve Isaacs'la beraber kurduğu **THE PANIC CHANNEL** grubunun ilk albümünün kayıtları yarılandı.

Dinibütün siyah efsane **AL GREEN**, 2003'teki "I Can't Stop"un ardından arayı soğutmadan "Everything's OK" adlı albümünü tamamladı. Şubat sonlarında yayınlanacak albümde, Green, eski dostu Willie Mitchell'le çalışmış.

SCISSOR SISTERS'a hayranlığını gizlemeyenler arasında **ELTON JOHN** da var. Hatta "kızkardeşler"le bir araya gelerek "Billy Elliot" isimli müzikal komedi için şarkılar yazmayı bile düşünüyor. Bu arada Scissor Sisters'ın DVD'si "We Are Scissor Sisters And So Are You" ocak ayı içinde yayınlanacak. Videoda Julian Tample'ın kamerasından konser görüntüleri ve grubun klipleri yer alacak.

Norveçli elektro ikilisi **RÖYSKOPP** adı belli olmayan yeni albümünü mart ayında çıkarmaya hazırlanıyor.

CHEMICAL BROTHERS'tan yeni albüm: "Push The Button" ocak ayı içerisinde yayınlanacak. Albümden seçilen Arabik tonlu ilk single "Galvanize"da A Tribe Called Quest'den Q-Tip rap yapıyor.

TOM WAITS'ten yeni film: "Açlık", "Alien", "Top Gun" filmleriyle tanınan Tony Scott'ın yönetmenliğini yaptığı "Domino", aktör Laurence Harvey'nin fotomodel kızının hayatına odaklanıyor. Waits filmde ufak ama ağır bir rolde (gezgin bir hikaye anlatıcısı) gözükürken, kadroda Keira Knightly, Mickey Rourke et Christopher Walken göze çarpıyor.

AB VESİLESİYLE MANİFESTO REMİKS
İŞTE TARİH, İŞTE SALİH

AVRUPA BİRLİĞİ VE İŞÇİ SINIFI
MÜCADELEYE ORTAK OLMAK

TÜRKİYE TARIMI VE AB TARIM KRİTERLERİ
%34'Ü %10'A ÇEKMEK NE DEMEK?

CEZA İNFAZ KANUNUN GİRDİSİ ÇIKTISI
AB'DEN İLERİ GİTSEK NE ZARARI VAR?

ÜMİT BAYAZOĞLU'NDAN PORTRELER
SATÜRN'ÜN ÇOCUKLARI

REKLAMLAR VE UĞURBÖCEKLERİ
YABANCILAŞMAYA HÜKÜM GİYMEK

"SANAT AKMERKEZ'DE" SERGİSİ
KAPİTALİN KUCAĞINDA

YILIN GRUBU FRANZ FERDINAND
BIÇAK SIRTI BİR MÜZİK

sayı 44

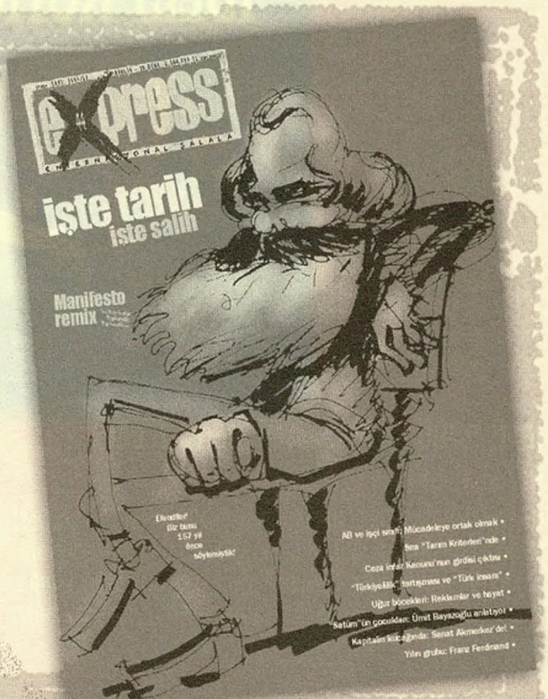

İthaki'ye yolculuk sürüyor...

FELSEFİ VE SİYASİ YAZILAR 1
Louis Althusser

Felsefi ve Siyasi Yazılar 1 - Sanat Üzerine Yazılar, Althusser'in ölümünün ardından, geride bıraktığı o büyük felsefi mirası eksiksiz olmasa da apaçık biçimde gözler önüne sermekte. Althusser'den, sanattan edebiyata, siyasetten tarihe ve asıl nesnesi olan felsefeye eğilen yazılar...

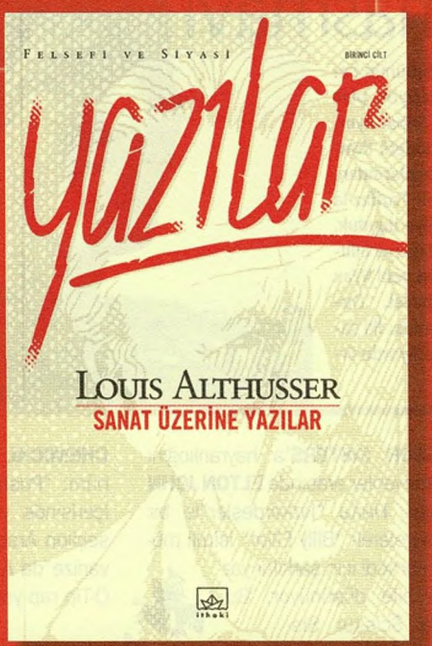

VAKIF
Isaac Asimov

Psikotarih biliminin yaratıcısı Hari Seldon insanlığın bilgi birikimini koruyabilmek için, İmparatorluk'un en iyi beyinlerini galaksinin kenarındaki ıssız bir gezegende bir araya getirir. Seldon bu sığınağa Vakıf adını vermiştir. Karanlık çağların gelmesiyle birlikte, bilim ve umudun cehalet ve savaşa karşı mücadelesi de başlar...

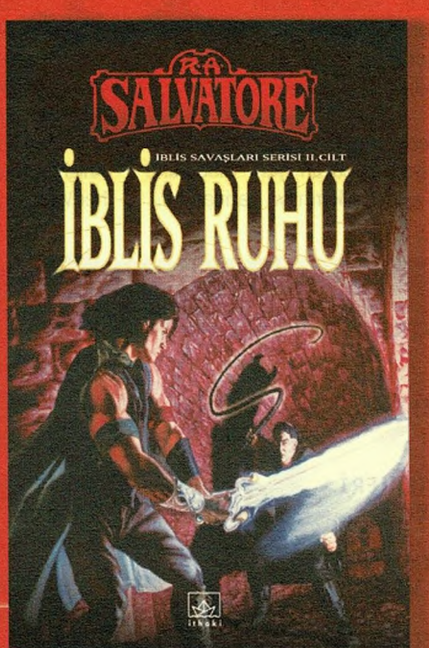

İBLİS RUHU - İblissavaşları Serisi 2. Cilt
R. A. Salvatore

Corona üzerine kötücül bir tehdit çökmüştür, keşiş Avelyn Desbris'in fedakarca çabaları iblis dactylin gücünü tümüyle ortadan kaldırabilmiş değildir. Üstelik karanlık, en kutsal mekana bile sızmıştır... Uğursuzluğun yayılmasını durdurmak imkansız görünmektedir.

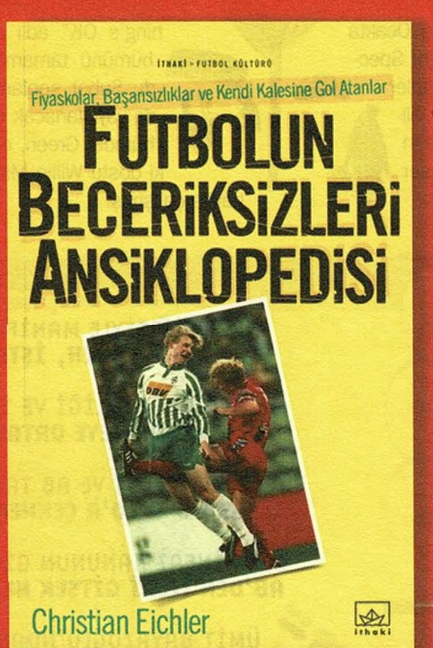

FUTBOLUN BECERİKSİZLERİ ANSİKLOPEDİSİ
Christian Eichler

Hangi futbolcu, 1976 Avrupa Kupası'nın finalinde, sonucu belirleyecek penaltıyı havaya dikti?
1995'te lig birincisi olup, 1996'da küme düşen takım hangisi?
Christian Eichler, bu kitapta, futbol kahramanlarının en büyük, en unutulmaz, en talihsiz beceriksizliklerini bir araya getiriyor.

[alo! FRANÇOISE HARDY]

60'larda Fransız ye-ye'cilerinin dalgası bizim mahallenin kıyılarını da şöyle bir yalayıp geçti, Salut Les Copains kuşağı Türkiye'de de az biraz kök saldı. Nerden nereye: O kuşağın en güzel kızı, vaktiyle Dylan'ları Jagger'ları peşinden koşturan, sonra gönlünü Jacques Dutronc'a kaptıran Françoise Hardy, geçtiğimiz ay içinde telefon hattının diğer ucunda, Roll'un sorularını yanıtlıyordu. Yeni albümü "Tant de belles choses"la ve 60 yaşının zerafetiyle huzurlarınızda bir efsane.

FRansIZLAR FAZLA FRansIZ

"Claire Obscur"den dört yıl, tamamen yeni şarkılardan oluşan "Le Danger"den sekiz yıl sonra yine yeni şarkılardan oluşan "Tant de Belles Choses" albümünü yapmaya sizi yönelten saikler neler oldu?

Françoise Hardy: Beni motive eden, Korsika'da geçirdiğimiz tatilde 15-16 yıldır beraber çalıştığım dostum Alain Lubrano'nun bana üç bestesini dinletmesi oldu. Bu tarzda bir albüm yapmak istiyordu benim için. Melodileri olağanüstü buldum. Aynı zamanlarda, bir başka sanatçı, Thierry Stremler bana harika iki şarkı demosu gönderdi. Birden kendimi beş olağanüstü melodiyle başbaşa buldum, zaten daha da fazlası gerekmiyor.

Bu albümde farklı sanatçılarla birlikte çalışmayı tercih ettiniz; farklılıklar dinlerken hissediliyor... Bu, özellikle aradığınız bir şey miydi?

Örneğin Perry Blake... Gerçi, Perry Blake'den ben şarkı istedim, o şarkıları getirdiğinde, demo öylesine eksiksiz, öylesine kusursuzdu ki, prodüksiyonu yapmasını başkasından istemek söz konusu bile olamazdı. Farklı bestecilerle çalıştığınız andan itibaren, onların şarkılarına uyan prodüksiyonlar yoluna gidiyorsunuz doğal olarak. Bugün artık bir albümün homojen olması gibi bir arayışım yok. Eğer bütün albüm tek bir sanatçının kontrolünde gerçekleşirse, albüm daha bütünlüklü oluyor ama, çoğunlukla hakikaten esinlenilmiş iki-üç şarkıdan fazlasını da bulamıyorsunuz. Artık farklı kişilerin en iyi bestelerini seçmeyi ve beni tamamen tatmin eden melodilerle daha çeşitli bir organizasyon yapmayı tercih ediyorum.

Perry Blake'le nasıl tanıştınız?

Bundan beş-altı yıl önce çıkan ilk albümünü çok sevmiştim. Sonra, bir söyleşide, benimle birlikte çalışmayı arzu ettiğini söylediğini okudum. Paris'te verdiği ilk konsere gitmiştim. Beni tanıdığını da bildiğim için, konser sonrasında tebrik etmek için yanına gitmeye cesaret ettim.

Benjamin Biolay'le nasıl bir araya geldiniz?

Genç Fransız sanatçılar arasında, açık arayla en sevdiğim Benjamin Biolay'dir; tabii, Keren Ann'la birlikte. Benjamin'le Henri Salvador'un albümü vesilesiyle tanıştım, o albümde bir şarkının sözlerini yazmıştım ve Henri Salvador'la düet halinde söylemiştim. O da bana Benjamin ve Keren Ann'ın birkaç şarkısını dinletmişti. Benjamin benim de dahil olduğum Virgin'le sözleşme imzalayınca, onunla karşılaşmam çok kolay oldu. Ve dost olduk. Yaptıklarını çok çok seviyorum, çok büyük bir melodist ve çok büyük bir yazar.

Daha önce birlikte birkaç kez çalıştığınız Kat Onoma'dan Rodolphe Burger bizim de çok ilgimizi çekiyor, onun hakkında ne söylersiniz?

Çok yakın dostum. Çok ilginç, çok yetenekli bulduğum biri... 1995'de onunla birlikte çalışmış olmak benim için bir rüyanın, bir fantezinin somutlaşmasıydı, abartmıyorum. Tamamen kendine özgü bir gitar çalışı var.

"Tant de belles choses"un sözlerine geçersek biraz...

İnsan benim yaşıma gelince, tutkulu aşklardan, bazı duygulardan, sıcağı sıcağına çok can yakan acılardan söz etmeye o kadar arzulu olmuyor... Öte yandan, "Tant de belles choses" gibi belli bir ruh halini yansıtan bir şarkıyı otuz yaşında yazamazdım. Böyle bir şarkıyı yazabilmek için ölüm tehlikesini yakınında hissetmesi lazım insanın.

Yaşla beraber gelen belli bir rahatlama, bir tür huzur da yok mu?

"Tant de belles choses"un sözleri pozitif olmayı amaçlıyor. Ama sonuçta, ölüme yaklaşan biri söz konusu, dolayısıyla öyle hafif bir durum değil. Ben kesinlikle din karşıtıyım. Katoliklikten, dinlerin ürettiği hiçbir şeyden, insanların aptallaştırılmasından hazzetmiyorum. Buna karşılık, bütün dinleri aşan bir ruhanîliğe çok açığım. Yani şarkıda söylediğim şeye tamamen katılıyorum: Biri öldüğü zaman, ruhu maddî olandan, fiziksel olandan özgürleşir ve başka bir boyuta geçer. Ruh bedenden özgürleştiği ve hayatına başka yerde, başka türlü devam ettiği için o çok güçlü bağlar devam edemez diye bir şey yok. Bu hayatı terk etmek zorunda olmak, ölmek zorunda olmak, ölümden sonra başka bir hayatın olduğuna, yeryüzündekinden belki de daha iyi, hatta kuşkusuz daha iyi bir hayatın olduğuna inansanız da, ölümü düşünmek rahatlatıcı bir şey değil. En azından beni rahatlatmıyor, her şeyden daha çok kor-

1962'den beri aslında hep aynı şeyi yazıyorum. Şarkılarımın çoğu otobiyografiktir. Duyguların verdiği ıstıraptan başka bir şey hakkında yazmayı bilmiyorum.

kutuyor... Ama, dediğiniz doğru, yaşla birlikte bir kopuş, uzaklaşma da geliyor. Başka endişeler, başka sıkıntılar ortaya çıkıyor, yine de insan nihayet sahiplenmeden, kıskançlıktan, tutkudan, size acı çektiren her şeyden bir anlamda özgürleşiyor. Kayıtsızlaşmıyorsunuz, ama ilişkiler rahatlıyor.

"Soir de gala" adlı parçada, "Dün gökyüzü ne kadar berraktı / Hayat ne kadar hafif / Güzel ve umut doluydu..." diyorsunuz. Geçmişe yönelik bir nostalji duyuyor musunuz?

Gençliğe nostalji hep vardır, çünkü gençken insan daha bilinçsiz oluyor, önünde bir gelecek olduğuna inanıyor. "Dün gökyüzü çok berraktı" derken... Her geçen gün her şeyin altüst olabileceğini düşünüyorum ve bu beni çok sarsıyor. Maalesef, yaşıtım olan yakınlarımın çeşitli sıkıntılarının ortaya çıktığı bir yaştayım. Benim de sağlık sorunlarım var, her şeyi altüst edebilecek sorunlar bunlar. Müthiş sevdiğim bir dostumun kemik kanseri olduğunu öğrendim birkaç gün önce. Düne kadar, her şey iyi gidiyordu, yolundaydı, ama

öğrenince, sizi nasıl etkileyebileceğini düşünseniz. Dün gökyüzü aydınlıktı, her şeyi altüst edecek bir şey meydana gelmeden önce. *(gülüyor)*

"Folie ordinaire"de de "tarihi yeniden yapabilmek isterdim" diyorsunuz. En çok neyi değiştirmek isterdiniz?

(uzun uzun düşünüyor) İnsan bazen bazı dizeleri sırf kafiye için, ya da melodi öyle gerektirdiği için yazabiliyor. Tarihi yeniden yapabilmek... İnsan ancak kendi adına konuşabilir. Şahsî düzeyde, hayatını yeniden yaşayabilecek olsan, mutlaka daha iyi yapabileceğin şeyler vardır, belki daha az egoist olabilirsin, karşındakine ve karşındakilere karşı daha özenli, daha ilgili olabilirsin. Düşündüklerim bu tür şeyler...

Genel olarak dünyanın gidişatına baktığınızda kendinizi karamsar hissediyor musunuz?

Jagger, Bowie, hepimiz aynı kuşaktanız. Gençliğimizde yollarımız kesişti. Dönemin genç erkeklerinin bir kadında görmek istedikleri şeylere denk düşüyordum herhalde.

Evet, evet. Olumlu şeyleri de görmeye çabalıyorum, bazı olumlu şeyler de var yine de. Dünyada endişe uyandırıcı pek çok şey var, bunlar arasında kirlilik beni çok endişelendiriyor. Kirlilik şimdiden çok sayıda insanın hayatını zorlaştırıyor ve gittikçe çok daha fazla zorlaştıracak. Kirlilik, iklimin ısınması... Bütün bunlar... Ayrıca, hastalıklar... Sanıyorum ki, her yerde kanser hastalarının sayısında korkutucu bir artış var. Bu da, pek çok şeyle birlikte, kirlilikle de alâkalı, yediğimiz gıdalarla alâkalı. Bir süre önce Türkiye'yle ilgili bir belgesel seyretmiştim, doğru mu bilmiyorum ama, Türkiye'de de temiz içme suyu sorunu olduğu söyleniyordu. Musluktan akan suyun temiz olmamasından kaynaklanan yeni bir takım hastalıklar görülüyormuş. Korkutucu bir şey. Bundan kırk yıl önce ekolojiyle ilgilenmeye başlamıştım. Ekolojistlerin o zamanlar söylediklerini bugün dikkate almaya başlayanlar da var. Örneğin ekolojik verileri göz önünde bulundurarak bina yapan bazı mimarlar... Bu gibi şeyler de, her ne kadar yetersiz olsa da, bir umut ışığı olabiliyor.

Bugüne kadar pek çok kişiyle düet yaptınız. Son örneklerden biri de "Rendez-vous" albümünde Jane Birkin'le yaptığınız düet. "Surannée" parçasını seslendirmeyi siz önermişsiniz...

Evet, ama sonuçtan hoşlanmadım. Prodüksiyon son derece başarısız, bunda tabii Jane'in hiçbir kabahati yok, ama Benjamin Biolay ve Keren Ann'ın bu güzel şarkısı çok daha fazlasını hak ediyordu. Ama Jane'le birlikte şarkı söylemek de büyük bir zevkti, çünkü Jane çok hayat dolu, hayal gücü geniş, cömert, açık kalpli.. Neyse, pek çok üstün nitelikleri olan bir sanatçı.

2000 yılında da Iggy Pop'la bir düet yapmıştınız, o nasıl oldu?

Onu biraz tanıyordum, ortak bir arkadaşımız var. Bir keresinde eve akşam yemeğine gelmişti, yıllar önce... Müziğini, enerjisini tabii ki çok beğeniyorum. Ama düet meselesi benim dışımda gelişti: Virgin şirketi kadın şarkıcıların yorumlayacağı bir caz albümü yapmak istiyordu. Iggy de bu projeyi duymuş ve mutlaka katılmak istemiş. Ama proje sırf kadınları kapsadığı için, ona bir kadın sanatçıyla düet yapması önerilmiş. Sanıyorum, ilkin Marianne Faithfull mevzubahisti, ama Marianne'la olamayınca, sonuçta bana kaldı. Buna karşılık, şarkı seçimini Iggy Pop bana bıraktı. "I'll Be Seing You" şarkısını çok beğeniyorum, beni son derece etkileyen, dokunaklı gelen bir şarkı. Rodolphe Burger'nin yaptığı işten de çok memnun kaldım. Hayatta en çok gurur duyduğum kayıtlardan biri oldu, hakikaten.

1995'te de Blur'den Damon Albarn'la düetiniz ("To The End") var. Albarn'ı nasıl buluyorsunuz?

Ah evet! Damon Albarn karşı konulması imkânsız bir insan. Dayanılmaz, müthiş bir cazibesi var... Niteliklerini saymam mümkün değil, bir insanda sevdiğim ne varsa, ona sahip. *(gülüyor)* Çok rahat görünüşlü, müthiş özgür... Hep söylüyorum, bana hem kocamı hem oğlumu hatırlatıyor. Sanki ikisinin bir karışımı gibi... Çok sevecen, çok yumuşak, ne desem... Ve tabii hakikaten, çok çok yetenekli. Bütün bunlara rağmen, şarkıyı, o harika melodiyi çok sevmeme rağmen, sonuçtan o kadar memnun olmadım açıkçası; "too much" buldum, fazla yüklü, fazla ağır geldi bana.

Eşiniz Jacques Dutronc'la da düet yaptınız; Dutronc'la çalışmak nasıl, onunla evli olmak kariyerinizi nasıl etkiledi?

(uzun uzun düşünüyor) Dutronc'u biliyorsunuzdur... Şarkılarımın çoğunu belli bir kişi için yazdım. Jacques Dutronc'la da şarkılar aracılığıyla konuştuğum söylenebilir. Doğrudan ona hitaben çok şarkı yazdım. *(duraksıyor)* Ama bugün, onları dinleyip dinlemediğinden emin değilim. Yıllar önce, sırf onu endişelendirmek için bütün bir albüm yapmak üzerine kafa yormuştum. Hayatımda birbirinin tamamen zıttı iki eşim oldu: İlk eşim, Jean-Marie Périer beni mümkün olduğunca çok çalışmaya, bütün teklifleri değerlendirmeye yöneltiyordu ve çift olarak hayatımız bundan büyük zarar görmüştü, doğru dürüst görüşemiyorduk, ben bundan ötürü çok acı çekiyordum. İkinci eşim Jacques Dutronc onun tam zıttı, hep bana teklif edilen işleri kabul etmeme konusunda beni teşvik etti. Çünkü profesyonel zorunluluklardan o çok çekmişti. Jacques "başbaşa kumru gibi aşık"tan çok "arkadaş"tır, bunu yadırgadığım bir dönem oldu, ama şimdi bakıyorum, neredeyse kırk yıldır beraberliğimizi sürdürebilmemiz buna bağlı herhalde. Çok da fazla iç içe olmamak gerekiyor ve bu durum bana pek çok şarkıyı esinlendirdi. Bu otuz küsur yılda, Jacques bana kıyasla daha çok kaçan, kaçamak yapan taraf, bense ona kıyasla bekleyen taraftım.

Daha çok Anglo-Sakson müzisyenler ilginizi çekiyor galiba, söyleşilerde sevdiğiniz müzisyenleri sayarken Radiohead, Blur, Portishead'in adını veriyorsunuz... İngilizlerde sizi çeken ne?

Hakikaten büyük melodistler. Ayrıca, melodileri işleyiş tarzları, orkestrasyonları, o melodileri giydirişleri beni her zaman çok cezbetmiştir. Hakikaten ilginç, yenilikçi, yaratıcı ne varsa, hepsinin genel olarak İngiltere'den geldiğini düşünüyorum.

Salut Les Copains dergisinde 1967 sonbaharı: Hardy ve Jacques Dutronc

Baksanıza, Portishead, Massive Attack, Radiohead, Muse... Tabii bir de David Bowie var, en yaratıcı sanatçılardan biri.

Son zamanlarda Anglo-Sakson gruplardan, müzisyenlerden sizi en çok etkileyen hangisi?

Muse'un albümüne hakikaten vuruldum. Son zamanlarda, İngiltere'de çok yankı uyandıran bir şarkıya ben de çarpıldım, Katie Melua'nın "The Closest Thing To Crazy" adlı şarkısı, hakikaten çok güzel, tam 70'li yıllar havası...

Fransız müziğinde bir düşüş olduğunu mu düşünüyorsunuz?

Yeni Fransız müziği dalgasının hepsini aşırı Fransız buluyorum. Benim zevkime göre, fazla Fransız hakikaten. Fransa dışında insanların hoşuna gitme ihtimali bence yok, belki de yanılıyorumdur. Bunun iki istisnası, Benjamin Biolay ve Keren Ann. Ama Keren Ann da sonuçta Fransız değil ki, Fransızca söylüyor ama, o tam bir kozmopolit, İsrailli, Hollanda'da büyümüş, İzlandalılarla, İngilizlerle çalışıyor... Çok kökenli... Aslında, bir yandan da dünyanın yöneldiği durumun çok tipik bir temsilcisi: Bugün dünya kültürler, kökenler karışımına gidiyor, işte buraya doğru yönelmek gerekiyor. Benim hoşuma giden bu: Karışımlar. Ayrıca, sanatsal açıdan bu yönelim çok daha evrensel işlerin ortaya çıkmasını sağlıyor. Bu arada, ulusal kültürleri de reddetmemek gerekiyor tabii. Ama müzikte ben evrensel olanı seviyorum. Fazla folklorik şeylerden hoşlanmıyorum... Vincent Delerm ve Bénabar aşırı Fransız. Ama hoşlandıklarım da var; Mickey 3D'yi beğeniyorum, Pierre Bondu iyi şarkılar yazıyor. Têté hoşuma gidiyor.

Noir Désir, Türkiye'de de belli bir başarıyı yakalamış Fransız gruplarındandı, onları nasıl buluyorsunuz?

Ah! Her zaman Noir Désir'in hayranı oldum. Olanların bir kaza olduğuna kesinlikle kaniyim. Bertrand Cantat'ya çok büyük bir takdir ve hayranlık besliyorum. Bir katil olmadığına eminim.

"Le Danger" adlı albümünüzde, "La Beauté du Diable" (Şeytanın güzelliği) adlı şarkıyı size esinlendiren Kurt Cobain olmuş; Cobain'de sizi çeken neydi?

Bir melek fiziğine sahip olması, sarışın bir melek, ama derinde, bir kara melekti. Bu kara melek yanı beni çekmişti.

Yine çok erken kaybettiğimiz bir başka müzisyen, Jeff Buckley, ilginizi çekmiş miydi?

Evet, hatta konserine de gitmiştim. O zamanlar Anglo-Sakson müzisyenlerin konserlerine her fırsatta giderdim.

Biraz da başka bir kuşağa geçsek: Brigitte Fontaine'in bir kitabı yayınlandı, "Galerie d'art de Kekeland". Bu kitaptaki portrelerden biri de sizinle ilgili. Kendinizi "Kekeland"ın, bu dünyanın bir üyesi olarak görüyor musunuz?

Brigitte Fontaine'e büyük hayranlığım var, ama kitaptan haberim yok. "Kekeland"ın ne olduğunu tam olarak bilemiyorum.

Brigitte Fontaine, kendine yakın bulduğu, sevdiği, ruh kardeşi saydığı insanların portrelerinden oluşan bir kitap yazmış ve bu dünyaya da Kekeland adını vermiş...

Ya, öyle mi? O zaman, harika! Brigitte Fontaine'le alâkalı o küçük dünyada yerimin olmasından gurur duyarım. Brigitte Fontaine bence çok çok büyük bir şair.

Leonard Cohen de geçtiğimiz günlerde yeni bir albüm çıkardı, dinlediniz mi?

Hayır. Ben öyle büyük bir Leonard Cohen hayranı değilim, melankolik müzikleri çok sevmeme rağmen... Melankolik müzik derken, belki de asıl olarak kastettiğim romantik müzik. Romantik müziklerde de melankoli vardır, ama bundan ibaret değildir, aynı zamanda tutku da vardır, ruhunuzun kanat çırpması da vardır... Leonard Cohen bence biraz fazla karanlık, insanı düşürüyor... Bana biraz katı gelen bir yanı var.

1968'de "Suzanne"i söylemiştiniz değil mi?

Ah, çok eskidendi. Harika bir şarkıdır ayrıca. Mesela, o tür şarkılardan oluşan bir albüm yapsa, kesinlikle beğenirim... Son birkaç yıldır zaten daha çok klasik müzikle ilgileniyorum, Hélène Grimauld'yu tanıdığımdan beri. Hélène olağanüstü ve benzersiz bir piyanist. Hakikaten meleksi bir şey saçıyor, ama kara melek değil, yaşam meleği. Ölüm meleği değil.

En sevdiğiniz besteciler kimler?

Beethoven, Strauss, Rachmaninov, Ravel, Barber...

Marianne Faithfull'u nasıl buluyorsunuz, son zamanlarda çok faal. Yeni albümler yapıyor, sürekli turnelerde...

Yaptığı şeyleri çok ilginç buluyorum, ama benim peşpeşe dinlemeyi arzu edeceğim türden şeyler değil. Ben dinledikten sonra, hemen yeniden dinlemeyi arzu edeceğin türden şarkıları seviyorum.

Sizin gibi oğlak burcundan olan Patti Smith'le aranız nasıl?

Sıkı takip ettiğim biri değil. Ama eşiyle birlikte çiftliğe çekilip çiftçi gibi yaşaması çok hoşuma gidiyor, ortak özelliklerimiz olduğunu düşünüyorum. Biliyor musunuz, yalnız Patti Smith değil, Marianne Faitfull da oğlak. Beth Gibbons da oğlak. Bu saydıklarımız arasında, müzikal bakımdan kendimi en çok Beth Gibbons'a yakın hissettiğimi söyleyebilirim.

La Beauté du diable"da Kurt Cobain'den esinlendim. Bir melek fiziğine sahipti, sarışın melek, ama derinde, bir kara melekti. Bu kara melek yanı beni çekmişti.

Oğlak burcundan müzisyenler olarak müzikal açıdan ortak noktalarınız var mı?

Belki de iç dünyaya, mutlak olana ilgi, ince eleyip sık dokuma, kolay beğenmeme, uzlaşmaz mizaçlılık, şu ya da bu biçimde bir mutlak arayışı gibi ortak özelliklerimiz sayılabilir... İç dünyaya ilgi öyle bir şey ki, sizin için mühim olan güçlü bir sesle şarkı söylemek değil, anlattığınız yoksunluklar, acılar... Gücü sesten değil, kelimelerle ifade ettiklerinden almak...

"Les Rythmes de Zodiac" adında kitabınız yayınlandı ve radyoda astroloji programları yapıyorsunuz. Astrolojiye ilginiz nasıl başladı? Astroloji sizin için insanları tanımanın bir aracı mı?

Evet, astroloji bizi oluşturan şartlar bütününden birine dair bize bilgi veren bir insan bilimi. Ama bu şartlanma, tabii ki, diğer bütün şartlarımızla karşılıklı etkileşim içinde. Bununla birlikte, astrolojinin sağlayabildiği bilgilerin çok ilginç olduğunu düşünüyorum. Tabii ki bu bilgiler sınırlı, yani birinin doğumuna dair yıldız haritasını biliyorsanız, bu kişinin şartlanmalarından sadece birine dair bazı bilgilere sahipsinizdir. Ama bu bilgileri o kişinin neye dönüştürdüğünü, bunlarla ne yaptığını bilemezsiniz. Her şeyi açıklamaktan çok uzak bir bilgidir bu. Ama kişinin işleyişiyle ilgili aydınlatıcı bir veri daha sunar. Demin oğlak burcu sanatçılarından bahsettik. Oğlak burcunun dünyay-

SİYASET >

"Biz Özgürlük İstiyoruz" 1982'de Philadelphia'da bir polis memurunu öldürmek suçuyla hapse girip idama mahkûm edilen Mumia Ebu-Cemal'in ve çalışmalarını Siyah'ların nihai kurtuluşuna adayan Kara Panterler Partisi'nin mücadelesini anlatıyor...

BİZ ÖZGÜRLÜK İSTİYORUZ
Mumia Ebu-Cemal

SİNEMA >

"Ülke ve Özgürlük", "Carla'nın Şarkısı" ve "Benim Adım Joe" gibi filmleriyle büyük ustalığını sergileyen, işçi sınıfının ve yoksulların hayatından kesitleri başarıyla sinemaya aktaran Ken Loach'un hayatı ve filmleri...

KEN LOACH VE FİLMLERİ HANGİ TARAFTASINIZ?
Anthony Hayward

SİNEMA >

Dabaşi, bu kitabında, Kiyarüstemi ve Muhsin Mahmelbaf gibi eski ustalardan Gubadi ve Semira Mahmelbaf gibi genç yıldızlara, İran sinemasının genel bir panoramasını çıkarıyor...

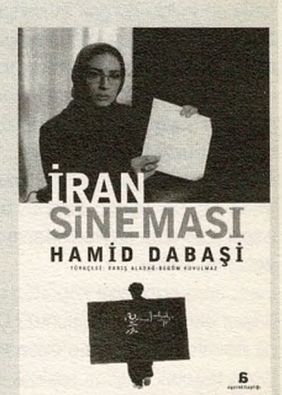

İRAN SİNEMASI
Hamid Dabaşi

ÖYKÜ >

İnsan ruhundaki hiçbir sınır tanımayan cinsel haritanın en dipsiz, en kuytu köşeleri, eşcinsel dürtülerin beklenmedik baskını, öldürme hissinin doğallığı... Kısacası, insanların hayatlarındaki en 'utanç verici', en 'yasak' hikâyeler...

MARTA VERENARDA'NIN YASAK HİKÂYELERİ
Sonia Rivera-Valdes

www.agorakitapligi.com
tel: 0212 243 96 26-27
faks: 0212 243 96 28

agorakitaplığı

la ilgili temel tavrı bir uzak durma tavrıdır, yani oğlak dünyaya bakmaz, görmez onu, şu ya da bu biçim altında başka bir mutlak arayışındadır. Bunu bilmek önemlidir, ama her oğlak kendi kopuşunu, mutlak arayışını düzeyine göre farklı bir şekilde yaşayacaktır... Ayrıca, astroloji insanın düzeyi hakkında bilgi vermez, mesela zekânın türü hakkında bilgi verebilir, soyut bir zekâ mı, somut mu, sezgisel mi?.. Ama zekânın derecesi hakkında bir şey demez. Ve bu işaretlere, gezegenlere uyumlu mu uyumsuz mu yaşanacağı hakkında bilgi vermez.

Son konseriniz 1969'da Londra'da Savoy'da verdiğiniz konserdi galiba...

Ben de sanki Kongo Kinşasa'daydı diye hatırlıyorum, ama neyse, önemli değil.

Niçin sahneye bir daha çıkmama kararı aldınız?

Çünkü bana göre değil. Sahnede iyi bir yorumcu olmak için gerekli niteliklere sahip değilim.

Mükemmelliyetçi olmanız, sahnenin hata kaldırmaması gibi şeyler mi bunlar?

Evet, öyle denebilir. Ben şarkı söylüyorum ama, bu tabii bir şekilde olmuyor, stüdyoda kayıt yaparken, asla hemen iyi olmuyor, ancak üç-dört kere söyledikten sonra iyi olmaya başlıyor. Ama sahnede derhal iyi olmanız lazım. Bu benim için imkânsız. Sahnede duruma ve sesime o kadar hakim değilim. Ayrıca, seyirci olarak da şarkıcıların pek çoğunu sahnede sıkıcı buluyorum. Benim asıl ilgimi çeken, müzisyenlerin albümlerinde anlattıkları. Onları sahnede görmeye gitmek, genellikle benim için sosyal bir mecburiyetti. Mick Jagger, Elvis Presley, David Bowie gibi insanları seyretmek büyük bir zevk tabii, hatta Fransa'da da Johnny Halliday... Onlar sahne yaratıkları. Ama mesela baksanıza, bizim en büyük sanatçılarımızdan biri olan Serge Gainsbourg sahnede çok kötüydü. Zaten belki onun için de çok az sahneye çıktı.

Son konserinizden beri, stüdyoda kayıt yapmanın dışında hiç şarkı söylemiyor musunuz?

Hayır, hayır, kayıtlar dışında kesinlikle söylemiyorum. Bu sayede de kendime zaman ayırabiliyorum; astrolojiyle uğraşıyorum...

Biraz önce adı geçen müzisyenler, David Bowie, Mick Jagger, ayrıca Beatles üyeleri, Bob Dylan hepsi size olan hayranlıklarını zaman zaman dile getirmiş kişiler...

Evet, ama bunu asıl köpürtüp şişiren de Fransız basını oldu, biliyor musunuz? Çünkü Mick Jagger, ne bileyim, 35-40 sene önce zihnindeki "ideal kadın"a tekabül ettiğimi söyledi. O günden beri yazıp dururlar bunu. Ama bu hayranlık değil ki. Beni doğru dürüst tanımıyor bile, şöyle böyle tanışıyoruz. David Bowie bir televizyon programında, belki yeri geldiği için, hatta öyle söylemesi gerektiğini düşündüğü için söylemiştir. Halim, tavrım, fotoğraflarım hoşuna gitmiştir, yoksa şarkılarımı dinlediğini hiç sanmıyorum. Biz hepimiz aynı kuşaktanız. Gençliğimizde yollarımız kesişti. O dönemin genç erkeklerinin bir genç kadında görmek istedikleri şeylere denk düşüyordum herhalde. O kadardır. Bu, hayranlık demek değil. Gençliğimde, bir kadın olarak hoşlarına gitmişimdir, hepsi o kadar.

Dylan "Another Side Of Bob Dylan" albümünün iç kapağındaki uzun şiirde sizden bahsediyor. Onunla da yolunuz kesişmiş, nasıl tanışmıştınız?

1966'da, Paris'teki ilk konserinde karşılaştık. Tarihi çok iyi hatırlıyorum, çünkü ben Monaco'da "Grand Prix" adında bir film çekimindeydim. Konsere gidebilmek için yönetmen John Frankenheimer'dan izin istedim. Dylan çok formda değildi, konser de iyi geçmemişti. Konserin ilk bölümünde seyirci çok soğuktu. Ben en ön sırada oturuyordum. Arada, biri yanıma gelip, onu görmeye gitmezsem, Dylan'ın sahneye dönmeyeceğini söyledi. Dylan benim kahramanımdı ve şimdi beni görmek istiyordu! Tabii ki soyunma odasına gittim. Ne konuştuğumuz hakkında en ufak bir fikrim yok, İngilizcem yeterince iyi değildi, dediklerinin tek kelimesini bile anlamıyordum. Yalnız, hasta gibi göründüğünü çok iyi hatırlıyorum, sanki yakında ölecekmiş gibi kötü bir hisse kapılmıştım. Aslında, kısa bir süre sonra da ölümden döndü, başına o feci motosiklet kazası geldi.

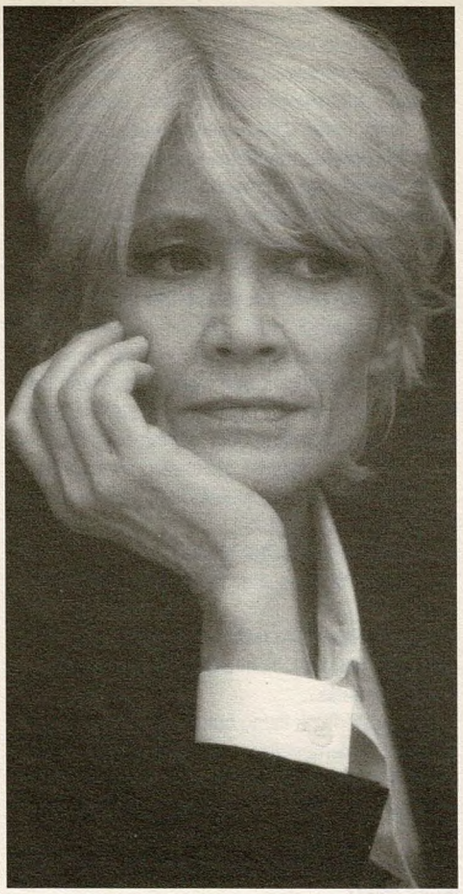

60'lı yıllarda tam bir ikondunuz. Yves Saint Laurent, Paco Rabanne, André Courrèges gibi modacıların, Paris Match, Vogue gibi dergilerin gözdesiydiniz, posterleriniz gençlerin duvarlarındaydı...

Dış görünüşle her zaman problemlerim oldu. Kesinlikle baştan çıkarıcı değilim, hiçbir zaman da olmadım. Carla Bruni'nin zıttıyım. Bunu söylüyorum, çünkü geçenlerde televizyonda ona rastladım, elinde gitarı, saçları tam benim vaktiyle taradığım gibi... Sanki otuz yıl önceki halim... Ama büyük bir farkla: Onda çekici, ayartıcı bir yan var. Şarkı sözlerini beğeniyorum, ama müziğinden pek hoşlanmıyorum.

Dylan formsuzdu. Konsere ara verilince, biri yanıma gelip, onu görmeye gitmezsem sahneye dönmeyeceğini söyledi. Dylan kahramanımdı ve şimdi beni görmek istiyordu!

Birkaç filmde oyunculuk da yapmıştınız, sinemada kariyer yapmayı hiç düşünmediniz mi?

Bu konuda, Jacques Dutronc'la tamamen tersiz. Kesinlikle hiçbir zaman sinemayı düşünmedim ve istemedim. Hakikaten görsellikle, dış görünüşümle sorunluyum. Oynadıklarım da Vadim'in çok çok kötü filmleriydi...

Yazmak sizin için ne ifade ediyor?

1962'den beri aslında hep aynı şeyi yazıyorum: Biçim değişebiliyor, ama öz, derinde yatan hep aynı; anlattığım duygusal haller hep çok acılı. Şarkılarımın çoğu otobiyografiktir. İnsan sadece iyi bildiği şeylere dair yazabilir, dolayısıyla da duyguların verdiği ıstıraptan başka bir şey hakkında yazmayı bilmiyorum. Bir heyecan, bir duygu beni zehirlediğinde, onu kelimelere dökebildiğim zaman ancak dışa atabiliyorum, ondan kurtulabiliyorum, bir parça rahatlayabiliyorum. Şarkı söylemekten çok kolay vazgeçebilirim, ama yazmaktan asla. Yazmak benim için bir terapi ve rahatlatıcı etkisi olan bir coşkunluk... Kendi gözümde bir değer kazanmamı sağlayan tek şey yazı. Eğer bir yeteneğim varsa o da budur: Yazarak sözlü olduğundan daha iyi ifade edebiliyorum kendimi. Söz yanlış anlamalara çok müsait, yazıda silip silip düzeltebiliyorsunuz...

Sizde yer eden yazarlar, kitaplar hangileriydi?

Ben içe dönük, asosyal bir insanım; korkular, endişeler hayatıma çok hakim. Dört duvarım arasında kendimi dışarıda olduğundan daha az kötü hissediyorum. Çocukluğuma genel olarak yalnızlık hakimdi, kitaplar büyülü bir şekilde bu dünyayı kalabalıklaştırıyordu. Öyle ki kitaplar sayesinde, ilk zamanlar yalnızlık hoşlandığım bir şey, sonralarıysa giderek bir gereklilik halini aldı. Céline'in, Proust'un ya da Marguerite Duras'nın kitaplarıyla odama kapanmak bana güven duygusu veriyordu. Mesela "Histoire d'O" *(Pauline Réage'ın romanı)* yüreğimi parçalamıştı, yaranın içinde bıçağı kanırtmak gibi bir etki uyandırmıştı. "O", özgürlüğünün bedbahtlığını ve kendisini aşığına bağlayan zincirlerin verdiği mutluluğu anlatıyor... Bu kadın tipinde kendimi kısmen görmüştüm. En sevdiğim yazarlar Colette ve ilk defa 13 yaşındayken okuduğum Simone de Beauvoir'dı. Simone de Beauvoir yazarlığından çok, çağının tanığı olarak beni cezbediyordu. Anlattığı kişisel anekdotlar, insan olarak nasıl davrandığını çözmek ilgimi çekiyordu. Sartre'a yazdığı mektupları "Sevgili Kunduzunuz" diye imzalamasına bayılıyordum. O da oğlak burcundan; insanların çok ilgisini çektiğini, ama onları çok ender olarak iyi anladığını söylüyor, böyle bir ortak noktamız da var. İnsanların günlüklerini, mektuplarını okuyarak mahremiyetlerine girmek hoşuma gidiyor. Ayrıca, o sayede dönemi de çözüyorsunuz. Bir süredir ben de günlük tutuyorum.

Yaptığınız bir albümün ticarî açıdan başarılı olup olmamasını hâlâ umursuyor musunuz?

Belki de bugün her zamankinden daha fazla umursuyorum. "Danger"nin (1995) ticarî açıdan yatması beni perişan etmişti. Çünkü Alain Lubrano ve Rodolphe Burger gibi benden genç sanatçılarla çalışmıştım ve kendimi onlara borçlu hissediyordum. Onlar için iyi iş yapmasını istiyordum.

Toplumsal ve siyasal konularda fikirlerinizi pek dile getiren bir kişi değilsiniz, sanatçıların böyle bir sorumluluk üstlenmeleri konusunda ne düşünüyorsunuz?

Mesela bir dilekçe imzalanacağı zaman çok ender olarak insanların aklına geliyorum, bazen buna çok üzülüyorum açıkçası, önemsediğim, etkilendiğim meseleler söz konusu olduğunda gerçekten hayıflanıyorum. Ama toplumsal alanda tartışmalara katılmaktan da çekiniyorum doğrusu. Mesela Filistin davasına kendimi yakın hissediyorum, Filistinlilerin terörizme kıstırıldıklarını düşünüyorum. Amerikalılar ve İngilizler tarafından işkence ve eziyete maruz bırakılan Iraklıları televizyonda gördüğümde dayanamıyorum. Jane'in (Birkin) Çeçenlerin mücadelesine destek vermek için harcadığı enerjiye hayranlık duyuyorum. Ama ben çoğu zaman ihtiyatlı kalmayı tercih ediyorum. Pek çok konuda, kamusal alanda tavır alamayacak kadar cahil hissediyorum kendimi.

Söyleşi: **Siren İdemen**

İSTANBUL
14 Ocak '05 Cuma
YENİ MELEK
GÖSTERİ MERKEZİ

ANKARA
15 Ocak '05
Cumartesi
SAKLIKENT

Rock for Life

YENİ MELEK GÖSTERİ MERKEZİ

KAPI AÇILIŞI 21:00

14 Ocak 2005 Cuma

WISHBONE ASH

KESMEŞEKER

15 Ocak 2005 Cumartesi
ANKARA SAKLIKENT

PROGRAM
KAPI AÇILIŞI: 21:00
KESMEŞEKER: 21:30
WISHBONE ASH: 22.45

DESIGNED BY : MAZHARBILGIC@RTNPROMOTIONS.COM

RTN promotions
DELIKASAP.COM
Yeni Melek Gösteri Merkezi
biletix
dream yüxexes
volume
BCS
www.bcs.com.tr

WWW.RTNPROMOTIONS.COM

BÉNABAR

Genç Fransız şansonunun yeni mehtabı Bénabar, Brel'lerin ve rock kuşağının zengin mirasının izinde ilerliyor, yılda ortalama 200 konser veriyor. Palyaço kadar komik ve hüzünlü. Ve müthiş gözlemci: Psikiyatrıyla yatmak zorunda kalan hanımefendilerden majoret kızlara aşık itfaiyecilere, üç tekerlekli bisikletten düşen üç yaşındaki bebelerden kendi 30. yaşgününe kadar günlük yaşamı şarkılıyor. Sıra geldi Roll'cularla tanışmaya...

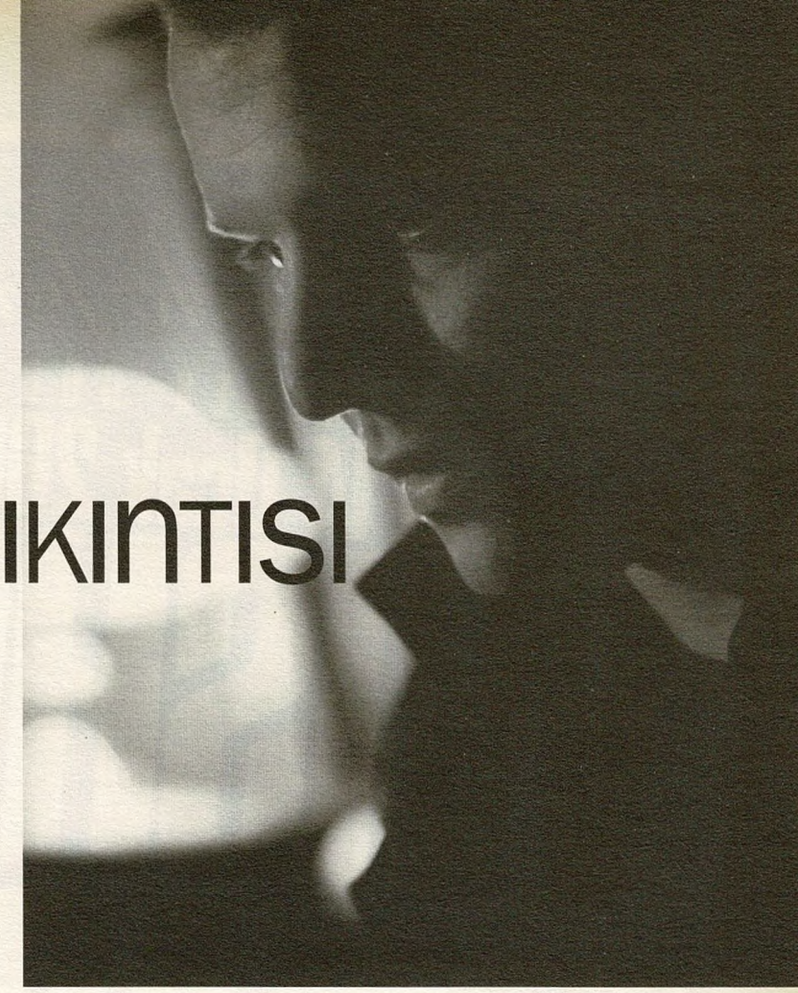

Neşeli Bir İç Sıkıntısı

Sahnede koyu renkli takım elbiseler giyiyor. İtalyan asıllı. Sokakta görseniz, temiz aile çocuğu sanırsınız. Paris'in banliyösünde yetişmiş (Essone). Tıpkı Renaud gibi (Porte d'Orléans). Annesi kitapçı, babası film rejisörü. Zaten bu nedenle liseden sonra biraz Amerika, sonra kısa film yönetmenliği, bir de sitcom'larda senaristlik yapmış. Autodidacte, yani kendi kendini yetiştirmiş. Şimdilerde 20. mahallede oturuyor (Belleville). En çok Kuzey Denizi'ni seviyor aslen, ruhen Akdenizli olsa da...

Sekiz yaşından beri trompet çalıyor. En sık kullandığı kelimelerden biri "büyü". Sirkin Büyüsü. Bénabar adı da takma isim. Ünlü bir palyaçonun isminin Verlancası (Fransız argosunda sözcüklerin bölünüp tersten okunduğu dil). En sevdiği müzisyenler listesinde Fellini'nin film müziklerini de yapan Nino Rota'nın adı mutlaka geçiyor. Ötekilere gelince, tabii ki Renaud, sonra Brassens, sonra Ferré. Bir de Barbara. Son CD/DVD'sinde Barbara'nın "Dis quand reviendras-tu"sünü döktürüyor ("Söyle bana, ne zaman döneceksin"). Hayat aslında boomerang'lıdır, dolayısıyla "Everybody comes back / Tout le monde revient", yani herkes bir şekilde geri gelir. Son konserinin son şarkısında sahneye ilkçağ dönemi şarkıcısı Henri Salvador'u çağırdı. Geçmişte Salvador onu ön grubu olarak turnesine davet etmişti. Genç yaşta vefayı bilenlerden biri Bénabar.

Tam bir sahne hayvanı. Turneye çıktığında Fransa, Belçika, İsviçre'yi köy köy geziyor neredeyse.

1998'den beri üç albüm yaptı: "La p'tite monnaie" (Bozuk para), "Bénabar" ve "Les Risques du metier" (Mesleğin riskleri). Ama yılda ortalama 200 konser veriyor. Oh putain!

Gilbert Bécaud için "Monsieur 100.000 volt" derlerdi. Bénabar o kadar değil. Ama internet sitesindeki hayran izlenimlerine inanacak olursak, sahneye çıktığında 15-25 yaşındaki kızların yüreği hop hop... "Karşımda yüzlerce, binlerce insan görünce, onların sevgi ve hayranlığını hissedince sahnede çoşuyorum."

Yumuşak ama hınzır, tsıfı tsıfı konuşuyor biraz. Galiba bütün sihri şarkı sözlerinde. Ee tabii biraz da sirk müziğini andıran davullu, tumbalı, trompetli canlı ritmik müziğinde. Eleştirmenlerce olağanüstü bir müzik yeteneği var, hatta dahi... İnsanların duş yaparken söyleyecekleri, çocuklarına öğretecekleri şarkılar yapmak istiyor hep. Ama kimi şarkıları pek üzgün, pek romantik. Mesela "Les Ricochets" (Taş Kaydırmaca): "Bir tek kurban var / Suçlu yok / Bodrumun kolonu hariç / Bir de geride kalanlar / Geriye kalanlar..." Bir hayranı diyor ki: "Bénabar sahnede şarkılarını yaşatıyor, hem kendisi yaşıyor, hem de bize yaşatıyor." Üç kısa metraj film yapmış. Şarkılarını da film senaryosu gibi yazıyor. Melankolik bir mizahı ya da mizahî bir melankolisi var ("Adam çekti gitti / Halbuki tanıyordun sen herifi / Geçen cumadan beri"). Chanson geleneği Chevalier, Trenet, Piaf, Brel, Brassens, Ferré, Mouloudji, Nougaro gibi babaları yitirince, Renaud Fransa'da en sevilen ilk beş şahsiyet listesine girmişti. Şimdilerde yükselen yıldız Bénabar. Hayranları ona "King" bile diyor.

Minet/minette tabir edilen cici/beyaz oğlan ve kızlar bir ihtimal junk müzikleri filan dinler de, Bénabar biraz onlara da hitap ediyor. Alay ederek onlarla... Mahremiyetine giriyor kızların ve kendinin. "Aslında nezaket, beni bir g-string'den daha fazla tahrik eder." Kendini tanımlarken "neşeli bir iç sıkıntım var" diyor. Pek diyalektik! Boş zamanlarında ping-pong oynuyor. Acayip arkadaş canlısı. *(Meraklılar, Hayvan dergisi Kasım 2003 sayısında yayınlanan "Fransız Chanson'unda genç bir fırlama: Yumuşakça Hınzır: Bénabar" başlıklı yazıya ve "L'İtinéraire / Güzergâh" şarkısının sözlerine göz atabilir.)*

Günlük yaşamda acayip bir gözlemci. Bénabar'ın kahramanları küçük, hoş insanlar. Biraz Orhan Kemal, biraz Orhan Veli okumuş galiba.

Günlük yaşamda acayip bir gözlemci. Her gün en az on sayfa yazıp atıyormuş bir köşeye. Burjuva, küçük burjuva yaşantı aynalarının komik yansımaları. Evde kalmış kızların, erkek arkadaş bulamayan, egemen değerlerce çirkin sanılan kızların kırık-dökük iç dünyalarını anlatıyor şarkılarında. Emekliye ayrılmış Monsieur'ler, Arap bakkal Ali, veterinere gitmek istemeyen hasta köpek, gece çalışanları, yeni tanıdığı kızı arayamayan delikanlı... Küçük, hoş insanlar kahramanları. Biraz Orhan Kemal, biraz Orhan Veli okumuş galiba.

Karşı cinsle ilişkileri sanki biraz kompleks. "Aaa ben mi demişim bir röportajda, ruspik fıstıklar konusu sonsuz bir konudur diye? Olabilir, tam hatırlamıyorum." İnce sesli siyah Prince, Monaco'daki konserinde kadınlar suaresi yapmış. Bin kişilik salona sadece kadınlar alınmış. "Çok maço, çok komik ve çok küstah, ama ay ben de çok isterdim böyle bir konser, ancak prodüktörüm müsaade etmedi".

"Ben hâlâ solcuyum" deme cüretini gösterenlerden. Ama militanlık pek yok. Anarşist federasyonun gecelerine çıktı. Yabancı işçileri savundu. Irak'ta Amerikan saldırısına karşı çıktı. Ama ırkçı Le Pen aleyhine yaptığı şarkıyı beğenmediği için okumadı, kaydetmedi. 17 yaşındayken siyasî bir şarkı yazmış: "Yedi yıllık felaket". Chirac'ın ilk kez cumhurbaşkanı seçildiği günün akşamı. "Chirac'tan hâlâ nefret ediyorum, ama nefretimi artık bu kadar radikal bir söylemle yansıtmam."

Paris'te kahvelerde, café chantant'larda başladı solistliğe, trompetin yanısıra piyano da çalıyor. Bir de evde bütün gün bilgisayarın başında. Kâh yazı, kâh müzik. 1969 doğumlu.

Kimi şarkılarını dinlerken bıyık altından güldürüyor ("İş yoktu o kızda be / Boynuzluyordu seni habire / Altımıza hepimizin giriyordu / Üstelik de Jean Gabin'e benziyordu"). Kimi zaman tüyleriniz diken diken ("Ben de düşerdim sevdaya / Bir iskemleden düşer gibi"). Ama hep bir incelik, hep bir nezaket. Elli ve üstü yaştaki kadınların ideal damadı. Haziranda çocuk sahibi oldu. Manolo'ya ninni besteledi bile. Turnelere ara verdi, bu aralar dördüncü albümünü hazırlıyor.

Ragıp Duran

BÉNABAR SÖYLEŞİLERİNDEN BİR DEMET

Tom Waits Dönemeci

Albümünüz çıkar çıkmaz büyük başarı yakaladı, böyle bir başarı bekliyor muydunuz?

Bénabar: Her yeni albümümün bir öncekine göre daha az ilgi göreceğini düşünürüm. Yerimde saymamaya, gelişmeye, dönüşmeye çalışıyorum. Benim müziğim varyete. Tango da, vals de, rock da yapabilirim. Her şeyden önce, güzel popüler şarkılar yazmaya çalışıyorum. Başarıyı daha çok konserlerde hissediyorum. Sahneden asla hiçbir zarara uğramadan, sağ salim inemezsiniz. Sahne olağanüstü duyguların bombardımanıdır: Korku, coşku, gurur, başaramama endişesi... Ama salonlar doluyor, seyircilerin çoğu üç ay öncesinden bilet alıyor. Yine de, sahneden önce çok ender sakin hissederim kendimi.

Başarı daha rahat olmanızı sağlamadı mı?

Tam olarak değil. Zaten genel olarak kendimi rahat ve huzurlu hissedemem. Başarı insanı ödüllendiriyor, ama bir sorumluluk da yüklüyor. İlk başlarda insanları ikna etmeyi arzuluyordum, şimdiyse hayal kırıklığına uğratmaktan korkuyorum. Bir yıldan kısa bir süre içinde dört önemli televizyon programına çıktım. Kaçınılmaz olarak, "tanınmış" bir herif oldum. Ama bu ünün hiçbir dayanağı yok. Herkes albümlerimi dinlemiş değil. Kendinden menkul bir ünün hiçbir mânâsı yok, sadece rahatsız edici değil, o kadar. Hayranların histerik krizleri beni mest etmiyor, canlılar dünyasından kopup şarkıcılar dünyasına geçmek gibi bir niyetim yok.

Şarkıcılığın riskleri neler?

Şarkıcılığın kendisi değil, beraberinde getirdikleri, söyleşiler, fotoğraf çekimleri, seyahatler... Bunları fazla önemsersen, bu hakikaten bir tehlike... Bütün bunların ayrıntı olarak kalması lazım. Esas olan, şarkılar yapmak ve insanlara ulaşmak... Öncelikleri tersyüz etmemek lazım.

Fransız şansonunun uyanışından söz ediliyor. Bu yeni dalgada konumunuzu nasıl görüyorsunuz?

Kendi köşemde şarkılarımı yapıyorum ve kendimi bu yeni dalga içinde görmüyorum. İnsan medyalar tarafından kabul görür görmez, derhal etiketleniyor. Hemen sizi referans gösterdikleri müzisyenlerle, Brel'lerle filan ezmeye başlıyorlar...

Ama zaten sizin müzikal açıdan referanslarınız değil mi onlar?

Tabii ki. Küçücük veletken Brel dinlerdim. Çok hoşuma giderdi, çünkü terbiyesiz kelimeler kullanırdı. Brassens bana daha sonraları geldi. Anglo-sakson dalgayı, Tom Waits'i saymazsak, tamamen teğet geçtim. Tom Waits benim olaylara, durumlara bakışımı değiştirdi. Sesi, özgürlüğü, hayal dünyası beni büyülüyordu.

Souchon'a yakınmışsınız gibi...

Ona yaklaşmayı isterim. Souchon, Renaud, Jonasz, bazı Julien Clerc'ler, Higelin, hiçbir kompleks duymadan popüler şarkılar yapıyorlar, ama aynı zamanda, şarkı sözlerinde, anlattıkları şeyin kalitesinde müthiş titizler. Dinleyicilerini dolandırmıyorlar.

Şarkılarınızda gündelik hayatın tuhaf, gülünç ya da acıklı yanlarına değiniyorsunuz. Peki angaje bir Bénabar görmeyecek miyiz?

Eziyet çeken şair duruşu hiç bana göre değil. Çok sıkıcı buluyorum bu tavrı. Ayrıca, çok çabuk demagojiye sürüklenme riski taşıyor. Ama bu dediğim, söyleşilerde, başka alanlarda tavır almayacağım, düşüncelerimi ifade etmeyeceğim anlamına gelmiyor. Benim de ifade özgürlüğüm var. Şarkılarımda da kendimi sansürlemiyorum, ama kimseye ders ya da akıl vermek de istemiyorum. Şahsî olarak angaje olmak daha iyi diye düşünüyorum. Zekice angaje şarkı yapmak çok zor bir şey!

Şarkı söylemeye başladığınız ilk yıllarla bugün arasındaki en önemli fark ne?

Eski bir arabayla kasaba kasaba "piyano bar"ları dolaşarak başladım. Ama birkaç aydır Robbie Williams'ın turne otobüsü altımızda, içinde iki yemek köşesi, bir de yassı ekranlı televizyon var –üstelik şoförümüz de İngiliz. Büyük klas! Gerçi dolapların içinde kadidi çıkmış yaşlı groupie'ler bulamayınca biraz hayal kırıklığına uğradım! Neyse, şarkıcının önemi otobüsünün boyundan anlaşılır!

Bütün bunlara rağmen, ayaklarınızın yerden kesilmemesini nasıl başarıyorsunuz?

Çevrem ve turneler sayesinde. Sabahleyin, müzisyenlerle beraber minibüse biniyorum, "Libé" okuyup kahve içiyorum. Saat 3 gibi konser salonuna geliyoruz, akşam çalıyoruz, kuliste bir parça peynir yiyip otele dönüyoruz. İnsanlara imza dağıtsam da, belediye başkanlarıyla tokalaşsam da, böyle yaşayınca ayakların sıkı sıkıya yere basıyor. Bugün salonlar doluyor, ama yarın boşalabilir.

Baba olunca şarkılarınızdan birinde bahsettiğiniz tek kişilik spor otomobilden vaz mı geçtiniz?

O kadar uzun süre araba kullandıktan sonra, niye bilmiyorum, ama bana direksiyon korkusu geldi. Paniğe kapılıyorum, bayılacak gibi oluyorum, kendimi müthiş kötü hissediyorum. Woody Allen skeçleri gibi ama, insanın başına gelince o kadar da komik olmuyor. İşte bu yüzden bu mesleği seçtim, bir şoförüm olsun diye.

Şarkıcının önemi otobüsünün boyundan anlaşılır. Birkaç aydır Robbie Williams'ın turne otobüsü altımızda. Üstelik şoförümüz de İngiliz. Büyük klas!

O BİÇİM KIZLARDANIM

Vaay n'apıyosun burda • Nathalie ben Nathalie • Tanıyamadın mı? • Yok be... •• Sınıf arkadaşıydık liseden • Ee doğru değiştim tabii ben • Çoluk çocuk bi de kocam • Ne o? Şaşırmış bir halin var •• Evet aslında öyle pek düzenli • Bir hayatım olmıicaktı di mi • Aslında kaymış yitmiştim • Kocam buldu beni •• Eskiden, hiçbir zaman • Hayır demeyen kızlardandım • "Marie kızım yatıver bakiim şöyle"lerden • Adımı bile unuturlardı •• Güzel olan değildim ben • Arkadaşıydım güzel kızın • Beni ancak şöyle bir görürlerdi • Hatırlarsın bana "Motor" derlerdi •• İki yaş büyüktüm sizden • Belki de iki yaş fazla • Bi de çok severdim oğlanları • Belki de biraz fazla •• Aranızdan çoğu için • Ben ilk kızdım ilk kezdim • Önemi değeri olan • Ama belki de o kadar değil •• Öyle kur filan yapılan • Kızlardan değildim hani • Ben daha baştan • Okey diyen kızlardandım •• Bizim eve gelirdiniz • Ama ertesi gün sokakta • Reddederdiniz • Elimi bile tutmayı •• Beni öperken • Bakışlardan uzakta • Biliyordum neden • Birlikte görünmek istemediğinizi •• Ben de yumardım o zaman • Gözlerimi, kirpiklerimi kelepçeleyip • Bakınca ama arada bir • Görürdüm, gözleriniz açık •• İçimden tekrar ederdim • "Aman sakın bağlanmıyım buna" • Sizse içinizden derdiniz • "Aman kimse bilmesin" •• Kollarının arasına geldiinizde • Tıknefes fısıltılarınız • Benim içindi, benim • Sadece benim için •• Sarılmışken size • Saçlarınızı koklarken • Biliyorum, söylüyorum işte • Birazcık seviyodunuz beni •• Kimi kızlar sevdaya düşer • Saftır, temizdir, onlar yükselir • Bense düşüyodum sevdaya • Bir iskemleden düşer gibi •• İşinizi bitirdikten sonra kasıla kasıla • Konferans verirdiniz • Vücudu deney için kesilen fare misali • Etim tenim bilime helal olsun •• Yatılı erkek okulu fıkralarınıza • Meze yapardınız beni • Pek de erkek sanırdınız kendinizi • Ormanın dingosu küçük adamlar sizi •• Benim için minicik • Bir şefkatli sözcük bile • Zaafların en berbatı • Gelirdi size •• Kasıntı ve gururla • Uzman gibi laflardınız • Halbuki kollarımın arasında • Daha az kasıntıydınız •• Sınıftaki diğer kızlarsa • Sinsi küçük azizeler • Saçlarımı yolardı • Başka bir devirde yaşasak •• O kızlar ki alışmışlar • Piyazlanmaya • Nedir bilmezler yalnızlık • Ki yoktur hiç tesellisi •• Bizim eve gelirdiniz • Ama ertesi gün sokakta • Reddederdiniz • Elimi bile tutmayı • *"Je suis de celles" ("Les Risques du métier" albümünden)*

PLACEBO

İngiliz müziğinin 90'lı yıllardaki derin soluğu Placebo, dört albümünden seçtiği single'larını (iki de yeni şarkı ilavesiyle) bir albümde topladı: "One More With Feeling". (Albümün, grubun bütün kliplerinin yer aldığı DVD versiyonu da mevcut.) Bowie, Bolan, Pixies, Nirvana ve Gainsbourg gibilerinden gelen ilhamın aydınlattığı yolda 19 nadide parça... Brian Molko, Les Inrockuptibles dergisinin sorularını yanıtlıyor.

KUTsanmış GİBİYİZ

Nereden çıktı bir "compilation" yapma fikri?

Brian Molko: Bunun çok anlaşılmaz, gizemli bir yanı yok, yaklaşık on yıllık kariyerden sonra hâlâ ayakta olan neredeyse bütün gruplar böyle yapıyor. Bizimle aynı zamanlarda başlayan meslektaşlarımızın çoğu bugün ortada yok. İnsanlar bu compilation'ın arkasında büyük bir mânâ arıyor ama, yok öyle bir şey. Sözleşmeyle de alâkalı değil, çünkü plak şirketimiz bunu bir albüm olarak saymıyor. Fikirsel tıkanıklık meselesi de değil, çünkü yeni albümü zaten yazmış bulunuyoruz. Belki sadece, başka bir şey yapmak için kendimize birazcık zaman ayırmak istememiz denebilir. İki senedir turnedeyiz ve biraz teneffüse, uzaklaşmaya ihtiyacımız var.

Yeni parçalar ("Twenty Years" ve "I Do") için ne diyeceksiniz?

Hayranlarımızın doymak bilmez iştahını yatıştırmak için daha önce yayınlanmamış iki parça da koyduk compilation'a. Kendi kendimize Brian Eno'vari kurallar empoze etmeye çalıştık: Parçalar iki buçuk dakikadan uzun olmayacaktı ve gitar bulunmayacaktı. Bunun birinci sebebi, daha önce hiç böyle bir şeyi denememiş olmamız. Ayrıca, insanlar Placebo'nun bir gitar grubu olduğunu düşünüyor ve biz bu etikettten hoşlanmıyoruz. Biraz uzaklaşıp bakınca, "Twenty Years"ın bugüne kadarki belki de en büyük parçalarımızdan biri olduğunu düşünüyorum. Bence gelmiş geçmiş en mükemmel şarkı olan U2'nun "With or Without You"suna en yakın parçamız.

Son iki seneniz çok doluydu; kendinizi nasıl hissediyorsunuz?

Geberik. Canımız çıktı. Son albümün yakaladığı başarıyla birlikte, durmadan turnedeydik. Sırf Fransa'da 700 binden fazla sattık. Harika bir sonuç, ama henüz Indochine'i geçmiş değiliz, yani hedefe ulaşmış sayılmam. *(gülüyor)* Bir dahaki albüme artık. Fransa'da Nicola'yla [Sirkis] benim durumum Beatles'la Stones'u andırıyor; telefonlaşarak aynı gün bir şey çıkarmayacağımızı söyleyip birbirimizi rahatlatıyoruz.

Bu compilation'da niçin sadece single'ları seçtiniz?

Bu bir "best of" değil, en kolay ulaşılır albümlerden oluşan bir tür tarihsel belge, grubun kronolojisine ait bir retrospektif. Single'ları seçmek, eski repertuarı sunmanın yollarından biriydi. Bugünkü hayranlarımızın yüzde 40'ının "Sleeping with Ghosts"la ve asıl "The Bitter End"le bize bağlandıklarının farkındayız. Konserlerde görüyoruz onları, 14-15 yaşlarındalar... İlk albümümüz zamanında, daha henüz televizyon çocuğuydular. Yeniyetmelerin çok parası olmuyor tabii, daha çok Placebo dinlemek istediklerinde de dört albümü almaları mümkün değil.

Bu yeni genç hayranlarınız hakkında ne düşünüyorsunuz?

Dinleyicimizin "genç" yanını eleştirenler her zaman olacaktır... Ama açıkçası, bu durum insanın yüreğini ısıtıyor. Genç kültürle hâlâ bir bağının olduğunun işareti, bu önemli bir şey. Hâlâ canlı ve hayatî olduğunun bir tür kanıtı. Henüz bırakma zamanı gelmediğinin, hâlâ yeterince taze bir ruhun olduğunun işareti. Başarının bize sağladığı onca güzel şeye rağmen, fildişi kulelere çekilmediğimizin, her şeyden uzak kendi dünyasında yaşayan aşağılık rock starları olmadığımızın göstergesi.

Dinleyicimizin "genç" yanını eleştirenler her zaman olacaktır... Ama bu durum insanın yüreğini ısıtıyor. Her şeyden uzak rock starlar olmadığımızın göstergesi.

Önümüzdeki on yıl içinde bırakmak gibi bir niyetiniz var mı?

Hayır, asla. Placebo'dan önce iki yıl işsiz gezdim. İnsanın beş parasız ve arkadaşsız olmasının, aşağılanmasının ne demek olduğunu çok iyi bilirim. O duruma, birinci albüme duygusunu veren o yalnızlığa bir daha dönmeye kesinlikle niyetim yok. Ayrıca, inanılmaz bir konumda olduğumuzun da farkındayım. Kutsanmış gibiyiz: Kendimizi ifade ediyoruz, düşündüklerimizi dile getiriyoruz ve insanlar dinliyor. Kıskanılacak bir durum. Bir hayalimiz vardı ve her gün onu yeniden yaratmaya devam ediyoruz. Müthiş şanslıyız, her zaman bunu hatırlamak gerek. Şikayet etmeye hakkımız yok.

Peki ama sürekli artan bu başarıyla birlikte, yaptığından keyif almak da giderek zorlaşmıyor mu?

Hayır, çünkü şöhret çok kısa ömürlü bir şey. Ben Londra'ya döndüğümde, metroya biniyorum, burada herhangi birisiyim. Sonra ayrıca, üçlü olarak bir güvenlik mekanizması oluşturduk. Üçümüz de birbirimizin havalara girmesini engelliyoruz. Tabii ki yaşadıklarımız fantastik, ama önemli olan buna hakikaten tam olarak inanıp kendini kaptırmamak. Aptalca belki, ama bu bir "business". Bu ünü hak ettiğini düşünmeye başladığın andan itibaren, ya kafayı yersin ya götü kaptırırsın.

İşin dışında da üçlü olarak mı takılıyorsunuz?

Evet, konserlere beraber gidiyoruz, beraber çıkıp takılıyoruz. Biz bir aileyiz. Fonksiyonel bir aile değil tabii, çünkü tuhaf bir hayatımız var, ama yine de bir aileyiz. Beraber başardığımız şeyin bilincindeyiz: Bu delice hikâyeyi on yıldır yaşıyoruz, bütün düşüşleri ve çıkışları paylaştık, birbirini çok güçlü bir şekilde seven üç insanız sadece. Küçük bir baloncuk içinde üç büyük ego da diyebiliriz.

Günümüz müzik endüstrisine bakışınız nasıl?

Müzik endüstrisi çok büyük değişiklik geçirdi. Bizim çok erken ve çok güçlü bir şekilde bir kimlik edinmek gibi bir şansımız oldu. Ve kısa sürede yakaladığımız büyük başarı sayesinde istediğimizi yapmakta serbest bırakıldık. Şimdi yerimizi bulduk, ama on yıl önceki grup olarak bugün yola çıkmaya kalksaydık, yüz kere daha zor olurdu. Ayrıca, bugün yeni bir grup kurduğunda, plak şirketi, konserlerinin yüzde 50'sini istiyor, tişört satışlarının yüzde 50'sini istiyor, internet sitenin yüzde 50'sini istiyor, istiyor da istiyor. Bence

plak sanayii dünyanın en küstah sektörü. O küstahlıkları içinde, plak şirketleri, bir yandan şefler ceplerini doldururken, insanlara iyi bir şey vermeden de plak satabileceklerini sandılar. Hakikaten de arz-talep kurallarını belirleyebileceklerine inanıyorlardı. Bu tür fikirlerin sonucunda, bugüne geldik, artık yeni jenerasyon müziğin bedava olması gerektiğini düşünüyor... Dolayısıyla, ben bağımsız plak şirketlerinin ortaya çıktığı 80'lerdekine benzer bir duruma döneceğimizi öngörüyorum. Büyük şirketlerle sözleşme imzalayamayan yeni gruplar bağımsız küçük şirketlerle çalışacaklar, gençler de albümleri satın alacak, çünkü ödedikleri paranın küçük gruplara gideceğini bilecekler. Gençler aptal değil, bir albüm satın aldıklarında, paranın yarısının sanatçıya gitmediğini pekâlâ biliyorlar. Ama daha şimdiden, İngiltere'de Domino, Fransa'da Pias gibi şirketler var. Bu türden alternatif bağımsızların giderek artacağını düşünüyorum ve sonunda bu şirketler iktidarı ele geçirecek, çünkü en iyi gruplar onlarda olacak. Franz Ferdinand'a baksanıza.

Bu dediklerine rağmen, dışardan bakınca, Placebo'nun kariyeri çok kolay olmuş gibi görünüyor. Başarıyı çok çabuk yakaladınız ve o gün bugündür artarak devam ediyor...

Yaptıklarımızda ya da yaşadıklarımızda kolay olan bir şey yok. Ama pek çok kişi bu önyargıyı paylaşıyor. Hiç de kolay olmadı. Sanatçı olarak, sabah uyanır uyanmaz ilham arayışına girip, ilham yüklenip, sonra da kapanıp ay ışığı için inanılmaz şiirler bestelemiyoruz. Bu hakikaten ağır emek isteyen bir iş. Şanslıydık, orası öyle. Öte yandan da, tam Brit-pop döneminde, Blur ve Oasis zamanında başladık, ama bizim kesinlikle bu tarzla uzaktan yakından alâkamız yoktu. Aynı gruplardan etkilenmemiştik, bambaşka bir kimliğimiz vardı. En başından beri, çok acil, çok doğrudan şarkılar yaptık, gençleri yakalayan da bu oldu herhalde. Bunu o kadar iyi izah edemem. Placebo'nun yakaladığı başarı beni hâlâ şaşırtıyor. Smashing Pumpkins'ten Billy Corgan gibi olmamak için, fazla küstahlaşmamak için belki de bu şaşkınlığı canlı tutmaya özen gösteriyorumdur.

Şu sıralar biraz tatil yapacak mısınız?

Evet. Güneşe, denize ihtiyacım var. Bunun için Londra'da yaşıyorum. Ciddiyim, Londra'dan kalkıp birkaç aylığına Hindistan'a gidiyorum. Bu seyahatin albüm üzerinde bir etkisi olma ihtimali yok, çünkü parçaları yazdık zaten. Aslında, yarın stüdyoya girebiliriz, ama istemiyoruz. Biraz hayatımızı yaşamamızın zamanı geldi. Şu sıralar, Batı kültüründen mümkün olduğunca uzak bir yere, kafamı kazıyıp başka biri olabileceğim bir yere gitmek istiyorum. Bir bakıma, turnedeyken sürdürdüğüm hayat da gerçeklik değil. Belki de bütün zamanımı bir baloncuktan diğerine sıçrayarak geçiriyorumdur. Yeniyetmeliğimden beri gerçeklikten kaçma arzusu peşimi bırakmıyor. Beni müzik yapmaya iten de bu oldu, kaçmak, kendime farklı bir bağlam yaratmak için. İş ciddiye binince ve müzikle hayatımı kazanabilir olunca, bu benim için gerçek hayata somut bir alternatif oldu. Ayrıca, müzik çok eğlenceli.

Placebo'nun en eğlenceli yanı ne?

Dinleyiciyle simyayı tutturduğun iyi bir konser bir tür kolektif büyü gibidir. Konserler uyuşturucuya benzer, üstelik çok fazla sayıda insana zevk verirsin. Onun dışında, stüdyoda bir araya gelmek, ortaya çıkacak şeyi merak ederek laboratuarda farklı maddeleri birbirine karıştıran bir bilimadamına dönüşmek gibi. Çok zihinsel bir şey, çalışma, özen, titizlik gerektiriyor. Gerisi angarya ve çok yorucu: Seyahatler, söyleşiler, sürekli mercek altında olmak, kendi kendini analiz edip durmak, zeki olmaya çalışmak, her şey hakkında doğru bir görüş sahibi olmak... Bunlar fazla gerilimli ve aradan yıllar geçtikçe daha da beter oluyor. Politikacılar dışında, sürekli olarak kendini analiz etmek durumunda olan, insanlara senin hakkında yanlış bir fikir edindiklerini ispatlamaya çalışan başka kim vardır ki?..

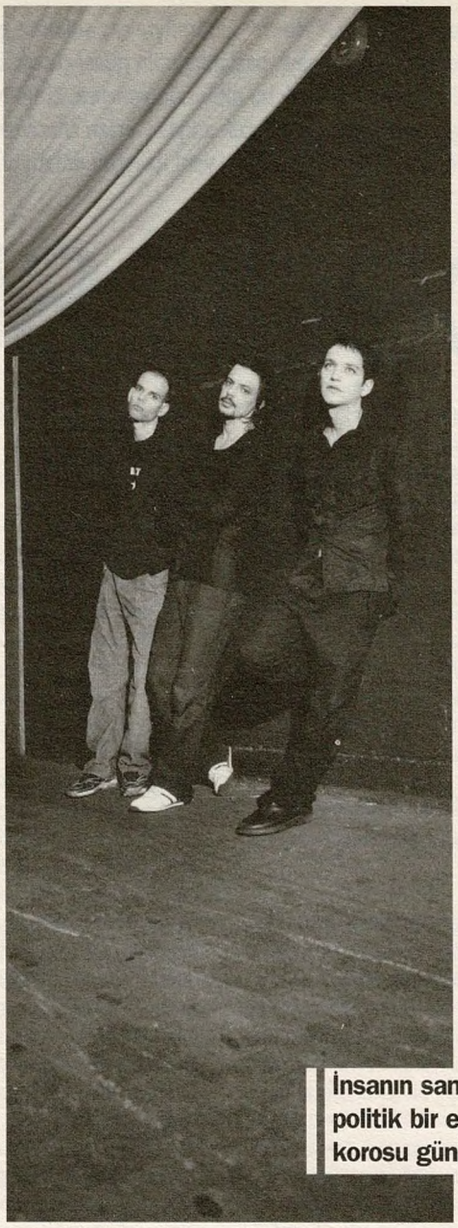

İnsanın sanatla kendini ifade etmesi başlı başına politik bir eylemdir. Politika istemiyorsan, okul korosu günlerine dön. Madonna bile politik.

İnsanların ne düşündüklerini daha az önemseyebilirsiniz...

Ben de isterim öyle yapabilmeyi, ama henüz Radiohead değiliz. Eğer günün birinde böyle bir lüksümüz olursa, belki...

Bu aralar ne dinliyorsunuz?

Yeni Death In Vegas harika... Kesinlikle krautrock fanıyım. Onun dışında, Paris'ten yeni geldim, M ve Cali'nin albümlerini dinliyorum, çok beğendim. Ayrıca, Gomm adında yeni bir Fransız grubuna bayıldım. Bir de tabii TV On The Radio ve klasik müzik dinliyorum.

Virginie Despentes ve Gaspar Noé'yle yaptığınız "Protège-moi" yorumu ve video çalışması nasıl geçti? Klip ekranlardan yasaklandı...

Muhteşemdi! Virginie'yi daha önceden tanıyordum, ortak dostlarımız vardı. Fransızca çeviriye ihtiyacımız olunca, hemen aklımıza Virginie geldi. Tam bir müzik hastası, olağanüstü bir yazar... O ve Gaspar sürekli olarak sanatlarının sınırlarını zorlayan insanlar, asla uzlaşmaya girmiyorlar. Placebo'da biz her zaman böyle davranamıyoruz, dolayısıyla da birlikte çalışmak bizi de bir anlamda özgürleştirdi... O çalışmada özgür olmak çok önemliydi. Videolardaki sansür beni dehşete düşürüyor. İngiltere'deki durum Fransa'dakinden de beter.

Dimitri Tikovoi'yla birlikte yaptığınız Trash Palace müzikal projesinde de o yıkıcı, isyankâr yan mı size çekici geldi? Albümde "Je t'aime... moi non plus" şarkısını Asia Argento'yla birlikte yorumladın. Üstelik sen Jane Birkin, Asia ise Serge Gainsbourg rolünde!

O proje sırf eğlenmek içindi. Dimitri Tikovoi benim çok yakın arkadaşım. Mizah anlayışlarımız aynı, porno ikimizi de güldürüyor. İşin tuhaf yanı, insanlar, basın, herkes bizi fazla ciddiye aldı. Ama çok eğlenceliydi. Onun dışında, Alman DJ Timo Maas'la birlikte çalıştık.

On yılda pek çok önemli isimle çalışmalar yaptın. Bunların sana ne gibi bir katkısı oldu?

Beni etkilemiş ve etkilemeye devam eden sanatçılarla çalışabilme imkânını yakalamak büyük bir şans. Jane Birkin'le aynı parçayı söylemek *(Birkin'in "Rendez-vous" albümünde "Smile" düeti)* benim için çok önemli... Wembley'de Cure'la birlikte sahne almak da harika bir duygu... Kendini sahnede David Bowie ya da Frank Black'le şarkı söylerken bulunca, içinden bütün dünyaya "Hey, hey... fuck you!" demek geliyor. Eminim, bu dünyada beni zavallı bulan bir sürü insan vardır, ama bu türden birlikte çalışmalar yine de bir şeyler becerdiğim hissi duymamı sağlıyor. Bir yandan da zihnimin içinde durmadan "boktan bir adamsın, bir boka yaramazsın, sen bir şarlatansın, vasat herifin tekisin" diyen ses, böyle düetler olunca biraz çenesini kapıyor...

Müzik gruplarının siyasetle ilişkileri hakkında ne düşünüyorsunuz?

Siyasetle müziğin birbirine karıştırılmaması gerektiğini söyleyenler, hemen evlerine gidip "Dawson"ı seyretsinler. İnsanın sanatla kendini ifade etmesi başlı başına politik bir eylemdir. Dünyaya belli bir bakışı gösteriyorsun. Franz Ferdinand bile politika yapıyor, İngiltere'de gay'lerin yaşadıkları düşünülürse, "Michael" politik bir parçadır, belki de başlangıçta öyle tasarlanmadığı halde... Eğer politika istemiyorsan, okul korosu günlerine dönmen gerekir. Çünkü Madonna bile politik. Şu Destiny's Child bile politik, bağımsız kadınlar!

Wembley'de asla çalmama sözü vermiştiniz, ama sözünüzden caydınız, neden?

"Sadece aptallar fikir değiştirmez" türünden bir cevap verebilirdim, ama hayır. Bugünkünden çok daha snob olduğum bir dönemde, sırf Wembley salonunu sevmediğim, ses düzeni iğrenç olduğu için en sevdiğim grubun, Velvet Underground'un konserine gitmemiştim. Ama turneler sırasında, çok daha beter salonlarda çaldık ve ses mühendisimiz –biz ona "doktor" diyoruz– gayet uygun bir sound yakalamayı her zaman başardı. Dolayısıyla, orada da yapabiliriz. Ayrıca, sembolik açıdan da oradan geçmek önemli. Londra'da yaşıyoruz. İngiliz müzik dergisi NME beş yıl önce öleceğimizi düşünüyordu. Bir Wembley yapalım bakalım.

Çeviren: **Siren İdemen**

Elvis Costello

Cazcı Diana Krall'la evlendi, "North" albümüyle caz sularına girdi derken, birçok kişi Costello'nun rock'tan emekliliğini istediğini düşünmeye başlamıştı. En güzel cevap, üstadın The Imposters'la yaptığı "The Delivery Man"le geldi. Punk ruhuna sadık bu albümün yanısıra, 2004'te, bir de Londra Senfoni Orkestrası'yla kaydettiği "Il Sogno"yu koydu sepete. Gerçek adıyla Declan MacManus, Rolling Stone'a verdiği mülâkatta çocukluğunu, müzikle ilişkisini, yeni şarkılarını, yeni hayatını anlatıyor. Ne yalan söyleyelim, evlilik yaramış...

KOLU DELİK SÜVETER

Opera ve şimdi de senfonik müzik dahil olmak üzere, hemen hemen her pop müzik tarzını söylediniz. Hiç çok ileriye gittiğiniz ve ait olmadığınız bir yerde oyalandığınız hissine kapıldığınız oldu mu?

Elvis Costello: *(gülümsüyor)* Hayır dersem fazla mı kibirli görüneceğim gözünüze? Beceremeyeceğim şeyleri hiç iş edinmedim. Şansım yaver gitti. Bir kereye mahsus kitlesel başarıya saplanıp kalmadım. İngiltere'de, 70'lerin sonundan gelen bir sanatçı olarak tanınıyorum. Ne çıkardıysam listelere girdi. Amerika'daysa, ticarî başarım 1982 ile 1991 arasında. Söyleyecek daha matah bir şeyim olmadığından bir sürü hit yaptım... Yine de ucuz kurtuldum. Büyük, çok daha büyük olmak istemedim. Ve işe yaradı. Arada sırada bir hit'im çıkar, "She" gibi bir ucube mesela, kiramı öder ve bana yapmak istediklerimi yapma fırsatı verir.

Akranınız pek çok grubun yapamadığı kadar, büyük plak şirketleriyle uç noktalara gidebiliyorsunuz. Bazıları güç bela plak anlaşmalarına devam edebiliyor...

Bunun için çok gayret göstermiyorlar, yalvarmıyorlar bunun için. Ama benim ilgimi çekiyor bu durum. Nashville'e gidip "Almost Blue" albümünü yapmak muhabbet ve merakla ilgili bir şey. Bir saniye olsun, bunun kariyerim için ne anlama geldiğini düşünmüş değilim. Geoff Emerick *(Beatles'ın eski ses mühendisi)* ile bir araya gelerek büyük orkestrasyonlarla "Imperial Bed"i neden yaptığımı da düşünmedim. Bu bir çeşit "maksat para değil" alıştırmasıydı... 1982'de Royal Albert Hall'da konser vermek için Kraliyet Filarmoni orkestrasını tuttuğumda bana "altmış kişi için şu kadar para" dediler. Ben de, "peki seksen kişi için ne kadar?" diye sordum. Ne yaptığımın farkında değildim. Sanki havuç alıyordum. Her şey plak kapaklarının arkasındaki notlardan başladı: "Aranjmanı kim yapacak?" Robert Kirby'yle anlaştım, o harika, küçük ve güzel Nick Drake plaklarını yapmıştı.

İçgüdülerinizle mi davranırsınız?

Hem de nasıl! Ama olayların içyüzünü de bilirim. Çok sabırlıyım. Belki de ölümsüzlüğümle ilgili yanlış bir kanıya sahibim. Herhangi bir modanın geçmesini bekleyebilirim. 80'ler tamamen geçsin diye bekledim. Neyse ki sonunda ne kadar dallama varsa, saç kesimlerini ve synthesizer'larını alıp gittiler.

Hayranlarınızın çoğu, son işinizi sevsin ya da sevmesin, muhtemelen eski plaklarınızın en iyi işleriniz olduğunu söyleyecektir...

O şarkılarla alıp veremediğim hiçbir şey yok. Onlarda hâlâ bir bakış açısı yakalayabiliyorum. Ama nostaljik nedenlerle tek bir şarkı bile söylemem. Benden daha az nostaljik biriyle karşılaşamazsınız. Gelecek nesiller falan da bağlamıyor beni. Bir kere göçtün mü, göçmüşsündür.

Geride bırakacağınız mirasla ilgilenmiyor musunuz?

Hayır. Belki sırf bunlardan para kazanabilecek, bakmam icap eden biri söz konusu olursa... Yoksa şöhreti kim takar? Nasılsa orada olmayacağım.

Gelecek nesilleri dert etmiyorsanız, plakları kimin için yapıyorsunuz –özellikle "Il Sogno" ve "The Delivery Man" gibi albümleri?

Kim dinlerse ona. Yeniyetmeliğimde sadece rock dinlemezdim. Supremes dinlerdim, veya Temptations'ın yaptığı "I'm Gonna Make You Love Me"yi falan... Bir yandan da şarkıyazarı David Ackles'ı seviyordum. Kulağıma çocuk gibi değil, yetişkin gibi gelirdi –içinde bir miktar Percy Mayfield ve Kurt Weill vardı... Şans eseri, tam rock'n'roll başladığında doğmuşum. Ama müziğe ilgim 1954'te başlamadı. Tek derdim rock'n'roll değildi. "My Aim Is True"yu yaptığım sıralar en sevdiğim plak Randy Newman'ın ilk albümüydü. Punk sözümona milâttı. "Hepsini silip süpüreceğiz!" diyorlardı, bunu yutmadım. Clash ilk iki albümün ardından pili tükenince ne yaptı? "London Calling". New Orleans müziği ve ska. Görüntüye Joe Strummer'ın koleksiyonu giriverdi.

Köklerinizi teşhir ederken, çevrenizdeki punk'lardan daha mı dürüsttünüz yani?

Benim hafıza mefhumum farklı. İlk albümümde Modern Lovers ve Velvet Underground'la akraba bir şeyler vardı. Ama "Waiting For The End Of The World"de çelik pedallı gitar, diğer şarkılardaysa Motown'dan, The Band'dan ritmler var.

"The Delivery Man", Güneyli-gotik hikâyecilik tarzı ve ham, blues'vari dekoruyla, bugüne kadar kaydettiğiniz en Amerikalı plak. Gitarınızdan çıkan sesin kalıbı Mississippi çamurundan sanki...

Kalıbı veren daha çok Mississippili yerel müzisyenler oldu. Onları bilinçli bir şekilde taklit ettiğimi söyleyemem, ama adamlar kayıtlara bir kudret katıyor. Akoru canları nerede isterse orada değiştiriyorlar, bir takım müzik derslerinde söylenen yerde değil. Tam bir özgürlük var orada. "Button My Lip"de, mısralar tam benim hissettiğim yerde, onları söylediğim anda çıkıyorlar. Duyguyu ele geçirmekle ilgili, karakterin kafasında ne olduğuyla...

Bu albümdeki şarkıları yazmadan önce bir hikâyeye ihtiyaç duydunuz mu, yoksa öylece yazmaya mı başladınız?

"Heart Shape Bruise"u ilk çaldığım geceyi hatırlıyorum, beş yıl önce Nashville'deki Ryman Salonu'ndaydık. Cebimden bir kağıt parçası çıkardım ve kaba bir müsveddeyi okudum. Adı sanı olan bir şarkı olmadan çok önceydi bu... Hikâye, bir atmosfer yaratmanın sadece bir yolu. Yapı özgürleştirici olmalı, kuşatıcı değil. "Juliet Letters"da *(1993'te Brodsky Quartet'le yaptığı albüm)*, değişik formlardaki ifadeleri kapsayacak şekilde mektup biçimleri kullandım. "Watching The Detectives"ten beri beni çeken bir film-noir tarzı şarkı stili var, ki en son "My Dark Life"a *(1996'da tarihli "X-Files" soundtrack'i "Songs In The Key Of X"ten)* kadar uzandı bu. Bu parçalarda motif olarak karşımıza belli bir gizemli figür çıkar. "The Delivery Man" de öyle.

"Button My Lip", "Bedlam" ve "Monkey Man" daha güncel olaylardan bahsediyora benziyor...

Dünya pencereyi tıklıyor. Buna tıklama da denmez, gümbürdetiyor. Bu, benim için küçük ölçekte bir toplum

> **Çok sabırlıyım. 80'ler tamamen geçsin diye bekledim. Neyse ki sonunda ne kadar dallama varsa, saç kesimlerini ve synthesizer'larını alıp gittiler.**

resmi. Bu şarkılardaki insanlar dışarının, dünyadaki daha büyük kaygıların saldırısına uğramış. Neil Young'ın en güzel albümünün "On The Beach" olmasının nedenlerinden biri de, büyünün çözülüşünü, insanların sadece ışıkları söndürmek istedikleri o dönemin ruhunu çok iyi yakalamış olmasıdır...

Hayran olduğunuz, buluşup tanışmak istediğiniz insanları genellikle küçümsüyorsunuz...

Geçenlerde bir Sam Cooke belgeseli seyrediyordum, Lou Adler *(yapımcı)* çıkageldi. 1978'deki bir olayı hatırladım, oturmuş televizyon izliyorduk, masanın bir ucunda ben, bir ucunda o. Derken Adler bana bir kağıt parçası uzattı. Ben de imzalayarak ona geri uzattım. Meğer telefon numarasını vermiş. *(gülüyor)* Tam bir pop star olmuştum o ara: Bir parça kağıt uzatın, ben de imzalayayım... Adler'in kim olduğunu söylediklerinde kendimi aptal gibi hissettim. The Mamas and The Papas'ın albümlerini yapan bu herifti. Sonra uzun süre imza veremeden dolaştım. Belki de pop müziği çocukluktan tanımamla ilgili. Hollies'i Londra'da görmüştüm. Dokuz yaşındaydım, yanımda babam vardı. Bütün gece minibüslerinde direksiyon sallamışlardı muhtemelen. Okulda giydiğim süveterlerden giymişlerdi. Üstelik gitarist Tony Hicks'in dirsek yerinde bir delik vardı. Televizyonda seyrettiğim birinin süveterinde bir delik olduğuna inanamıyordum. Nasıl olmuştu da annesi deliği dikmemişti? Bu benim starlığı normal karşılamamı sağladı. İşin gizemi yok olup gitmişti.

1982'de Ohio'da Ray Charles'a zenci dediğiniz için büyük tepki toplamıştınız. Ölmeden önce Ray Charles'la konuşabildiniz mi?

Hayır. Ama geçen sene çok üzücü bir an yaşadım. Kaliforniya'daki Elton John tribute konserindeydim. Diana (Krall) çıkıp "Border Song"u söyleyerek herkesi mahvetti. Sonra Ray çıktı ve "Sorry Seems To Be The Hardest Word"ü söyledi. İnanılmazdı. Sahneden inerken bir kadın ona yardımcı oluyordu. Tam yanımızda durdular ve kadın, "Diana'yla tanışmak istiyor" dedi. Kesinlikle doğru zaman değildi konuşmak için. *(uzun sessizlik)* Asla doğru zaman olmayacaktı, cidden. Bu, olsa olsa tedaviye başlayan bir arkadaşınızın size gelip "hani o kaybettiğin on dolar vardı ya, işte onu ben çaldım" demesine benzerdi. Bunu niye ister ki insan?

Sizin çözüm öneriniz nedir?

Hâlâ daha orada onunla konuşmanın bencilce bir hareket olacağını düşünüyorum. *(sessizlik)* Karşılaştığım bütün Afro-Amerikalı müzisyenlerle böyle oluyor. "Herif bana iyi davranıyor, ama ben onun aslında bir ırkçı olduğunu biliyorum" diye mi düşünüyorlar acaba? İnsanların yanımdan geçerken alçak sesle fısıldadıklarını duydum, olayı bir yerlerde okumuşlar çünkü. Ne diyeyim, oldu bir kere. Ama insanlar hâlâ bana saygı duymuyorsa, yanlış tarafa bakıyorlar demektir.

Çocukken müzikle ilişkiniz nasıldı? Babanız Ross MacManus başarılı bir bigband solistiydi. Siz de Beatles fan kulübü üyesiydiniz...

Müzik dolu bir evde büyüdüm. Annem plak satardı. Lee Konitz *(caz saksofoncusu)* "North" albümümde, "Someone Took the Word Away" şarkısında çaldığında, ondan annem için imza istedim, "annem, 1951'de Liverpool'da sizin plaklarınızı satardı" diyerek. Büyükbabam gemilerde trompet çalardı. Okyanus üzerinde gider gelirdi. Dört yaşımdayken ölmüş. Ailede klasik eğitim alan bir tek oydu. Sesli filmlere kadar sinemalarda da çalmış. Büyükannem Al Jolson'dan nefret ediyordu, çünkü büyükbabamı işinden etmiş. 5-16 yaşlarım arasında Londra'da, Twickenham'da oturuyorduk. Rolling Stones bizim evin yakınında, The Who ise Eel Pie Island'da çalıyordu, Yardbirds yan mahallede kalırdı. Üzerinde Yardbirds yazan bir minibüsleri vardı. Eskiden müdavimi olduğum plakçıda da Peter Green'i görürdüm, uzun kollu tişörtü ve uzun saçlarıyla İsa'ya benzerdi. O zamanlar farkında değildim, ama rock'n'roll'un kalbinde yaşıyordum. Ben daha çok Amerikan müziği ve Beatles'a meraklıydım. "I Can See For Miles"dan sonra

Punk sözümona milâttı. Bunu yutmadım. Clash ilk iki albümün ardından pili tükenince ne yaptı? "London Calling". New Orleans müziği ve ska.

"Trenchtown'daki devlet evinin bahçesinde oturduğumuz zamanları hatırlıyorum...

Bu parlak gelecekte geçmişi unutamazsın...

Ah, küçük sevgilim... Ah küçük kardeşim... Gözyaşı dökme sakın,

Yok kadınım, ağlamak yok."

Bob Marley

No Woman No Cry
Bob Marley ile hayatım

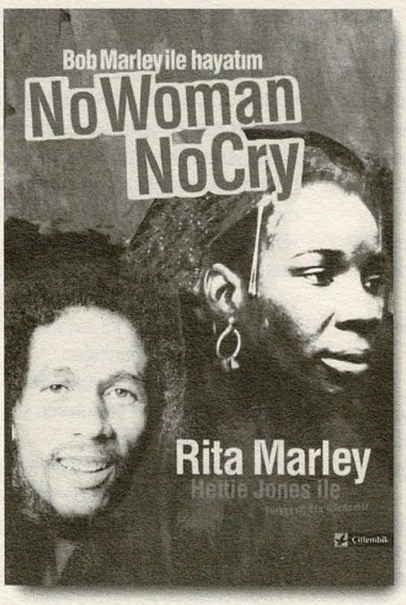

Rita Marley Trenchtown'da teyzesi tarafından büyütüldü. Müzik onun ailesinde ve dolayısıyla kanında vardı, fakat 18 yaşına geldiğinde evlenmemiş bir anneydi ve müzik kariyeri de bitmiş görünüyordu. Sonra Bob Marley ile tanıştı. Önce çok iyi arkadaş olan çift, Bob 21 ve Rita 19 yaşındayken evlendi. Daha sonra Bob sanatını ilerletmek için dünyayı gezerken Rita çocuklara baktı. Fakat Bob'un başka kadınlarla ilişkileri olmaya başlayınca evliliklerinde gergin günler yaşandı. Her şeye rağmen Bob ve Rita hiç ayrılmadı. Bob kanserle boğuşurken Rita onun yanındaydı.

Rita Marley ile yazar Hettie Jones tarafından yazılmış bu kitapta tüm zamanların en çok tanınan ve en çok sevilen müzisyenlerinden biriyle evlenmiş olan inanılmaz bir kadının hayatını okuyacaksınız.

Çitlembik

www.citlembik.com.tr

The Who'yla hiç ilgilenmedim. "Tommy"yi duymadım bile. "Who's Next" plağım yok. Tek bir Led Zeppelin plağı da bulunmaz bende. Jimi Hendrix single'larını, "Little Wing", "The Wind Cries Mary" gibi baladları severdim, Curtis Mayfield şarkılarına benziyorlardı. "Rocking Horse Road" şarkım *("Brutal Youth" albümünden, 1994)* Curtis tarzıyla Hendrix balad'ı arasında, içine birazcık Small Faces katılmış bir melezdir.

Kendinizi bir şarkı yazarı olmanın yanında bir şarkıcı gibi de görür müydünüz hep?

Çocukken şarkı söylerdim, çünkü babam da iyi şarkı söylerdi, herkes benim de iyi olacağımı düşünürdü. Rahibeler, okulu ziyarete gelen rahiplere şarkı söylemem için beni adeta sınıftan dışarı sürüklerlerdi. Koroda da söylerdim, ama sesim fazla çıktığı için şutlandım. Ayrıca, her türlü dehşet verici müzik dersini de aldım: Bir haftalığına keman, flavta... Babam İspanya'ya bayılırdı –birkaç kere gitmişliğimiz vardır. 13 yaşımdayken bana oradan gerçek bir İspanyol gitarı aldı. Sonunda sapını kırdım. Çelik teller takmıştım, aklımca folk gitara dönüştürecektim. Ama öğrendiğim ilk parçayı hatırlıyorum: Peter Green'in "Man Of The World"ü...

İlk şarkınızı ne zaman yazdınız?

Hemen. Adı "Winter"dı.

Ne hakkındaydı?

Kış. "And she's gone..." *(gülüyor)* Mi minörde, melankolik bir aşk şarkısıydı. Elisabeth dönemi şarkılarına benziyordu.

1970'lerin ortasında grubunuz Flip City ile yaptığınız bazı demo kayıtları dinledik. Bazıları fena halde '72 model Bruce Springsteen kokuyor...

Onu taklit ediyorduk da ondan... Bruce 1975'te Londra'ya gelmişti. Yıllardır Springsteen'i öğrenmeye çalışıyorduk. "The Wild, The Innocent and The E Street Shuffle"ı sevmiştik. Şarkıları opera gibiydi, sonra onları daralttı. Buna bir son vermek istediğinde, "Born To Run"ı yazdı. Bu bana ders oldu.

İlk plak şirketiniz Stiff Records'la anlaşmanız nasıl olmuştu?

Şarkıcıdan çok besteci olduğum fikrine kapılmıştım. Bütün büyük şirketlere giderek onlara otuz parçadan oluşan kasetler verirdim, girip bunları dinlemelerini sağlardım, çünkü filmlerde böyle görmüştüm: "Sizin için bir şarkım var!.." Sunum hakkında en ufak bir fikrim yoktu. Bir gün Nick Lowe plak şirketi dikkatimi çekti. Çalıştığım yerden sadece iki durak ötedeydi, ben de bir günlüğüne hastalık izni alarak kasetimi şirkete götürdüm. Çoğu ilk albümdeki şarkılardı. Sonra aradılar. Bazılarının iyi olduğunu düşünmüşler. Yine de şarkıların başka biri için olduğunu sandılar.

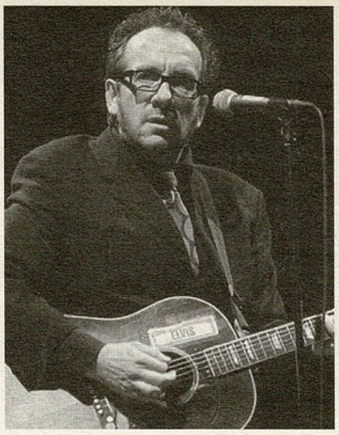

Plak şirketinin gerçek adınıza tepkisi ne oldu?

O zamanlar herkesin takma adı vardı, o yüzden garip karşılanmadı. Elvis Presley öldüğünde *("My Aim Is True"nun yayınlanışından bir ay sonra, Ağustos 1977'de)* çok garip oldum. Bundan bir fayda elde etmeye çalıştığımın sanılacağından endişe ediyordum. Yiğitliğe bok sürmemek için 70'lerin sonunda iki yıl kadar ismimi değiştirdim. Sonunda bunun aptallık olduğuna karar verdim ve aile soyadımı geri istedim. Bir süre şarkı kredilerine MacManus yazdırdım. Ama başkaları için yazdığım şarkılara Elvis Costello ismini istiyorlardı. Şimdi ismimle hiç olmadığım kadar barışığım.

Duygusal ihanetler ve başarısız ilişkilerle yüzleşen şarkılarda uzmanlaşmış gibisiniz...

Kadınlardan nefret edenlerin koruyucu meleği olmak pek de şahane bir kariyer sayılmaz. Kadınları hep sevdim, başımı belaya sokacak kadar. Eskiden eleştirilerde sürekli kadın düşmanı kelimesini görürdüm. Kendi kendime "bu insanlar şarkıları dinlemiyor mu?" diye sorardım. "This Year's Model" çok ahlâka dair bir albümdü. Hayatımda bu tür bir kesinlik sahibi olduğum son zamandı. Sonraki beş-altı sene tamamen dağılmış durumdaydım.

"Alison" şarkınızdaki karakter gerçekten yaşıyor muydu?

Alison, pek çok insanın karışımı. Şarkı, büyüyüp olgunlaşan ve ideal bir hayatın olmadığını fark eden biriyle ilgili: "Biliyorum, bu dünya seni öldürüyor..." Seni ilk tanıdığımdaki masum kız olmayacaksın bir daha –buna sebep olan da benim... Bununla son albümdeki "There's A Story In Your Voice" arasında öyle çok büyük bir mesafe yok. Hayatın daha sonraki bir aşamasında, benzer bir durumdaki karakter hakkında şarkı –ve kadın herifin yalancının teki olduğunu çakıyor.

Şarkılarınızın çoğu kelimelerle ve imgelerle tıka basa dolu, üstelik çok hızlı söyleniyor. Ne zaman "tamam, yetişir" diyorsunuz?

"Pump It Up"ın beş mısraını atmıştım mesela. Diğer zamanlarda ince bir denge, kaldırabileceği kadar ağırlık söz konusu. Yazmanın farklı yolları var. "Imperial Bedroom"daki şarkılardan çoğu anlamsız. "Beyond Belief", "Man Out of Time" gibi şarkılar, daha ziyade taslak halindeler. Tam o sıralar hissettiğim gibi. Hayatım belli bir düzende değildi. Başarının ilk heyecanı geçip gitmişti. Bunlar çok azap verici şarkılar, "Almost Blue" gibi mesela. Bazıları gizlenmiş. John Lennon'ın vurulduğu günle ilgili bir şarkı var: "Kid About It". Haberlere inanmak istememiştim. "John gitti" tarzı bir şarkı yazmak da istemiyordum. Çok daha incelikli olması, bir anlam taşıması gerekiyordu.

Sizin için sıradan bir şarkı yazma günü nasıldır?

Kesin bir şey söyleyemem. İlhamın ne zaman geleceğini asla bilemezsiniz. Her yerde defter, kalem ve kayıt aletlerim var. Mesela bir restorandayım ve birden aklıma bir fikir geldi, hemen telefona koşar ve telesekreterime söylerim. Daha sonra üzerinde çalışmak üzere şarkıyı diktafona kaydederim. Çoğu zaman yazmaya değer olanlar dikkatini talep ediyorlar. Bu, "North"daki şarkılar için geçerliydi mesela. Onları bir türlü zihnimden çıkaramamıştım.

Büyük, çok daha büyük olmak istemedim. Arada sırada bir hit'im çıkar, "She" gibi bir ucube mesela, kiramı öder ve bana yapmak istediklerimi yapma fırsatı verir.

Diana Krall'la şarkı yazmanın başkalarıyla yazmaktan farkı neydi?

Daha kişiseldi. Hayatınızı bir başkasıyla paylaşıyorsunuz. Diana günlük tutar gibi sayfalarca yazabiliyor. Şarkı sözlerinde hemen hemen her fikir ondan çıktı. Ben onları hizaya soktum, düzeltmek ve üslûp kazandırmak benim işimdi. "The Girl In The Other Room"da iki değişiklik yaptım ve nakaratın sonundaki melodik dizeyi yazdım. Geri kalan her şey ona ait.

İlişkiniz yüzünden kendinizi onun yazdıklarına daha hassas yaklaşmak zorunda hissediyor musunuz?

Özel müsamahalarda bulunmuyorsunuz. Ama özgün hisler belki de benimkinden çok daha müşfik kalpli birinden geliyor. "Narrow Daylight", benim yalnız başıma yazmaya cesaret edemeyeceğim, çok güzel bir şarkı. Her şey Diana'ya ait, onu yıkan bir darbeden sonra kendini inşa etme çabasının bir yansıması...

Tanışmadan önce Diana'nın müziği hakkında ne biliyordunuz?

Bende bütün albümleri vardı. Benimkilerin onda olduğunu sanmam. *(gülüyor)* Bir kere şöyle bir tanışmıştık. "My Thief"i *(Burt Bacharach"la yaptığı "Painted From Memory" albümünden, 1998)* okuması gerektiğini söylemiştim. Onun için iyi bir şarkı olabileceğini düşünmüştüm.

Ne zaman "bu sadece müzikal empati değil, aşk" dediniz?

Bunu kendinize itiraf edebilmeniz bir hayli zaman alıyor. Arkadaş olabileceğimizi düşünüyordum, birbiriyle iyi uyuşan, işbirliği yapan iki arkadaş... Sonra önüne geçemediğin bir şeyler oluyor. Bunun için minnettarım. Hayatım boyunca bundan daha iyi hissetmemiştim.

Bu durum kendiniz için yazma yönteminizi değiştirdi mi?

Yaşadığım özgürleşmeye oranla, şarkılarda o kadar özgür değildim ilk zamanlarda. "North" çıktığında, şarkıları doğrudan hayat koşullarıma bağlamak konusunda tereddüteydim. Belli şeylerin albümde yer almasının özel nedenleri var. Ama plak şimdi çıksa... *(duraklıyor)* "Plağımı sevin, çünkü benim hayatımla ilgili" demek öyle kolay değil. *(gülüyor)*

Şu anda kaydedilmeyi bekleyen kaç parçanız var? Bir hayli verimli olduğunuzu biliyoruz...

İki ya da üç tane daha "Delivery Man" şarkısı var, belki de dört. Bir söyleşide "North" albümünü kastederek "en iyi şarkılarımdan 14'ünü yazdım" demiştim. "40" diye basmışlar. *(gülüyor)* Hiç kolay değil. Bir ara umutsuzluğa kapılmıştım, tek kelime daha yazamayacak gibiydim. "This House Is Empty Now"da *("Painted From Memory" albümünden)* bu içinde bulunduğumuz evi kastetmiştim. "North"u da işte bu yüzden seviyorum. Bir şeyleri kendime saklamadan yazmama izin verdim. Albüm, "I'm In The Mood Again" ile sona eriyor. Hakikaten öyle hissetmiştim. İnsanlar şimdi, "hah, artık bunların devamı gelecek, çünkü herif o cazcı kızla evlendi" diyecekler. Ama biliyor musun? *(gülümsüyor)* O cazcı kız "The Delivery Man"i seviyor.

Çeviren: **Bilge Ceren Şekerciler**

halkla ilişkiler

Hazırlayan ve sunan: Ayşegül Oğuz - Sinan Kolat

BURASI BEYAZIT

Ramazan Hoca, 40, esnaf

Ne zamandan beri dinî içerikli kaset, kitap, VCD, DVD satıyorsunuz?
Yirmi yıldır yapıyorum bu işi.
En çok kimin albümü satıyor?
Mustafa Demirci, Ramazan Tembel, Mehmet Eminay... Öyle çok sattığından değil, birer ikişer işte.
İlahi dışında müzik yok mu tezgahta?
Yok. Bende bulunmaz. Helâl rızkımın içine haram katmak istemiyorum.
Haram derken?
Müzik haramdır.
Hiç müzik dinlemediniz mi?
Gençken biz de dinledik. Ben en çok Ferdiciydim. O dönem bir de aşıktım...
Şarkılar işe yaradı mı?
Gönlümüzü hoş ediyordu şarkılar, ama sonunda sevdiğim insanı aldım.
Kaç yaşındaydınız ?
20-21. İnsan o yaşlarda cıvıl cıvıl... Koyunun kuzusu zıplar çayırda, ama koyun olunca hiç zıplayası gelmez.

Şahin Parlak, 45, piyangocu

Bir kadının yaptığı millî piyango anonslarının arkasından günün popüler şarkılarının yayınını yapıyorsunuz. Hazırladığınız CD'de kaç şarkı var?
Çok var. Bazen potpuri de yapıyorum. Aslında arabesk severim, burada da denedim, ama insanlar sevmediler. Evde 2500 tane kasetim var, genelde arabesk tarzı eserler.
Neden arabesk seviyorsunuz?
Biz Doğuluyuz, o yüzden.
Şu anda "Şakşuka" çalıyor, beğeniyor musunuz?
Ben beğenmesem de, gençler beğeniyor. Bunu koyduktan sonra ilgi arttı.
Hiç sizden aldığı piyangoya ikramiye çıkan kimse olmuş mudur?
Oldu, ama gelip de bir tanesi bile demedi ki, sana bir kahve ısmarlayayım. Ama hak veriyorum, ben olsam ben de söylemezdim.

BURASI BAKIRKÖY

Doğukan Genç, 21, öğrenci

Şu an ne dinliyorsun?
Nazan Öncel, "Gidelim Buralardan" çalıyor, mp3'ten.
Sever misin Nazan Öncel?
Çok severim, bütün albümleri var.
Gülşen'e, Özcan Deniz'e, Tarkan'a şarkı vermesine ne diyorsun?
Önceleri hoşuma gitmiyordu, ama o insanların da iyi bir şey yapmaya ihtiyaçları var. Bunun yolu da Nazan Öncel'den geçiyorsa, neden olmasın?

Başka neler dinlersin?
Aslında depresif şeyler seviyorum. Bülent Ortaçgil, MFÖ... Nazan Öncel'in son albümü biraz neşeli gelmişti ilk başta. Ama sonra her tarafını sarıp sarmalıyor hüzün.
Bu yıl çıkan en iyi üç albüm?
"Yan Yana Fotoğraf Çektirelim" derim sadece... Aslında Mor ve Ötesi'nin son albümünü de beğeniyorum.

Ahmet Dursunoğlu, 45, taksici

Şu an Kral FM çalıyor...
Sürekli dinliyorum. Efkâr dağıtıyor insan bu şarkıları dinleyince.
Yoksa daha mı çok kederlendiriyor?
Her iki durum da oluyor.
Kral FM dinlediğiniz için müşterilerinizden tepki aldığınız oluyor mu?
Bazen oluyor, ama onların istediği müzikler de bana ters.
Kral FM DJ'lerini seviyor musunuz?
Gezegen'i seviyorum, onun dışında sadece müzik çalsalar daha iyi olur.
Kimleri çalsınlar mesela?
Müslüm çalsınlar, Ferdi, Orhan Baba... Daha başka Yıldırım Gürses, Hakkı Bulut, Mustafa Keser. Onlar gibi kimse söyleyemiyor.
Kadınlardan sevdiğiniz yok mu?
Ebru Gündeş, Muazzez Ersoy...
Sizin çocuklar neler dinliyor?
Pop.

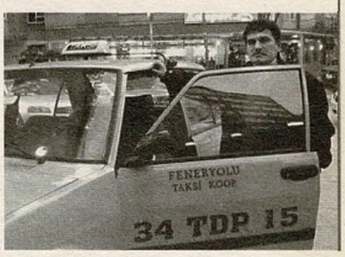

VOX'TA QUEENS OF NOIZE KONSERİ

Begüm Ekinci, 22, öğrenci

Neden buradasın bu gece?
Queens Of Noize'u arkadaşımdan duyup geldim, çok iyiler.
Başka neler dinlersin?
Elektronik müzik... Elektronik müziği alternatif bir hale soktukları zaman hem dans etmemiz rahat oluyor, hem de zevk alarak müzik dinleyebiliyoruz.
Eskiden neler dinliyordun?
Nirvana, Radiohead falan dinliyordum. Şu anda elektro-clash dinliyorum sadece. Dans etmeyi de, rock müziği de seviyorum, ikisinin birleşimi çok hoş.
Yerlilerden dinlediğin bir şey?
İlhan Erşahin'e aşığım. Çok alternatif bir müzik yapıyor... Ben yedi yıl piyano çaldım, aynı zamanda klasik müzik hayranıyım.

Yılbaşı gecesi için planın var mı?
Evde parti var.
2005'ten ne bekliyorsun?
Her zaman mutlu bir insan değilim. Gerçekten mutlu olmak istiyorum.

Ayşe Coşkun, 24, öğrenci

Vestiyerlik işi iyi kazandırıyor mu?
Her gece buranın gelirinden alıyorum. Günlük kırk-elli milyon.
Daha önce barda çalışmış mıydın?
Barmen olarak, garson olarak pek çok iş yaptım. Vestiyerlik sıkıcı, ama daha kolay bir iş.
Ne tür müzik dinlersin?
Elektronik müzikten fazla hoşlanmıyorum, ama güzel olan her şeyi dinliyorum. Orhan Gencebay da olur, cazcı da olur... Aslında Nirvana'yı çok seviyorum.
Neden sevmiyorsun elektronik?
Bilmem, hoşlanmıyorum, heavy metalden de hoşlanmıyorum.
Bu yıl gördüğün en iyi müzik olayı neydi?
Geceleri çalıştığım için hep kaçırıyordum, ama bu yıl İlhan Erşahin konserine gittim Babylon'da. Onu çok beğeniyorum, son albümü de çok güzel olmuş.

SABANCI ÜNİVERSİTESİ

Doruk Baykal, 21, öğrenci

Bugün okuldaki Mercan Dede söyleşisi nasıldı?
Çok güzeldi, bizim okulda bu kadar hayranı olduğunu bilmiyordum, bütün salon doluydu. Ama insanlar soru sormaya çekindiler biraz.
Ney dinletisi hakkında ne düşünüyorsun?
Kısaydı, tam tadını alamadık. Ama kendisi de dedi, "çal deyince çalınmıyor". Yine de kırmadı bizi çaldı, az da olsa.
Genellikle neler dinliyorsun?
Miles Davis ve Leonard Cohen. Müzikten iyi anlayan bir oda arkadaşım var, ondan kaptım Miles'ı, şimdi de beraber Leonard Cohen'i keşfediyoruz.
"Dear Heather"ı nasıl buldun?
Daha özümseyecek kadar dinlemedim, ama dinlediğim kadarıyla, çok hoşuma gitti. Düşüncemin de pek değişeceğini zannetmiyorum.

Raşit Aykut, 20, öğrenci

Nasıl buldun Mercan Dede'nin söyleşisini?
Çok iyiydi, ben de ney üflediğimden zaten merak ediyordum. Müziğini de seviyorum.
Ne kadar zamandır ney üflüyorsun?
Daha ay oldu. Üflüyorum dediysem, henüz ses çıkarmışlığım yok.
Peki ney dinletisini beğendiniz mi?
Çok kısaydı.
Peki Mercan Dede dışında genellikle ne dinliyorsun?
Leonard Cohen, Tom Waits, Orhan Gencebay... Biraz değişik bir müzik zevkim var.

2004 nasıl geçti senin için?
Çok iyi geçti açıkçası, mesela Cohen'in yeni albümü "Dear Heather" çıktı. Özellikle yılın son yarısı daha hızlı geçti, darısı 2005'in başına.
2005'ten beklentilerin neler?
En başta dünya barışı... Ney çalışımı da geliştirmeyi umuyorum.

i k i b i n d ö r t

Yeni yıla girerken, adet olduğu üzere müzik dergileri geçtiğimiz yılın en iyi albümlerini sıraladılar. Biz de – her yıl olduğu gibi– geri kalmadık, 30 yabancı, 20 yerli albüme gönlümüzü düşürdük. Roll, Q, NME, Uncut ve Mojo'nun listeleri sırasıyla...

ROLL

YABANCI

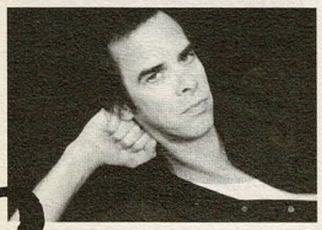

2 Nick Cave & The Bad Seeds
Abattoir Blues / The Lyre Of Orpheus

1 Franz Ferdinand
Franz Ferdinand

4 Real Gone
Tom Waits

5 You are the Quarry
Morrissey

3 PJ Harvey
Uh Huh Her

YERLİ

1 Nazan Öncel
Yan Yana Fotoğraf Çektirelim

2 Mor ve Ötesi
Dünya Yalan Söylüyor

4 Saska
Sokkur Saska

5 Mirkelam
Kalbimde Parmak İzin Var

3 Ceza
Rapstar

6 > Manu Chao Siberie m'etait contéee **7 > Jane Birkin** Rendez-vous **8 > Patti Smith** Trampin **9 > The Cure** The Cure **10 > Björk** Medulla **11 > Brigitte Fontaine** Rue Saint Louis en l'île **12 > Blonde Redhead** Misery Is A Butterfly **13 > The Streets** A grand don't come for free **14 > U2** How To Dismantle An Atomic Bomb **15 > Einstürzende Neubauten** Perpetuum Mobile **16 > Adem** Homesongs **17 > Bark Psychosis** Codename: Dustsucker **18 > The Libertines** The Libertines **19 > Wilco** A Ghost Is Born **20 > R.E.M.** Around The Sun **21 > Françoise Hardy** Tant de belles choses **22 > Chicks On Speed** 99 Cents **23 > Marianne Faithfull** Before The Poison **24 > Rachid Taha** Tekitoi? **25 > Steve Earle** The Revolution Starts Now **26 > Leonard Cohen** Dear Heather **27 > Sonic Youth** Sonic Nurse **28 > Chumbawamba** Un **29 > Radio 4** Stealing of a nation **30 > Miss Kittin** I com

6 > Söz Vermiş Şarkılar (Murathan Mungan şarkıları) **7 > Neredesin Firuze** (Film Müziği) **8 > Direc-t** Rus Kozmonotları **9 > Orient Expressions** Divan **10 > Erkan Oğur** Yazı Tura (Film Müziği) **11 > Etnik Sentetik** Selülozik **12 > Flört** Cemiyette Pişiyoruz **13 > Pamela** Şehir Rehberi **14 > Akın Eldes** Türlü **15 > Demirhan Baylan** Anlamlı Hatalar **16 > Kazım Koyuncu** Hayde **17 > Betty Ween** In Betty Ween **18 > Aynur** Keçe Kurdan **19 > Sadun Aksüt** Sisli Bir Eylül Gecesi **20 > Kurban** Sert

Q

1. The Streets – A Grand Don't Come For Free
2. Keane – Hopes And Fears
3. Franz Ferdinand – Franz Ferdinand
4. U2 – How To Dismantle An Atomic Bomb / **5. Razorlight** – Up All Night / **6. The Libertines** – The Libertines / **7. Nick Cave And The Bad Seeds** – Abattoir Blues/The Lyre Of Orpheus / **8. The Killers** – Hot Fuss / **9. Mylo** – Destroy Rock & Roll / **10. Interpol** – Antics / **11. Snow Patrol** – Final Straw / **12. Dizzee Rascal** – Showtime / **13. Wilco** – A Ghost Is Born / **14. Scissor Sisters** – Scissor Sisters / **15. Danger Mouse** – The Grey Album / **16. Kasabain** – Kasabain / **17. Kings Of Leon** – Aha Shake Heartbreak / **18. Prince** – Musicology / **19. Gwen Stefani** – Love Angel Music Baby / **20. The Zutons** – Who Killed The Zutons / **21. Green Day** – American Idiot / **22. Graham Coxon** – Happiness In Magazines / **23. Elliott Smith** – From A Basement On The Hill / **24. The Blue Nile** – High / **25. Ryan Adams** – Love Is Hell / **26. Mark Lanegan** – Bubblegum / **27. Norah Jones** – Feels Like Home / **28. Usher** – Confessions / **29. Kanye West** – The Collage Dropout / **30. Eminem** – Encore / **31. The Walkman** – Bows + Arrows / **32. Lost Prophets** – Start Something / **33. George Michael** – Patience / **34. Sufjan Stevens** – Seven Swans / **35. The Futureheads** – The Futureheads / **36. Secret Machines** – Now Here Is Nowhere / **37. !!! [Chik Chik Chik]** – Louden Up Now / **38. Devendra Banhart** – Rejoicing In The Hands / **39. Estelle** – The 18th Day... / **40. Joss Stone** – Mind Body And Soul / **41. Modest Mouse** – Good News For People Who Love Bad News / **42. Brian Wilson** – Smile / **43. Loretta Lynn** – Van Lear Rose / **44. Jamelia** – Than You / **45. The Von Bondies** – Pawn Shoppe Heart / **46. My Chemical Romance** – Three Cheers For Sweet Revenge / **47. Goldie Lookin' Chain** – Greatest Hits / **48. Cee-Lo Green** – Cee-Lo Green Is The Soul Machine / **49. Red Hot Chilli Peppers** – Live In Hyde Park / **50. The Bees** – Free The Bees

NME

NEW MUSICAL EXPRESS

1. Franz Ferdinand – Franz Ferdinand
2. The Libertines – The Libertines
3. The Streets – A Grand Don't Come For A Free
4. Scissor Sisters – Scissor Sisters / **5. The Futureheads** – The Futureheads / **6. Danger Mouse** – The Greay Album / **7. Kanye West** – The College Dropout / **8. Razorlight** – Razorlight / **9. The Radio Dept** – Lesser Matters / **10. The Dears** – No Cities Left / **11. Interpol** – Antics / **12. Morrissey** – You Are The Quarry / **13. The Killers** – Hot Fuss / **14. Nick Cave And The Bad Seeds** – Abbatoir Blues/The Lyre Of Orpheus / **15. Dizzie Rascal** – Showtime / **16. Beastie Boys** – To The 5 Boroughs / **17. TV On The Radio** – Desperate Youth, Blood Thirsty Babies / **18. U2** – Ho To Dismantle An Atomic Bomb / **19. The Concretes** – The Concretes / **20. Kasabain** – Kasabain / **21. Keane** – Hope And Fears / **22. Gwen Stefani** – Love Angel Music Baby / **23. Ryan Adams** – Love Is Hell (Pt 1 & 2) / **24. Elliott Smith** – From A Basement On The Hill / **25. Kings Of Leon** – Aha Shake Heartbreak / **26. Secret Machines** – Now Here Is Nowhere / **27. Mylo** – Destroy Rock 'N' Roll / **28. The Ordinary Boys** – Over The Counter Culture / **29. Hope Of The States** – The Lost Riots / **30. Dios** – Dios / **31. Devendra Banheart** – Rejoicing In The Hands / **32. Kelis** – Tasty / **33. Brian Wilson** – Smile / **34. Amplifier** – Amplifier / **35. Graham Coxon** – Happiness In Magazines / **36. The Go! Team** – Thunder, Lightening, Strike / **37. The Zutons** – Who Killed The Zutons / **38. Goldie Lookin' Chain** – Greatest Hits / **39. Eminem** – Encore / **40. The Bees** – Free The Bees / **41. Mos Def** – The New Danger / **42. Regina Spektor** – Soviet Kitsch / **43. The Music** – Welcome To The North / **44. Wilco** – A Ghost Is Born / **45. Green Day** – American Idiot / **46. Sufjan Stevens** – Seven Swans / **47. The Shins** – Chutes Too Narrow / **48. Joanna Newsom** – The Milk-Eyed Mender / **49. Selfish Cunt** – No Wicked Heart Shall Prosper / **50. 22-20's** – 22-20's

UNCUT

1. Brian Wilson - Smile
2. Wilco - A Ghost Is Born
3. Loretta Lynn - Van Lear Rose
4. Richmond Fontaine - Post To Wire / **5. Bob Dylan** - The Bootleg Series Vol. 6: Live 1964 Concert At Philharmonic Hall / **6. Mark Lanegan Band** - Bubblegum / **7. The Streets** - A Grand Don't Come For Free / **8. Elliott Smith** - From A Basement On The Hill / **9. American Music Club** - Love Songs For Patriots / **10. Franz Ferdinand** - Franz Ferdinand / **11. Tom Waits** - Real Gone / **12. Kanye West** - The College Dropout / **13. Nick Cave & the Bad Seeds** - Abattoir Blues / The Lyre Of Orpheus / **14. Ray Lamontagne** - Trouble / **15. Junior Boys** - Last Exit / **16. R.E.M.** - Around The Sun / **17. Leonard Cohen** - Dear Heather / **18. N*E*R*D** - Fly Or Die / **19. Todd Rundgren** - Liars / **20. Lambchop** - Aw Cmon / No You Cmon / **21. Scissor Sistors** - Scissor Sistors / **22. The Libertines** - The Libertines / **23. Drive-By Truckers** - The Dirty South / **24. Sufjan Stevens** - Seven Swans / **25. Dizzee Rascal** - Showtime / **26. Devendra Banhart** - Rejoicing In The Hands / **27. The Blue Nile** - High / **28. Laura Veirs** - Carbon Glacier / **29. Steve Earle** - The Revolution Starts Now / **30. Micah P. Hinson & The Gospel Of Progress** / **31. Jesse Malin** - The Heat / **32. The Dears** - No Cities Left / **33. Blanche** - If We Can't Trust The Doctors... / **34. Elvis Costello & The Imposters** - The Delivery Man / **35. U2** - How To Dismantle An Atomic Bomb / **36. TV On The Radio** - Desperate Youth, Blood Thirsty Babes / **37. Jim White** - Drill A Hole In That Substrate And Tell Me What You See / **38. The Czars** - Goodbye / **39. The Shins** - Chutes Too Narrow / **40. Interpol** - Antics / **41. Bjork** - Medulla / **42. Giant Sand** - Is All Over...The Map / **43. Bonnie "Prince" Billy** - Greatest Palace Music / **44. Jonathan Richman** - Not So Much To Be Loved As To Love / **45. Morrissey** - You Are The Quarry / **46. Secret Machines** - Now Here Is Nowhere / **47. The Cure** - The Cure / **48. Mylo** - Destroy Rock & Roll / **49. Andrew Morgan** - Misadventures In Radiology / **50. Sondre Lerche** – Two Way Monologue / **51. Ella Guru** - The First Album / **52. Kevin Tihista's Red Terror** - Wake Up Captain / **53. Paul Westerberg** - Folker / **54. Marianne Faithful** - Before The Poison / **55. Ed Harcourt** - Strangers / **56. The Thrills** - Let's Bottle Bohemia / **57. Lewis Taylor** - The Lost Album / **58. Air** - Talkie Walkie / **59. The Killers** - Hot Fuss / **60. Polly Paulusma** - Scissors in My Pocket / **61. The Delays** - Faded Seaside Glamour / **62. Fennesz** - Venice / **63. Phoenix** - Alphabetical / **64. Animal Collective** - Sung Tongs / **65. Iron & Wine** - My Endless Numbered Days / **66. David Byrne** - Grown Backwards / **67. Felix Da Housecat** - Devin Dazzle and The Neon Fever / **68. Ariel Pink** - The Doldrums / **69. The Concretes** - The Concretes / **70. A Girl Called Eddy** - A Girl Called Eddy

MOJO

1. Nick Cave & The Bad Seeds - Abattoir Blues / The Lyre Of Orpheus
2. Franz Ferdinand - Franz Ferdinand
3. Brian Wilson - Smile
4. Devendra Banheart - Rejoicing In The Hands / Nino Rojo / **5. Mark Lanegen Band** - Bubblegum / **6. Björk** - Medulla / **7. The Shins** - Chutes Too Marrow / **8. Elvis Costello & The Imposters** - The Delivery Man / **9. Secret Machines** - Now Here Is Nowhere / **10. Patti Smith** - Trampin' / **11. Dizzie Rascal** - Showtime / **12. The Libertines** - The Libertines / **13. Wilco** - A Ghost Is Born / **14. Morrissey** - You Are The Quarry / **15. Kings Of Leon** - Aha Shake Heartbreak / **16. Loretta Lynn** - Van Lear Rose / **17. Sufjan Stevens** - Seven Swans / **18. The Streets** - A Grand Don't Come For Free / **19. Mavis Staples** - Have A Little Faith / **20. Adem** - Homesongs / **21. The Icarus Line** - Penance Soiree / **22. The Delgados** - Universal Audio / **23. Kanye West** - The Collage Dropout / **24. Kelly Stoltz** - Antique Glow / **25. Lhasa** - The Living Road / **26. Elliott Smith** - From A Basement On The Hill / **27. Scissor Sisters** - Scissor Sisters / **28. Tom Waits** - Real Gone / **29. The Zutons** - Who Killed The Zutons / **30. TV On The Radio** - Desperate Youth, Blood Thirsty Babies / **31. Cee-Lo** - Cee-Lo Green Is The Soul Machine / **32. The Country Soul Review** - Testifying / **33. Tinariwen** - Amassakoul / **34. Norah Jones** - Feels Like Home / **35. The Bees** - Free The Bees / **36. The Futureheads** - The Futureheads / **37. Reigning Sound** - Too Much Guitar / **38. Paul Westerberg** - Folker / **39. Prince** - Musicology / **40. Kasabian** - Kasabian

"İçinizdeki İzciye İnanın"

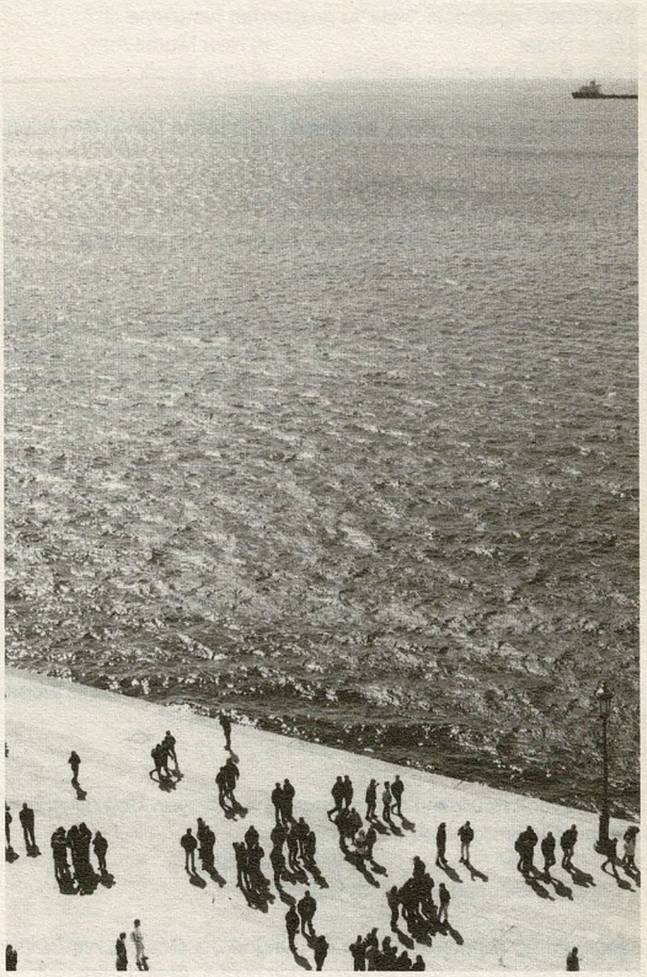

1- Kütle, Hakan Kurşun'un onbeş şarkısını içeriyor
2- 18 Şubat 2003 tarihinde başlanan kayıtlar 14 Eylül 2003 tarihinde tamamlandı
3- 60 dk.12 saniye müzik için 3.4 km uzunluğunda manyetik bant kullanıldı
4- Bu ürünü hazırlamak için toplam 42 kişi çalıştı
5- KÜTLE'nin perakende satış fiyatı KDV dahil sadece 7.500.000.-TL
6- Sürekli aynı sesleri duymaktan sıkıldıysanız ve yeni izler duymak istiyorsanız KÜTLEYİ DİNLEYİN

Pb Ltd. 0 212 272 10 55
info@pbmusicworld.com
www.pbmusicworld.com

KÜTLE HAKAN KURŞUN MC & CD

ÖSS
her zaman her yerde

SAYISAL

1. İngiltere'yi "Amerika'nın 51. eyaleti" olarak tarif eden protest şarkı "51st State" aşağıdaki "new"lu gruplardan hangisine ait?
a) New Order b) New Model Army
c) New Fast Automatic Daffodils d) New Musik

2. 34 AT 905 numaralı plaka, aşağıdaki albümlerin hangisinin kapağında yer alıyor?
a) Fikret Kızılok - Zaman Zaman
b) Echo & The Bunnymen - Evergreen
c) Brooklyn Funk Essentials & Laço Tayfa - In The Buzz Bag
d) Ry Cooder - Into The Purple Valley

3. Kahramanımız, bir kamyon dolusu para ödeyip Hollywood tepelerinde bir burjuva evi satın alır, bir de kablolu televizyon bağlatır. Karı-koca ekranın karşısında çakılıp sabaha kadar zap yaparlar, sonunda farkına varırlar ki, 57 kanal var ve hiçbirinde bir bok yok!.. Bir gün kadın adamı terkeder, "aşkımız 57 kanallı, ama hiçbirinde bir bok yok" diyen bir not bırakarak. Adam tabancasıyla televizyonu delik deşik eder ve mahallenin huzurunu bozduğu için tutuklanır. Hakim "savunman nedir?" diye sorduğunda şöyle der: "57 kanal var ve hiçbirinde bir bok yok..." Kimin şarkısı bu "57 Channels (And Nothin' On)"?
a) Tom Petty b) Bruce Springsteen
c) John Mellencamp d) Steve Earle

4. Şu rap'çileri kısadan uzuna doğru boy sırasına dizer misiniz lütfen: Snoop Dogg (S), Chuck D (C), Ice T (I), 50 Cent (F).
a) C-I-F-S b) I-S-F-C c) C-F-I-S d) F-I-S-C

5. Aşağıda rock müziğinin dört avangardı sıralanıyor. Üçü oğlak burcundan. Biri ise kova. Acaba hangisi?
a) Scott Walker b) Van Dyke Parks
c) Captain Beefheart d) Robert Wyatt

6. Aşağıdaki üç sanatçı yeni yılın ilk gününde, 1 Ocak'ta hayatlarını kaybetti. Biri ise 30 Ocak'ta aramızdan ayrıldı. Acaba hangisi?
a) Professor Longhair (1980) b) Maurice Chevalier (1972)
c) Alexis Korner (1984) d) Hank Williams (1953)

7. Grubumuzun adı 091. Özellikle 86 tarihli "Más de 100 Lobos" (Yüz kurttan fazlası) albümüyle ünlüler. Bir dönem Joe Strummer'la da teşrik-i mesaide bulunan bu ekip hangi ülkeden?
a) Meksika b) Kolombiya c) İspanya d) Arjantin

8. Paul Hardcastle'ın savaş karşıtı ünlü şarkısının adı ne?
a) 17 b) 18 c) 19 d) 20

9. Adını "Taş Devri"ndeki bir karakterden alan rock grubu hangisi?
a) 88 Fingers Louie b) 8 Eyed Spy c) 14 Iced Bears d) 4 Non Blondes

10. Hangisi bir Pretenders şarkısıdır?
a) 2000 Man b) 2000 Years c) 2000 Miles d) Disco 2000

SÖZEL

1. Rock tarihinin şu dört ünlü kulübünden hangisi Liverpool'dadır?
a) Marquee b) Whisky a Go Go c) CBGBs d) Cavern

2. "Arkadaşımla sevişme lütfunda bulunursanız, benim için kâfi". Nerden çıktı şimdi bu cümle? Ne demek oluyor?
a) Darkness'ın "Permission To Land" albümünün ilk adı
b) Elvis Presley'in "King Creole" filmindeki ilk repliği
c) White Stripes'dan Jack White'ın tişörtündeki bir slogan
d) Jay-Z'nin bir ödül töreninde Madonna'ya hitaben söylediği laf

3. Şu rock yıldızlarından hangisi gençliğinde bir mezbaha işçisiydi?
a) Joe Cocker b) Jarvis Cocker c) Alice Cooper d) Ozzy Osbourne

4. Beatles üyelerinin yaya geçidinden karşıdan karşıya geçerken gözüktükleri "Abbey Road" albümünün kapağında, hangi Beatle'ın parmaklarında sigara vardır? (Geçtiğimiz sene Amerika'daki bir poster firması, izinsiz olarak bu sigarayı fotoshop marifetiyle ortadan kaldırıvermişti.)
a) McCartney b) Harrison c) Lennon d) Ringo

5. Bu ay bahtımız sigaradan açıldı. Aşağıdaki sanatçılardan hangisi "Shades" isimli albümünün kapağına Gitanes paketinin kompozisyonunu taşımıştı?
a) Mark Knopfler b) JJ Cale c) Hank Marvin d) Eric Clapton

6. Hangi rock'n'roll'cu bir uçak kazasında hayatını kaybetti?
a) Bill Haley b) Buddy Holly c) Gene Vincent d) Carl Perkins

7. Alman F.W. Murnau'nun 1922 tarihli ünlü vampir filmi "Nosferatu"dan sahneler, şu kliplerden hangisinde kullanılmıştır?
a) Rockin' In The Free World - Neil Young
b) Under Pressure - Queen & David Bowie
c) Lullaby - The Cure
d) Love Is A Stranger - Eurythmics

8. Tori Amos, "Encomium" isimli Led Zeppelin tribute albümündeki "Down By The Seaside" şarkısında kiminle düet yapmıştı?
a) Michael Stipe b) Robert Plant c) Simon Le Bon c) Henry Rollins

9. "Hava çelik bir ustura gibi / Dışarda kar yağıyor / Zemherinin en acımasız günleri / Dışarda kar yağıyor / Öyle masallardaki gibi incecikten / Ya da lapa lapa değil / Döne döne buram buram / Dışarda kar yağıyor..." Evsiz bir çocuğun öyküsünü anlatan "Dışarda Kar Yağıyor" şarkısı kimin?
a) Kerem Güney b) Taner Öngür
c) Ünol Büyükgönenç d) Serter Bağcan

10. "Sigara içiyorum kışa karşı / Okkalı bir balgam savurarak / Gecemden karanlığı tükürür gibi / Aşkı ve nefreti tükürür gibi / Annemin beni tükürürken yaptığı gibi..." Bu "Janvier" (Ocak ayı) isimli Fransızca şarkı hangi sanatçının?
a) Arno b) Mano Solo c) Alain Bashung d) Miossec

sözel 8

sözel 7

sözel 5

sayısal 5

ŞİMDİ DOĞRUYA DOĞRU » Sayısal: 1.b, 2.a, 3.b, 4.a, 5.c, 6.a, 7.c, 8.c, 9.a, 10.c Sözel: 1.d, 2.a, 3.d, 4.a, 5.b, 6.b, 7.b, 8.b, 9.c, 10.b

SEKSEN SEKSEN YÜZALTMIŞ ALLAH NELER YARATMIŞ

bu ne terhis bu ne bahama kuşkusu

Acısıyla, tatlısıyla, ekşisiyle, üzüntüsü, neşesiyle, cuntası, çikitası, feliçitası, eminesi, bambisiyle, amadeusu, adidası, aidsiyle, zehiriyle, zıkkımıyla, zakkumuyla A'dan Z'ye, ah ile vah ile 80'li yıllar...

"Geçmiş özlemini hiçbir araç müzik kadar güçlü biçimde uyandıramaz" diyor Susan Sontag. Buna özlem demek ne kadar doğru olur bilmiyoruz ama, birkaç ay önce Laura Branigan öldüğünde, uzun yıllar sonra yeniden "Self Control"u mırıldanırken bulduk kendimizi. Durmaksızın, habire, "you take my self, you take my self control..."

Zaman tüneli yolculuğumuzun tetiğini "Self Control" çekti, gerisi geldi... Roll ekibi olarak çoğumuz o yıllarda büyümüş, nasıl derler, "serpilmiştik". 2005 yaklaşıyordu, 80'ler başlayalı 25, biteli 15 yıl geçmişti aradan. O kâbus dönemin artık cenazesini kaldırmak veya o rüya gibi yılları bir kutlamayla anmak gerekiyordu! Evet rüya ve kâbus. 80'ler "ikisi de değildir, ikisi dedir!"

Bir aşk ve nefret ilişkisi var o yıllarla aramızda. Vur abalıya, ağız dolusu küfretmeyi de seviyoruz, bakakalıp giden geminin ardından, ağlayıp zırlamayı da... Bu ne perhiz bu ne lahana turşusu.

Aslında epeydir 80'ler her yanda, her yerde. 80 sonrası doğanlar bile kulüplerde düzenlenen 80'ler partilerinin müdavimi. 80'lere ait şarkıların compilation albümleri yok satıyor, VH1 kanalında yayınlanan o döneme ait kliplerden kimse gözünü alamıyor. Nedir bu bereket, acep nerden geliyor bu derenin suyu?

Sonunda 80'lerle yüzleşmeye karar verdik, kendi çapımızda küçük bir seferberlik ilan ettik, o yılları temsil eden olayları, insanları, şarkıları, filmleri, kitapları belirledik, Yeni Gündem, Nokta, Gırgır gibi dergilere dalıp hafıza tazeledik ve gördüğünüz alfabetik dosya çıktı ortaya. Bir dosya azmanı. Ayıptır söylemesi, Roll'un içinde hani neredeyse bir "popüler kültür eki." Aklımıza gelmeyenler bir yana, yaklaşık 200 maddelik bu dosya, kendimizi tutmasak bir o kadar daha giderdi. Gelin görün ki yerimiz de dar, yenimiz de. "Niye o yok, niye şu yok?" sorularına verebileceğimiz cevap: Çünkü.

Zor zamanlardı. Tank sesiyle uyandık, al kanlara boyandık, "Dallas" ve "İcraatın İçinden" seyrettik, türkülerden "Don't Worry Be Happy" ve "Şafak Türküsü" söyledik. Ahmet Kaya "ben geçiş döneminin geçiş müziğini yapıyorum" demişti. Bu geçiş döneminden hâlâ geçemedik! 80'ler, 60'ların ve 70'lerin şımarık ve hoyrat mirasyedisiydi, her şeyi bir kalemde tüketti, har vurup harman savurdu. Şimdi 90'ların ve 2000'lerin çocukları "biz bir enkaz devraldık" dese yeri.

Nereye gitsek o enkazı sürükleyeceğiz sırtımızda bir kambur gibi. Madem söküp atamıyoruz, bari keyfini çıkaralım. Biraz anlatıp rahatlayalım, belki de 80'ler bahane. Ahmet Hamdi Tanpınar'ın "Huzur"undaki diyalog eşliğinde:

- Kaç yıl evveldeyiz dersin?
- Sayısız zaman içinde, yani hep aynı yerde.

→25

ABCÇDEFGHIİJKLMNOÖPQRSŞTUÜVWYZ

ABRACADABRA: Ne sihirdir ne keramet, Steve Miller Band. Gerçi elleri sağlamdı, bir "Joker"leri vardı, ama esas büyük numarayı 82'de yaptılar, şapkadan tavşan yerine "Abracadabra"nın kendisini çıkardılar. Beatles'a dua etsinler, eğer 66 albümlerinin ismini "Revolver" koyacaklarına, ilk düşündükleri gibi "Abracadabra" koysalardı, Miller ve arkadaşlarının elleri armut toplayacaktı.

ADA: Zülfü Livaneli için İsveç'ten Türkiye'ye, sazdan caza dönüş. Orhan Veli, Sait Faik, Aragon ve Eluard'dan umutlu, cesur nağmeler... "Ada" albümü, 12 Eylül karanlığına tutulmuş ilk kibrit alevi, tıpkı plağın iç kapağındaki fiyakalı Orhan Veli portresindeki gibi... Ama bir yandan da, geleceğin milletvekili, köşeyazarı, burjuva Zülfü'süne geçişin ilk sinyalleri.

ADIDAS STAN SMITH: Eskiden lastik ayakkabı daha ziyade "beyaz" bir şeydi. Beyazların içinde en beyazı Adidas Stan Smith'ti. Bileklerde bir parça yeşil kâfi. Tabii ki hafiften kırmızı toprağa bulanmışı makbüldü (tıpkı Francis Cabrel'in "Quelqu'un de l'intérieur" albümünün arka kapağındaki yığın gibi), ama kortu, raketi kim kaybetmiş ki biz bulalım? Modele ismini ödünç veren Amerikalı tenisçinin kulağı çınlasın, Adidas Stan Smith öncelikle kaldırımları arşınlamak, elâleme hava atmak içindi.

ADNAN HOCA: Zaman içinde Nurculuktan Kemalizme, boğaz manzaralı malikânelerden mahpus damlarına savrulan Armani gömlek, Cartier saat, Porche otomobil peygamberi. Adnan Oktar, müritlerini jet sosyetenin süzme çocukları arasından devşirdi. Tekkeleri Şamdan, Plaza, Discorium gibi şık mekânlardı. Şöyle buyuruyordu: "İslâm dini kalite ister. Peygamber efendimizin kıyafeti yüzlerce altın değerindeydi, güzel kokular sürer, saçını örerdi."

AFRICA: Dördüncü albümlerindeki bu şarkı, Toto'yu bütün dünyaya ulaştıran ilk hit oldu. Sonrası kendiliğinden geldi. Steve Porcaro'nun o zamanki sevgilisi Rosanna Arquette için yazılan (ki yazarı Porcaro değil, David Paich'ti) "Rosanna", ekibin "kafiyeli isimli şarkı" geleneğini muştuladı. "Hollyanna", "Pamela" derken, son gördüğümüzde "Anna"yı söylüyorlardı, gerisini biz de bilmiyoruz.

AHU TUĞBA (VE BANU ALKAN VE SERPİL ÇAKMAKLI VE OYA AYDOĞAN): 70'lerdeki seks filmleri furyası esintilerini artlarına alıp bir nevi B sınıfı Türkan-Hülya-Fatma-Filiz bitişik nizamı oluşturdular. "Zaten Yeşilçam tümüyle B sınıfıdır" diyen Yeşilçam dostlarını kızdırmayalım, sadece sinemanın değil, şov dünyasının, erkek dergilerinin, magazin basınının dört gülüydü onlar. Teslim edelim ki, Ahu Tuğba'nın 30 kişilik sahne şovunun eşi menendi yok, Serpil Çakmaklı'nın oyun gücü, Oya Aydoğan'ın komedilere katkısı dillere destan, Afrodit'inse... adı üstünde, Afrodit! Dördüne de şükran borçluyuz, onların dayanılmaz hafifliği olmasa 80'ler daha da ağır akar, allah muhafaza, hiç bitmezdi.

AIDS: Acquired Immunodeficiency Syndrome. Fransızlar sida dedi. Biz ayidis, adiş, adidas arasında gittik geldik. Afrika'da ise zayıflık hastalığı olarak bilindi ilk yıllarında... Türkiye, 86'da Murti olayıyla (92'de ölen Murteza Elgin) AIDS'le tanıştı, ama çağın vebasında dünyada ilk vaka 81'de görüldü. Eşcinseller, hayat kadınları ve cankiler arasında yayıldıkça, bu feci hastalığa Tanrının gazabı muamelesi yapıldı. Rock Hudson ('85), Freddie Mercury ('91) gibi starlar hayatını yitirmese, belki tedaviye dönük araştırmalar hiç hız kazanmayacaktı. Bugün özellikle Afrika insanlarının acil yardıma ihtiyacı var.

ALO REKLAMI: Önce Ajda Pekkan'lısı çıktı: "Bu ne sevgi böyle bitmeyen / Gözümün önünden gitmeyen / Artık bir şarkı oldu Alo / Dillerden hiç düşmeyen..." Sonra da Zeki Müren Deoparfümlü Alo'yu "Bir müjde veriyorum / Size Alo diyorum" sözleriyle sundu. En sonunda Süperstar ve Sanat Güneşi deterjan hatırına bir araya getirildi: Ucunda devasa bir Alo kutusunun olduğu merdivenli dekoruyla hâlâ hafızalarda... TRT'de renkli yayınlanan ilk reklamlardan biri.

ALTIN KIZLAR: Bir evde –evde kalmış hissi veren– üç buçuk cins-i latif, ama asıl olay buçukta: Öğretmen edalı, fırlamalığı bastırılmış, zekâ küpü Dorothy'nin annesi Sophia, işi gücü yaramazlık, herkesi fişeklerdi. Blanche süslü püslü, okulun güzel kızı, hep bir takım adamlarla çıkar, ama buluşmalar bir türlü izdivaca tahvil olmaz. Rose saf mı saf, bir lafı on kere tekrar etmek gerek. Bu dört karakter üzerine, yaz babam yaz, kaç dizi çektiler. Tam da 80'lerin hafif tertip kadın özgürleşmesine, "mainstream" feminizmine denk geldiğinde tuttu tabii. Onlarca bölümde –onca bahisleri geçmesine rağmen– neredeyse hiç erkek görünmüyordu.

AMADEUS: Klasik bestecinin bir popstar olarak portresi. Yıl 84. Milos Forman'dan "Hair" gibi bir Broadway adaptasyonu daha. Aktör Tom Hulce, Mozart rolüne hazırlanmak için "bad boy" tenisçi John McEnroe'nun davranışlarını etüd etmişti. Sonunda Oscar'a aday gösterilmesine rağmen, ödül aynı filmde Salieri rolündeki F. Murray Abraham'a gitti. "Mozart mı, Salieri mi", ünlü tartışma konularından biriydi; işin ucu neo-liberal/sol münakaşasına varıyordu.

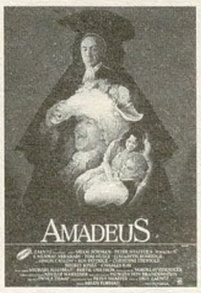

ANA BRITANNICA: Gazetelerin ansiklopedi savaşı 90'ların olayıydı. 86 yılında ise Meydan Larousse'un uzun saltanatı sallandı, Ana Britannica fasiküllerinin yayınına başlandı. İlanlarda "her sabah ilk iş olarak iki saat Britannica okurum" diyen Aldous Huxley göze çarpıyordu. Ansiklopedinin çeviri ve yazımı sırasında kadroya sızan bizim rocker casuslar, orijinalinde olmayan Peter Gabriel, Led Zeppelin, Bruce Springsteen, CSN&Y gibi maddeleri Türkiye edisyonuna çaktırmadan eklemişlerdi.

ANILAR 9: Duyan gelmiş: "Hotel California", "If You Go Away", "Boat On The River", "Prison Song", "Diamonds and Rust", "Lady d'Arbanville", "And I Love Her", "Sound of Silence", "Rain", "Angie"... Bu slow külliyatı içinde 9 numara öyle tutmuştu ki, ondan sonra her çıkan toplama kasete "Anılar 9" adını takar oldular. Bir keresinde Barış Manço'nun TV programına çıkan genç bir grubun solisti, Eagles meagles hak getire, "şimdi size Anılar 9 kasetinden Hotel California'yı çalacağız" demişti.

ANOTHER BRICK IN THE WALL: Rock müziğinin son tragedyası "The Wall"un diskotek hiti. 80'ler, bir bakıma, helikopter gürültüleri eşliğinde Pink Floyd'un tehditkâr "hey teacher!"ıyla başladı, "Ölü Ozanlar Derneği"nin "carpe diem"iyle bitti. O gün şarkının sonunda "eğitime ihtiyacımız yok" diye vokal yapan ortaokul öğrencileri, bugün "paraya ihtiyacımız var" diye mahkemeye başvurmuşlar, paylarına düşen telif hakkını istiyorlar.

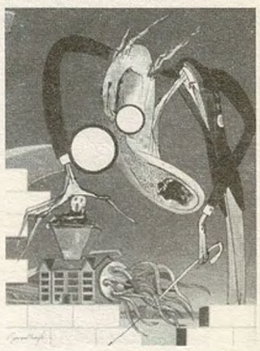

APARTHEID: Felemenkçeden türemiş Afrikaner dilindeki bu sözcük, Güney Afrika'daki ırk ayrımı rejimini tarif etmek üzere her lûgata girdi. Apartheid'ın kökünü kazımayı vazife belleyenler arasında rock'çular da vardı: Peter Gabriel'in "Biko"su (80), Specials'ın "Free Nelson Mandela"sı (84), Little Steven ve arkadaşlarının "Sun City"si (85), Wembley'de Mandela'nın gıyabında dev doğumgünü partisi (88) ve iki sene sonra, bir ömür tükettiği hapishaneden çıkması şerefine, Nelson Mandela'nın bizzat katılımıyla ikinci dev konser.

ARABESK: 88, Ertem Eğilmez'in dönüş ve vasiyet filmi. Senaryo Gani Müjde'nin. Yeşilçam geleneğiyle Gırgır kuşağının ilk büyük işbirliği. Şener Şen'li, Müjde Ar'lı, Uğur Yücel'li Bollywood esinli müzikal. Bir yandan eski Türk filmleriyle ince alay, bir yandan 80'lerde gitgide fakirlerin sesi olmaktan çıkıp yeni zenginlerin sesi haline gelen arabesk olgusuna güleryüzlü bir dost bakışı. "Aksın gözüm nuru aksın / Bundan böyle kör baksın" gibi şarkı sözleri, "şu üç günlük dünyada üç günlük ömrünüz kaldı" gibi replikler unutulmaz.

ASALA: Açılımı nedense İngilizce: Armenian Secret Army for the Liberation of Armenia (Ermenistan'ın kurtuluşu için gizli Ermeni ordusu). Hedefleri Türk diplomatlarıydı. 80-84 arası onlarca masum can alıp Türkiyelilerin tehcirle yüzleşme ihtimalini (eğer öyle bir ihtimal varsa) geciktirdiler. Ülkede milliyetçilik feci arttı. Lig maçlarında bile tribünlerdeki hedef, rakip takım değil, bütün Ermeniler ve ASALA'ya yataklık ettiğine inanılan Fransa'ydı: "Şu pezevenk Fransa / Türkiye'den ne ister / Kenan Evren bir kızarsa / Analarını s.ker."

ASIM CAN GÜNDÜZ: Elvis'i, vatanını, askerini, polisini seven ithal gitarcı. Yıldırım Gürses'in rock'çusu. Onunla önce televizyonda tanıştık, sonra konserlerde, barlarda, otobüste, her yerde karşımıza çıktı. Yıllarca çabalamasının acısını çıkartırcasına ilk kasetine üç isim birden koydu: "Tatlı Sözlü / Cin Gibi / Boku Yedik". Kasette "Amerika'nın pis batakhanelerinde sokak serserisi olacakken onu temiz Türk aile terbiyesiyle yetiştiren" anne-babasına teşekkür etti. Milletine armağanları arasında "Still Got The Blues"un Türkçesi ve Sevda Demirel sayılabilir.

ASİL NADİR: Türkiye yeni patron tipolojisiyle 80'lerde Asil Nadir'le birlikte tanıştı: Genç, kentli, modern (İÜ İktisat'tayken müzisyendi), kart bir yuppi. Eşi de (antikacı Ayşegül Nadir/Tecimer) en az onun kadar faal. Asil Nadir Kıbrıslıydı, babasının İngiltere'deki şirketi, 74'te Rumların Kuzeydeki mallarını terketmesiyle paralel olarak büyüdü. Türkiye'de yatırımlara girdi, Güneş başta olmak üzere medya sektöründe maceralar yaşadı, ki o tarihlerden itibaren gazete sahibi olmak işadamlığının şanından sayılacaktı.

ATARİ: "Şimdi sokaklar bomboş" sloganıyla kastedilen millî maç ya da Dallas değil, yeni çağın ilk oyun konsolu Atari'ydi. Televizyona bağlayıp oyun kartuşunu yuvasına taktın mı, harp zanaatından motosiklet yarışına, uzay maceralarından –Time'ın 82'de "yılın adamı" seçtiği– Pac-Man'e, hayat bir oyundu. Bütün kağıt mendillerin Selpak olması gibi, o kör karanlık çoluk-çocuk kumarhanelerinin adı da Atari salonuydu. Şimdi eski konsollar, nostalji kotasından "Atari Flashback" adıyla yeniden piyasaya sürülecekmiş.

AYDINLAR DİLEKÇESİ: Aziz Nesin öncülüğünde Kenan Evren ve şürekâsına atılan tokat. 84 baharında, (Uğur Mumcu'dan Murat Belge'ye, İbrahim Tatlıses'ten Türkan Şoray'a) 1383 kişinin imzasıyla "Türkiye'deki demokratik düzene ilişkin gözlem ve istemler" dile getirildi. Evren şu meşhur lafını o zaman etti: "Ben n'apayım böyle aydını! Vahdettin de aydındı!" Seçmece 59 kişi mahkemede yargılandı, 86'da tümü beraat etti. Aydınlar arasında fireler olmadı değil: "Ben kooperatif dilekçesi imzaladım sanıyordum" demişti Öztürk Serengil.

AYŞEGÜL DURUKAN: Annelerimizin sevdiği son Türk sanat müziği okuyucusu. TRT'nin son mütevazı yıldızı. Kasetlerinde eski eserlere, gazelli şarkılara da yer verdi, daima nostaljikti, evlenip Amerika'ya yerleşince (bir kasetinin adı gibi, "Gitti de gelmeyiverdi") kendi de nostalji oldu. Evren onu dinledikten sonra, "çok zayıfsın be kızım, biraz şişmanla" demişti.

A**B**CÇDEFGHIİJKLMNOÖPQRSŞTUÜVWYZ

BAMBİ: "Güzelim, alımlıyım, ne iş olsa yaparım" ekolünden gelenlere 80'lerde çok ekmek vardı. Bambi namlı Burçin Orhon da o güzergâhta yarı yola kadar ilerledi, damarındaki sadelik hamuru baskın çıkmış olmalı ki, uzun etmeden durmasını bildi. Kendi tabiriyle, "aslen balerin, tesadüfen oryantal." Bizim âdetlerimize merak salan Avrupalı kız (adeta Suna Yıldızoğlu) muamelesi gördü, TRT engellerini aşıp bir yılbaşı gecesinin modern-dansözü oldu, Eurovision fatihi Johnny Logan'la izdivaç yaptı, "Raks-ı Şahane" adıyla kaset çıkardı ve saire.

BEDRETTİN DALAN: "Haliç gözlerim gibi mavi olacak" lafıyla ünlü gözükara İstanbul Belediye Başkanı. Haliç kıyılarındaki imalathaneleri yok edip yerine yeşil alanlar açtı, Boğaz'a kazıklı yol yaptı, tepki topladığı kadar takdir de gördü, ama asıl icraatı Tarlabaşı yıkımlarıydı. Koca semt bir anda Ferhan Şensoy'un tabiriyle "tarlası var, başı yok" hale geliverdi. Nasıl eski İstanbul'da yangın seyretmeye gidiliyorsa, 86 yılında topluca yıkım görmeye gidenler vardı. Dalan şöyle diyordu: "Bunlar beş-on tane olsa saklayalım, ama üç bin tane!"

BELKIS AKKALE: Arif Sağ'la Şan Tiyatrosu'nda verdikleri konserle tanınan, "Dağlar seni delik delik delerim" gibi pek çok türküsüyle sevilen "türkü bacı". 80'lerde televizyonda yayınlanan her türlü halk müziği programının vazgeçilmez konuğu olan Akkale, bu dönemde filmlerde rol almış, ezik köylü kadını tiplemesini başarıyla canlandırmıştı.

BERLİN DUVARI: 80'lerin son hediyelik eşyası, alelade taş parçalarıydı. Yıkılan Berlin Duvarı'nın her santimetrekaresi işporta tezgâhlarında para ediyordu artık. 89'da 28 yıllık duvara çekiçlerle, kazmalarla girişen onbinler, Doğu blokunun çöküş sinyallerini alarm zillerine çevirmişti. Bir yıl sonra Roger Waters'ın durumdan vazife çıkararak Berlin'de düzenlediği "The Wall" konseri, tarihe tek yakışıksız Pink Floyd eylemi olarak kaydedildi... 2004'te seyrettiğimiz bir film, ütopyalar ve ütopyolara örülen duvarlar hakkındaki düşüncelerimize –Waters'ınkinden daha güçlü– bir boyut kazandırdı: Duvarı yıkıp öte yana geçenlerin Batılılar olduğunu zannederek huzur içinde ölüme yaklaşan kanser hastası komünist anne karakteriyle tanışmamızı sağlayan "Goodbye Lenin".

BEŞ YIL ÖNCE ON YIL SONRA: Eski şarkıları birbirine ekle babam ekle, nostalji albümü cepte. Dünyadaki Stars On 45 kurnazlığının Türkiye şubesi 5 Yıl Önce 10 Yıl Sonra. Repertuarda bir yandan "Papatya gibisin beyaz ve ince", bir yandan "I just called to say I love you", ama Türkçe. Kumsalda, dönme dolapta, kırda, ormanda iptidai TRT klipleri, bir de "Halay"la Eurovision'da yüksek derece.

BETTE DAVIS EYES: Bir tarafta çapaklı sesiyle dişi Rod Stewart, Kim Carnes. Öbür tarafta delip geçen gözleriyle, Bette Davis. 80'lerin açılışını yapan ilk hit: "Bette Davis Eyes"... Şarkı Davis'in gözlerini değil, gözleri Davis'inkilere benzeyen bir zamane kızını tasvir eder... Yıllar sonra buralara da gökten bir elma düşer. Mete Özgencil ve Derya Köroğlu "Türkan Şoray'ın Gözleri"yle bizim Davis'imiz için bir şarkı yapar, Nükhet Duru da seslendirir.

BIG IN JAPAN: Japonya'yla ne alâkası olduğunu bir türlü anlayamamıştık. Meğerse "kimyalı araştırmalar" aleminde iyi bilinen bir vuruş noktasıymış. Alphaville'ciler de az cin değil. Çekik gözlülerle video çeken, şarkıya çin çong sesleriyle başlayan bizzat kendileri. Türkiye-Japonya millî maçı sonrası Milliyet'in başlığı da "Big in Japan"di, unutmuş değiliz.

1984: Millenyum beklenir gibi beklendi 1984. "Büyük birader" günlük konuşmalara girdi, Orwell'in 49'da yazdığı roman her köşebaşında tartışılır oldu, kitabın sene içindeki satışı, o güne kadarki toplamı aştı. Bowie 74'te "Diamond Dogs"la, Rick Wakeman 81'de "1984"la duruma erken uyanıp balığa çıkanlardandı. Kitap, müziklerini Eurythmics'in yaptığı bir filme de aktarıldı.

BİZ DEVRİMİ ÇOK SEVMİŞTİK: Yeni sağın yükseliş devrinde, sol da yakın tarihteki büyük devrim provasına geri dönüp bakma ihtiyacı hissetti. 68 kuşağı mensupları da 40'larına varmışlardı, böyle bir muhasebeye dünden razılardı. İş 68 Paris Mayısı'nın liderlerinden Daniel Cohn-Bendit'e düştü. Bir televizyon ekibiyle dünyayı dolaştı, eski devrimci dostlarıyla konuştu. Aralarında bakanlar, gazete patronları, yuppiler, kaçaklar, maskeyle dolaşanlar, hapiste Springsteen dinleyen militanlar vardı. Mülâkatlar bir belgesel TV dizisi ve kitap oldu. Şöyle özetliyordu Kızıl Dany: Ne zafer şarkısı ne de cenaze marşı söylüyoruz, sadece "biz devrimi çok sevmiştik" diyoruz.

BLAM SERİSİ: Açıkgöz plak şirketlerinin zamane hitlerinden gönüllerince derdest edip yayınladığı korsan plaklar olmasaydı, karışık kasetlerimizi nasıl doldurturduk? Hak-hukuk konusunda vahşi batıyı aratmayan Unkapanı, şarkı sahiplerinin orijinal albümleri yerine Blam, Galaxy, Red Turbo, Relax gibi karışık plak serileriyle dünyanın hitlerini buralara taşıdı. Her biri kitsch harikası kapaklarının yanında, şarkı seçimleri de hep "allah ne verdiyse"ydi.

BLUES BROTHERS: Jake ve Elwood Biraderlerin siyah gözlüklü, siyah takım elbiseli hallerinden tutun da, filmde arz-ı endam eden birbirinden ünlü eski kuşak müzisyen ve şarkıcılar, seyredenlere tam bir "kısa blues tarihi" sunuyordu. Jake'in gözlüklerini çıkarıp sürme gözlerini sergilediği sahneyi kim unutabilir ki. Bu filmle genç kuşakların sevgilisi haline gelen John Belushi'nin rock'n'roll tarzı aşırı dozdan ölümü de müzikseverler açısından filmin değerine değer katmadı değil.

BOB DYLAN KONSERİ: 24 Haziran 89 Cumartesi, yedi bin kişi Açıkhava tribünlerini tıklım tıklım doldurdu. Konserin 75 dakikayı aşmayacağı açıklanmıştı, ama korkulan olmadı. Dylan ve arkadaşları sürenin sonunda kulise gider gibi yaptılar, fazla oyalanmadan dönüp bir saat daha takır takır çaldılar. O esnada Gülhane'de İbrahim Tatlıses konseri vardı, aynı günkü Cumhuriyet'te de iki konserin yan yana haberi. Dönüşte havaalanında Dylan, Tatlıses resmini gösterip sordu: "Bu kim?" Kim olduğu anlatıldı. "Bana bir kasetini bulabilir misiniz?"

BORN IN THE USA: Sene 84, Springsteen tarihinin en yanlış anlaşılan şarkısı. Bu şarkı üzerine Reagan onun adını kürsüden sitayişle andığında, Bruce "şarkıyı neresiyle dinledi acaba" diye sormuş kendi kendine. Bu şarkının ardından, "working class hero"luk la birlikte "boss"luk karpuzunu da taşımaya başladı bir koltukta. "Dancing In The Dark", "Cover Me", "I'm On Fire" derken, aynı adlı albümün yarıdan fazlası 45'liklere dökülüp radyoları zaptetti, aydan bile görülecek kalabalıklar, onunla bir akşam paylaşmak için stadyumlara doluştu.

BOY GEORGE: Reggae-dub-pop yollarından eroin komalarına, Hare Krishna'lardan DJ'liğe uzanan "soul" prensi, prensesi. 80'lerin en normal "anomali"si. Meğer en büyük kuyruk acısı, vaktiyle elemanı olmak için çırpındığı Bow Wow Wow tarafından reddedilmekmiş. Culture Club'dan Jesus Loves You'ya, pikap başından son projesi The Twin'e, her dönemin aranan simalarından oldu, ama o rengârenk "karma chameleon" hali başkaydı.

BRAVO: Alman gençlik dergisi, dönemin pop barometresi. Her hafta gövdesinin bir parçasını verdiği dev şarkıcı posterleri, pırıl pırıl çıkartmaları, iç gıcıklayan sayfa tasarımları ziyafet sofrası gibidir, resimleri kes kes bitmez. Hele tıfıllara aşk-meşk konusunda rehberlik eden "liebe und sex" sayfaları yok mu!.. Tabii, üvey ikizi Pop Rocky dergisini de yabana atmayalım.

BREAK BREAK ARKADAŞ ARIYORUM: İnternet menşeli yoktan arkadaş imal etme dönemi öncesinde, bir zenginlik ve modernlik nişanesi olarak telsiz, dantelli-gupürlü aile evlerine kadar girmişti. Sonu vuslat olur muydu bilinmez, ama kocayı işe sepetlemiş ev kadınları dahi "break break, arkadaş arıyorum arkadaş" girizgâhından "22 yaşında sarışın, yeşil gözlü bir bayanım"a geçerdi. Bulunan arkadaş çoğunlukla taksici çıkardı.

BREAK DANCE: Şimdi nasıl club müziği hava sahasında "Clubber"lar ve "Kırobır"lar varsa, 80'lerde beyaz eldivenleriyle kaldırımlarda hip oraya hop buraya yuvarlanan break'çiler, bu dansa gönül vermeden sırf moda olduğu için takılanlara "börekçi" derdi. Hatta Hey dergisinde break'çilerle börekçilerin kavgalarına ilişkin haberler çıkardı.

BÜLENT ERSOY YASAĞI: Ersoy 81'de ameliyatla kadın oldu. Ama nüfus cüzdanı ayrı telden çalıyordu. Dünyayı ona dar ettiler. Cunta marifetiyle sahneye çıkması yasaklandı. Mağduriyetini toplumla paylaşmaya karar verdi, basına gönderdiği "kendine müslüman" mektupta "katil değilim, hırsız, vatan haini, fahişe, anarşist değilim" diyordu. Eşcinsel de değildi: "Türkiye'nin Boy George'u" diye yazma cüreti gösteren gazeteyi mahkemeye vermekten geri durmuyordu. Kayıtsız şartsız kadın olmak istiyordu. Yasak 88'de kalktı.

A B C Ç D E F G H İ J K L M N O Ö P Q R S Ş T U Ü V W Y Z

CHALLENGER: Uzay mekiklerinin en kara yazgılısı, en bahtsızı. NASA'nın Columbia'dan sonraki ikinci mekiği, 86'da, fırlatılışının 73. saniyesinde milyonlarca insanın gözü önünde havai fişek gibi patladı. Yola devam edebilse, astronotlardan Ronald McNair saksofonuyla, uzayda kaydedilen ilk müzik eserine imza atacak, Jean-Michel Jarre da "Rendezvous" albümünün kapanışına bu bölümü koyacaktı. Jarre, sonra başka bir saksofoncuyla finali tamamladı, parçanın adını dostuna ithafen değiştirdi: "Ron's Piece".

CICCIOLINA: İtalya'da 87 seçimlerinde "göğüs farkıyla" Radikal Parti'den parlamentoya giren porno aktrisi. Kampanyalarda bol bol meme gösterdi, seçim başarısını kutlamak için uluorta piton yılanıyla sevişti. Nükleer silahlara ve NATO'ya karşı, insan haklarından yana tavır aldı. Esas adı Ilona Staller olan Macar asıllı yıldız, hâlâ politikayla iç içe, hapishanedeki mahkûmların cinsel sorunları ve AIDS konusunda faaliyet yürütüyor.

COLUCHE: Fransa'nın en popüler heccavı. Tek kişilik şovlarında, çeneye kuvvet, herkese bir güzel giydirirdi. Kalbi çenesinden de büyüktü: Gönül Lokantaları ismiyle aşevleri kurarak evsizlere kol kanat gerdi. Çünkü zamanla cebi para görmüş de olsa, "yeni zengin değil, eski fakir"di kendi tabiriyle. Adı "Aziz" mertebesindeydi artık. Oysa vaktiyle birçoklarına kötü rüyalar gördürmüş, cumhurbaşkanlığına aday olmuş, tamamına ermeyen fırlama bir kampanyayla Fransız soluna yeni bir ayar çekmişti... Kamyon kılığındaki Azrail, onu motosiklet sırtında yakaladı. Renaud, "Putain de camion" (Koduğumun kamyonu) şarkısını Coluche'ün ardından yazdı.

28→

COMANCHERO: Italo-disco'nun İtalya'ya sığmadığı günlerden miras bir Raggio Di Luna eseri. "Macarena"yla, "Lambada"yla aşağı yukarı aynı ligde. Yeşilçam filmlerinin disko sahnelerinde de bu şarkıya rastlamak mümkün. Ama tam yerini bulduğu an, 30'lardan 80'lere dönem panoraması çizen Ettore Scola filmi "Balo"nun (Ballando Ballando) finali.

COMMODORE 64: "Bu bir bilgisayar değil, bir yaşam biçimidir" desek, bizi ayakta alkışlayanlar çıkar. Demeyeceğiz. Onun yerine, C64'ün karne ya da sünnet hediyesi, çoğu zaman da (onda var, bende yok) bir kıskançlık vesilesi olduğunu söyleyeceğiz. Joystick denilen vites kolları (fallik ögeler!) vücudun doğal uzantısı gibiydi o yıllar. İşin yoksa bir de, elde ince uçlu tornavida, saatlerce kafa ayarı yap dur, oyununa göre, neredeyse bir saat boyu yüklenmesini bekle... Bir kuşağı bilgisayarla tanıştıran Commodore'un rakipleri Amstrad ve Sinclair, halefi ise çağını aşan –ilk mültimedya kompüter!– efsane Amiga'ydı.

CONVERSE ALL STAR: "Beyaz Gölge" dizisinden grunge yıllarına uzanan, hâlâ küllenmemiş bir aşk hikâyesi. Basketçi Chuck Taylor'ın 20'li yıllarda piyasaya sürdüğü bu narin keten ayakkabılar tüm dünyada milyonlarca sattı. Buralarda Converse All Star bulunmadığı zamanlar, onun kabasaba, yayvan, geniş taraklı, proleter versiyonu Çin kesler revaçtaydı.

COSBY AİLESİ: Amerika'da 84'te başlayıp sekiz sezon süren Cosby Şov, Türkiye'yi de hayli meşgul etti. Jinekolog Cliff Huxtable, karısı Claire, çocukları, torunları... Orta üst sınıf, müreffeh bir Amerikan evi ve ailesi. Farkı, rengi: Alışılageldiği üzere beyaz değil, siyah... Siyahların beyazlaşması mı, yoksa beyazlarla eşit şartlara ve imkânlara kavuşması mı? Bu diziye Amerika'da, başta rap'çiler, az siyah küfretmedi. Türkiye'deyse sevildi: Yeni zamanlara ayak uyduran çekirdek Türk ailesinden ne farkı vardı Cosby'lerin? Mesela bakımlı ve sorumlu annesi, avukat Claire: Hiç mi "Bizimkiler"deki Nazan'a benzemiyor?..

CÜNEYT CANVER: Sokak dergisindeki yazısında, "Meclis'te konuşurken fonda Dark Side Of The Moon çalmalı, çünkü o zaman daha yaratıcı oluyorum" diyen Adana milletvekili. Cesur demeçleri ve meclis gündemine getirdiği konularla –işkence, hayali ihracat, yolsuzluk, 12 Eylülcülerin kirli çamaşırları– geleneksel SHP mıymıntılığına, Fikri Sağlar'la birlikte, ilaç gibiydi. Evren onları zamanında veto etmediğine çok yanmış, "bu ikisi gözümüzden kaçmış" demişti. Sonra gazeteciliğe atılan Canver, 2002'de öldüğünde Pink Floyd CD'siyle gömüldü.

CYNDI LAUPER: Riot-grrrrl'lerin cici-annesi. Dilek ağacı gibi her tarafına kumaş parçaları bağlamış, durmadan sağa sola koşturan bir kız görürseniz, muhtemelen o Cyndi'dir. Füsun Önal gibi haylaz çocuk mimikleriyle şarkı söyler, "kızlar da eğlenmek ister" filan fıstık der. "She Bop" diye diye mastürbasyonu ondan güzel anlatan biri daha var mıdır?

ABC**Ç**DEFGHİIJKLMNOÖPQRSŞTUÜVWYZ

ÇEKİRDEK KASETLERİ: Suadiye'de bir apartman girişinde 38 kişilik küçük bir salon, küçük bir direniş noktasıydı Fikret Kızılok'un yönettiği Çekirdek Sanatevi. Burada verilen akustik konserlerin kayıtları demo gibi çoğaltılarak bazı dükkânlarda satışa sunuldu. "Şarkılarına nokta koymayı seven" Kızılok ve "şarkılarında hep noktalı virgül kalan" Bülent Ortaçgil'in ortak kaseti şimdi arşivlerin en değerli parçası. Neyse ki o yıllarda mesaj vermek henüz bugünkü kadar demode değildi: "Biz şarkılarımızı pazarlamayız deterjan gibi / Bizim şarkılarımız rüzgarlara söylenir usulca..."

ÇERNOBİL: 25 Nisan 86'da Çernobil Nükleer Santrali'nde reaktör güvenliği için yapılan test esnasında yaşanan patlama, Hiroşima ve Nagasaki'ye atılan atom bombalarının toplamından 200 kat fazla radyasyon yaydı. Sovyet hükümeti geç açıklama yaptığından, –resmî olarak– 15 bin kişi öldü, 9 milyon kişi doğrudan etkilendi, en az otuz yıl daha etkilenecek. Bugün Karadeniz'de kanser oranının artışıyla Çernobil arasında doğrudan ilişki var. O zamanlar basın huzurunda büyük bir pişkinlikle radyasyonlu çay içen Sanayi ve Ticaret Bakanı Cahit Aral hakkında suç duyurusu ancak 2004'te yapılabildi.

ÇİKİTA MUZ: Türkiye'de 84 başında "iyi muz", "iri muz"la yer değiştirdi. Afrika'dan ithal koca koca Çikita muzları (meyveye de etiket mi yapıştırılırmış?), serbest piyasa ekonomisini dayatan 24 Ocak 80 kararlarının ilk önemli uzantısı, küreselleşme denen şeyin start noktasıydı. Antalyalı muz üreticisi köylüler isyanları oynuyordu. Ankara'daki şişman, kendisine ikram edilen ilk parti Çikitaları "şişmanlatır" gerekçesiyle reddetmiş, "ithalatımız kabzımallara ders olsun, Demokles'in kılıcını tepelerine astık" demişti.

ABCÇ**D**EFGHİIJKLMNOÖPQRSŞTUÜVWYZ

DA DA DA: İşte Trio triosu ve zamanının yüz kulaç ötesinde olduğunu farkeden/etmeyen herkesin diline doladığı 82 tarihli monoton hitleri... Aslında bu üç çöpadamın tüm parçaları, sanki geçen hafta kaydedilmiş gibi diri, çığ, minimal birer punk harikası. Musik Express dergisi, "Gelmiş geçmiş en iyi 100 Alman plağı" listesinde "Trio" albümüne, "Autobahn" (Kraftwerk) ve "Monster Movies"in (Can) ardından üçüncülüğü layık gördü. Üçüncülük dışında başka bir sırada olmayı muhtemelen Trio'cular da istemezdi.

DALLAS: "Kızım seni Bobi'ye vereyim mi / İstemem babacığım istemem / Onun adı Bobi, Pamela'yla evli..." Amerika'nın çamurundan petrol çıkan toprakları, Türkiyeli TV izleyicisine yan mahalle kadar yakındı bir zamanlar. Pazar akşamlarımız Yuinglerin çiftliğinde geçerdi. Ceyar, kötülüğün mutlak cazibesiyle en çok nefret edilen, belki de için için kıskanılan tipti. Ekşi Sözlük entry'lerinde isabetle kaydedildiği gibi, toplum kendi Ceyarlarını arıyor ve kolayca buluyordu: Attila Atalay'ın öyküsündeki anne "seni doğuracağıma Ceyar doğuraydım" diyordu kızı Sıdıka'ya. "Çiçek Abbas"ta Ayşen Gruda "Ceyarım" diyordu Şener Şen'e... "Onun adı Ceyar / Gözünü de oyar."

DEPECHE MODE: Her şarkıcının veya grubun bir fan kitlesi olabilir, ama konu 80'lerin Depeche Mode'uysa, anca bir tarikat veya dinden söz edilebilir. İlk sahneye çıktıklarında, hepsi birer velet. Vince Clarke'ın ayrılması, herhalde grubun başına gelen en güzel şey. Martin L. Gore'un kreatörlüğünde dehşetle yükselen bir grafik, ne öncesinde, ne de sonrasında benzerine rastlanır bir elektro pop derinliği.

DERWALL-DENİZLİ: "Sağlamcılığı"yla ünlü hoca, Alman millî takımındaki kariyeri dibe vurunca 84-85'de Galatasaray'ın başına geçti, dört yıllık Türkiye macerasını iki şampiyonlukla noktaladı. İlk yıl Türkiye Kupası'yla yetindi, ertesi sezon Cimbom ligi namağlup bitirmesine rağmen ikinci oldu! Takım 87'de 14 yıllık hasret sonunda şampiyonluk turu atarken Jupp Derwall "hocanın hocası"ydı. Hoca ise, Büyük Mustafa olarak girdiği 80'lerden Denizli olarak çıkan Mustafa Denizli. Korner, frikik ve penaltılarıyla ünlü B. Mustafa, 12 sezon formasını giydiği Altay küme düşünce, Galatasaray'a geldi, topçuluğunun son demlerini, hocalığının ilk tecrübelerini sarı-kırmızı yaşadı. 88'de "hedefimiz Avrupa'da final" demeci kahkahalarla karşılandı. Bir yıl sonra Cimbom yarı finaldeydi.

DIRTY DANCING: Tüm zamanların en paçoz gençlik filmi. 50'lerin "Asi Gençlik", 60'ların "Easy Rider", 70'lerin "Saturday Night Fever"ıyla elbette boy ölçüşemezdi, ama her nasılsa 80'lerin yeniyetmeleri için de "Dirty Dancing"in yeri ayrıdır. Patrick Swayze fenomeni de bu filmle başlamıştı. Genç bir kızın yaz kampında gönlünü fetheden, üstelik pek de seksî danseden yakışıklısı 80'lerin çıtır kızlarının aklını başından aldı. Bunca yılın ardından filmin ikinci bölümü de geçtiğimiz aylarda vizyona girdi üstelik.

DON'T WORRY BE HAPPY: Kapıdan kovsak bacadan giren komik bir marş. Bobby McFerrin'i o güne dek cazcı üniformasıyla bilirdik, birdenbire mutluluk taciri bir a capella'cı oluverdi. Küçük yuvarlak deliklerden görünen sevimli yüzü ve ayak parmaklarını güreştirdiği klibi, çoğu insanda trankilizan etkisi yaratmayı başardı, gerçi şarkıyı duyunca sinirleri tepesine çıkanlar da az değildi.

DURAN DURAN: 80'lerin ortalarında bir yılbaşı gecesi. Televizyonda Ümit Tunçağ'ın hazırlayıp sunduğu bir müzik programı. Tarihî bir gece, arka arkaya klipler. Ama programdan hatırda kalan sadece bir tanesi. Tunçağ'ın "The Reflex" klibiyle ekrana getirdigi "ciureyin ciureyin". O günden beridir Duran Duran telaffuzumuz hafif tutuk.

ABCÇD **E** FGHİJKLMNOÖPQRSŞTUÜVWYZ

EGEMEN BOSTANCI: Malum, Zeki Alasya-Metin Akpınar'lı Devekuşu Kabare oyun kasetleri arabalarda bile dinlenir olmuştu o yıllar. Dönem müzikallerinin babası ise Egemen Bostancı'ydı: Ajda Pekkan Show'dan başlayın, millî damat Johnny Logan Show'a gelin. Nükhetli, Füsunlu "Merhaba Müzik", Sezenli "Bin Yıl Önce Bin Yıl Sonra", "Yedi Kocalı Hürmüz", "Şen Sazın Bülbülleri" ve tabii başyapıtı "Hisseli Harikalar Kumpanyası"... Bostancı'nın Almanya'ya düzenlediği Türkiye'nin gördüğü en büyük turnede Türkân'ı, Cüneyt'i bile sahneye çıkardı. Ona kalsa İstanbul, Paris gibi bir revü şehri olacaktı, ömrü vefa etmedi. Büyük projesi Şan müzikholü, ölümünden kısa süre sonra Ferhan Şensoy "Muzır Müzikal"i sahnelerken –şaibeli şekilde– yandı.

EGZOTİK BAND: 12 Eylül sonrası Fitaş'ta ilk rock konseri. Arkadaşlar tabii 70'lerin çocukları, hızlarını alamamışlar, bir bildiri bastırmışlar, fuayede dağıtıyorlar: "...Bazı nedenlerden ötürü bazı müzik türleri ülkemiz için geçersiz kabul edilmiş veya ettirilmiştir. (...) Görünür, görünmez tüm imkânlarımızı zorlayarak ülkemizde Heavy Rock konusunda kalıcı ve ısrarlı bir çalışma yapmaya çalışacağız..." Egzotik Band, kısa ömründe, kendi coşkulu repertuarı sayesinde olduğu kadar, Levent Baki adlı seyircinin bir konserde sahneye fırlayarak Status Quo şarkısı söylemesiyle de basında kendine yer bulmayı başarıyor.

ELE GÜNE KARŞI YAPAYALNIZ: Böyle de olmaz ki. Mazhar Fuat ve Özkan, KKTC'yi tanıyan TC misali, İzzet Öz'den gayrı hiçbir resmî ve gayrıresmî kurumun tanımadığı, geri vokalistlikten ve reklamlardan kıt kanaat geçinen, yaşları artık kemale eren üç şeker abiydi. 84'te set yivini buldu. Bu başyapıtın kod adı: "Yılların birikimi". Gelgelelim halkın kafasını kurcalayan bir (no) problem var: Hangisi M, hangisi F, hangisi Ö? Tıpkı "hangisi Pink, hangisi Floyd?" gibi. (Şimdi, Aykut Sporel'in anonsunu anmamak olmaz: "Pink Floyd ve arkadaşları çalıyor ve söylüyor!")

ELVEDA BAŞKALDIRI: Başkaldırmadan devrim olur mu? Hürriyet'in Ankara temsilcisi Doç. Ertuğrul Özkök'ten, 68 değerlerinin solması hakkında serbest makaleler. Mr Mister'ın "Broken Wings" şarkısından (şu kırık kanatlarını tak, yeniden uçmayı öğren) yola çıkarken, aynı anda sol gösterip sağ, sağ gösterip sol vuran, sorduğu sorulmamış sorularla taze, verdiği cevaplarla ofsayt bir kitap. Özkök, elbette bugünün alternatif küreselleşmecilerini öngörmekten aciz, ama kendi devrimini sonsuz itaatle yapıp şimdiki koltuğuna kurulacağının ipuçlarını o günden veriyor.

EMİNE: "Parmağında yüzükler, kolunda bilezikler, uy sana dolanayım, oy oy Emine, nedir bu güzellikler..." Bazı kaynaklara göre Türkiye'nin en fazla satan kasetleri arasında ilk üçte yer alan, Mustafa Topaloğlu'nun dillere destan erotik Karadeniz türküsü. Topaloğlu, uzaylı olmadan önce bu türküyle büyük şöhret yakalamış, hatta bu albümün satışlarından dolayı kendisine platin plak hediye etmişti.

EMRET BAKANIM: İngiltere'nin en iyi politik hiciv dizilerinden biri olarak gösterilen "Yes, Minister" 80 yılında yayınlanmaya başlasa da, TRT'ye epey geç uğradı. Hatta şu günlerde vahşi-kapitalizm tandanslı, Kenan Işık'lı versiyonu televizyonda boy gösteriyor. Bir yandan bürokrasinin, bir yandan da Thatcher'ın azgın dönemlerinin liberal politikacı tiplemelerinin eleştirisi üzerine kurulu dizi, 86 yılında "Emret Başbakanım"a dönüştü... Jeneriğindeki karikatür çizimlerinin, "The Wall" albüm kapağından ve filminden tanıdığımız Gerald Scarfe'a ait olması müzikseverleri heyecanlandırmaya yetmişti bile.

EN ALTTAKİLER: Alman gazeteci Günter Wallraff, zamanın Michael Moore'uydu. Ama hasmını mikrofon ve kamerayla değil, Tom Braks gibi kılık değiştirerek dize getiriyordu. Ülkesinde orduyu, kiliseyi, büyük basını karşısına almakla kalmadı, Portekiz'de, Yunanistan'da cuntacıların ipliğini pazara çıkardı. 80'lerde, kaçak Türk işçisi Ali Levent kılığına girip sanayi cehenneminde çalıştı, yaşadıklarından "En Alttakiler" kitabını ve filmini yaptı. 90'da "The Man Inside"la onun hayatı da sinemaya aktarıldı.

ERKEKÇE: "Bakılacak değil, okunacak dergi" Erkekçe, 81 Ocak'ında Hıncal Uluç yönetiminde yayına geçti. İlk sayıda "Bayan Halhal" Nazan Şoray fotoğraflarının yanısıra "Dallas'ın Pamela'sı seks hayatını yazdı" gibi konular dikkat çekiyordu. Aktrisi, mankeni, şarkıcısı, Nükhet'i, Ahu'su, herkes Erkekçe için bazen biraz, bazen birazdan da az soyundu. Tiraj 150 bine vurdu. Çok geçmeden Bravo, 86'dan itibaren de Playboy ve Playmen pazara girdi. 86 Nisan'ında Muzır Yasası sebebiyle poşete girmek zorunda kaldıklarında, 200 bine yaklaşan toplam satışlar, 80 bine geriledi. Örneğin Erkekçe okurlarının üçte biri kadındı ve yanlış anlaşılmaktan korktukları için tamamı dergiden elini eteğini çekmişti.

ERTÜRK YÖNDEM: Savulun travestiler, Kürtler, Ermeniler! Ailemizin, vatanımızın bütünlüğüne kastedenler! Devlet televizyonunun en ceberrut rejisörü geliyor!.. Araştırmacı gazetecilik kisvesi altında yaptığı "Perde Arkası" gibi programların Nazi propaganda filmlerinden aşağı kalır yanı yoktu. Umberto Eco, "faşizm sırasında insanlar, yazılan ve söylenen satırların arasında yazılmayan ve söylenmeyenleri ayırt edebilmek için özel bir yetenek geliştirdiler" diyor. Yöndem ve benzerleri sayesinde, bizim de yeteneklerimiz az bilenmedi.

1980 JR'ı kim vurdu? Dünyanın dört bir yanında Dallas konuşuluyordu. → Ronald Reagan, ABD Başkanı seçildi. → Walkman icat edildi. → CNN, ilk haber kanalı olarak yayına başladı. → Saddam Hüseyin İran'a savaş açtı. → ABD, SSCB Moskova Yaz Olimpiyatları'nı boykot etti. → Japonya, en çok araba üreten ülke olarak ABD'yi geçti. → Hepatit B'nin aşısı bulundu. → Çorum'da Alevi - Sünni çatışması; 25 ölü. → Komando birlikleri Fatsa'yı kuşattı. → Eski başbakan Nihat Erim öldürüldü. → DİSK eski genel başkanı Kemal Türkler öldürüldü. → MSP, Konya'da Kudüs'ü kurtarma yürüyüşü yaptı, İstiklâl Marşı okunurken protestolar oldu. → 12 Eylül darbesi.

1981 İlk uzay mekiği. → Ağca, Papa'ya suikast düzenledi. → 24 saat müzik yayını yapan ilk televizyon MTV kuruldu. → Büyük Britanya'yı protesto için açlık grevine yatan 10 IRA militanı öldü –biri Bobby Sands. →

E.T.: 80'lerde uzay fırtınası dinmedi, arttı. George Lucas'ın "Star Wars" üçlemesinin ikinci ve üçüncü bölümleri çekilirken, Steven Spielberg'in "E.T."si, 82'de o ana kadar görülmemiş kuyruklar oluşturuyordu: Çocuklar evlerinin bahçesine düşen dost uzay yaratığını devlet görevlilerinden kaçırırken, izleyiciler de "sevgi" sarhoşu oluyordu. Benzer bir tema, 80'lerin sit-com'u "Alf"de devam etti. Spielberg, "Geleceğe Dönüş" serisiyle sanki uzay/fantazi pazarını terk etmeyeceğini söylüyordu. Hakkını verelim, Ridley Scott'ın 82'de çektiği "Blade Runner"ı bu gişe avcısı filmlerden apayrı bir yerde duruyordu.

EYE OF THE TIGER: Kimileri için "Rocky" filmleri iki Survivor şarkısından ibaret. "Eye Of The Tiger" ve "Burning Heart". İkisi de güzel, ama ilkinin vuruculuğu tartışılmaz. "Rocky III" için Survivor'ı arayıp böyle bir şarkı isteyen, bizzat Sylvester Stallone. Hatta demo kayıtları ilk dinlediğinde, davulları daha yüksek volümde kaydetmelerini, tekrar eden dizeler yerine yenilerinin eklenmesini öneren de.

ABCÇDE **F** GHİJKLMNOÖPQRSŞTUÜVWYZ

FALCO: Avusturya'dan çıkmış en iyi popçu. 82'de ilk büyük hiti "Der Kommissar"la bütün Avrupa'yı zaptetmesinden önce, muhtelif punk ve caz rock gruplarıyla mesaisi var. "Rock Me Amadeus" ve "Jeanny"le Avrupa sınırlarını aştı, dünyanın Almanca şakıyan en ünlü rapper'ı oldu. 98'de talihsiz bir trafik kazasıyla hayata veda ettiğinde gözlerden uzak, sakin bir hayatı vardı. Adını ne zaman ansak, bir yerlerden "er war popular, er war superstar..." sözleri çalınır kulağımıza.

FATİH MÜHÜRDAR: TRT'de Öztürk Serengil'in sunduğu "Gülünüz Güldürünüz" adlı (pop-star benzeri) yarışmanın memleket mizahına armağanıdır. Eğlence programlarında sıkıcı skeçleri ve vasat siyasetçi taklitleriyle hatırlanır –bir de İngilizce okuduğu uzunhavayla. Şimdilerde okul şenlikleri, bayi toplantıları, dernek geceleri, filanca ilin kurtuluş günü vb. etkinliklerde sunuculuk-şovmenlik yaparak hayatını sürdürüyor. İki sinema filmi (1979'da Feri Cansel'li "Kasımpaşalı Emmanuel", 1990'da Küçük Emrah'lı "Can Evimden Vurdular") bir video filmi, bir LP'si ("Fatih Mühürdar 2. Kanal'da") var.

FELICITA: Akdenizli genlerimiz elbette İtalyanlara, Fransızlara da meyil verdi 80'lerde... Bir yandan "E tenersi per mano andare lontanto la felicita" (Felicita - Al Bano & Romino Power), "Lasciatemi cantare, con la chitarra in mano" (L'Italiano - Toto Cutugno)... Diğer yandan "Joe le taxi, et les Mariachis, et le cha-cha-chi, vas-y Joe, vas-y fonce, dans la nuit, vers l'amazone" (Joe Le Taxi - Vanessa Paradis), "Mais c'est la mort qui t'as assassinée Marcia, c'est la mort qui t'es consomée Marcia" (Marcia Baila - Les Rita Mitsouko)... Yabancı dilimizi (İngilizce yabancı değil!) ilerletmiş olduk.

FERHANGİ ŞEYLER: Tek kişilik şov değil, kişilikli tiyatro. Bağlama eşliğinde, "Boris Vian diyor ki / Yalnızlıktır dinimiz / Örneğin bir trenden / İstediğiniz yerde ininiz". Ev sahibi Orkinos hanım, gâvur yerli çakmak, çolak taksi, Pinoşettin ve diğerleri... Kendi esprisine kikir kikir gülmenin marifet değil bayağılık sayıldığı, zekânın henüz yükselen değerler arasına girmeyip normal karşılandığı günlerden Ferhan Şensoy imzalı günlük hayat belgeseli.

FİRUZE: Arabeskimsi Sezen Aksu klasiği. Bestecisi, arabesk tartışmalarında çağdaşlarına oranla özgürlükçü yaklaşımlarıyla bilinen Attila Özdemiroğlu'ydu ("Pet'r Oil" de onundu). Yine de plağın "hızla yükselen arabeski engelleme" amacı taşıdığı ilan edilmişti. Şarkı tutunca Özdemiroğlu, bir benzeri olan "Sevda"yı Nükhet Duru'ya söyletti, sonra "Arabesk" filminin müziğini yaptı... 80'lerde her Aksu şarkısı hit oldu, ama "Firuze" adeta bağımsızlığını ilan ederek –Niran Ünsal cover'ından "Neredesin Firuze" filmine– bugünlere geldi.

FLASHDANCE: Başrolünde Jennifer Beals'ın oynadığı 83 yapımı film. Bir bale okuluna girmeye çalışan alaylı dansçı kız, karnını doyurmak için inşaatlarda kaynakçılık yapmaktadır. Aynı kareye denk düşen "Fame" dizisiyle birlikte, Türk genç kızlarını, fiskos masasını kenara çekip parke üzerinde yün çorapla dans etme temayüllerine itmiş, inşaatlarda işçi olup müteahhitle aşk yaşama, sanayi mahallesinde bir depoda ev kurma hayallerine gark etmiştir. Olmazmış.

ABCÇDEF **G** HİJKLMNOÖPQRSŞTUÜVWYZ

GECELER: "Geceler katran karası geceler / Ellerim tütün kokar gecelerde..." Dönemin belki de en güzel, en anlamlı pop şarkısı. Kayahan'ın eseriyle Nilüfer, 86'da, Antalya'daki Akdeniz Akdeniz festivalinde yarıştı ve birinci oldu. Festival konukları arasında yer alan Jeanne Manson derin dekoltesiyle, Amalia Rodriguez billur sesinin sürüklediği efsanesiyle epey konuşuldu. Bir de gözden kaçan gariban bir çocuk vardı: Rai'ın henüz tam patlamadığı o yıl, Cheb Mami, yarışmada Cezayir'i temsil etmek üzere Antalya'daydı. Ödül mödül alamadı, ama o ziyaretinde dinlediği "Leylim Ley" yıllarca kulağında ve gönlünde kaldı.

GLASNOST: Soğuk Savaş'ın son demlerinde dünya iki yeni sözcükle çalkalandı: Glasnost ve perestroyka. Biri siyasette açıklık, şeffaflık anlamına geliyor (Demirel'in "şeffaf karakol" vaadini anıştırıyor), diğeriyse ekonomide yeniden yapılanmayı ifade ediyor. 85-91 arası Sovyetler'de Komünist Parti Genel Sekreteri olan Gorbaçov'un dilinden düşmüyordu bu iki Rusça sözcük. Gerçi, son albümlerinde "Glasnost" adında bir şarkı yapan Manic Street Preachers'çılar bu sözcüğün Lehçe olduğunu söylüyor, onlara güvenebilir miyiz dersiniz?

GRACELAND: Paul Simon apartheid'ın gemi azıya aldığı günlerde Güney Afrika'ya gitti, beyaz sofralarda ağırlanmak yerine siyah müzisyenlerle kayıtlar yaptı, world music denen şeyin bir bakıma kurdelesini kesti. Kasıtlı seçilen "Graceland" ismi, Elvis'in Memphis'teki evinden ziyade bu albüme yakışıyordu doğrusu. Simon tuhaf biçimde eleştirildi, boykotu delip Güney Afrika'ya giderek ırkçı rejimi meşru göstermekle suçlandı. Tınmadı. Miriam Makeba ve Hugh Masekela'yla dünya turnesi yaptı, hapisteki Mandela'nın da takdirini kazandı.

GÜLÜN ADI: Umberto Eco diyor ki: "Gülün bir adı varsa, gizemin gizemi yoktur." Felsefeyse felsefe, siyasetse siyaset, entrikaysa entrika. Ortaçağ'da bir manastırda geçen "Gülün Adı" polisiyesi, Türkiye'de herkesin satın aldığı, kimsenin okumadığı romanların ilk örneğiydi. (İkincisi, yine Eco'dan "Foucault Sarkacı" oldu.) Bu film gibi roman filme de çekildi, Jean-Jacques Annaud yönetti, Sean Connery oynadı.

1982: Prens Charles ile Lady Diana evlendi. → Eşcinsellerin sahneye çıkması İstanbul Valiliği'nce yasaklandı. → 24 Kasım Öğretmenler Günü ilk defa kutlandı. → Kültür Bakanlığı, Turizm ve Tanıtma Bakanlığı'na bağlandı. → YÖK kuruldu. → Ozzy Osbourne sahneye fırlatılan canlı bir yarasanın kafasını dişleriyle kopardı. → Arjantin, işgal ettiği Falkland adalarından iki ay sonra çekilmek zorunda kaldı. → İspanya'da düzenlenen Dünya Kupası'nı İtalya aldı. → Monaco Prensesi Grace Kelly bir araba kazasında öldü. → İlk yapay kalp nakli yapıldı. → TRT, renkli yayına başladı. → Darbeden önce Anayasa Mahkemesi tarafından kapatılan Devlet Güvenlik Mahkemeleri tekrar kuruldu. → Banker Kastelli olarak tanınan Cevher Özden ve eşi İsviçre'ye kaçtı. → ASALA'nın Türkiye'de ilk eylemi: Esenboğa havaalanında sekiz ölü. → Yüzde 91.5 ile kabul edilen yeni anayasayla Kenan Evren cumhurbaşkanı oldu.

GÜLÜNÜN SOLDUĞU AKŞAM: Erdal Öz, bu kitabı yayınladıktan sonra, medyada ve sol camia içinde tartışmaların odağı oldu. Gerçekleri tahrif ediyor, hatta yer yer uyduruyor muydu? 70'lerde gene kendi kaleminden çıkma bir başka kitaptan kopya mı çekmişti? Kopya çektiyse, neden bazı bölümlerini silmiş, değiştirmiş ya da eklemeler yapmıştı? Kim ne derse desin, Deniz Gezmiş'i ve arkadaşlarını ancak abilerinden ablalarından duyan enformasyon yasaklısı 80 kuşağı, bu genç devrimcilerin başlarına neler geldiğini, neredeyse popüler bir roman tadında yazılmış bu dramatik kitaptan öğrendiler.

GÜNGÖR BAYRAK: Konyalı Şerife hemşirenin hep alçak irtifada seyreden yükselişi Hülya Avşar'ınkinin tam zıttıydı. "Düşman" filmindeki rolünden dergilerdeki cool şuh pozlarına, Fuar sahnesine donsuz çıkma skandalından kaset macerasına, maksadı "halkla buluşmak" değil, zengin bir kocaya varmaktı sanki. Erkan Özerman'ın kolunda, gecikmiş bir Emmanuelle tadında kasım kasım kasılaraktan jet sosyete rüyasına yattı. Bir kasetinin adı gibi "Leydi Şerife"ydi! Bunca kariyeri herhalde ilerde "Ünlüler Çiftliği"ne katılmak için yapmamıştı!

ABCÇDEFG**H**IİJKLMNOÖPQRSŞTUÜVWYZ

HAIR: Hippilerin gözlüğünden Vietnam savaşı. Sevimli, hüzünlü anti-militarist başyapıt. Film "bırak güneş içeri girsin" diyedursun, Milos Forman'ın 79'da çektiği "Hair" Türkiye'de ancak 83'te sinemalardan içeri girebildi. Bu Broadway usûlü rock müzikalinin, 70'lerin başında Engin Cezzar-Gülriz Sururi tarafından İstanbul sahnelerine adaptasyonu bile çok daha süratli olmuştu.

HANEDAN: Petrol kralı Blake Carrington, karısı Krystle, eski karısı, petrol kraliçesi Alexis Carrington, çolukları, çocukları, eş-dost-akraba... Amerika'da 81'den 89'a kadar devam eden Joan Collins'li, Linda Evans'lı dizi, tam bir servet ve ihtişam gösterisiydi. Dizinin karakterlerinden biri gay'di, bir "soap opera"da ilk defa bir Afro-Amerikalının yer alışı da bu diziyle oldu. "Hanedan" TRT'de yayınlanmadı, ama Türkçe dublajlı video kasetlerle de olsa bir salgın yarattı. "Hasbahçenin gülleri" denmediği zamanlar, Özal ailesine "hanedan" demek adettendi...

HARDAL: Floryalı bir mimar ve onun Rami'de Tantana Mustafa'nın kahvesinde yetişen arkadaşlarından oluşan Hardal, Türkiyeli rock müziğinin gelmiş geçmiş en baba isimlerinden biri. 80'lerin başında çıkardıkları iki 33'lük (kasetleriyse çala çala kimbilir kaç kere koptu da ojelendi) bugün koleksiyonerlerin elinde yüz milyonlarca liraya alıcısını bekliyor.

HARD'N'HEAVY SLOWS: Cızırdayan gitarlar, hazin sesli tenorlar, inleyen nağmeler, viran olası meyhaneler... Tercihimiz anti-slow cepheden AC/DC ve Motörhead kliplerindeki pespaye kızlar aslında; ama yeri gelmişken, Whitesnake'in "Here I Go Again"indeki afet hakkında iki laf etmek lazım. Tawny Kitaen'in –ayağında uzun etek, dalga dalga saçları– gerçek hayatta bir müddet evli de kalacağı David Coverdale'i binbir akrobatik hareketle baştan çıkardığı klip bugün klasik.

HAVLU ÇORAP: 80'lerde erkek adamın havlu çorabı olurdu! İç yüzeyi, tıpkı havlu gibi tüylü tüylü, iplikli ipliklidir. Teri çektiği rivayet edilir. Dönemin temayüllerine uygun olarak kar beyazı renklidir. Genellikle anneler oğullarına satın alır. Bir noktadan sonra genci bozar. "Anne, artık bana bu çoraplardan alma" dediğimiz gün çoğumuzun hatırındadır. Fakaaat! Askeriyede, siyah çorapların altına gizlice giymek de kendi çapında güçlü bir anti-militarist protesto biçimidir!

HELLO-KNIFE-SUDDENLY: Birlikten kuvvet doğar. Romantizmin kıyılarında kutsal ittifak. Bu öldürmez-süründürür üç slow hit, teker teker değil beraber alınırsa, tahrip gücü Lionel Richie, Rockwell ve Billy Ocean'ın toplamından çok daha fazlası eder.

HE-MAN: Klark Kent transformasyon taktiği bazlı, sinir törpüsü bir adamın kılıcını "gölgelerin gücü adına" nidasıyla arza kaldırışıyla metroseksüel bir süper kahramana dönüşüp şer membası İskeletor'la savaştığı çizgi film karakteri. Nispetsiz şiddet nümayişleriyle dolu her bölüm, mesela He-man'in "çocuklar, güçlüyüm, ama zekâsız güç işe yaramaz" nevinden didaktik mesajlarıyla biter. Normal haline döndüğünde kimse "aa, az önce He-man buradaydı" demez.

HOUSTON: Başbakan Özal'ın, 87'de by-pass ameliyatı geçirdiği bu Amerikan şehri buralarda bir anda meşhur olmuştu. Bizim memleket de oralarda şöhret kazanmış olmalı ki, Houston belediyesi Semra hanımı fahrî hemşeri ilan edivermişti. Özal, ameliyatından sonra hastane odasından uydu kanalıyla bakanlar kurulunu toplamış, bu had safhada teknolojik gösteride şu diyalog cereyan etmişti:
Abdullah Tenekeci: "Sağlığınıza duacıyız sayın başbakanım."
Özal: "Sen Konyalısın Tenekeci, duan kabul olur."

HUMAN RIGHTS NOW!: Bruce Springsteen: "Rock müziği özgürlük yaratır. Görebildiğim kadarıyla, Uluslararası Af Örgütü'nün yaptığı da bu. Şu anda dünyada ondan daha önemli bir kuruluş yok." Peter Gabriel, Sting, Tracy Chapman, Youssou N'Dour ve Bruce Springsteen'in 88'in eylül-ekim aylarında 19 ülkede yaptıkları İnsan Hakları Şimdi turnesi, rock tarihinin en önemli siyasal mitingi oldu. 9 Eylül 89'da İstanbul Spor Sergi'de, bu turne görüntüleri eşliğinde Bulutsuzluk Özlemi'nin de katıldığı küçük bir dinleti ve toplantı düzenlendi.

ABCÇDEFGH**I**IJKLMNOÖPQRSŞTUÜVWYZ

I LIKE CHOPIN: İtalyan bir diplomatla Amerikalı bir şarkıcının Lübnan'da doğan oğlan çocuğu. Adı Paul Mazzolini. Paris'te gitar öğrenir, Londra'da punk takılır, sonunda esas memleketine dönüp Italo-dans şarkılarıyla kendi kaderini çizer. Artık adı Gazebo'dur ve en çok Chopin'i seviyordur. Sonra gelsin "Lunatic"ler, "Telephone Mama"lar, "For Anita"lar...

INDIANA JONES: Kim bilir kaç gencin kalbini arkeoloji aşkıyla doldurmuş "macera filmi". Gizemli gizemsiz tarihî eserler, milimetrik kazılar, kutsal emanetler, yılanlar, böcekler, daha neler neler... George Lucas'ın himayesinde, Spielberg'in rejisinde nefes kesen bir üçleme. Hatay Cumhuriyeti'yle teması veya Türk Hükümeti'nin tarihî gerçeklerle bağdaşmadığı için destek vermemesi gibi mevzular, diziyi bizim için daha da mühim kılan "ara sıcak"lar. Harrison Ford ve Sean Connery gibi oyuncuların seyri de çabası. Enis Batur'un "Hatay'da Bir Rolls Royce / Indiana Jones'un Son Seferi Üzerine Divertimento..." kitabıysa, tatlı niyetine okunması gereken bir defter.

1983

Margaret Thacher İngiltere'de tekrar başbakan seçildi. → Video kameralar piyasaya sürüldü. → Compact Disc'ler ilk kez satışa sunuldu. → Ronald Reagan, SSCB'yle olan soğuk savaşı "Yıldız Savaşları"na benzetti. → Kontak lensler piyasaya sürüldü. → Cem Karaca vatandaşlıktan çıkarıldı. → İstanbul Üniversitesi, Kenan Evren'e "fahrî profesör" unvanı verdi. → Çetin Alp'in "Opera" şarkısı Eurovision'da puan alamayarak sonuncu oldu. → Bulvar gazetesi yarışmasında Türkiye Güzeli seçilen Hülya Avşar'ın daha önce evlendiği ortaya çıkınca, ikinci güzel Dilara Haraççı kraliçe oldu. → İstanbul'da taksilere taksimetre uygulamasına başlandı. → Eski Diyarbakır belediye başkanlarından Mehdi Zana 24 yıl hapis cezasına çarptırıldı.→ Genel seçimler yapıldı, ANAP birinci parti. → Sinema oyuncusu Feri Cansel öldürüldü → Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti bağımsızlığını ilan etti, BM kararı geçersiz saydı.

ABCÇDEFGHI**İ**JKLMNOÖPQRSŞTUÜVWYZ

İHSAN DOĞRAMACI: Tüm zamanların en güzel kapağında (Nokta, 23 Mart 86), Prof. Doğramacı üniversitenin içine ederken görülüyor. Derginin başyazısında "Hoca'nın sevimli bir fotomontaj görüntüsü" denmiş. Sevimli? Cemal Süreya "güleryüzlülüğü zorbalığın maskesi olarak kullanmakta usta" diye yazıyor Hoca için. Benjamin Spock'dan birebir arakladığı "Annenin Kitabı"yla annelerimizin başucu yazarı, Kerküklü petrol zengini, çocuk hastalıkları mütehassısı, Hacettepe ve Bilkent kurucusu, YÖK padişahı.

ABCÇDEFGHİ**J**KLMNOÖPQRSŞTUÜVWYZ

JACK AND DIANE: Bu şarkı sayesinde hem John Cougar'la (Mellencamp) hem de ortaokul talebesi iki sevgiliyle tanıştık. Gündelik hayatlarına tutunmuş çiftin bir türlü rayına oturmayan ilişkileri. "Gücün yettiğince diren 16 yaşına / nasıl olsa yakında değişip dönüşürüz yetişkin adam ve kadına..." Rock'unu her zaman bir amme hizmeti gibi icra eden gönül adamı Cougar, klibinde âşıklardan biri zenci, diğeri beyaz olsun istemiş Cougar, ama prodüktörü izin vermemiş.

JOAN BAEZ KONSERİ: Geleceği duyulur duyulmaz, entelektüeller arasında Baez'i küçültme sevdası başgösterdi: "Devri geçti", "lahmacun sesli"... Yıl 88, 13, 14, 15 Temmuz Açıkhava, 17 Temmuz Efes... Baez ilkinde Türkiye'yi dört kere sarstı. Aynı mekânlarda (bu sefer Ankara ilavesiyle) ertesi yıl da aynı özgürlük türküleri yankılandı. Bulgaristan'daki Türklere yapılan baskıların ayyuka çıktığı o dönemde, Baez şöyle demişti: "Bulgaristan'daki Türklerin kimliklerinin yok edilmesi çok üzücü, ya Türkiye'deki Kürtlerin kimliklerinin yok edilmesi?"

ABCÇDEFGHİJ**K**LMNOÖPQRSŞTUÜVWYZ

KADININ ADI YOK: 78'de yayına başlayan Kadınca'nın yayın yönetmeni Duygu Asena'nın feminizmi popülerleştiren ve Türkiye'ye yerleştiren kitabının adı hâlâ işlevli bir klişe. Muhafazakâr babası tarafından çük ve erkek çocuk korkusuyla büyütülen –giderek erkek çocukların ergenlikle değişen hallerinden de sıtkı sıyrılan– karakter, babasına inat üniversiteyi kazanır, bağımsızlaşır, bir sürü erkekle de beraber olur, hatta evlenir, ama aradığını bulamaz... Atıf Yılmaz'ın kitaptan çektiği film, en çok Hale Soygazi'nin buğulu aynada memelerini göstermesiyle anıldı, o ayrı.

KAJAGOOGOO: Her biri başka renge bürünmüş, saçları birbirinden tuhaf beş adam. Masa başında yaratılmış bir kof-pop ekibi. Tek hitleri "Too Shy" dışında yaptıkları ne varsa, uzatmalardan ibaretti. Daha sonra gruptan ayrılan Limahl, solo hiti "The Neverending Story"yle şöhretini bir-iki sene daha sürdürmeyi başardı.

KARA ŞİMŞEK: David Hasselhoff'un bugünkü gibi kadayıf değil de sütlaç olduğu zamanlarda, süper kahramanlığı KITT (Knight Industry Two Thousand) kod adlı on parmağında on marifet, zırhlı, silahlı, konuşan bir arabayla paylaştığı dizi. Kaç siyah Murat 124'lüğüne bakmadan arkaya "kara şimşek" yazdırdı, kaç radyosuz Şahin ön panele "Kit ışığı" yaptırdı.

Veletler işporta elektronik kol saatlerine eğilip "beni arka kapıdan al Kit" demeye bayılırdı.

KDV: 24 Ocak kararlarının kuyruğunda, 1 Ocak 85'te Özal hükümeti zamanında yürürlüğe giren devlet gelirlerini artırma amaçlı vergi. Ceplerinden tırmalanan paraların kendilerine yol, su ve elektrik olarak geri döneceği vaat edilen vatandaşların tercümesiyle "Kazık Daima Vatandaşa" ya da "Kaz Daima Verir". Fonda Özay Gönlüm'den "Fişini de al Mustafa Ali", Ali-Ayşegül Atik çiftinden "bir alışveriş, bir fiş", Zeki-Metin'den "KDV'si içinde, satış fişi cebimde"...

KİMBİLİR: Kibariye bu şarkıyla patladığında nereye oturtacağımızı bilemedik. Arabeskin artık saygıdeğerliğe adım atmış kralları arasında ufacık tefecik bir kadın olarak gönlümüze kuruldu. Pazarlanma tarzı orta sınıf Sezen Aksu'nun alt sınıf muadili şeklindeydi gerçi. Hatta "Kimbilir" albümünün kapağındaki fotoğraf bile Aksu'nun o dönemki portrelerini andırıyordu (sadece Aksu şarkılarından oluşma bir albüm yaparak bu benzetmeye sahip de çıktı). Kibariye "Çingeneler de bizim cazcılarımız" geyiğinin ilk örneği, adıyla, sanıyla, hayatıyla en sahici Yeşilçam kahramanı oldu.

KOMEDİ DANS ÜÇLÜSÜ: Kurnaz prodüktör Dr. Erol (Köse) Bey'in gençlik heyecanı... İzmir Fuarında canlı performanslarını izleme bahtına erişmiş bir arkadaş anlatıyor; teypte çalan müzik bir anda uçurumdan yuvarlanır gibi tarzdan tarza geçiyor, seyirciler de hiç yadırgamadan, aynı süratte eşlik ediyormuş üçlünün amansız danslarına... Arabesk, rock, türkü, rap, nerden nereye, ordan oraya... Komikliğini senteze varamamış bir tez-antitez yığınından alan grup, aslında şimdi düşünüyoruz da, pek de fena bir Türkiye profili çizmiyormuş meğer.

KÜÇÜK EMRAH: Daha ortaokulda eniştesinin teşvikiyle dört kaset yapan, Türk halkının yeniyetmeliğinden kır saçlı haline kadar bağrına bastığı Diyarbakırlı arabesk, fantezi yıldızı. Büyüdükçe kaşları, saçları ve vücut dili de müziği gibi Batı sound'lu oldu. Küçük haliyle oynadığı filmlerinde –genellikle Oya Aydoğan'ın canlandırdığı– "hayat kadını"nın boynu bükük oğlu rollerinde uzmanlaşmışken, esas oğlan olarak aşk yaşayabildiği dönemlerde "seksimiz bitse de aşkımız bitmez" repliğiyle bilinçaltımıza kaçmıştır.

ABCÇDEFGHİJK**L**MNOÖPQRSŞTUÜVWYZ

LAMBADA: 60'larda Brezilya - Bahia'da yaygınlaşan, Afro-Brazil geleneklerinin yanısıra merengue, salsa, Karayib ritmlerini birleştiren müzik ve dans stili. 80'lerin sonunda Fransız prodüktörler sayesinde sulandırıldı, Kaoma grubunun "Lambada" 45'liğiyle bütün Avrupa'ya yayıldı. Şarkının, plajda bikinili dilberler klişesini sonuna kadar kullanan klibi, Latin müziğini hoppalık ve ciddiyetsizlikle eşdeğer görme eğilimini güçlendirdi. Öyle ki, bugün bazı eski tüfek rocker'lar, işi Manu Chao'ya "Lambada'nın protesti" demeye kadar vardırabiliyor.

LAST NIGHT A DJ SAVED MY LIFE: Indeep imzalı, gelmiş geçmiş en "groovy" pist marşlarından biri. Çoğu FM dinleyicisi için Engin Arman'la özdeşleşmiş bir radyo hiti. Hiç yoksa üç-dört ay boyu bütün programlarında bunu ve "Billie Jean"i çalmıştı. Şarkının milyonlarca remiksi, bol bol cover'ı yapıldı, "Last Night A DJ Fucked My Wife", "Last Night a DJ Killed

1984

Reagan ABD'de tekrar başkan. ➞ Indira Gandhi öldürüldü. ➞ Hindistan - Bhopal'deki kimyasal felakette 2 bin kişi öldü. ➞ ABD, Nikaragua'ya yardımı kesti, kontra'ları desteklemek için illegal silah satışları başladı. ➞ İngiltere ve Çin, Hong Kong'un 1997'de Çin'e bırakılmasına karar verdi. ➞ Run-D.M.C, altın plak alan ilk rap grubu. ➞ ABD Los Angeles Yaz Olimpiyatları'na SSCB boykotu. ➞ Kar yıkama kotlar moda. ➞ Apple Computer, Macintosh'u çıkardı. ➞ Türkiye'de kürtaj yasallaştı. ➞ Yerel seçimlerde ANAP yüzde 45'in üzerinde oy aldı, İstanbul belediye başkanı Bedrettin Dalan. ➞ İthal mallar vitrinleri süslemeye başladı. ➞ Türkiye, Avrupa Konseyi'ne kabul edildi. ➞ Yaşar Kemal'e Fransa'da Legion d'Honneur nişanı verildi. ➞ TBMM, biranın alkollü içki olduğu kararına vardı. ➞ İbrahim Tatlıses'in Perihan Savaş'ı döverek hastanelik etti. ➞ Boğaziçi Köprüsü satıldı, hisse senetleri bir saatte bitti.

My Dog" misali türevleri bile icat edildi, ama orijinali hâlâ hayat kurtarmaya devam ediyor.

LATİFE TEKİN - ORHAN PAMUK: Gençlik ve Toplum dergisi Nisan 84 sayısında "Olamaz! İki genç yazar ünlü oldu" başlığıyla sunulan bir mülâkat yapmıştı ikisiyle. Tekin ilk romanını 24 yaşında, Pamuk'sa 27'sinde tamamladı. Gecikmelerle ilki 83'te, diğeri 82'de yayınlandı. Mehmet Eroğlu ve Ahmet Altan'ı da katarsak, edebiyata bir –kimilerine göre yalancı– bahar havası gelmişti. (Mesela Yalçın Küçük hazretleri Tekin'i ve Altan'ı "Eylülist"likle suçluyordu.) Solukları daim oldu.

LIVE AID: Bob Geldof, 84'ün sonlarında, BBC'de, Etiyopya'daki açlığın filmini gördü, "artık plakları satmayan ünlü bir pop şarkıcısı ne yapabilir?" sorusunu sordu kendine, ertesi günden itibaren her yana telefon yağdırmaya başladı. Ok yaydan çıktı: Tam hedefe doğru. 85 yazında Londra ve Philadelphia'da dev stadyum konserleri insanları birbirine kenetledi (We are the world). Toplanan yardım belki devede kulaktı, ama sinizmin biraz olsun önüne geçilmişti, dünyanın kuzeyiyle güneyi arasındaki uçurumu kimse görmezden gelemeyecekti artık. Brian Eno, Live Aid için "postmodern öncesi idealizmin son nefesi miydi acaba?" diye soruyor günlüğünde. Öyleydi. (Türk usûlü Live Aid ise 9 Eylül 86'da, İzmir Atatürk Stadı'nda yapıldı. Halit Kıvanç'ın sunduğu yedi saatlik konserde Rıza Silahlıpoda, Grup Gündoğarken, Caroline Verdi, C.C. Catch, Bad Boys Blue, Mazhar Fuat Özkan, Sandra, Ricchi e Poveri ve Iva Zanicchi sahne aldı.)

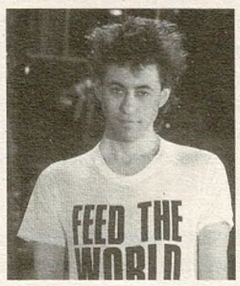

ABCÇDEFGHIİJKL**M**NOÖPQRSŞTUÜVWYZ

MADONNA: Adı Meryem, bakire gibi, ama değil, tepeden tırnağa maddiyatçı, "baba –ya da Papa–, bana nasihat etme" diyor... Amerikan toplumunun en temel –dinsel, cinsel, kültürel– kodlarıyla oynayarak şöhrete ulaşan skandallar kraliçesi Madonna'nın namı 84'ten itibaren kısa zamanda dünyaya yayıldı, küçücük kızlar onun gibi takıp takıştırdı, davranışları taklit edildi, şarkıları kırdı geçirdi. Camille Paglia'ya sorarsanız, kadınları hiçbir feministin yapamadığı kadar özgürleştirdi. Giderek yüksek kalibreli bir popa yelken açan Madonna, –dinî terminolojiyi kullanalım– bugün bir ikon.

MARADONA: Boca Juniors, Barcelona, Napoli formaları bir yana, mavi-beyaz çubuklu Arjantin forması ile her zaman hafızalarda (ve elbette Che dövmesiyle.) 82 Dünya Kupası'nda gözler ondaydı, ama çeyrek final Brezilya maçında kırmızı kart görünce hayal kırıklığı yarattı. 86 Kupası ise "one man show"a sahne oldu. Arjantin, Almanya'yı yenerek şampiyon olurken, Diego Maradona'nın İngiltere'ye biri "Tanrının eli"yle (otobiyografisinde "Tanrının değil, Diego'nun eliydi, Falkland savaşının intikamıydı" diye yazdı), diğeri defansı ipe dizerek attığı iki gol, dünya kupalarının en spektaküler görüntüleri olarak tarihe geçiyordu. Bir diğer görüntü de, kıl payı kaybedilen 90 Dünya Kupası finalinden sonra gözünden boşanan yaşlar.

MASTİKA: 80'lerin "Şakşuka"sı: "Mastika mastika, sigarası Malbora..." Birkaç yıl evvel kaybettiğimiz Roman müziğinin büyük klarnetçisi Deli Selim'in matrak şarkısı. İsmi, Balkanlar'da içilen, sakız rakısı olarak da bilinen bir tür rakıdan gelen şarkı, 80'lerin düğünlerinin, hatta kekli börekli "gün"lerinin vazgeçilmez hitiydi. Melih Kibar'dan Ömer Faruk Tekbilek'e, onlarca müzisyen tarafından albümlerde seslendirildi, hafızalara kazındı. Ayrıca, Malbuş –uzun Marlboro– efsanesinin de zirve noktasıdır.

MAVİ AY: Bu dedektiflik bürosuna işi düşmeyen var mı? Her bölüm Al Jarreau'nun kadife gibi "Moonlighting" şarkısıyla açılır, büronun sahibi, mankenler kraliçesi Maddie (Cybill Shepherd) ile tatlı-kaçık dedektif David (Bruce Willis) arasındaki romantik gerilim eşliğinde binbir olay yaşanırdı. Saftirik sekreter Topesto da diziye ayrı bir renk katardı. "Mavi Ay" hem dram, hem komediydi, bu yüzden "dramedi" diye anıldı. Willis'in sağcı olduğunu o vakit bilmezdik.

MAVİ MAVİ: Yoksul bir taksi şoförüyle zengin ve şımarık bir kız tesadüfen karşılaşırlar. Şoför kıza aşık olur. Kız da şoförün duygularına karşılık verir gibi görünse de, esas maksadı gönül eğlendirmektir... Mavi mavi masmavi, gözleri boncuk mavi, bir gördüm aşık oldum, şu gelen kimin yâri... 85 model İbrahim Tatlıses/Hülya Avşar filmi, bugünkü hallerinin de habercisiydi. İkisi de gitgide büyüdü, yükseldi. Filmler, şarkılar, televizyon programları, karılar, kocalar, sevgililer, çocuklar... Her oyunlarını halka açık oynama konusunda hep ısrarcı oldular, bizleri başkaca bir hayatları olmadığına inandırmak istediler, sonunda bu yalana en çok kendileri inandılar. Hayatlarımızı bu kadar zorlaştırmayı becerebildiklerine göre, sahiden zor bir hayatları olmalı.

MERCİMEK: Bu halim selim, kendi halinde kuru baklagil, 88 yılında bir anda kabak çiçeği gibi açıldı, kendini fasulye gibi nimetten saysa gene iyi, mercimek kadar boyuyla etle aşık atmaya başladı. Protein desen onda, lezzet desen onda! Televizyonda, gazetelerde bitmek bilmez kampanyalar... Anlaşıldı ki, Toprak Mahsulleri Ofisi'nin elinde stok fazlası var. Buyrun size Türkiye'nin yeni starı "hocanım" Prof. Ayşe Baysal... Hızını alamayan TMO, Kızılay'da bir de Ofis Piknik (yeni adıyla Anadolu Vejetaryen Sofrası) açtı, hesaplı fiyatlarıyla hâlâ öğrencilerin gözdesi. Mönüde mercimek çorba, mercimek köftesi, mercimekli baklava, mercimekli dondurma. Valla.

METİN-ALİ-FEYYAZ: Babasının "taçsız kral"a hayranlığıyla Metin adını koyduğu kumral çocuk, Kocaelispor'da parladı, 18'inde Kara Kartal'ın "sarı fırtınası" oldu. Hocaların, yöneticilerin baş belası, taraftarlarınsa sevgilisiydi. Stankoviç, Beşiktaş'taki ilk idmanında "sigara içenler bir adım öne çıksın" dediğinde bir adım öne çıktı, anında kadro dışı kaldı. Geri adım atmadı: "Sigaramı da içerim, topumu da oynarım!" Sonra Gordon Milne'le de papaz oldu, sebep yine "disiplinsizlik"ti... Yeldeğirmeni'nde oynarken golleriyle dikkat çeken Ali, nedense sağbek olarak başladı siyah-beyaz formalı kariyerine. Sonra santrfor hamuru olduğu keşfedildi. Feyyaz'sa, genç takımın golcüsüydü, A takımda sol kanada kaydırıldı... Bu efsane üçlü, Kara Kartal'ı önce 85-86'da, sonra da üç sezon üst üste (89-92 arası) zirveye kondurdu.

METİN MİLLİ: Aslında Ankaralı bir petrolcüydü. Sıtma görmemiş sesiyle "Seviyorum işte var mı diyeceğin" şarkısına girdiğinde televizyon karşısında herkes korkudan hazırola geçerdi. Hep iri kara camlı gözlükleri ve gangster stili takım elbiseleriyle hatırlanacak, acaba kimdi terzisi? "Merhaba" adını taşıyan albümler serisi yaptı, birinin iç kapağında kendi fotoğraflarıyla süslü bir takvim bulunuyordu.

1985 Heysel stadı faciası: Brüksel'de Liverpool - Juventus maçı sırasında 39 ölü. → Fransa hükümeti Pasifik'teki nükleer denemeleri protesto eden Greenpeace'çileri bombaladı. → Nakit para makineleri dünya çapında yaygınlaştı. → İlk kez 1977'de fark edilen ozon tabakasındaki deliğin varlığı kanıtlandı. → İsveç Başbakanı Olof Palme suikaste kurban gitti. → İstanbul Saraçhane'de Bulgar zulmüne karşı miting. → Ağca, duruşmasında "ben İsa'yım, dünyanın sonu geldi" dedi. → İkinci boğaz köprüsünün temelleri atıldı. → Cem Karaca, yurda dönmesine izin verilmesi için Başbakan Özal'a müracaat etti. → Güneydoğu'da koruculuk sistemi başladı.

1986 Meksika'daki Dünya Kupası'nı Arjantin'in → Waldheim, Nazi geçmişinin ortaya çıkmasına rağmen Avusturya cumhurbaşkanı seçildi. → Filipinler'de Marcos rejimi bitti. → İrangate skandalı: ABD'nin gizlice İran'a

MIAMI VICE: Miami emniyeti ahlâk masasında çalışan ve her nasılsa emniyet müdürlüğünün sağladığı olanaklarla Ferrari kullanan, Hugo Boss giyinen iki sivil polisin maceraları 80'lere Don Johnson'ı da hediye etti. Yönetmen Michael Mann'di ve dizinin iyi bir yönetmenin elinden çıkma olduğu her halinden belliydi. Dahası, Cohen'den Zappa'ya, müzik dünyasının birçok ismi de konuk oyuncu olarak dizide göründüler.

MICHAEL JACKSON: Jackson Five yıllarından beri stardı, ama "Thriller"la boyut değiştirdi. Bedenini de değiştirmeye kalktı, kendi kendisinin kobayı oldu. Bir gün otobiyografisini kaleme alsa, kapıların arkasındaki hayatını etraflıca anlatsa yer yerinden oynayacak, esas "Thriller"ı o zaman yazmış olacak.

MILES DAVIS KONSERLERİ: Kaybından üç yıl önce, 88'de, 18, 19, 20 Temmuz akşamlarında Miles Davis ve ekibi Açıkhava'da. Cazdan rock'a, geleceğin, sonsuzluğun repertuarını çalıyor. Seyirciye sırtını dönüp kırmızı trompetini üflüyor, kulise gidip 15-20 dakika sahneye uğramıyor. Ama büyü devam ediyor. Hem de haftalarca, aylarca...

MONEY FOR NOTHING: 8 Mart 86 tarihli Hey haberi: "Dire Straits: Livaneli'nin tahtını ele geçiren grup". 32 haftadır "Brothers In Arms"la listedelermiş ve Livaneli'nin "Ada"sının 26 haftalık rekorunu kırmışlar. Helal olsun. Bu albümden MTV şikâyetnamesi "Money For Nothing"in sözlerini ezberlemek moda, "toy story" cinsi klibini seyretmiş olmak bir imtiyazdı. Ama klip deyince, animasyon şaheseri "Brothers In Arms"ın gönlümüzdeki yeri ayrıydı.

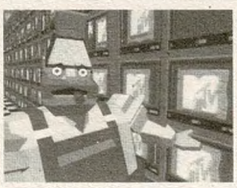

MUHABBET: 93'te Sivas katliamında hayatını yitiren Muhlis Akarsu'nun önayak olduğu Alevi muhabbetlerinin kaydedilmesi düşüncesi, 80'ler boyunca onlarca kasetin yayınlanmasına vesile oldu. Bunlar aarasında Muhlis Akarsu, Arif Sağ, Yavuz Top ve Musa Eroğlu'nun birlikte hazırladığı yedi albümlük "Muhabbet" dizisi, Alevi müziğinin gelmiş geçmiş en önemli albümleri arasına çoktan girdi.

MUHLİS BEY: Hasta Fenerlidir, köpeklere pek gelemez, Yavlum Mithat'ın annesi Yeliz hanımla platonik aşk yaşar. Olaylar gelişir... 80'li yıllarımıza en sıcak damgayı Gırgır vurdu, Gırgır'la dağlandık. Oğuz Aral yönetimindeki dergi, her hafta, 12 Eylül tünelinin ucundaki ışık gibiydi. Sarı rengi bu kadar seviyorsak, Gırgır'dır sebebi... Bu Behiç Pek / Latif Demirci mahsûlü bağımsız-beceriksiz gazeteci tiplemesinin gönlümüzdeki yeri ayrıdır ama. Hani Muhlis Bey dergi olsa, Gırgır da onun içindeki bir sayfa, pek itiraz etmezdik. Kendisi bunu duysa şöyle derdi: "Bu ne terhis bu ne Bahama kuşkusu?"

MÜJDE AR: Her memleket gencinin rüyalarını bir dönem süslemiş, sinemamızın en fazla ırzına geçilen oyuncusu. Gerçek adıyla Kamile Suat Ebrem. 81 tarihli "Ah Güzel İstanbul"da ilk gerçekçi fahişe tipini canlandırıyor, sonra Atıf Yılmaz'lı kadın filmlerinin –"Ahhh Belinda", "Dul Bir Kadın", "Adı Vasfiye"– demirbaşı oluyor. Fuar kolonyaları reklamında sulardan Atlantis'ten Gelen Adam gibi çıkan, kamera önünde o cürette mastürbasyon yapan, sanki Atlantis'ten Gelen Kadın. Çok kadın! Anasına çekmiş bir dobralık, taşı gediğine koyma becerisi... Daha o günlerden belli, ilerleyen yıllarda bir "cinsel obje" emeklisi olmayacağı. Entellektüellerin de sevgisini kazandığı için değil sadece, Yeşilçam kalıplarını kırarken magazin basını kalıplarını da darmadağın ediverdiği için.

ABCÇDEFGHİJKLM **N** OÖPQRSŞTUÜVWYZ

NAİM SÜLEYMANOĞLU: Bulgaristan'da Türk azınlığa yapılan baskılar sonucu Türkiye hazıra kondu, aniden bir şampiyonu oldu. 86'da Naim Süleymanov, Bulgar halterci olarak gittiği Melbourne'de Türkiye elçiliğine sığınıp iltica talep etti ve Londra'ya uçtu. Manevi babası Özal özel uçağıyla onu ordan aldırdı... MFÖ, bu film gibi hikâyeden 89 Eurovision'u için "Adı Naim" adında bir şarkı yaptı, ki hakikaten berbattı: "Haset duymaz kin tutmaz / Ziyan vermez kötü huy yok / Centilmendir kendisi / Hem olgun, hem yürekli / Na na na Naim."

NECDET CALP: 22 Ekim 83 akşamı, TV'de canlı yayınlanan açık oturumda, sıkıyönetimce kurulmuş Halkçı Parti Genel Başkanı olarak o zamanın yegâne boğaz köprüsünün satılmasıyla ilgili tartışmada elini masaya vurup köprüyü satmak isteyen Özal'a bağırdı: "Sattırmam." Özal, cevap olarak "satarım" dedi. Bu tavır, 80 döneminin ekranda görünen ilk resmî itirazıydı. Mesnetsiz de olsa, insanları heyecanlandırdı. Calp, 12 Eylül sonrası ilk solcu partinin kuruluşunu üstlenmiş kişi olarak bu çıkışı yaptıktan sonra siyasetten usulca silindi. Kalp yetmezliği sonucu hayata gözlerini yumduğunda, bu gösterişli tavrın üzerinden 15 sessiz yıl geçmişti.

NENA - KIM WILDE: Hemen hemen aynı dönemlerde tanınmak ve rock tandanslı bir pop'a gönül vermek dışında pek ortak noktaları yok aslında. Ama yıllar sonra bir düetle çıkıp gelmeselerdi bile, fotoğrafları kalbimizde yan yanaydı. Biri Almanya'dan, diğeri Britanya'dan 80'ler kervanına katıldı. Sonra Nena evlendi, çoluk çocuğa karıştı, yeniden sahnelere döndü; Kim Wilde ücra parklar üzerine kısa filmler çekti, kendini seralara, çiçeklere adadı, velhasıl ikisi de Bravo ve Smash Hits kapaklarına sığmayan güzelliklerini bugünlere çiçek gibi taşıdı.

NEW GRASS REVIVAL: Ecnebi grupların yolunu buralara düşürmesinin aya ayak basmaktan zor olduğu bir devirde, 84'te, New Grass Revival Türkiye'de! Kim o? Tanıyan, yok, ama konserler beleş. Taksim Gezi parkında, İzmir fuarında, Hacettepe'de... Allah için iyi çalıyorlar. Amerikalı köklü progressive bluegrass ekiplerinden biri, aralarında Bela Fleck (adı Béla Bartok'tan geliyor) var, dünyanın en ünlü banjocusu. O konserde heveslenip banjoya başlayanlara şahidiz.

NURİ ALÇO: Erol Taş kötü adamsa, Nuri Alço kötüden ziyade pis bir adamdır. Uyuşturucu onda, tecavüz, şantaj, karanlık işin biri bin para, ki gerçek hayatta da yargılandığı karanlık davalar mevcut. İki-üç sene önce "Nuri Alço Revival Organization" adlı "her şey daha güzel bir dünya için" mottolu bir grup Kadıköy gencinin "muhalefet" simgesi oldu. Gelin görün ki, içkisine ilaç atılmış gibi tırstı, Naro militanlarından şikâyetçi oldu "Kozmik Bilinç Nuri Alço".

ABCÇDEFGHİJKLMN **O** ÖPQRSŞTUÜVWYZ

12 EYLÜL: No comment. O meşum gün piyasada olan 8 Eylül 80 tarihli Hey dergisinin sayfalarında gezinmekle yetinelim. Listelerde Atilla Atasoy'un "Kışla Havası", Nazan Şoray'ın "Halhal", İbrahim Tatlıses'in "Bir Mumdur" 45'likleri, Bob Marley'in "Survival", Ferdi Özbeğen'in "Mutluluklar" 33'lükleri var... İzmir Fuarı'nda Bülent Ersoy bir gecede 285

1987

silah satarak Nikaragua'daki sağcı Kontra gerillarına para aktardığı anlaşıldı. → 12 Eylül öncesi siyasetçilerin konuşma yasağı kalktı. → Jaguar temsilcisi Z. Küçükberber, Zeynep Özal ve eşi Asım Ekren'e bir araba hediye etti, olay büyüyünce araba geri verildi. → İstanbul Neva Şalom Sinagogu katliamı, 21 ölü. → TRT 2 yayında. → BJK'nın Fulya tesisleri açıldı, 1930'dan beri kullanılan Şeref Stadı terkedildi. → DİSK davası sonuçlandı ve konfederasyon kapatıldı.

Thatcher yine seçildi. → Gorbaçov ve Reagan soğuk savaşın sonunun başlangıcını ilan ettiler. → Televizyonda ilk prezervatif reklamları. → Yüksek oranda radyasyon bulunan 56 bin ton çay imha edildi. → Semra Özal ABD'de "Muhteşem Süleyman" sergisini açtı. → Türk Kadınlar Derneği, Semra Özal'ı yılın annesi seçti. → Cem Karaca Türkiye'ye döndü. → Eski TİP genel başkanı Behice Boran'ın naaşı Türkiye'ye getirildi ve TBMM'de tören yapıldı.

bin, Sezen Aksu ve (Haydar Paşa'nın gelini) Christine Haydar 150 bin, Barış Manço 75 bin TL alıyormuş... Alman gençliğine göre AC/DC, Led Zeppelin'den kat kat üstünmüş... Kiss'ten Gene Simmons Diana Ross'la evlenmek istiyormuş... Seyyal Taner sahnede "vampirella" olmaya hazırlanıyormuş... "Yeni-dalgacı" Mazhar Fuat ve Özkan, 81 Eurovision'una katılmayı hedefliyormuş...

ORİJİNAL AKSU MÜZİĞİ: "The Traveller" şarkısı Aksu kumaşlarının TV reklamında kullanıldı ve hedef şaştı: Millet Aksu ürünlerine değil, Chris De Burgh kasetlerine hücum etti... Alâkaya çay demle: Şarkı, at sırtında tek başına gezinen ve toprak ağasıyla bitmemiş bir hesabı olan ürkütücü bir adamdan bahsediyordu... 80 yılına ait parça, De Burgh'un 86 albümü "Into The Light"ın başına iliştirilerek, kapağa da "Orijinal Aksu Müziği" bandı yerleştirilerek pazarlandı plakçılarda.

ORTADİREK: 70'lere damgasını vuran sınıf söylemini tedavülden kaldıracak, o nifak yaratan sözcüğü unutturacak, sosyal adaletsizliği perdeleyecek, belirsizleştirecek, bu arada sade vatandaşa kendini "özne" gibi hissettirecek bir kelâma ihtiyacı vardı 12 Eylülcülerin. Özal "ortadirek"i piyasaya sürdü. Alttakiler "emekçi", "dar gelirli" gibi tanımları rencide edici buluyordu, üsttekiler "servet düşmanlığı"na maruz kalmak istemiyordu. "Ortadirek" derhal tuttu, Özal'a 83 seçimlerini kazandıran deyişlerden biri oldu. Siyasette "dört eğilim"i birleştiren ANAP, ekonomide üç ayrı sınıfsal konumu "ortadirek"te eritti. Bu söylem epey iş gördü, 89'da maden işçileri "Çankaya'nın şişmanı, işçi düşmanı" diye Ankara'ya yürüyene kadar.

ABCÇDEFGHIİJKLMNO**Ö**PQRSŞTUÜVWYZ

ÖLÜ OZANLAR DERNEĞİ: Lise talebeleri, "kafa" bir hoca (Robin Williams) sayesinde şiirin, sanatın, isyanın güzellikleriyle tanışır... Peter Weir'ın filmi, 60'ların arifesindeki muhafazakâr bir liseyi tasvir ederken, 80'lerin bireyci değerlerini yüceltmekle, ütopyaların sonunu getirmekle suçlandı. "Carpe diem" (bugünün kıymetini bil), filmin mottosuydu... Bugün İstanbul'da, biraz Dead Kennedys'den çeviri, biraz Ölü Ozanlar'la kafiyeli Ölü Özallar diye bir grup var. Güzel isim.

ÖRÜMCEK KADININ ÖPÜCÜĞÜ: Arjantinli Manuel Puig'in romanı ve Brezilyalı Hector Bebenco'nun romandan uyarlanan bol ödüllü filmi. Hücrede iki erkek, biri siyasî tutuklu, diğeriyse seyrettiği melodramların en güzel sahnelerini mütemadiyen anlatıp duran eşcinsel mahkûm. İster istemez ikisinin de hayatı bir film şeridi gibi gözlerinin önünden geçiyor. Eşcinselliğin neredeyse sadece AIDS terazisinde tartılmaya başladığı bir dönemde insanî bir öykü.

ABCÇDEFGHIİJKLMNOÖ**P**QRSŞTUÜVWYZ

PAPATYALAR: Yıldız Sarayı'nın hasbahçesinde cintonikli Osmanlı geceleri, toplu nikâh törenleri, toplu sünnet düğünleri, çoksesli Türk sanat müziği eşliğinde vur patlasın çal oynasın... Özal iktidarında debdebeli lâle devri imitasyonu. Başını Semra Özal'ın çektiği işadamı ve siyasetçi zevcelerinden oluşan papatyaların resmî adı Türk Kadınını Güçlendirme ve Tanıtma Vakfı'ydı. Ne zırvalık yapsalar TRT'de haberdi.

PAULA ABDUL: Diskoların dişi Abdülikası. Janet Jackson'dan George Michael'a sayısız pop starın koreografi hocası, ZZ Top, Duran Duran ve daha nicelerinin kliplerinde dans sorumlusu. Arada kendini de hatırladı, güzel sesini duyurmayı ihmal etmedi. Nefesi anca birkaç albüme yetti, ama "Straight Up" gibi kıvrak hitleri 80'ler defterinin kenar süsü oldu... Doğrusu, Arap kökeniyle günümüz Amerikasında pek tutunamazdı. Gerçi en son kendisine Outkast'in "Roses" klibinde rastladık. Deniz Seki misali, "American Idol" yarışmasının da jüri üyesi.

PERİHAN ABLA: Mahalle hissiyatının televizyonculuk açısından iyi akçe ettiğinin ilk emsali. Bir türlü kavuşamayan iki aşık, birbiri için ölen komşular, iyilik meleği bir kadın, mahallenin delisi, akşama fincan böreği klişelerinin geçit resmi. O zaman mecburduk, izledik. Bugün her dizinin adı, Kuzguncuk'taki Perihan Abla Sokağı gibi, çekildiği sokağa verilse, İstanbul haritası TV Guide gibi olur.

PERMA VE MEÇ: Nedense sadece 8 ile başlayan senelerde kombinasyonlarında hayır görülen iki kuaför hizmeti. Havluların her müşteride yıkanmayıp güneşte kurutulduğu ucuz kuaförlerden saçta zebra modeli kalın sarı çizgiler ve kuzu kıvırcığı bir kafa ile çıkılırdı. Kabartmak ayrıca sünnetti. Bugün yerini su dalgası ile gölgeye bırakmış, anneler o fotoğraflarını çocukların erişemeyeceği yerlere kaldırmıştır.

PET'R OIL: Türk popundaki yüzbinlerce aşk şarkısı içinde bugün bile güzel güzel sırıtmaya devam ediyor. Hele o faytonlu klip unutulur mu?.. Söyleyen: Ajda Pekkan. Bestekâr: Attila Özdemiroğlu. Güftekâr: Şarkı sözlerininin değiştirilmesinden mustarip Şanar Yurdatapan. Türkiye "Pet'r Oil"le Eurovision'a katıldı, toplam üç ülkeden (Fas'tan tam) puan alabildi. Süperstar, bu başarısızlık üzerine iki yıl piyasadan uzak durdu, Türkiye'ye bile pek uğramadı.

PINAR ŞAŞAL: Su aldığımızı zannederek aslında plastik şişenin kendisine para bayılmaya 80'lerin ortasında başladık. Suyun başını önce Yaşar Holding (Pınar Şaşal), sonra Sabancı (Hayat) ve Asil Nadir (Niksar Ayvaz) tuttu. Özdemir Erdoğan "Suya İthaf"ı o günlerde yazdı: "Bugün seni şişeleyip satanlar / Yarın kement atacaklar bulutlarına / Güçlü olan ülkelere yağacaksın çaresiz / Ben yârimi beklerim çeşme başında."

PLATİNİ: Plasesi platindi. Nancy ve St. Etienne'den sonra Juventus'a geçti, İtalyan takımına dört yılda üç şampiyonluk kazandırdı. Ama Platini'yi Platini yapan 84'ten 86'ya, üç yıl süren bir fırtınaydı. Üç yıl üst üste "Avrupa'nın en iyi futbolcusu" ödülünü aldı. 84'teki Avrupa Kupası'nda, o güne dek esamesi okunmayan Fransa, Platini'nin kaptanlığında zirveye çıkmış, 86'da Fransa'yı 38'den beri ilk kez yarı finale taşımıştı. Platini fırtınasının dindiği an çeyrek final maçıydı. Penaltı atmak üzere topu diktiğinde o kötü vuruşu yapacağı kimin aklına gelirdi?

POMFRİT: 80'lerin tarihi patates üzerinden de yazılabilir. Bu on yılı pomfritle açtık, kumpirle kapadık. Karton külahtan kürdanla yenen ve nedense (belki de sırf bu sebeple) evde yapılan patates kızartmalarına benzemediğine inanılan patates kızartmaları, Sirkeci'de küçük bir dükkândan başlayarak İstanbul'a yayıldı. İzmir'de, Yalı tabir edilen Karşıyaka sahilinde, çiğdem tabir edilen çekirdek satıcılarından çok, bonfrit tabir edilen pomfrit satıcıları vardı.

1988

Sovyetler Afganistan'ı terk ediyor. → CD satışları vinyl plak satışlarını ilk defa geçti. → Prozac piyasaya sürüldü. → Sovyet televizyonlarında ABD reklamlarına izin çıktı. → SSCB'de ilk McDonalds açıldı. → Benazir Butto'nun başbakan olmasıyla ilk kez bir kadın müslüman bir memleketin başına geçmiş oldu. → İran-Irak savaşı sona erdi. → İbrahim Tatlıses'in Paris Zenith'deki konseri PKK militanlarınca basıldı. → TKP eski genel sekreteri Haydar Kutlu ile TİP eski genel sekreteri Nihat Sargın, Ankara DGM'de yargılanmaya başlandı. → Fatih Sultan Mehmet köprüsü açıldı, Özal çifti köprüden ilk resmî geçişi bizzat yaptı. → Kartal Demirağ, ANAP kongresinde Turgut Özal'a kürsüdeyken ateş etti, Özal elinden yaralandı. → Teksas Üniversitesi, Turgut Özal'a fahrî doktora unvanı verdi. → Atatürk, ölümünün ellinci yılında hükümet kararıyla yas tutulmadan anıldı.

PREKAZİ: "Ağlamak istiyorum sayın seyirciler..." İlker Yasin'in Mart 89'daki bu lafı, o tarihî gole eşlik etmişti. İlk kez buralı bir takım Şampiyon Kulüpler'de yarı finale çıkıyordu. İncecik bacaklarından çıkardığı füzelerle nam salan Cevat Prekazi, Monaco'ya attığı frikikle Galatasaray'a tarih yazdırmakla kalmadı, o golü anlatırken kullandığı cümle literatüre altın harflerle kaydedildi: "Topun canı vardır, istersе girer, istemezse girmez." 8 numaralı Prekazi saçı-başı, hali-tavrıyla ve Rolling Stones hayranlığıyla 80'lerin en "hip" topçusuydu.

PRINCE: Mor külhanî, seksi motherfucker. Dehasına herkes hayran. O da Beck gibi, Miles Davis gibi, müzisyenlerin müzisyeni. 80'lerin ve 90'ların Zappa'sı, pop'un Zappatistası. Bir adaya giderken üç tane albüm hakkımız olsa karar vermek zor değil, ama üç Prince albümü deseler, içinden çıkamayız.

ABCÇDEFGHIİJKLMNOÖP **Q** RSŞTUÜVWYZ

QUEEN: Queen 80'lerde yine zirvedeydi, ama eski Queen'cilere bir türlü yaranamadı. Diskocu (ki bu en büyük ayıptı o yıllarda) yaftasını yemişlerdi bir kere. "The Game" albümü ya da "Under Pressure" gibi birkaç şarkı neyse de, "Hot Space", "Flash Gordon", "The Works" albümleri ihanetin daniskasıydı... İyi de, kim takar eski Queen'cileri? Var mı "Radio Ga Ga" gibisi? Hem zaten glam-rock 70'lerin bir nevi diskosu değil miydi?..

ABCÇDEFGHIİJKLMNOÖPQ **R** SŞTUÜVWYZ

RELAX: "Gelmek-gelmemek" arasındaki bütün mecazların cirit attığı bir bilmece. Gerçi neyin gelip gittiği herkesin malûmu, ama BBC muhafızları radyolarında yetmiş defa çaldıktan sonra uyanabilmişti hadiseye. Sonra hemen yasaklandı şarkı. Ve tabii daha çok sattı ve henüz eskimiş değil. Frankie Goes To Hollywood'la zevkler bahçesindeki randevumuz geçerli: "Gevşe, gelmek istediğinde kendini tut."

RIDVAN DİLMEN: "Şeytan" lâkaptan çok adı gibiydi, "Rıdvan" ise soyadı. Muğla'dan gelip Sarıyer'de parladı. 87'de Galatasaray'la anlaşır gibi oldu, hatta sarı-kırmızı formayla fotoğraf bile çektirdi. Ancak, Fenerliler kız kaçırır gibi Şeytan'ı kaçırdılar ve 88-89 sezonunda Avrupa'da yarı final oynayan Cimbom'u sollamakla kalmayıp 100'den fazla gol atarak rekor kırdılar. Bunda en büyük pay 9 numaralı formasıyla Şeytan'ındı. Sürati, çabukluğu, ani vites değiştirmeleri, raket gibi ayakları, tekniği, aklıyla öyle bir zerafetti kî, Cryuff'tan başka benzeri yok vallahi.

ABCÇDEFGHIİJKLMNOÖPQR **S** ŞTUÜVWYZ

SAMANTHA FOX - SABRINA: 80'lerde her şeyin irisi, büyüğü, kocamanı makbuldü. Fellini'den aşina olduğumuz iri göğüsler, belki bu yüzden kitlesel beğeniye mazhar oldu. Önce İngiltere'den Samantha Fox geldi: Objektiflere Fırt'ın "Yavrunuzun Sayfası"ndaki gibi soyunan bu kız, "Touch Me" şarkısından ziyade, dik ve iri mi iri memeleriyle şöhreti yakaladı. Bugün Fox'u sırf yüzünden tanıyamayanlar, lezbiyenliğini ifşa ettiği için kederlenip dağılanlar var. Samantha'yı İtalya'dan Sabrina takip etti, limonatanın yanına karabiber oldu, tek atımlık şarkısı "Boys Boys Boys"la hafızalara da nakşoldu.

SELÇUK YULA: Pink Floyd dinleyen gol kralı. Şekerspor'dan Fener'e transfer olduğunda genç millilerin değişmez forvetiydi, sarı-lacivertli formayı ancak idman maçlarında bulabildi. Ta ki Rausch onu keşfedene kadar. Kadroya bir girdi, pir girdi. Sürati, çabukluğu Rıdvan ayarındaydı, ama tekniği aynı kalibrede değildi. Gol krallığı, milli forma derken Hertha Berlin'e transfer oldu. Kısa bir süre yine Fener'de, uzun bir süre Sarıyer'de oynadı, bir de Galatasaray'da şansını denedi. Tanju gibi "büyük golcü" değildi, ama Tanju'nun aksine çok sevildi.

SELF CONTROL: 80'li yılların ay çekirdeği, ağırlık noktası, her şeyi. Oyumuz Laura Branigan'ın rocky yorumuna; ama orijinali İtalyan Raff'a ait Euro-disco bir şarkıydı. Branigan cover'ıyla hemen hemen aynı tarihlerde ün kazanması ve altlı üstlü listeleri zaptetmeleri nedeniyle, hangisi orijinal hangisi cover, iç içe geçti... Sonunda ipi göğüsleyen Branigan oldu, ama "Self Control", onun isminin de ötesinde, bir dönemin simge şarkısı haline geldi.

SEVEN KISKANIR: Her şeyi özelleştireceğim derken, sen tut, arabeski devletleştir!.. Kurban olarak kıyak bestekâr Hakkı Bulut'u ve onun eski bir şarkısını seç, aranjmanı Esin Engin'e yaptırt, 20 yıldır yasaklı olduğu TRT'lere ısrar kıyamet çıkart, millet de haklı olarak kıçıyla gülsün... Esasında fena şarkı değildir, "henüz üç yaşında bir kardeşim var, seni ondan bile kıskanıyorum."

SHOGUN: İngiliz gemici John Blackthorne, Pasifik açıklarında başına gelen envayi çeşit olaydan sonra kapağı Japonya'ya atar ve orada kendini ispat ederek Shogun'luk payesini alan ilk Batılı olur. Gündelik hayatımıza Anjin San, Toranaga, Samuray, Marikosan gibi isimleri katan, durduk yerde hepimizi harakiriyle tanıştıran dizi.

SİMOVİÇ: 84 Avrupa Uluslar Kupası öncesinde Manchester United'la söz kesen Karadağ kökenli Yugoslav kaleci, turnuvada hayatının en kötü maçlarını çıkararak (yediği dokuz golün çoğunda yüzde yüz hatalıydı) ülkesini yatırmakla kalmamış, İngiliz ligine transferini suya düşürmüştü. Galatasaray'a geldi. Altı sezon boyunca "kedi kaleci"lik yaptı. Cimbom'un Monaco'yu yenip Şampiyon Kulüpler'de yarı finale çıktığı maç sonrasında Simo'nun elinde bayrakla attığı tur unutulmaz.

SOKAK: Rosa Luxemburg'un "sokak kazanacak" şiarıyla sokağa çıkan, ezilenlerin, uçta duranların, sansürlülerin haftalık dergisi. İşçilere, öğrencilere, mültecilere, mahpuslara, yeşillere, eşcinsellere, feministlere, Kürtlere, tüm muhaliflere acil sabırsızlık dilediler. Tuğrul Eryılmaz ve gazeteci arkadaşlarının çıkardığı bağımsız dergi Sokak, 89 ağustosunda yayınlanmaya başladı. Cesur ve sivri dili, kısacık ve etkili yazıları, sanat ve kültüre serbest bakışı ve zorunlu askerliğe hayır kampanyasına verdikleri destekle basın aleminde yeni bir ses yarattı.

SOLIDARNOSC: Biraz şimdiki José Bové'yi andıran bıyıkları, cesur tavrı, mücadeleci kişiliğiyle, 80'ler boyunca Doğu Bloku ülkelerinde özgürleşme hareketlerinin simge ismi Lech Walesa oldu. Yıllarca yasaklanan sendikalar federasyonu Solidarnosc'un (Dayanışma) başkanıydı. 70'lerin ikinci yarısından itibaren Polonya devletiyle grevlerde karşı karşıya geldi, hapislerde yattı, 83 Nobel Barış Ödülü'nü aldı. 90'da –"elveda proletarya" nidaları arşa ermişken, bir sen-

1989

"Şeytan Ayetleri" yazarı Salman Rüştü için Humeyni ölüm fermanı çıkardı. → Liverpool - Sheffield maçı sırasında Sheffield'da 96 ölü, 170 yaralı. → Dalai Lama, Nobel Barış ödülünü aldı. → Vietnam, Kamboçya'dan geri çekildi. → Romanya'da komünizmin sonu: Çavuşesku kurşuna dizildi. → SHP, "Kürtler ayrı bir halktır" dediği öne sürülen Malatya milletvekili İbrahim Aksoy'u partiden ihraç etti. → Türkiye'de ilk tüp bebek, Ege Üniversitesi'nde dünyaya geldi. → Bulgaristan, Bulgar vatandaşı Türkleri zorunlu göçe tabi tuttu, Türkiye'ye gelenlerin sayısı 400 bini geçti. → Döviz alım-satımı serbest bırakıldı. → Kazı-kazan piyasaya sürüldü. → TRT3 ve GAP TV yayın hayatına başladı. → Pendik kıyılarına oksijensizlik nedeniyle binlerce ölü balık vurdu. → Turgut Özal sekizinci cumhurbaşkanı. → Yıldırım Akbulut hükümeti güvenoyu aldı. → Hükümet, üniversitelerde türbanı serbest bıraktı.

dika lideri olarak– Polonya Cumhurbaşkanı oldu. Fakat vur deyince öldürdü: Tam gaz özelleştirmelere başladı, Batı'yla ilişkilere hız verdi, polis örgütleriyle arasını sağlam tuttu. Ağır katolikti. 2000 seçimlerinde yüzde 1'in altında oy aldı.

STREÇ KOT: Erkeklerde poturmusu bol pantolonların rağbet gördüğü dönemde kadınların tercihi, vücudu saran kot modeli. O esnada sahada görülen hareketler: Türk kadınında mebzul miktarda bulunan kalçalar uzun tüniklerin altına gizlenir. Paçalar bileğin üzerine kıvrılır. Taş yıkama tercih sebebiyken, normal streç kotların dizleri anahtar marifetiyle aşındırılarak yırtılır. İnatla hâlâ metal dinleyen bir grup erkek, geleneği yaşatmaktadır.

STRES-ORGAZM-NOSTALJİ: Geçenlerde arkadaşlarla Emirgân'da sohbete dalmıştık da, birisi dedi ki: "Şu son on yılın üç kelimeyle analitik özeti nedir biliyor musunuz?" Böyle bir sorunun ardından her şey çıkabilirdi. Sustuk. Arkadaş, sorusunun yanıtını verdi: "Stres, orgazm, nostalji." *(Ragıp Duran'ın "Nostaljiye Karşı Çıkılmaz" başlıklı yazısından, Nokta, 9 Temmuz 1989)*

STÜDYO FM: TRT 3 mektebinin fiyakalı programı. Yavuz Aydar dünya ahiret hocamız sayılır. Springsteen'in "Nebraska"sını, Pink Floyd'un "Final Cut"ını ilk kez çalarkenki sesi hâlâ kulaklarımızda. Stüdyo FM başladığında bazı evlerde hayat dururdu. Öğlen emisyonuysa yataktan kalkış, kahvaltı, yemek ona göre ayarlanırdı. Akşam kuşağındaysa, düzgün kaset çalan barlarda (o zamanlar rock bar yok) teyp susar, radyo açılır, garsona bir bira daha söylenirdi... Aydar "76'dan bu yana tek önemli grup Dire Straits'tir" diyor şimdi. Bize kalsa yüzlerce sayarız. Evet, eksikli yetiştik, ama iyi tarafından düşünelim: Stüdyo FM olmasaydı n'apardık?

STÜDYO İMGE: Yeryüzü Konukları isimli bir şiir dergisindeki Pink Floyd ekiyle başladı her şey. 85'te ilk Stüdyo İmge yayınlandı. Levent Erseven ve arkadaşları, "müzik hakkında yazmak mimari hakkında dans etmeye benzer, ikisi de salakçadır" diyen Elvis Costello'yu yalanlarcasına, uzun erimli bir müzik yayıncılığı macerasına giriştiler. R.E.M.'le tanışmayı Halil Turhanlı'nın Stüdyo İmge'deki yazılarına borçlu olanların sayısı az mıdır?.. Kitapçı vitrinlerini şenlendiren de aynı ekipti: O. Kahyaoğlu - S. Güner'in "Pink Floyd" kitabından Boris Vian çevirisi "Bir Karakedi İçin Blues"a kadar... Stüdyo İmge ilk on sayısından sonra, 89'da iki sayı, 92-93 arası 15 sayı daha yayınlandı. Bugün studyoimge.com adresinde.

KARATREN 80-89

80'li yılların müzik dünyasından alıp götürdükleri

1980
Ian Curtis (Joy Division), John Bonham (Led Zeppelin), Bon Scott (AC/DC), John Lennon, Vladimir Vissotski, Bill Evans.

1981
Bill Haley, Bob Marley, Georges Brassens, Mike Bloomfield, Lotte Lenya, Şekip Ayhan Özışık, Münir Nurettin Selçuk, Cemal Reşit Rey, Şerif Yüzbaşıoğlu, Ruşen Ferit Kam, Aşık Ali İzzet Özkan.

1982
Thelonious Monk, Randy Rhoads, James Honeyman-Scott (Pretenders), Joe Tex, Alex Harvey, Carl Orff, Mithat Fenmen.

1983
Billy Fury, Keren Carpenter (Carpenters), Paul Forndon (Pretenders), Muddy Waters, Klaus Nomi, Tino Rossi, Dennis Wilson (Beach Boys) Prince Far I, Melahat İçli, Çigdem Talu, Özcan Sergen.

1984
Alexis Korner, Marvin Gaye, Count Basie, Orhan Borar, Muharrem Ertaş.

1985
Ricky Nelson, Ian Stewart (Rolling Stones), Jean-Roger Caussimon, Aylin Urgal, Ruhi Su, Cemal Reşit Rey, Coşkun Evcim.

1986
Phil Lynott (Thin Lizzy), Richard Manuel (The Band), Paul Butterfield, Aynur Gürkan, Egemen Bostancı, Fatoş Balkır.

1987
Peter Tosh, Liberace, Dalida, Jaco Pastorius, Jacqueline du Pré, Woody Herman, Yurdaer Doğulu, Muzaffer İlkar, Ahmet Yamacı, Ekrem Zeki Ün.

1988
Nico, Memphis Slim, Chet Baker, Son House, Roy Orbison, Felix Leclerc, Cevdet Çağla, Mediha Demirkıran, Mefharet Atalay, Güneri Tecer, Necdet Koyutürk, Halil Aksoy, Redife Erten.

1989
Pete de Freitas (Echo & The Bunnymen), Ewan McColl, Fecri Ebcioğlu, Salim Ağırbaş, Sadettin Öktenay, Sabite Tur Gülerman, Laika Karabey, Orhan Tanrıkulu, Nasuhi Ertegün, Güntekin Oransay, Filiz Işıksun, Kadri Şençalar, Seyyan Hanım (Oskay), Bergen.

SULTAN-I YEGÂH: Nur-Ergüder Yoldaş çiftinin elinden çıkmış göz nuru, iğne oyası albüm. Osmanlı saray musikisinin pop olarak portresi. Saltanatı ay doğarken başlar, "Mihrimah"la, "Nagehan Bûstan Faslı"yla kendinden geçirir, kapanışında "Sultan-ı Yegâh"la arşa değerdi. Çöl gibi bir Türkiye'de yayınlandı –zamandaşları, Erkin Koray'ın "İlla ki"si, Fikret Kızılok'un "Zaman Zaman"ı. Sözler divan ve halk edebiyatı şairlerinden ve Attilâ İlhan'dan (Kaptan'ın popta ideal "terkibi" desek yalan olmaz). Bir sonraki albüm "Elde Var Hüzün", "Sultan-ı Yegah"ı geçemedi. Ergüder Yoldaş, malûm ada macerasına girişti, Nur Yoldaş hâlâ bu şarkıları söylüyor.

SUZANNE VEGA: Carson McCullers tipli bir kız peyda oluverdi 80'lerin ortalarında, en az onun kadar iyi hikayeci, üstelik elinde gitarıyla... Hem şehirli hem folk aromalı. Singer/songwriter'ların en sükünetlisi, en narini. Ama bütün kırılgan görüntüsüne rağmen en eğlendirici şarkıları bile jilet gibi. Tanışmamız "Luka" ya da "Tom's Diner" sayesinde, ahbaplığı sonradan iyice iletlettik... En önemli yanı, kendi şarkılarını yazan kadınlara yol açması, el feneri tutması. O devirde Tanita Tikaram, Tracy Chapman, Edie Brickell, Toni Childs gibileri baştacımız olduysa biraz da Vega'ya teşekkür etmeliyiz.

SWEET DREAMS: 80'lerin bayrak şarkısı. Ama Eurythmics "Sweet Dreams" demek değil. Radiohead ne kadar "Creep"ten ibaretse, o da o kadar. Dave Stewart ve Annie Lennox, 70'lerin ikinci yarısında Tourists grubuyla müzik yapıyorlar ve birlikte yaşıyorlardı. Grup da yürümedi, ilişkileri de. Ama Alman deneysel müzikçilerin yörüngesinde birkaç yıl sonra başlayan profesyonel ortaklıklarıyla birlikte, yeni dalganın en köpüklüsü sahile vurmuş oldu. O gün bugündür "Tatlı Düşler" görmekten kendimizi alamayız. Nas'ın rap uyarlaması "Street Dreams" ve şarkının Marilyn Manson cover'ı da hiç fena değildi.

ABCÇDEFGHIİJKLMNOÖPQRS**Ş**TUÜVWYZ

ŞAFAK TÜRKÜSÜ: 12 Eylül'ün binlerce eve tattırdığı acılar, şarkılarda iki yeni karakterin doğumunu hazırladı: Devrimci genç ve annesi... 86 yazında, odalardan yankılanan o ırmak gibi ses, açık pencerelerden tüm sokaklarda yayıldı: "Beni burada arama anne..." Ahmet Kaya şarkıları, düzenlemelerindeki ucuz işçiliğe rağmen hep bir "görüş günü" sıcaklığındaydı. Kimi "özgün müzik" dedi, kimi "devrimci arabesk", ama sessizlik nihayet parçalanmıştı işte. Memleket rock'unda çok şükür yeniden siyaset vardı.

ŞAHİN TEPESİ: Dallas'ın üzümlüsü, Hanedan'ın çekirdeklisi. Başrolünü Ronald Reagan'ın eski karısı Jane Wyman'ın oynadığı, şaraplar, bağlar ve entrikalar arasında geçen bir köpüklü opera. Genç kızlar için dizinin en vurucu ismi Lence rolündeki Lorenzo Lamas olurken, onun sarı spor arabası da delikanlıların gözdesiydi. Bu dizi film çoğu insanı üzüm bağları ve şarap kültürüyle tanıştırdı. En büyük mirası, memleketimizin her yöresinde her yükseltide açılan her lokantaya bu ismin verilmesidir.

ABCÇDEFGHIİJKLMNOÖPQRSŞ**T**UÜVWYZ

TAN: Uydurmasyon haberlerle dolu soft-beldenaşağı günlük gazete. Gazete demeye bin şahit ister, ama tirajına bakarsanız, Tan'ın 1 milyona yakın şahidi vardı. "Eniştemi yorgan sandım", "Hans sızdı, Helga kızdı", "Hüsamettin kaldıramıyor", manşetlerden bazıları. "Sakallı bebek" haberi Türkiye'yi günlerce meşgul etmişti. Ayniyle vaki: Tan'da çalışan bir muhabir, nişanlısına Tan antetli zarfla mektup yollama gafletinde bulununca, kız tarafı nişanı bozmuştu.

TANJU ÇOLAK: 70'lerin sonunda "minikler penaltı yarışması"nda ikinci olduğunda gözyaşlarını tutamamıştı. 80'lerin ortasında Samsun formasıyla iki kez 30'un üzerinde gol atarak gol kralı oldu, 87'de Galatasaray'a geldi, 36 golle yine "kral"dı, 88-89 sezonunda 39 gole ulaştı, Metin Oktay'ın 38 gollük rekorunu kırdı, "taçsız kral" tacını kendi elleriyle ona devretti. Avrupa'da da "altın ayakkabı" kazandı, ama üst sıralardan girdiği sevgi-saygı liginde sürekli irtifa kaybetti.

TAVUK GÖTÜ: Kadında meçse, erkekte bu: 80'lerin dar bir diliminde denenen, bir süre idare eden saç stili. Ama işte, koca on yıla mal oldu. Önler arkalardan biraz kısa olsun, arkaya taransın, sağdan soldan biraz alınsın, ama arkaya dökülen orta taraf uzunca bırakılsın. Sonra bunlar iki yandan ortaya biriktirilip aşağıdan yukarı doğru ortalanır. Berbere gidip "tavuk götü yapıver usta" deseniz yadırganmaz. Bir ara nasıl İlhan Mansız saçı yapıyordu herkes, o zamanlar da bu yaygındı. Tavuk götüyle bilardo salonuna gitmek artı puandır, beraberinde şal desenli gömlek, beyaz kürklü taba rengi deri ceket, isim yazılı künye, Murat 124 filan iyi gider. Kimine kâbus, kimine nostalji ve kahkaha malzemesi...

TELESKOP: "Gelin gelin toplanın / Bakın yıldızlara-a-a / Teleskopla teleskopla / Te-te-tele-teleskop teleskop teleskop..." Mazhar Fuat Özkan'ın cingılıyla senelerce radyonun ve özellikle (Rafaella Carra şovdan gayrısını bilmeyen) televizyonun en karakterli programı oldu. İzzet Öz en iyi yerli grupları bulur çıkarır, yabancı şarkılara ise –yok fotoğraf sergisiydi, yok modern dans gösterisiydi– illa bir "anında görüntü" uydurur, bugün bile eşi menendi olmayan dört dörtlük bir program çıkarırdı ortaya.

TURGUT: Barış Manço'nun 80'lerin paralarının üzerindeki resimlere gönderme yapan "Anahtar" şarkısındaki para bilmecesi gibi: "Beş şair bir abide, iki abide bir sultan, beş sultan bir düşünür, iki düşünür ise bir mimar..." Ama Turgut dedin mi, 1 Turgut, 10 lira... 85'in ardından, Özal hükümeti zamanında Türkiye enflasyonla iyiden iyiye haşır neşir oldukça, Gırgır da fiyatını böyle yazıyordu: 30 liraysa 3 Turgut, 50 liraysa 5 Turgut, derken 10, 15, 20... Gırgır logosunun sağındaki kutucuğa Turgut kafaları sığmaz oldu, logoyu dolaştılar, sayfa bitti, viraj alıp aşağı inmeye başladılar... Gırgır'ın mizahını, muhalefetini ve Türkiye'nin halini en güzel gösteren, bu fiyat ibareleriydi.

TURGUT NEREDEN KOŞUYOR: Emin Çölaşan'ının kaç baskı yaptığı hesap edilemeyecek kadar çok satan kitabı. Matrak, akıcı bir hikâye diliyle Özal hanedanının sıfırdan öyküsünü yazan, bu kitsch abidesi aileyi –yer yer mahreme de girerek– deşifre eden, ince ince dalgasını geçen Çölaşan, okunurluğu arttığı oranda, Turgut'un da nefretini kazanmıştı. Sonraki yıllarda hızını alamayıp aklıselim sahibi her insanın nefretini kazanması ayrı hikâye. Zaten daha o yıllarda üniversite öğrencileri arasında habire "yılın yazarı" seçilmesi de epey tuhaftı doğrusu.

TUTUNAMAYANLAR: Meydan Larousse'un müsahhihiymiş. Öğretim üyesiyken "Topografya" kitabı yazmış. Dekorasyon işlerine meraklıymış. Yılmaz Güney için senaryo hazırlıyormuş, istediği gibi olmuyor diye bir gün Güney ona silah çekmiş. Kadıköy'deki eski Karaköy iskelesi onun elinden çıkmaymış. Roman karakterleri öğrenciliğinden gerçek arkadaşlarıymış... Mişli geçmiş zamanlı Oğuz Atay efsanesi, ölümünden yedi yıl sonra, 84'te "Tutunamayanlar"ın ikinci baskısıyla başladı. Oysa roman 72'de çıkmış, dar edebiyat çevresi haricinde ses getirmemişti. Layıkıyla değerlendirilmek için (çoğu zaman Bukowski cinsi "loser" edebiyatına hapsedilse de) demek 80'ler bekleniyormuş.

ABCÇDEFGHİJKLMNOÖPQRSŞTUÜVWYZ

U2: İki büyük grup: R.E.M. (dünyanın en küçük büyük grubu) ve U2 (dünyanın en büyük büyük grubu). 80'lerin iki güzel armağanı. Time'a kapak olmak elbette ikincisine nasip oldu. İlk yıllarında İngilizlerin seçkin müzik basını bu İrlandalı kırolarla dalga geçiyor, müthiş bir estetikle ve takır takır rock'la verdikleri siyasi ahlak dersini tiye alıyordu. "Joshua Tree" albümünden sonra borusunu öttüren U2'ydu artık. Sağolsunlar, Clash ruhunda şarkılarıyla, insan hakları eylemleriyle 80'lerde unutulan değerleri bir bir hatırlattılar... Dörtlü hiçbir elemanını değiştirmeden, kavgasız gürültüsüz bugünlere geldi, üstelik Bono gibi bir muhalif diplomatı dünya siyasetine hediye etti.

ABCÇDEFGHİJKLMNOÖPQRSŞTUÜVWYZ

ÜMİT BESEN: Bugün "happy sad songs" üzerine ihtisaslasmış bir Tarabya sound varsa, Ümit Besen onun maça ası sayılır. Ayağı kırılmış bir tahta masadan bile vefasız sevgililer, ıslak mendiller, seven ve terk edilen, ama işi kızın nikâhında şahitliğe kadar götüren mağrur adamlar, halkın aşk şarkısı imgeleminde yeni alanlar (ve kalpte yeni yaralar) açtı. "Ay lav yu ay lav yu, du yu lav mi, yes ay du" son avangarddı. Besen'in yanısıra, Ferdi Özbeğen Arif Susam, Cengiz Kurdoğlu, Atilla Kaya, Zihni Cinan, Nejat Alp gibi piyanist şantörler, Coşkun Sabah, Metin Şentürk gibi udilere de yol yordam gösterdi.

ABCÇDEFGHİJKLMNOÖPQRSŞTUÜVWYZ

VATKA: Bugün kimsede nostaljik bir "hey gidi..." hali uyandırma ihtimali olmayan, dikkati basenlerden omuzlara kaydırmak, daha güçlü, daha seksî, daha bir şey görünmek için uydurulmuş moda nanesi. Kadınların sokağa onsuz çıkmadıkları dönemde, bir tasarruf numarası geliştirildi: Bir sürü vatkalı elbise ya da bluz almak yerine bir çift vatka alınır, "cırt cırt" tabir edilen yapışkanlar dikilerek gereken giysiyle bütünleştirilirdi. Vatkanın teki enseye kaydığında çok pis olurdu.

VAROLMANIN DAYANILMAZ HAFİFLİĞİ: "Dayanılmaz hafiflik" bir terim olarak Türkçeye girdi, olur olmaz her yerde kullanılmaya başlandı (bkz. Ahu Tuğba maddesi), Fatih Özgüven'e neredeyse "elim kırılaydı da kitabın adını böyle çevirmeyeydim" dedirtecek kadar. Milan Kundera'nın romanı –tam vaktinde– bir Doğu bloku öyküsü anlatıyor, tarihin ve siyasetin tuzağına düşmüş kahramanlarını cinsellikleri aracılığıyla yeniden tarif ediyordu. Kaufman'ın filmi ise çıplaklık dozunun ayarını kaçırmakla eleştirildi.

VHS-BETAMAX SAVAŞLARI: Sony, dünyanın ilk video kaset kaydedicisini 75'te üretti. Betamax (kısaca Beta) denen video kaset formatı da ona aitti. Ama VHS, hem düşük maliyeti, hem de kullanışlılığı sayesinde Beta'yı ezip geçti. Sony yetkilileri bile artık daha fazla direnemeyip VHS'ye döneceklerini açıkladı. Vatan sathında her köşede açılan videokasetçiler ve müşterileri TRT yayınlarının pabucunu dama atan yeni oyuncakları video'nun tadını çıkaracakları yerde, epey bir müddet saçlarını başlarını yoldular.

VİZYON: Özal'ın ağzından düşürmediği kelimelerden biri... 80'lerde allah, vizyonu olan kullarını severdi. Vizyon genişliğinden bahsedeceksek, Vizon dergisinin eline kimse su dökemez herhalde. Tesadüfün bu kadarı: Tam da Özal icadı yuppie'lere seslenen aylık diş doktoru bekleme salonu dergisi Vizon'un adı, yayın el değiştirip isim hakkı sorunu doğduğunda, bir anda Vizyon oluvermişti.

ABCÇDEFGHIİJKLMNOÖPQRSŞTUÜVWYZ

WALKMAN: "Walkman, müziği taşıyabilme rüyasını gerçekleştirdi ve dünya çapında 340 milyon adet sattı. Bir kuşağın kulakları mahvoldu. İşitme kaybının ötesinde, walkman'in ses donukluğu, müzik zevkimizi de tehdit ediyordu. Dinleyiciler, melodiye dikkat etmek yerine yüksek ritm sesleriyle tatmin oldular. İnsanlar kulaklarına tıkaç tıkayıp bencilce müzik dinlemeye başladığından beri, müziği paylaşmanın sosyal zevki sona erdi. Walkman'in dünyaya düştüğü gün, müziğin ölmeye başladığı gündür." *(Norman Lebrecht'in "Müzik kimin kulakları için" başlıklı yazısından, Andante, Eylül-Ekim 2004)*

WE DIDN'T START THE FIRE: Amerikalı gözüyle, dört dakikada 40 yıllık dünya tarihi. Harry Truman'dan kola savaşlarına, 1949-89 arası iz bırakan bilumum isim, şehir ve olayların kafiyeli özeti. Billy Joel'in iki defa tekrarladığı tek isim Nixon. (Joe McCarthy, Richard Nixon / Studebaker, Television... Birth Control, Ho Chi Minh / Richard Nixon back again...) Manics'in "The Love Of Richard Nixon"ı öncesi bir duble "We Didn't Start The Fire" iyi gelebilir.

WHAM: Gelmiş geçmiş en dengesiz ikili. Andrew Ridgeley'in grupta görüntüyü tamamlamak dışında müzik adına ne yaptığını bilen yok. Zamanında dağılmayı bildikleri için yine de takdiri hak ediyorlar. Wham!'den geriye "Last Christmas" gibi eğlenceli hitler, Pepsi and Shirlie adında iki çıtır hanım ve de efsanevî Çin konseri kaldı. Ekibin esas yarısı George Michael, "Careless Whisper"la verdiği ilk kopuş sinyalinden sonra bugünlere kadar ismini diri tutmayı başardı. Andrew'un solo albümünü hatırlayanlar varsa, onlara ekstra iki puan.

WOODY ALLEN: En azından bir kez hayatımızda bir ânı bir Woody Allen karesine benzetmişizdir. Bu öz be öz Manhattan Yahudisi nörotik şahıs, "yabancı mizahçılar" içinde en yerlisiydi. Toplumcu mu bireyci mi sorularının üstünden bulut gibi süzülüp Marx ile Freud ortayolcusu Erich Fromm misali (ki "Sevme Sanatı" kitabı da bir erken 80'ler fenomenidir) kendi dünyasını kurdu, matrak tarafından biraz Çehov biraz da "varoluşçuluk bir hümanizmadır" efekti yarattı. Onun gibi bir sinemacının bir daha gelmeyeceği kesin, ama kavuk geleneği olsaydı herhalde Jerry Seinfeld'den başkasına vermezdi.

ABCÇDEFGHIİJKLMNOÖPQRSŞTUÜVWY**Z**

YAŞAR ALPTEKİN: Diskotekler ve body salonları arası mekik dokurken az film çevirmedi. "Beyaz Bisiklet" ve "Salıncakta Üç Kişi"de şah iken, "Yalnızlık Bir Şarkıdır" ve "Lambada"da şahbaz oldu: Seksi parlak taytlar içindeki dansçı Yaşar'ın dünya dans tarihiyle ve jigololukla (Merih Akalın faktörü!) imtihanı... Alptekin hakkında öğrendiğimiz son sır, saçlarını Kuaför Van Cleef'te kestirdiği. Bu kuaförün sırrı ise kuaforvancleef.com'da mevcut.

YEKE YEKE: Dondurma külahı resimli kapağıyla "Summer Hits" adlı korsan kaset, 88'de bir milyon satmıştı, içindeki "Yeke Yeke" sağolsun. Gine'li Mory Kante'nin bu hit şarkısı daha nelere kâdir; Türkiye'de senelerce Kürtçe kasetler yayınlanabildiyse "Yeke Yeke" sayesindedir: Yerel dilde yayın yasağını bahane eden merciler, Kürtçe bir kaseti toplatmış, ancak yapımcı Hasan Saltık'ın mahkemeye yerel bir Afrika dilinde söylenen "Yeke Yeke"yi ibraz etmesiyle karar tersine dönmüştü. O yıllarda "Yeke Yeke" İslâmcı dergilere de konu oldu, "Avrupa diskolarında İslâm'ı anlatan şarkılarla dans ediliyor" neviinden yazılar çıktı.

80'ler dosyasının emek mahallesi sakinleri: Gökhan Pamuk, Derya Bengi, Murat Meriç, Pınar Öğünç, Yücel Göktürk, Merve Erol, Hakan Lokanoğlu, Ulaş Özdemir, Ayşegül Oğuz, Ogan Güner, Neslihan Say, Serkan Seymen, Çiğdem Öztürk, Şahan Nuhoğlu.

YENİ TÜRKÜ: Mozaik ve Ezginin Günlüğü gibi ekipler rock'tan caza, senfonik şiirden halk müziklerine "akademik" araştırmalarıyla güzel anılar bırakırken, Yeni Türkü'nün payına "popüler" olmak düştü. 12 Eylül sonrasındaki ilk albümlerine "Akdeniz Akdeniz" adını verdiler. Bizi bu arabesk illetinden Akdeniz müziği kurtaracaktı! Acaba biz mi yanılıyorduk, Arap ülkeleri Akdeniz'de değil miydi? Grup üyelerinin evindeki Büyük Atlas'ta herhalde Mısır, Lübnan, Fas, Cezayir Hint Okyanusu'nda gözüküyordu!

YILDIRIM GÜRSES: Kendi icadı olan Çoksesli Türk Hafif Sanat Müziğiyle bilinir. Milliyetçi-muhafazakâr takımı tarafından hep kollandığı TRT'de "Hoş Sada" programını yaptı, sonra aynı adlı iki albüm yayınladı. Bir keresinde "şarkılarımız hep aşkı anlatır, ben bu geleneği kırdım" demişti, "peki ne yaptınız?" sorusu üstüne yeni şarkısını okumaya başlamıştı: "Eller eller eller."

YOL: Cezaevinden izne çıkan beş mahkûmun hikâyesini anlatan "Yol", Türkiye'nin boydan boya bir hapishane olduğunu da anıştıran bir başyapıttı. 81'de cezaevinden ve Türkiye'den kaçan Yılmaz Güney'in senaryosunu kaleme aldığı filmi Şerif Gören yönetmiş, film, 82'de Cannes'da Altın Palmiye'yi Gavras'ın "Kayıp"ıyla paylaşmıştı. "Yol", 12 Eylül cuntacılarına Güney'in verdiği en etkili cevaptı. Bu ölümsüz film Türkiye'de uzun yıllar yasaklı kaldı.

YUPPIE: Young Urban Proffesionals, genç şehirli profesyoneller. Reagan-Thatcher-Özal şeytan üçlüsünün altın çocukları. "Yuppie El Kitabı"ndaki tarife göre, kurallar arasında şunlar var: Zafer, prestij, kabul görme, şöhret, sosyal statü, güç ve para sahibi olma hırsıyla yaşayacaksınız, hafta sonları brunch'a gideceksiniz ve çalışmanız mesai saatleri dışına taşacak... Merak edenler Whit Stillman'ın sevimli filmi "The Last Days Of Disco"ya bakabilir, midesi kaldıranlar da Bret-Easton Ellis'in "Amerikan Sapığı" romanını okuyabilir.

ABCÇDEFGHIİJKLMNOÖPQRSŞTUÜVWY**Z**

ZAKKUM: Nerium oleander'di, zıkkımın köküydü, cehennemin dibiydi derken, 88'de TRT sayesinde bir gecede şöhret olanlar kervanına katıldı. Akrep ve arı sokmasına iyi gelen, idrar söktürücü olarak bilinen zakkum, Dr. Ziya Özel'in iddiasına göre kanseri tedavi edebiliyordu. Hastalar Zakkumcu Doktor'a umut bağladı, bilim dünyası onu şarlatanlıkla suçlamaktan çekinmedi. Yakın geçmişte adı yeniden anıldı, biz bırakmıştık, Amerika kapmıştı. Artık trend başkaydı, o zamanlar pek akla gelmeyecek tabirle "alternatif tıp" ekseninde yeniden kıymete biniyordu Doktor Ziya bey.

ZICO: Son milli maçı, 86 Dünya Kupası çeyrek finali: Koca Zico, 53 Rio doğumlu Arthur Antunes Coimbra, yedek. Oysa önceki iki kupada, takımın "Beyaz Pele"si. 77 itibariyle iki sezonda attığı gol 100'ün üstünde. 83'te bu sayı 650'yi buluyor. Ama yaş otuz. 86'da sadece üç maçta oyuna giriyor. Çeyrek finaldeki Fransa maçında, tribünlerin çağrısıyla oyuna alınıyor ve Brezilya Zico'nun kaçırdığı penaltıyla eleniyor. 80'lerin sonunda, vaktiyle Siyah Pele'nin de yaptığı gibi, siyasete giriyor, 90'da Spor Bakanı seçiliyor... Vücut çalımı ve "nokta vuruş" ustasıydı, benzeri gelmedi henüz.

ZZ TOP: Ansiklopedilerin kaderidir, hepsi ZZ Top'la biter. Adet yerini bulsun... Zaten Teksaslı sağcı sakalsonlar eski güzelim blues'larını epey sulandıraraktan, "yavrunuzun sayfası" usûlü seksi klipleriyle az rağbet görmedi 80'lerde. "Zi Zi diye mi okunur, Zet Zet diye mi?", dönemin favori sorularındandı.

Demirhan Baylan

En çok müzisyenler arasında nâmı bilinir... Fısıltı gazetesi sağolsun, yayınladığı albümlerle de hatırı sayılır bir dinleyici kitlesine sahip. Demirhan Baylan: Şarkı yazarı, şarkıcı, gitarist, bas gitarist, ses mühendisi... Son albümü "Anlamlı Hatalar"ı çıkaralı aylar oldu, altıncı albümünün de eli kulağında. Baylan'la bir araya geldik, geçmişten bugüne müzik macerasının izlerini sürdük...

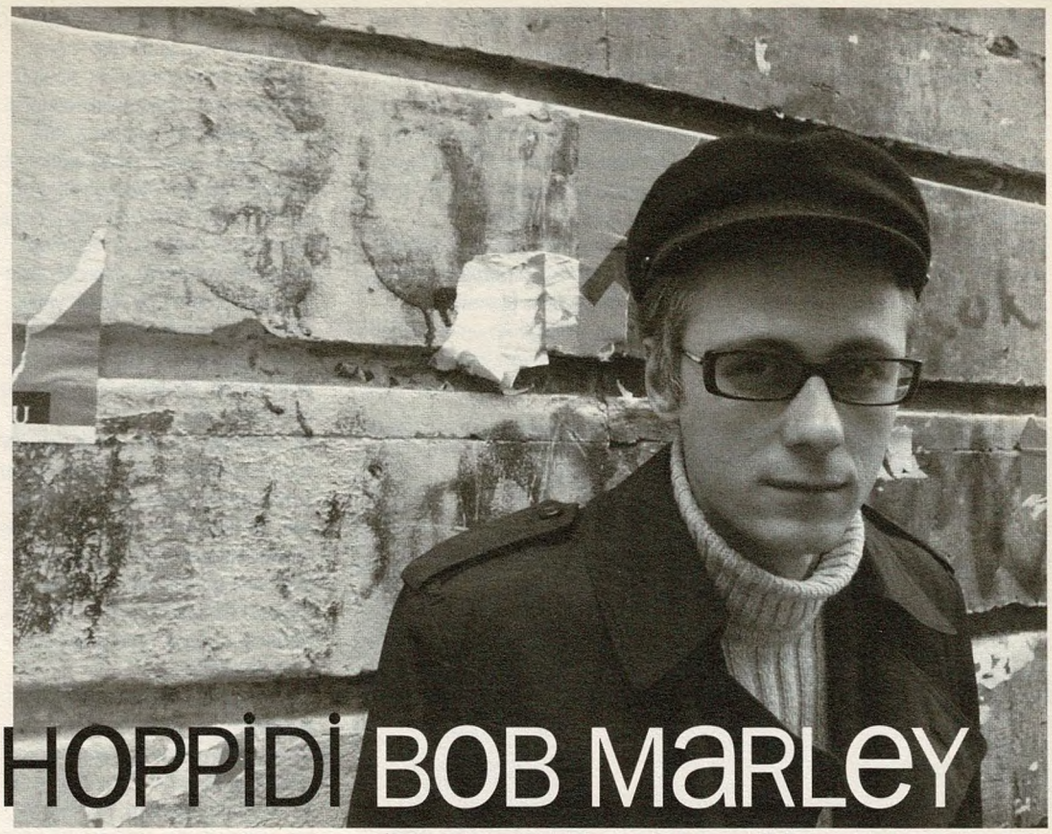

Foto: Şahan Nuhoğlu

HOPPİDİ HOPPİDİ BOB MARLEY

Müzik zevkin hangi dönemde şekillendi? Seni etkileyen, yönlendiren birileri var mıydı?

Demirhan Baylan: Üsküdar'da, evimizin çok yakınında Tünay Akdeniz'in plakçısı vardı. O dükkâna giderdim, bütün cep harçlığımı oraya yatırır, kaset doldurturdum. Pentagram tayfası bile Bursa'dan gelir, kaset doldurtup giderlerdi. Tam bir muhabbet ortamıydı. Aslında o dükkânda Commodore 64 maceramız da çoktur. O zamanlar kasetliydi bu işler. Tünay abi oyun kopyası da yapıyordu...

Tünay Akdeniz'in müzisyen olduğunu, evvelce plak çıkardığını biliyor muydun?

Hayır, hiç bahsetmezdi o konulardan. İyice içli dışlı olduktan sonra, bir gün plakları karıştırırken Grup Çığırışım diye bir şey farkettim, üstünde punk-rock yazıyor, kapakta da artistik bir resim. Ondan sonra açıldı çenesi... Tünay abi inanılmaz adamdı, o kadar sert şeyler dinliyordu ki, ben şu anda dinleyemem onları. İyi çalınmış her şeyi sevdiğini hatırlıyorum. Mesela Judas Priest'in "Turbo" albümü çıkmıştı. Ben o kadar fanatik metalciydim ki, albümde klavye kullandılar diye aforoz ettim grubu. Ama Tünay abi, "oğlum manyak mısın, aslan gibi albüm yapmışlar, bir gün anlayacaksın" dedi. Hakikaten de daha sonradan çok sevmişimdir o albümü... İlk defa beşli akorları da Tünay Abi dükkânda göstermişti bana. Daha gitar falan çalmıyordum doğru dürüst.

Çok daha küçük yaşta bağlamayla başlamışsın müziğe...

Babam müziğe meraklıydı. Kaymakam olduğu için Anadolu'nun çeşitli kentlerinde yaşadık. Alevi türkülerini çok sever, söylerdi. Alevi köylüleri de onu çok severdi, "ah be kaymakam bey, bir de adın Ömer olmasa" derlerdi... İlkokul dönemim bağlamayla geçti. Ortaokulda Ankara'ya taşındık. O sıralar televizyonda Bach konserine şahit oldum, trompete heves ettim, tutturdum çalacağım diye. Bizimkileri ikna ettim, aleti aldırdım, bir sene çaldım. Sonra İstanbul'a taşınınca yattı o iş. Zaten Hendrix olayı başlamıştı bir yandan. Benim bas çalma sebebim, okul grubunda basçı olmamasıydı açıkçası. Bir şey çalmak istiyordum, bana kalsa herhalde gitar çalardım.

94'de herkes birbirini biliyordu, çaldığımız yerler aynıydı. Döndüğümde artık Şebnem vardı, Teoman, Athena, Özlem vardı. Ben onlara artık yaklaşamadım.

Okul grubunda davulcu olmasaydı, davul çalar mıydın?

Sanmıyorum. Mutlaka melodik bir şey çalardım.

Şarkı yazarlığında da bir basçının refleksleri var gibi. Ritmik, tak tak tak giden bir tarafı var müziğinin. Bazen, kesik kesik hecelerden oluşan sözler... Sen de öyle düşünüyor musun?

Evet, sevdiğim şey bu zaten. Şarkıcılık geleneğinden gelmiyorum. Şarkıcı olduğumu falan da düşünmüyorum. Ama hikâyelerim var. Kendi hikâyeni anlatmak zevkli bir şey. Şunun farkındayım: Bir yığın albüm yapmış durumdayım, ama o şarkılardan bir tanesi bile, başka birisine satabileceğim cinsten değil. Kendi hikâyelerimi sadece benim söylüyor olmam çok doğal geliyor.

Sen başkasının şarkısını söylemeyi hiç denemedin mi?

Hiç denemedim. Bulutsuzluk Özlemi'nde geri vokal yapıyordum hep ama, sözlerini ezbere bildiğim şarkılar sadece kendiminkiler.

En sevdiğin Bulutsuzluk Özlemi şarkısı ne?

"Gülsüm"ü çok seviyorum. "12 Adam"ın da hikâyesi çok güzeldir... İki örneği de kendi çaldığım albümden *("Güneşimden Kaç", 1992)* vermiş oldum. *(gülüyor)*

"Şili'de Özgürlük" ve "Oniki Adam", ikisi de iyi hikâye edilmiş siyasî parçalar. Aralarında ne fark var ki sence?

"Şili'ye Özgürlük" anladığım bir hikâye değildi, ne yalan söyleyeyim. Benim yaş grubuma hitap etmiyordu.

Niye? Konserlerde çaldığınızda, yaşıtların hep beraber söylemez miydi "Şili'ye Özgürlük"ü?

Söylüyorlardı, ama söylemiş olmak için söylüyorlardı sanki...

Siyasî yönüyle de harika bir parça. Ama konumuz o değil. Aynı zamanda çok iyi hikâye edilmiş bir parça olduğunu düşündüğümüz için soruyoruz.

Elbette güzel anlatıyor Nejat olayı. Ama beni heyecanlandırmadı hiç. Şairane bulmadım. Didaktik geliyordu bana. Sloganvari şarkılar ilgimi çekmiyor. Ama İngilizce olduğu zaman başka: İngilizcem var ama, Türkçem kadar değil. Hâlâ Bob Marley dinlerim. Onun sözleri hep slogandır. Ama ben sözleri dinlemiyorum ki. Barda çalıyor, hoppidi hoppidi dans ediyorum...

Sende, kendi hikâyelerini anlatma ihtiyacı nasıl doğdu? Enstrüman çalan herkes şarkı yazmaya istekli değildir.

İlk yaptığım demo olan "Kazık Marka"da (1993) bir tane parça vardır vokal olan. O da, bir yılbaşı gecesi ne kadar çok içip ne kadar çok kustuğumu anlatan bir şarkı. *(gülüyor)* Diğerleri hep enstrümantal.

"Anlamlı Hatalar" kaçıncı albüm?

Beş buçuk. "Kazık Marka"yı buçuk sayıyorum... Sonra "Hayallerimin Tepeleri", "Kocakarının Dansı", "1000 Yıl" ve "Rengarenklerin". Ondan sonra da "Anlamlı Hatalar". İkinci albümde iki tane vokalli şarkım var. Üçüncü albüm baştan sona vokal. Hoşuma gitti, alışkanlık yaptı. Oturunca yazabildiğimi gördüm. İlk yazdığım şarkılarda prozodi çok sefildi, Türkçe Türkçelikten çıkmıştı. Ama "1000 Yıl"dan itibaren bu işi iyi kıvırdığımı düşünüyorum. O albümü Amerika'da, Berklee'de okurken kaydettim. Zamanında Springsteen'e mühendislik yapmış bir hocam vardı, Türkçeye çok şaşırmıştı. Bu tür müzikte, İngilizcenin dışında ilk defa garipsemediği bir lisanla karşılaştığını söylemişti.

Allah allah?

Evet, öyle dedi. Bunun üzerine düşündüm bir miktar. Türkçenin böyle bir avantajı var. Mesela hiç Arapça bilmiyor olabilirsiniz, ama komiklik olsun diye Arapça taklidi yapabilirsiniz. Aynı şey Almanca, Fransızca,

Rusça, Çince için de geçerli. Fakat Türkçe bilmiyorsanız, Türkçeyi taklit edemezsiniz. Çünkü çok homojen sesler üzerine kurulu. O yüzden çok güzel yoğurabiliyorsun, müziğin içine harmanlıyabiliyorsun.

Bu akıl yürütmenin doğruluğunu sınadın mı başkalarında?

İngilizce de çok kolay taklit ediliyor mesela. Sokaktan simitçiyi çevirelim, İngilizce konuş diyelim, hemen "vaov vaav" yapar. Hele Amerikanca, daha da beter! Hendrix'in wah wah pedalı var ya, Amerikanca

onun gibi bir şey. Resmen adamlar kendi dillerinden alet üretmişler. Güneydoğu veya Karadeniz farklıdır, ama bizim kullandığımız İstanbul Türkçesinde hiç belirgin sesler yok. Boston'daki yakın arkadaşlarımdan biri Yunanlıydı ve diğer milletlerle hep dalga geçmesiyle, taklitleriyle meşhur bir adamdı. Türkçe için yapabildiği en maksimum taklit "bru bru bru" demek oldu. *(gülüyor)* "Bru bru"nun Türkçeyle ne alâkası var, yorumu size bırakıyorum.

Amerika'da geçirdiğin seneler içinde müziğe bakışında bir farklılık oldu mu?

Amerika, çok iyi prodüksiyonların yapıldığı bir ülke. Ben bu işin çok çok zevkli bir süreç olduğunu düşünüyordum. Zaten o hevesle okula gittim açıkçası. Ama bir hayat dersi almış oldum. Müziğin herhangi bir işten farkı olmadığını gördüm. Otomobil üretmekle arasında bir fark yok. Bir Amerikan işi eninde sonunda. Gerek müzisyenler arasında, gerek stüdyo insanları arasında rekabet çok çok sert.

Yaratıcı açısından da bu sorun aynı sertlikte yaşanıyor mu? Mesela Springsteen de bu ortamın cefasını çekiyor mu?

Kesinlikle. İsim büyüdükçe zaten iş daha da güçleşiyor. Çünkü o kadar yere imza atıyorsunuz ki. Attığınız her imza, beslemeniz gereken birkaç kişi daha anlamına geliyor. Bir dönem dersine girdiğim bir hocam vardı, Al Kooper.

Meşhur Al Kooper mı?

Evet. Çok beğendiğim bir lafını okumuştum. "Müzisyene ne önerirsiniz" diye soruyorlar. "İlk iş" diyor, "kendine bir avukat bulsun". Amerika'da iş böyle dönüyor.

Şimdi bir albüm alıp dinlediğinde, müziğin keyfini çıkarmak varken, bunlar mı geliyor aklına?

Maalesef. Aslında Amerika'daki en zevkli müzik dünyası yeraltında. Yeraltı dünyasında her şey yerel: Kendi albümlerini kendileri yapan ve satan adamlar. Bunu destekleyen radyolar, dergiler de var. Oralara takıldığınız zaman inanılmaz müzisyenler dinleyebiliyorsunuz, ama peşlerinden koşmanız lazım. Kimse kimsenin ayağına gelmiyor... Tabii arada bir dahiler de çıkıyor, müziği onlar yönlendiriyor. Benim için en önemli adamlardan biri Trent Reznor'dur.

Okuma kültürümü şekillendirdi mizah dergileri. Bana sorarsanız, şarkı sözlerim komiktir. Genelde öyle algılanmıyor. Aklım sıra, şaka yapıyorum şarkılarda.

Hayret ediyorum, o adam nasıl sıyırdı bu işten. Çok şanslıydı herhalde. Doğru bir zamanla yakaladı... Ben 95-99 arası Amerika'daydım. Tam, Amerika'nın Kanada ve Meksika'yla ortaklığa girip NAFTA anlaşmasını imzaladığı dönemin uzantısı. Amerika'daki bütün gitar firmaları Meksika'ya kaymıştı, Meksika malı gitarlar her tarafı basmıştı. Bir yandan her yanda Uzakdoğu gitarları... Piyasada acayip gitar fazlası var. Şimdi kime satılacak bunlar? Oysa 80'lerin sonunda virtüöz gitarcılar önemliydi. Onların yerine Nirvana gibi, gitar çalışmaya o kadar da gerek duymayan gruplar gelmeye başladı. Gitar solo çalabilen adam küçük görülmeye başlandı, dalga geçildi.

Bu, Amerika'nın elindeki gitar fazlasından ileri geliyor, öyle mi?

Benim analizim bu. Arkasından elektronik müzik durumu patlıyor. O açıdan da bayağı bir alet fazlası var. Nine Inch Nails'in ilk albümü 89'da çıkıyor: Elektronikle distorsiyonlu gitarlar karışık, biraz hafif punk'ımtrak, ama bayağı teknolojik. İlk zamanlar çok dalga geçiliyordu, "ya bu adam disko mu yapıyor, metal mi, belli değil" diye. Belki de çok güzel görmüştü geleceği. Geleceği gördü de mi bu müziği yaptı, yoksa yaptı da gelecek onunla beraber şekillendi, bunun analizi zor. Ama eninde sonunda ticarî işler çeviriyor dünyayı.

Bu anlattığın ticarî piyasa koşulları en başından mı belirleyici oluyor sahiden? Bir şarkı yazarı için işin özü, bir hikâye ve onu anlatacağın bir enstrüman değil mi sonuçta?

Evet, işin temeli çok da değişmiyor. Bireysel bir iletişim çabası var hep. Gerisi süs zaten. Ama o süs çok para getiriyor.

Türkiye'ye döndüğünde neyle karşılaştın?

Şaşkınlıktan dilimi yuttum. Dört senede her şeyin bu kadar değişeceğini düşünmüyordum. Eskiden yakın çevremde hiç olmayan bir kavram oturmuştu artık: Starlık müessesesi. 94'de benim hiç star arkadaşım yoktu. Herkes birbirini biliyordu, çaldığımız yerler aynıydı. Bulutsuzluk Özlemi de star falan değildi hatırladığım kadarıyla! Ama artık Şebnem (Ferah) vardı, Teoman, Athena, Kim Bunlar, Özlem (Tekin) vardı. Star pozunda yaşamaya başlamışlardı, ben onlara artık yaklaşamadım.

Buraya döndüğünde ne yapmak vardı kafanda?

Eskiden ne yapıyorsam onu yapmak vardı. Kendi müziğimi performe etmek, albüm yapmaya devam etmek istiyordum. Ama arada dört senelik bir kaybım vardı.

Amerika kazanç değil de, kayıp mıydı senin için?

Evet. Orada öğrendiğim şeyler buraya adapte olmadı. Diplomayla olmuyor. Neyle olduğunu yeni anladım: Bu iş sosyal bir meslek. Ne kadar etraftaysanız, o kadar varsınız. Benim sosyalliğimde ise zaten hep bir problem vardı. Asosyal bir adam olduğumu artık kabullendim. Fırsat buldukça eve kapanıyorum... Ama ben Amerika'ya gitmeden önce ortalıkta bu kadar alkol dönüyor muydu, hatırlamıyorum. Artık sapık gibi içiliyor. Bu kadar alkol tüketimi bilmiyorum nereye varacak. *(gülüyor)* Yeşilaycı gibi de tınlamak istemiyorum. İçki içen bir insanım. Severim mereti. Ama bünyem kaldırmıyor artık, yaş ilerledi. Gece içiyorsun, sabah kalkamıyorsun, kalksan da hayır yok. Tamam, daha içli şarkılar yazıyor olabilirsin ama, daha iyi şarkılar yazmıyorsun. *(gülüyor)* Ben daha iyi şarkı yazmak istiyorum. Kendimi bir test hayvanı gibi görüyorum. Altmış yaşımda, ortaya nasıl bir şey koymuş olacağım, çok merak ediyorum ve hakikaten bunun için yaşıyorum.

Türkiye'deki değişimin iyi tarafları yok muydu hiç?

Artık Türkçe rock yapılır mı, yapılmaz mı geyiği bitmişti. Buna acayip sevindim. İnsanlar kendi bestelerini yapıyorlardı artık. Müzik çok daha iyi çalınıyordu, kulüplerde daha iyi tesisatlar vardı.

Türkçenin artık komplekssizce kullanılıyor olması seni de açtı, rahatlattı ve yüreklendirdi mi?

Tüm rock albümlerini takip ediyorum. Çok çok sevdiklerim var. Yerel tavırlar da gelişmeye başladı. Bazıları çok eleştiriyor, ama benim çok hoşuma gidiyor. Birisini dinlediğin zaman, "bu Adanalı" diyebilirsin mesela. Dinleye dinleye birbirimizden öğreniyoruz, kulak aşinalığı oluyor. Eskiden çok kişisel yazardım. Cümlelerim hep "ben"le başlardı ya da biterdi. Şimdi bakıyorum ki, "sen" yazmaya başlamışım. Çevrenin etkisi kesinlikle var burada. Teoman'ın da etkisi var, Şebnem'in de. Bundan rahatsızlık duymuyorum... Öbür taraftan, ses anlayışı açısından bakarsak; geçen gün biri "sen biraz antika kaldın" dedi bana. Bu da iyi bir şey bence. Demek ki bu işi benden daha iyi yapanlar var. Harika. Yaşıtlarım yavaş yavaş prodüktörlüğe başlıyorlar. Mesela Tarkan'ın (Gözübüyük) Mor ve Ötesi'ne yaptığı iş, birinci sınıf prodüktörlük. Çocukları nasıl çalıştırdığını da gördüm. Sözünü dinletiyor... Bir şey daha söylemek istiyorum: İstanbul gibi bir yerde mutsuz olmaya hakkımız yok gibime geliyor. Biraz daha mutluluk yaymaya kalksak hiç fena olmaz. Kıraç'ı, Feridun'u (Düzağaç), Teoman'ı mutsuz görmek istemiyorum, niye bu kadar mutsuzlar, anlamakta çok güçlük çekiyorum. Ama tabii, çıkıp maymunluk yapalım demiyorum.

İstanbul pekâlâ mutsuz bir şehir aynı zamanda. Şarkılarda bahsedilen mutsuzluklarsa çok bireysel şeyler. Toplumsal mutsuzluklardan şarkılarda bahsetmenin bir sakıncası mı var?

Yoo. Ama öyle şarkıların yaraya merhem olacağını düşünmüyorum. Zappa'nın dediği gibi, "aşk şarkılarının bir gücü olsaydı, dünyada herkes birbirini çok seviyor olurdu". Bence müzik, müzik için var.

Senin "dünyanın çivisi çıkmış, onu yerine kim çakacak" şarkısını nereye koyuyorsun bu durumda?

Dünyanın çivisi çıkmış ve onu yeri-

ne birisinin çakması gerekiyor. Bunu söylüyorum. Arkasında bir umut var. Karamsar yazmamaya çalışıyorum... Böyle şarkıları sevmiyorum demiyorum ki. Mesela şimdi Mor ve Ötesi kendini o şekilde takdim etti. Gayet pozitif bir şey bence. Ben de Bulutsuzluk Özlemi'nde çaldım senelerce. İki tavır birbirini çok andırıyor... Ben mutsuzluk derken, şarkılardan çok, genel tavırlardan bahsediyorum. Şarkılarda kişisel pekâlâ anlatılır. Bir adam, sadece kızlarla ilgili şarkı yazıyordur. Bu gayet anlaşılır bir şey... Ama adamların hayatı da mutsuz. O kadar sene arabeskten kaçtık, onu hâlâ yaşıyorlar gibi hissediyorum.

Sen kendi payına arabeskten kaçtın mı?

Arabeskten hazzettiğimi söyleyemeyeceğim.

Bir söyleşide, mizah dergilerinin üstündeki etkilerini anlatmışsın.

Çocukluktan gelen bir Gırgır alışkanlığım var. Babam da okurdu. İstanbul'a uzak olduğumuz için Gırgır'ı pazar günleri okuyan gruptanız biz... Esprilerin yanısıra garip bir haberleşme sistemi dönüyordu Gırgır'da. En görüneni, Abdülika'dır tabii. Şimdi Penguen okuyorum, Yiğit Özgür'ü okuyorum... Okuma kültürümü şekillendirdi mizah dergileri. Bana sorarsanız, şarkı sözlerim komiktir. Genelde öyle algılanmıyor. Aklım sıra, şaka yapıyorum şarkılarda.

Söz yazarlığını özellikle beğendiğin kimseler var mı?

Yaşıtlarımdan bahsedebilirim. Feridun'u çok beğenirim, bu işi iyi kıvırıyor, şarkı söylediğinden daha iyi bir söz yazarı... "Ortaçgil" diyeceğimi tahmin ediyorsundur, ama ben çok Ortaçgil adamı olamadım.

İlk demomu Akmar'da satmaya başladım. Nejat'tan da yedim fırçayı: "Koskoca Bulutsuzluk Özlemi'nde çalıyorsun, utanmıyor musun böyle bir şey yapmaya!"

Bu soruya "Mazhar" diye cevap verilmesine alışığız. Ama zaten sen daha ziyade Özkancı gibi duruyorsun.

Doğru, Mazharcı da olamadım ben. Özkan'ı daha cesur, daha insan canlısı bulurum. Dünyadan dersen, en çok Zappa severim. En kıskandıklarım mizah duygusu olan kişiler. Ama yine de karanlık tarafım daha ağır basıyor galiba.

"Anlamlı Hatalar"ın kapağında mezarlıkta çektirdiğin pozlar var. Fotoğraflarda, o elindeki alet ne?

Bas mandolin... Karacaahmet mezarlığı evimin çok yakınında. Yolumun üstü. Her geçtiğimde düşünürüm, sonunda gideceğimiz yer orası... Fotoğraflarda şöyle bir şey istiyordum: Ölüm teması mutlaka olsun, ama karamsarlık olmasın, dinî bir gönderme olmasın. Bunun albümü tamamlayacağını, hatta özetleyeceğini düşünüyordum... Beyaz kıyafet içindeki o fotoğrafları çeken, komşum Alper Maral. "Bir de ozan tavrı olması lazım" diye düşündü. Elektrikli gitarla olmaz, ne yapacağız? "Bende bir mandolin var" dedi. "Hiç mandolin çalmadım ki" dedim. "Ama" dedi, "bu bas mandolin!"

Yerel tavırların rock müziğine girdiğini söyledin. Bir de, "Kadıköy sound" meselesi var. Sahiden Kadıköy'ün kendine has, yerel bir sesi var mı?

Delinin biri kuyuya taş atmış... *(gülüyor)* O zamanlar Manchester sound pek modaydı, biz de kıskançlığımızdan çatlıyorduk. "Biz de Kadıköy sound'uz" dedik. Neden "İstanbul sound" demedik, bilmiyorum. Ben Kadıköylü değilim üstelik. Üsküdarlıyım. Hemen hemen bütün korsan üretimin oradan çıktığı düşünülürse, müziğe meraklılar, ama paraları yok gibi bir analiz yapılabilir Kadıköylüler için. Tabii Akmar da bu müzik merakını çok besliyor. Bütün bağlantılar orada yapılırdı. Ben Bulutsuzluk Özlemi'nde çalarken, ilk demomu Akmar'da satmaya başladım. Nejat'tan da yedim fırçayı: "Koskoca Bulutsuzluk Özlemi'nde çalıyorsun, utanmıyor musun böyle bir şey yapmaya!" *(gülüyor)* Geçenlerde, bir Kadıköy sound konseri de yaptık. Kesmeşeker'den Cenk Taner, Mavi Sakal'dan Kaan Altan, bir de ben. Üç akustik gitarla birbirimizin şarkılarını söyledik. Kıskançlığımdan çatladığım şeylerden biri de Travelling Wilburys'dir. Keşke biz de yapabilsek. İçinde Feridun da olsun, Fethi Taner de olsun. O cemaat bir toplansın, bir seri albüm yapalım, ne güzel olur.

Söyleşi: ***Derya Bengi - Şahan Nuhoğlu***

Yapı Kredi
Kültür Sanat Yayıncılık Sunar

kitap

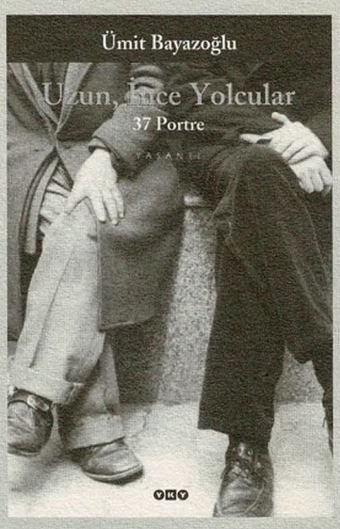

Sönmüş yıldızlar yeniden parlar mı?

Ümit Bayazoğlu, yakın tarihimizde yaşadıkları dönemin şöhreti olmuş sonradan unutulmuş insanların renkli, sıradışı yaşamlarını anlatıyor... 37 aykırı portre yeniden canlanıyor: Alp Zeki Heper, Aktedron Fikret, Tarzan Toma, Ayşe Nana, Seher Şeniz, Nebile Teker, Benli Belkıs, Kâzım Zafir, Doğan Kardeş, Zati Sungur, Sadun Boro, Selahattin Giz, Dario Moreno, Nevzat Açıkgöz, Çanakkaleli Baudelaire, Karıncaezmez Şevki ve daha niceleri... Hem bizim gibi hem değil, özendiğimiz, uzak durduğumuz yanlarıyla sönmüş yıldızlar son kez parlıyor...

Uzun, İnce Yolcular - 37 Portre, **Ümit Bayazoğlu** - 226 sayfa

YKY
Yapı Kredi Yayınları

YAPI KREDİ YAYINLARI KİTABEVLERİ ▪ İSTANBUL: 212 293 08 24 / 502 ▪ İZMİR: 232 463 82 90
▪ ANKARA: 312 435 85 94 ▪ **E-POSTA** ▪ ykykultur@ykykultur.com.tr ▪ **WEB SİTESİ** ▪ www.yapikrediyayinlari.com
INTERNET SATIŞ ▪ yky.estore.com.tr ▪ www.teleweb.com.tr
YAPI KREDİ KÜLTÜR SANAT YAYINCILIK TİC. VE SAN. A.Ş. 212 293 08 24 - 252 47 00

YAPI KREDİ
KÜLTÜR SANAT
YAYINCILIK

Etnik Sentetik

Etnik Sentetik'in ilk albümünün kapağında upuzun ve belli ki bitmemiş bir ilham listesi var: Kraftwerk, Esengül, Falco, Yılmaz Güney, Airport Disco, Blondie, Dalida, Public Enemy, Tarkan Tevetoğlu, Bruce Lee, Atari, Sex Pistols, Herbie Hancock, daha kimler kimler, neler neler... Bir İstanbullu gencin her sese açılması anlamında etnik, 80'lere has Atari ritmleriyle sentetik, serbest nazım şarkılar var "Selülozik"te. Yıllardır İstanbul kulüplerinde sahne alan grubun iki üyesiyle buluştuk...

NATO KAFA NATO MERMER

Bugüne kadar genellikle rock barlarda, mesela Kemancı'da sahne aldınız. Oysa müziğiniz, oraların alışkanlıklarına çok uygun gözükmüyor...

Hakan Çağlar: Bar sahipleri de hevesli değildi zaten. Bir noktadan sonra "burası club değil, rock bar" diyorlardı. Biri de çıkıp "siz çaldığınız zaman uyuşturucu kullananlar geliyor" demişti. Oysa bizi seyretmeye gelenler, her zamanki kitleydi.

Sami Baruh: Biraz kafası karışmıştı demek ki... Son bir senedir sahne almıyoruz hiçbir yerde. Albümü bu dönemde hazırladık... Dışarı da pek çıkmadık. Bir süredir çok tehlikeli bir yer olduğunu düşünüyorum Beyoğlu'nun. Sokakların sahipleri değişti. İnsanlar birbirine zarar vermediği sürece bir terslik yok, ama şiddet var artık. Çünkü insanların işi gücü yok, yeni nesil hep sinir içinde...

Hakan: Eskiden böyle her on metrede bir polis yoktu.

Sami: Çok hızlı değişiyor her şey. Teknolojinin de ne kadar hızlı değiştiğini görüyorum. Kendime bakıyorum, yaşım geçiyor... Adam olmayı kaldıramama durumları var.

Kaç yaşlarındasınız?

Sami: Ben 30, Hakan 32, Mahmut (Akyalçın) 36.

Hakan: Artık arkadaşlarımızın evlerinde toplanıyoruz biz. Belki jenerasyonumuz bunu gerektiriyor, itiraf edebilirim. Geçenlerde bir tekno partisine gittiğimde, içerisinin sırf teenager erkeklerle dolu olduğunu gördüm. Hiç kadın izleyici yok, sadece dansçı kızlar var, ve ellerinde cep telefonlarıyla kızların çevresini sarıp fotoğraf çeken erkekler... Felaketti, hemen çıktım.

Müzik dışında işiniz gücünüz var mı?

Sami: Benim yok, ama hızla aramayı düşünüyorum. Şu ana kadar hep reddettim, çünkü her insan neye becerisi varsa ona odaklanmalı. Burama kadar geldi, artık para kazanmak lazım. Her tarafa borcum var, kira, elektrik, su... Tak etti. Eskiden yaptığım işlere geri dönmeme de imkân yok, çünkü altı senedir yapmıyorum.

Ne yapıyordun?

Sami: Prodüksiyon asistanlığı yaptım reklam filmlerine. Bir tür hamallık gibi düşünebilirsiniz.

Hakan: Günümüzde herkes her şeyi yapmak istiyor, oysa biz sadece müzikte yoğunlaşmak istiyoruz, olmuyor. Ben de mecburen reklam filmlerine heykeltıraş arkadaşlarımla beraber maketler, maskeler ya da duvar resimleri yapıyorum. Sanatla ilgili her şeyle ilgilenmeye çalışıyorum.

Sami: Ben ilkokul yıllarında karikatürist olmak istemiştim, durmadan karikatür çiziyordum. Sonra fotoğrafçılığa başladım. Mimar Sinan'a, Endüstri Tasarımı'na girdim, ama pek hoşlaşmadığım için, bir de araya müzik girdiği için okulla ilişkim kesildi.

Hakan: Af çıkmış, gene girebiliriz.

Sami: Hayır, ben istemiyorum.

Hakan: Ben de Mimar Sinan'danım, Geleneksel El Sanatları, branşım Hat Sanatı.

Sen küçükken karikatürist olmak istemiş din de müzisyen olmak istemez miydin?

Sami: Şarkı söylerdim.

Ne söylerdin mesela?

Sami: Ne bileyim? Kafamın içinde en yer etmiş parça Esmeray'ın "Gel Teskere"si. Hep depresif şeylerden hoşlanırdım. Geçenlerde internetten indirdim parçayı ve katlanamadım. Küçükken nasıl bir keyif almışım bu kadar karanlık bir parçadan?

Müziğinize yansıyan bir 80'ler hali var...

Sami: Büyükada'da yazlığımızın yanında Yekta diye bir diskotek vardı çocukluğumda. Yazlık yerlerin rahatlığından dolayı, 85 yazından itibaren tek başıma dışarıya çıkmaya başladım. Bir şekilde müziği hep takip edebildim. Neyle besleniyorsan, ister istemez bir yerde, bir formatta su yüzüne çıkıyor.

Senin 80'ler müziğiyle ilişkin nasıldı?

Hakan: 80'lerde kendimin farkında değildim, sokaklarda kavga ederdim. Serseri bir tiptim, arkadaşlarım da öyleydi. Bıçakla gezerdim. Daha sonra rock ve metal dinleyerek o çevreden ayrılabildim. Sanatla uğraşabileceğimin farkında değildim, bilmiyordum kendimi.

Sana bıçak taşıtan duyguların bir benzeri rock'ta da var. Ama sağlıklı bir yere kanalize oluyor.

Hakan: Manowar, Megadeth, Napalm Death, Sepultura, Slayer dinlerdim, punk dinlerdim. Çevremde kimse ilgilenmezdi o müziklerle. "Manyak mısın sen" diyorlardı. Kulaklarım delik olduğu için, küpe taktığım için paramparça edeceklerdi. Bu sefer de kendimi savunmak için yine kavga etmeye başladım. *(gülüyor)*

Sami'de metalcilik var mı?

Sami: Hep elektronik.

Hakan'ın metalciliği yansıyor mu müziğinize?

Hakan: Sonradan girdim gruba. Yeni yeni kendimi katıyorum.

Sami: Açıklayayım: Sahnede davul çalıyor, yeni yeni de gitar çalmaya başladı. Albümü kaydederken, stüdyo imkanımız, ayrıca paramız yoktu, o yüzden canlı davul kaydı alamadık.

Hakan: Eskiden çaldığım davulla Etnik Sentetik'te çaldığım davulun hiçbir benzer tarafı yok. Eskiden klişe şeyleri ezberleyip çalardım. Zevk alırdım, ama bu kadar değil. Şimdi arkadaşlarımla be-

> **Artık arkadaşlarımızın evlerinde toplanıyoruz. Belki jenerasyonumuz bunu gerektiriyor. Geçenlerde bir tekno partisine gittim, felaketti, hemen çıktım.**

Sami (solda) ve Hakan, üçüncü eleman Mahmut'un yerine bir mankenle poz verdi (foto: Ayşegül Oğuz)

44→

raber prova falan yapmıyoruz, doğaçlama yapıyoruz. Çok geliştirdim kendimi. Sadece serbest yüzme yaparken, şimdi kurbağalama yüzüyorum, kelebek yüzüyorum... Gitar çalmaya da başladım, çok şevklendirdiler beni, çünkü çok rahat insanlar.

Sami ve Mahmut'la tanışmadan önce elektronik müzik sevgin var mıydı?

Hakan: Chemical Brothers, Prodigy çok ilgimi çekiyordu.

Müziğiniz, daha ziyade Kraftwerk, Cabaret Voltaire temelleri üzerinde yükseliyor gibi...

Hakan: Bilmem, bana Mahmut öğretmiştir Kraftwerk'i.

Sami: Kimi Depeche Mode'a benzetiyor, kimi Kraftwerk'e benzetiyor. Her kulak müziğin içinden farklı şey alıyor ve kendi kendine örüyor. Şu gruba yakınız, bu sound'a yakınız diye sınıflamak istemem. Tabii ki onların hepsi gibi sound ediyoruz, ama özellikle birilerini işaret etmek istemiyorum.

Ama albüm kapağında epeyce işaret var. Bir sayfada tamamen sevdiğiniz insanları anmışsınız, bir liste yapmışsınız.

Sami: Üç-dört sayfa yapamadığımız için.

Daha da uzun olabilirdi, öyle mi?

Sami: Evet. O liste birkaç ay sürdü. Aklıma geldikçe yazdım.

Kimle başladığını hatırlıyor musun?

Sami: Amadeus Mozart. Hastasıyım.

"Amadeus" filmini nasıl buluyorsun?

Sami: Güzel film. Uzun zaman rock starları gördük, derken, hop, Mozart'ı idol yaptılar... Sonra aklımıza geldikçe listeyi uzattık, aklımıza gelmeyenleri, albüm çıktıktan sonra farkedip niye yazmadık diye kafamızı duvara vurduk. O sayfaya uzun uzun cümleler kurmaktansa böylesi daha iyi. Bir tür oyun gibi düşünebilirsin.

Müzik de bir oyun gibi geliyor mu?

Sami: Her şey oyun.

Karikatüristliği istemiş olman da ilginç. Çünkü mizah duygusu var şarkılarınızda.

Sami: Var. Mizahın form değiştirmiş hali.

Hakan: Dinleyenler komik buluyor. Hatta bir gazeteci hanımefendi, "çok komik, ben çok eğlendim, acaba alınır mısınız" dedi.

Sami: Niye alınalım ki. Gülmek güzel şeydir...

Sözleri sen mi yazıyorsun?

Sami: Mahmut ve ben. Hakan'ın bir parçası var: "Ağıt".

Hakan: Pek mizahî değil benim şarkım.

Bir taraftan da bir rahatsızlık var: Paranoyalar, doktorlar, sağlıksız durumlar...

Sami: Var, çok var. Demek ki öyle hissediyoruz.

Tedaviye ihtiyacınız var mı?

Sami: Mahmut'un kesinlikle tedaviye ihtiyacı var. O adam da öyle. İnsanları eleştirmek doğru değil. Herkes kendine baksın. Ben ne kadar rahatsızım bilmiyorum, henüz bir doktora gözükmedim.

Hakan: Şöyle bir laf duymuştum: "Deliyim, ama deli olmadan yaşayanların vay haline!"

Sami: Dört-beş yıl evvel Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'ne ziyarete gittim, gözlemlemek için. Kendimde problem olduğunu düşünüyordum. Oraya gitmek daha kötü oldu, çünkü gerçekten rahatsız olan insanlar varken kendine rahatsız demek hoş değil.

Neticede siz müzik yapıyorsunuz, dolayısıyla deliliğe varabilecek ruhsal durumları yansıtabilmenin formüllerini bulmuşsunuz. Hastaneye yatmak zorunda kalanlar, bu formülleri bulamayanlar herhalde.

Sami: Deli nedir ki? Sistem sana "bu delidir", "bu normaldir" diyor. Acaba öyle mi?

Elektronik müzik, birçok deneysel çalışmaya da kapı açan bir tarz. Siz bu özgürlüğü kullanmayı tercih etmemişsiniz.

Sami: İlk albümde experimental, cesaret gerektirici şeyler yapmak istemedik. Bir zamanlar kendi kendimize yapardık, ama bir yıldır albüme çalıştığımız için, artık pek o tip şeyler yapmıyoruz. Aksine, prodüksiyon numaraları keşfetmeye, hoşumuza giden parçaların niçin hoşumuza gittiğini analiz etmeye çalışıyoruz.

Ne gibi analizler bunlar, ne tip şarkıları seviyormuşsun?

Sami: Analiz ediyorum, ama ben kelimeleri sevmiyorum, konuşmayı sevmiyorum, cümle kurmayı sevmiyorum.

Ama güzel şarkı sözleri yazmışsın...

Sami: Beni çok tarif ettiklerini düşünmüyorum ağzımdan çıkanların. İki hafta evvel David Lynch'in kısa filmlerini izledim ve çok etkilendim.

Nasıl filmlerdi? Ne anlatıyordu?

Sami: Anlatamam. Mümkün değil. Sadece seyredebilir ve on yıldız verebilirim. David Lynch'i anlatamazsın ki.

Niye? Kitaplar yazılıyor onun için. Slavoj Zizek'in bir kitabı var mesela ("Gülünç Yücenin Sanatı –David Lynch'in Kayıp Otoban'ı Üzerine")...

Hakan: Mesela ben de "Fil Adam"ı izledim, hayatımın dönüm noktası o filmdir. Ama filmle ilgili duygularımı aktarma konusunda yeterli değilim. Mesela Mahmut burda olsa, anlatırdı. Mahmut küçükken arkadaşları aralarında para topluyormuş, onu filme yolluyorlarmış, çıkışta mahalledeki arkadaşlarına efektleriyle beraber anlatıyormuş.

Foto: Gül Kozacıoğlu

Kimi Depeche Mode'a benzetiyor, kimi Kraftwerk'e. Her kulak müziğin içinden farklı şey alıyor. Onları gibi sound ediyoruz, ama özellikle birilerini işaret etmek istemem.

Sami: Herkesin algısı aynı değil. Seninle aynı frekansta olduğunu düşündüğün insanla konuşurken, beni mutlaka anlar diye düşündüğün anda bile yanılıyorsundur. İnsanların dili ve kafalarının içindekiler farklı şeyler. O yüzden film aslında anlatılmaz, seyredilir.

Peki müzik, veya müziğin aktardığı duygular anlatılabilir mi?

Sami: Müzik de dinlenilir ancak.

Hakan: Kendimi anlatmak için resim ya da müzik yapabilirim. Ama konuşarak anlatım konusunda başarılı olduğumu sanmıyorum. Bir başkasına kendimi anlatamazken, bir başkasını anlatmak daha zor gelir. Görselse görülmesi, dinlenecekse de dinlenmesi gerekir diye düşünüyorum.

Sami: Çok fazla David Lynch dedik ama, John Carpenter'ın "They Live" (1988) diye bir filmi var, o da çok özel bir film, sistem eleştirisiyle dolup taşan. Adamın teki bir gözlük buluyor ve gözlüğü taktığı zaman gerçeği görüyor, ilüzyon siliniyor.

Elektronik müziğin, hep dance müziğini akla getiriyor. Sizin müziğiniz insanları dans ettirmeye çalışan bir müzik mi?

Sami: Evet.

Siz elektronik müzik dinlediğinizde illâ dans eden insanlar mısınız?

Hakan: Ben ederim.

Sami: Ben elektronik müzik yapıyorum, çünkü becerim, eğilimim o yöne doğru. İllâ elektronik müzikle dans edilir diye bir şey yok. Ben Nirvana'yla da acayip dans ederim. Ritmdir dansa uyan şey. Ritm de tak taktır, o da rock'ta, cazda, her şeyde var.

Hakan: Ben dans manyağıyım, mutlaka dans etmem lazım ara sıra... Her müzik olur. En son Sami'nin evinde göbek attım.

Şimdi 80'ler modası aldı yürüdü, farkındasınız değil mi? Bir sürü partiler düzenleniyor sağda solda...

Sami: 80'lerdeki her şeyi ezbere biliyorum. Neyin nostaljisini yapacağım ki? Keyif almıyorum o partilerden... Müziğe ulaşmak artık çok kolay. Kendi zamanımdan biliyorum; sipariş verdiğim plağın gelmesini aylarca deli gibi beklerdim... Çok dinlemek isteyip de asla ulaşamadığım şeyler vardı. Şimdi internetten 80'lere ya da 40'lara ulaşmak çok zor değil. İsteyen insan bir gecede kendisine 500 şarkılık bir arşiv download edebilir... Şimdi 80'ler revaçta. Yeni şarkılar da 80 tonları üzerine inşa ediliyor; bunlar hep trend'ler ve modalar. Müzik endüstrisini idare eden kafaların karar verdiği, gazladığı şeyler. 40'lar da geri gelirse şaşırmam.

Hakan: Ben, dünyayı hiç bu halde görmedim. Şu sıralar gençleri peşinden sürükleyecek hiçbir akım yok. Bu yüzden, bu döngü uzun bir zaman devam eder, kendini tekrarlar.

Müziği değerlendirirken "bu ne ya, bu eski bir şey" diyenlerden değilsiniz herhalde...

Sami: Biz ne yapıyoruz ki, başkalarına bok atalım!

Hakan: Eski-yeni demeden her türlü müziği dinleriz.

"Selülozik" 36 dakika sürüyor. Sahnede başka neler çalıyordunuz da süreyi doldurduyordunuz? Cover filan mı?

Sami: Doğaçlamalar da yapıyoruz sık sık. Bazen canımız çekerse kendi şarkımızın üstüne başka bir şarkı söylediğimiz oluyordu, Modern Talking, Bryan Ferry mesela...

Hakan: Cover anlayışını sevmiyoruz aslında. Sahne üstünde zaten bitmiş işleri yeniden yorumlamak yaratıcı değil. Rakı sofrasında şarkıları hep bir ağızdan söyleme alışkanlığından geliyor bu cover modası.

Albümünüzü elinizde tuttuğunuzda, dinlediğinizde ne hissediyorsunuz?

Sami: Dinlediğimiz zaman Mahmut'la birbirimize bakıyoruz ve gülüyoruz sadece. Dengesiz olmuş. Dengesizlik ağır şekilde var albümde. Şöyle diyelim: Kendimizle eğlenmesini biliyoruz, durmadan birbirimize bok atıp eğlenebiliyoruz. Biz rahatız, herkes de rahat olsun.

Biraz evvel "rahatsız" olmaktan pek gocunmuyordun...

Sami: Rahat rahatsızlar!

Albümün adı neden "Selülozik"?

Sami: Özellikle bir tanımı ya da anlamı yok. Nasıl algılarsan.

Sen nasıl algılıyorsun?

Sami: Bize hep soruyorlar, "neden etnik", "neden sentetik" diye... Onların da anlamı yok. Anlamsızlığın başlangıcı diyebilirim. Sokakta yürürken nalburun vitrininde gördüm: Sentetik boya, selülozik boya falan... Başka bir isim de koyabilirdik, alternatifimiz vardı.

Ne mesela?

Sami: "Nato Kafa Nato Mermer".

Camille Paglia

1996'da Turgut Berkes çevirisiyle ve İyi Şeyler'in güzel baskısıyla yayınlanmış, çabuk tükenmiş, adeta kültleşmişti: "Cinsellik ve Şiddet ya da Doğa ve Sanat", aslında yekpare bir kitap değil, bir önsözdü. Dionizyak bir coşkuyu, aşkın bir kadınlık durumunu, kirli bir cinselliği olumlayan Camille Paglia'nın feminist alemde tartışmalar yaratan ve çok hasım toplayan tuğla gibi kitabı "Cinsel Kimlikler"in tamamı, nihayet Epos Yayınları tarafından Türkçeye kazandırıldı. Türkiye'de vaktiyle Madonna'nın ne kadar büyük bir feminist olduğuna dair tartışmalarıyla tanınan Paglia'nın rock'a ilgisi malûm. View dergisi Paglia'yı karşısına almış, rock dosyasını açmış...

Maraton Koşucuları

Sizinle uzun zamandır ilgilendiğiniz bir konu hakkında konuşmak istiyoruz: Rock starlık...

Camille Paglia: 1950'lerde rock-'n'roll'un başladığı andan itibaren, gözünü yukarı dikmiş pek çok rock star Elvis Presley'i örnek aldı: Proleter kotları içinde düşüncelere dalmış bir isyankâr, yarı akıllı, yarı hayta, tıpkı Marlon Brando ve James Dean gibi. Ancak 1960'ların ortalarına gelindiğinde, ben üniversitedeyken, İngiltere'deki "mod" akımı rock starları "dandi"ye çevirdi. Uzlaşmacı 1950'lerde herkesin giydiği gri takım elbiselerin reddedilmesiydi mod akımı. Genç erkekler saçlarını uzatmaya, kaliteli kumaşlar ve parlak renkler kullanmaya başladı –ipek ve kadifeler, şal desenleri, Jimi Hendrix'in pembe tüylü eşarbı gibi eşarplar... Amerikalı hippilerle birlikte boncuklu kolyeler, gümüş Navajo bilezikleri ve turkuaz yüzükler geldi. Bu, 1960'ların sonundan 1970'lerin ortasına kadar uzanan, rock star modasında ışıltının en fazla olduğu andı, gençler ortalıkta tavus kuşları gibi kasım kasım kasılıyordu.

Bütün bunlar aynı zamanda cinsel devrimle sıkı sıkıya bağlıydı...

Evet, doğum kontrol haplarıyla birdenbire özgürleşen sadece kadınlar değildi. Rock starların çoğu görkemli bir şekilde heteroseksüel olduğu halde, bu dönemin starlarının kendilerini ortaya koyuşlarında, bugünün müzisyenleri için hâlâ bir kalıp olan, güçlü bir androjen ve homo-erotik nitelik vardı. Rock starlar, kendilerini bu kalıp içinde ya da buna karşı olarak tanımladı. Mesela Lenny Kravitz, tıpkı Prince'in 80'lerin ortasında yaptığı gibi, mütemadiyen 60'ların tarzına döner.

Janis Joplin gibi dönemin kadın rock starları için ne diyeceksiniz?

Janis Joplin, San Francisco'lu bir acid rock grubunun önündeki Teksaslı bir şarkıcı olarak tuhaftı. Üslûbu eklektik ve garipti, Marakeş kumaşları ve harem terlikleri içinde New Orleans'lı bir tür pasaklı fahişe kılığındaydı. Neredeyse Jean Harlow'variydi –günün modasıyla zamanlaması tutmayan olgun ve kadınsı bir şey.

Başka kim gelir aklınıza bu hattan?

Seksüel bir kişilik olarak tamamen devrimci Patti Smith var. Grace Slick ve Marianne Faithfull'dan farklı olarak, kendine benim de idolüm olan Keith Richards'ı örnek alarak cinsiyet kavramını altüst eden önemli bir figür: Sert, sıska, harabeye dönmüş... 1975'te çıkardığı ilk albümü "Horses"ın kapağındaki Robert Mapplethorpe'un afallatan fotoğrafında kravat takar ve Frank Sinatra gibi omuzlarından aşağı bir ceket sarkıtır.

Beyoncé, bir çeşit Rita Hayworth duygusuna sahip, sıcaklık salan çok merkezî bir kişilik. Kadına yakışan bir heykelsilik, teşhirci bir şehvetin ortasında bile vakur bir kayıtsızlık.

Deborah Harry?

Müthiş bir şarkıcı! Berrak ve mükemmel, duygusal bir ses aralığı. Blondie, 70'lerde eski rock'a döndü. Arena rock'un heybetinden ve mesaj yüklü protest şarkılardan sonra rock, kendini yenilemek için basit ve enerjik pop köklerine baktı. Harry de sahne sanatçısı olarak yüzünü geçmişe çevirdi ve Marilyn Monroe gibi feminizm öncesi imajları Velvet Underground ve Andy Warhol çevresinin avangard ironisiyle harmanlayarak kendine mal etti. Harry ile Go-Go's grubunun 50'lerin havasını taşıyan Belinda Carlisle'ı arasında dolaysız bir çizgi var: "Amigo kızlar, güzellik müsabakasındaki yarışmacılar ve kızlar birliği kraliçeleri gibi olacağız." Bir videoda su kayakları üstünde bile görünüyorlar. Cüretkâr ve yumurcak havalı, modayı akıllıca kullanan sarışın fıstık Belinda Carlisle, Debbie Harry ile 80'lerin Madonna'sı arasındaki can alıcı geçiştir.

60 ve 70'lerin ilginçliği, toplumsal ve politik olanla görsel olanın iç içe geçmesiydi. Stil, cinsel devrimi de, gey devrimini de, insan hakları devrimini de şekillendirdi...

Evet, kültürel patlama müziği de dönüştürdü. Bob Dylan'a şapka! Sayesinde rock, keskin sosyal mevzuları da içererek, folk müzikle döllendi. Beatles'ın ilk albümleri baştan sona kızlar ve yeniyetme kalp kırıklıklarıyla doluydu. Ne zaman ki Dylan'la tanıştılar, Lennon toplumsal bilinçle pişen şarkı sözleri yazmaya başladı.

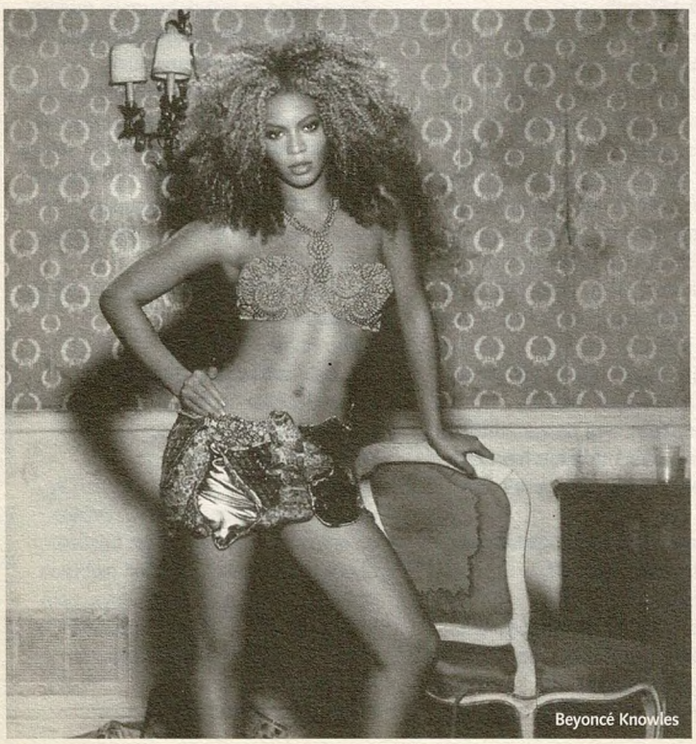

Beyoncé Knowles

Jimi Hendrix

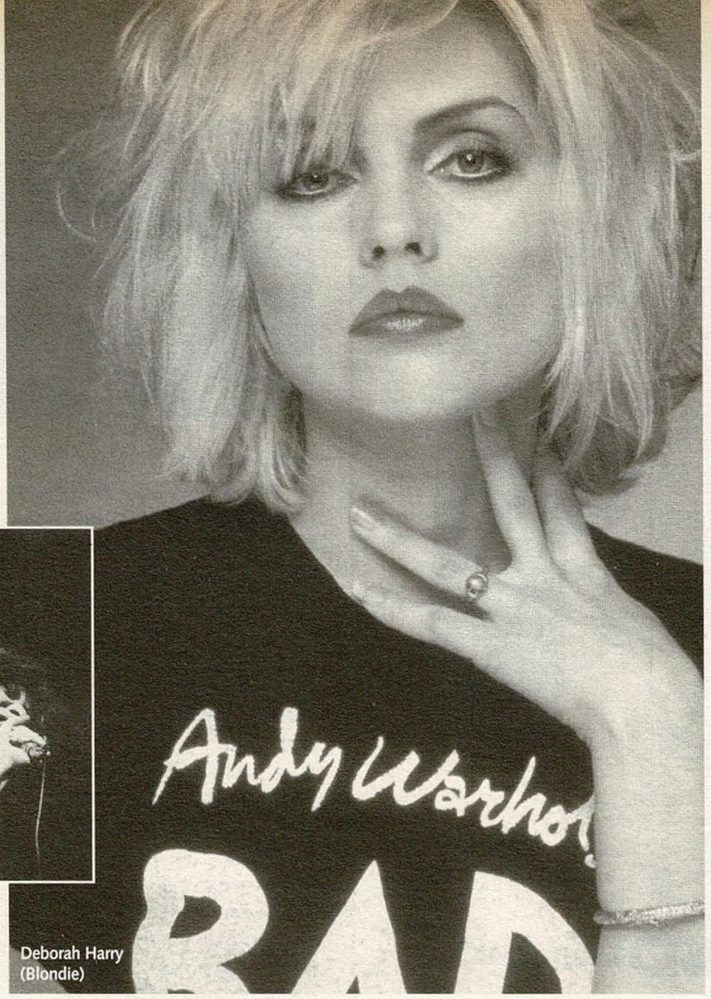

Deborah Harry (Blondie)

O zamanlara damgasını vuran bir de albüm kapakları olmuştu. Yeni tür bir halk sanatıydı...

Çok şahaneydi. 1950'lerden gelen kapakların çoğu anonim ve sıkıcı. Sonra birdenbire bum! Benim kuşağım 60'ların albüm kapaklarını ince eleyip sık dokudu, sanki hepsi birer kutsal metinmiş gibi. David Bailey'nin kumlu fotoğrafları, somurtkan ve çiçekbozuğu bir Rolling Stones mesela... Rock starlar imajları, moda ve ambalaj üzerine kafa yormaya başladı.

Janis Joplin

1950'lerde, Blue Note caz serisi gibi fantastik plak kapakları da yok değildi. Grafik anlamda dinamik bir zamandı. Doğrusu, 60'ların kimi psychedelic kapakları kabak tadı veriyordu...

Her şey klişeleşmez mi? Oysa başlangıçta inanılmazdı: Beatles'ın "Revolver" (1966), Cream'in "Disraeli Gears" (1967) albümlerinin gerçeküstü kapakları ya da Hendrix'in ilk plağı "Are You Experienced?"ın (1967) balıkgözü lensle bozulmuş kapağı... Rock posterleri sanatı da yenilikçiydi, Alphonse Mucha, Henri de Toulouse-Lautrec ve Aubrey Beardsley'in 19. yüzyıl sonlarındaki grafik üslûpları yeniden canlanıyordu. Tiffany ve Lalique de geri geliyordu, bunun için esas olarak gey uzmanlara teşekkür etmek gerekiyor. Sonuçta psychedelic 60'larda, art nouveau'yla, 19. yüzyıl sonu estetiği ve dekadansıyla, 1890'ların Edward dönemi görünüşüyle birlikte garip bir izdiham yaşanıyordu. Modadaki öncü sentez, sanatçı kılıklı gençlerin Portobello Road'daki antik kıyafet satan dükkânları yağmaladığı Londra'da ortaya çıktı. Akıllara durgunluk veren bir moda fantezisiydi: İster Edward dönemi mor bir takım, ister askerî pirinç düğmeli yeşil bir ceketle denizci pantolonu olsun, herkes farklı kıyafetleri karıştırıp birbirine uydurarak yeni kostümler oluşturuyordu. Sonra bir de Carnaby Street'ten gelen fütürist, geometrik mod giysileri vardı. 20. yüzyılın muhteşem moda anlarından biriydi... Gözünüzün önüne Led Zeppelin'in dahi gitaristi Jimmy Page'i getirin. Sahnede muhteşem bir görüntü verirdi –gitarını makineli tüfek gibi kullanan, tepeden bakışlı, uzun saçlı bir herif. Ay ve yıldızların büyülü astrolojik simgeleriyle işli ipek gibi parlak, üstüne oturan müthiş siyah takımlar giyerdi. Bu yeni tarzda erkekler yakalarını açarak çıplak göğüslerini sergiledi. Jagger da sıkı, gergin ve tüysüz gövdesini gösteren dapdar tulumlar giyiyordu.

Söylediğiniz gibi, fotoğrafın müziğe heyecan kattığı zamanlardı. Üzerinizde iz bırakan ilk albüm kapağı fotoğrafı hangisi olmuştu?

Kesinlikle ABD'de büyük bir etiketle piyasaya sürülen ilk Beatles albümü, "Meet the Beatles!" (1964). Üstünde Robert Freeman'a ait sade bir fotoğraf vardı. Siyah balıkçı yaka kazaklarının içindeki Beatles elemanlarının yüzleri yarı gölgedeydi. Sokakta öylece dikilerek vitrine bakakaldığımı hatırlayabiliyorum. Adeta çarpılmıştım –Fabian ve Frankie Avalon gibi popçuların yanakları boyalı pembeler içindeki sevimli oğlan çocuğu imajlarıyla uzaktan yakından ilgisi yoktu. 1960'larda bizler için rock albüm kapakları ve posterleri dinî ikonalardı. Yüksekokul ve sonrasında, hatta ilk öğretmenliğim sırasında odamın duvarları rock posterleriyle kaplıydı. Küçük, 35 mm'lik makinelerle çekilmiş yüksek kontrastlı siyah-beyaz görüntülerdi.

Çoğunlukla da tanınmamış fotoğrafçıların eseri olurdu.

Evet. Bu posterleri Greenwich Village'daki poster dükkânlarından 2.95 dolara almak mümkündü. Gerçek sanat eserleriydi. Şimdiki posterlerin kalitesi korkunç –kötü baskılarla çoğaltılmış alelade görüntüler. Gençlerin bugün iyi fotoğrafla ilişkileri yok denecek kadar az.

Aslına bakarsanız, fotoğrafçılık eskisi kadar iyi, ancak eski sunum formları yerini küçük CD'lere bıraktı. Şimdilerde görsel yaratıcılık müzik videolarında gerçekleşiyor. Yine de fotoğrafçılık, müziğin ve müzisyenlerin 20. yüzyılın ikinci yarısında moda ve üslûp üzerindeki etkisi nedeniyle önem verilmeyi hak ediyor. Sizce bugünün rock starları da modayı o kadar esaslı bir şekilde belirleyebiliyor mu?

Ben çok etkilenmiyorum gördüğüm şeylerden.

Mesela Britney Spears tamamen video klip için tasarlanmış, ama onu havaalanında ya da sokakta, günlük hayatının içinde gördüğünüzde, alışverişe çıkmış herhangi birinden farkı yok. O görüntülerde sunduğu imajın arkasını dolduramıyor, gerisini getiremiyor...

Bu, Britney ile fotoğrafa dair her daim muhteşem bir içgüdüye sahip Madonna arasındaki devasa uçurumu gözler önüne seriyor. Madonna'nın kariyeri, dans müziği ve sansasyonel kliplerden çok daha fazlasını ifade ediyor. Ayrıca olağanüstü bir dizi natürmort imaj anlamına da geliyor. Madonna hanedanlığının başını çeken Britney Spears'ın bunların hiçbirinden anladığı yok.

Her şeyiyle güçlü bir görsel imaja ve üslûba sahip olmayı beceren müzisyenler de var. Hemen akla gelenlerden biri Eminem. Üslûbu en az geçmişteki kadar zekice. Kliplerinden kamusal alandaki hallerine kadar hep tutarlı...

Eminem genellikle siyah kültüre karışmaya çalışan bir rap'çi gibi görülüyor. Bense onu punk'larla aynı kefe-

Deborah Harry yüzünü geçmişe çevirdi ve Marilyn Monroe gibi feminizm öncesi imajları Velvet Underground ve Warhol çevresinin avangard ironisiyle harmanlayıp kendine mal etti.

David Bailey'nin objektifinden Rolling Stones ve Patti Smith

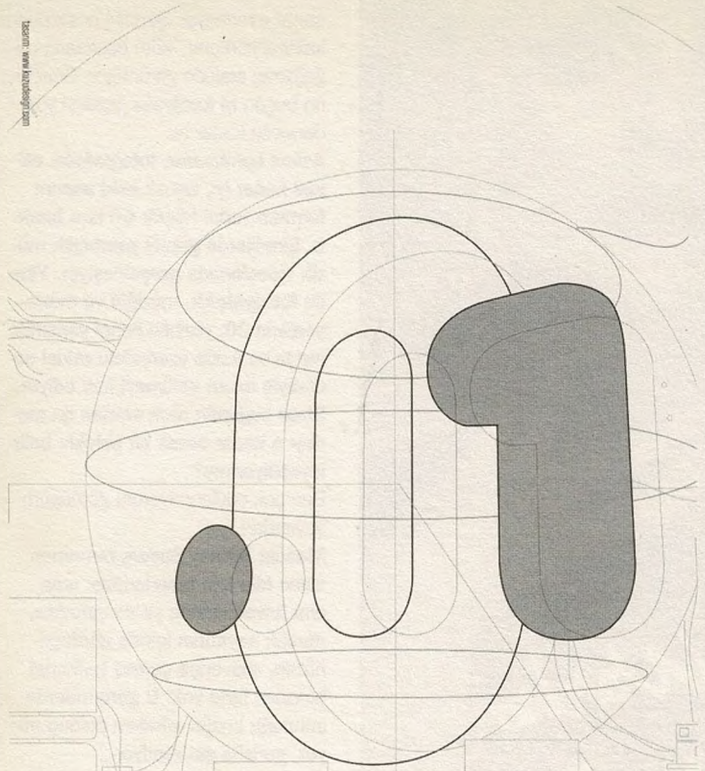

NOMAD TV.network

.01

15 Ocak
1Mart 2005

Siemens//sanat

-Performanslar, atölye çalışması, sunum ve konuşmalar:
Özlem Sulak, Evrensel Belgin, Pınar Yoldaş, Ali Demirel, Alper Akçay, Ansen, Bengü Karaduman, 2/5 BZ, Erdem Helvacıoğlu, DJ Mabbas, Alex Buberoğlu ve Bengisu Bayrak gibi yeni-medya sanatçıları işlerini sunacak ve performanslar gerçekleştirecek. Bant Dergisi, Rec, Noise, and XXI Mimarlık, Tasarım ve Kent Dergisi içeriklerini ve yapılarını anlatacak, Roll Dergisi eski sayılarından bir seçki sunacak, Internet üzerinde faaliyet gösteren Arkitera ve Anti-pop.com gibi portallar içeriklerini ve işletim stratejilerini sunacak, Yoğurt Teknolojilerinin sunumunun yanı sıra, Kod Müzik Fonem Elektronik Festivali gibi etkinliklerini, Pozitif ise farklı diğer etkinlikleri anlatacak. Techne ve Laboratuar gibi oluşumlar atölye çalışmaları düzenleyecek ve Özgür Uçkan, Necati Tüfenk, Özlem Özkal ve Pieter Snapper gibi isimler konuşmalarıyla .01'de yer alacak.
-NOMAD-TV.NETWORK veri-tabanı,
-NOMAD, Siemens-Sanat, Bant Dergisi belgeselleri ve Nancy Atakan'ın video işinden oluşan bir "arşiv" bölümü.

13 Ocak
1Mart 2005

Siemens//sanat

tele-Kent (sergi)

Ceren Oykut, Selda Asal, Techne, Gülriz Buberoğlu, Bilgi Üniversitesi, VCD Track 04 - Engin Gerçek, Güray Güvenç, Can Pekdemir, İlke Alp Kızıltan, İlker Canikligil, Nermin Er, Erhan Muratoğlu, Aylin Güngör, Sadi Güran, Deniz Cuylan, Ertuğ Uçar, Simge Göksoy, Evrensel Belgin, Can Türkinan, Hatice Güleryüz, ToFu, Serap Doğan.

küratörler: Başak Şenova, Marcus Graf

11 Ocak 2005

babylon .01.gecesi

Alman Deneysel Müzik Videoları
Paul Devens
Anabala
Bilgi ÜnivVCDTrack04
BerBat Zöksal DJ
DJ Elif İzbırak
Bant Dergisi DJ Seti

Siemens//sanat

www.nomad-tv.net

nomad

"Meet The Beatles", 1963

"Revolver", 1966

ye koyuyorum: Iggy Pop ve –70'lerde onları izleyebildiğim için kendimi şanslı saydığım, sarsıcı ama kısa ömürlü grup– Television'a uzanan suçlu sokak çocuğu ifadesi. Diken diken saçları ve yırtık tişörtleriyle Sex Pistols'ın bir başka uyarlaması.

Eminem'in bir başka çağdaşı Jay-Z'yi ilginç kılansa, düşük pantolonlu rap'çi klişesiyle uğraşan kentli adam tarzı...

Buna Savile Row terziliğinden etkilenen Sean Jean çizgisiyle P. Diddy'i de eklerdim, bir de Outkast'ın zarif ve şaşaalı Andre 3000'i. Hiphop'un artık bezginlik veren formüllerini –iri bir siluet ve spor markası logoları– revize etmeye çalışan böyle küçük bir insan grubu var. Yeni bir şey arayanlar, yine retroya dönüyorlar.

Peki ya Beyoncé?

Beyoncé, bir çeşit Rita Hayworth duygusuna sahip, sıcaklık salan çok merkezî bir kişilik olarak beni çarpıyor –kadına yakışan bir heykelsilik, teşhirci bir şehvetin ortasında bile vakur bir kayıtsızlık. Her zaman muhteşem görünüyor, iyi taşıyamadığı hiçbir giysi içinde görmedim onu, buna yele gibi taradığı saçları da dahil.

Son birkaç yılda o ve Jennifer Lopez, annelerimizin "bir dirhem et bin ayıp örter" dedikleri anlayışa epeyce hizmet ettiler.

Jennifer Lopez, tek başına Anglo-Amerikan genel beğenisine geniş ve biçimli kalçaları zerk etti. Ondan önce bu, siyah ve Latin kültürüyle sınırlıydı.

Yakın geçmişe nasıl bir ton hakim?

Üslûpta yeniliklerden çok, rahatlık ve güven tazeleme döneminde olduğumuzu düşünüyorum. 11 Eylül sonrasındayız ve kimse damarına basılsın istemiyor.

Irak Savaşı'na ve Bush'a dirençle beraber ülkedeki ruh haline bakarsak ve 60'larda, 70'lerde Vietnam Savaşı'yla birlikte müziğin oynadığı rolü göz önünde bulundurursak, tam tersi de söz konusu olabilir. Dinleyiciler, bu protesto figürlerinin tekrar ortaya çıkmasını bekliyor olabilirler...

Gençlerin kendilerini hayatlarının sonuna dek sarmalayacak ucuz popüler kültürle yorgun düşmüş olabileceğinden endişeleniyorum. Bu, onların uyum sağlamaya zorlandıkları toplumsal çevrelerine dönüşüyor. Bizim zamanımızdaki gibi, güçlü, insanı altüst eden blues, folk şarkı ve Beat şiir gelenekleriyle doğrudan ilişkileri yok. Bir başka mesele de, keskin bir kuşak duygusundan yoksun olmaları. 1960'ların muhaliflerini bir araya getiren şey, otoriter 1950'lere karşı olmalarıydı.

Yine de gençlerin içinde bir arzu, bir özlem hissediyorsunuz...

Kesinlikle. Gerçeğe dair bir arzu, yeniden büyük temeller bulmaya dair bir tutku olduğunu düşünüyorum. Her şeyi değiştirecek bir sonraki büyük sesin sahibi, geçmişi sindirmiş, ama bu anın sözünü üretebilen biri olacak. Gerçeklik şu anda fazlasıyla travmatik. Gelişimine yeni başlayan yeniyetme bir sanatçının, terör ve savaşın dehşetiyle popun hedonist karnavalı arasında nasıl olup da bu kadar bölünmüş bir psikolojik kültürel süreç yaşayabildiğini merak ediyorsunuz. Gökdelenler yakılıp yıkılıyor, cesetler sokaklar boyunca sürükleniyor, rehinelerin boynu vuruluyor... II. Dünya Savaşı sırasında da benzer bir kriz vardı, ama Amerikalılar birbirlerine çok daha bağlıydı. Savaş daima hayatı kötürüm bırakan, gaddarca bir tecrübedir, öyleyse belki de bu gençlerin kuşağının yaratıcılığı bir şekilde ertelenmiştir. Onların en güçlü seslerini yirmili yaşlarının sonlarına, otuzlarına kadar duyamamış olabiliriz. Benim tavsiyem, asla istek ve arzuyu kaybetmemek. Olur da gençler kendilerini, her yere sirayet eden ticarî kültürümüz tarafından gölgede bırakılmış, yörüngeye sokulmuş ve susturulmuş hissederlerse, maraton koşucularını örnek alsınlar: Gözlemeye, deneyimlerinizi biriktirmeye devam edin ve sonra sesinizi yükseltin...

Pop kültürünün güzelliği de burada: Yarın kalktığımızda, bu yeni fikirlerin gözle görülür hale gelme olasılığı her zaman mevcut.

Tastamam öyle. Tohumlar şimdiden ekiliyor.

Benim kuşağım 60'ların albüm kapaklarını ince eleyip sık dokudu, sanırsın kutsal metinler. David Bailey'nin kumlu fotoğrafları, somurtkan, çiçekbozuğu bir Stones mesela...

Çeviren: ***Bilge Ceren Şekerciler***

ROLL KİTAPLIĞI

Anthony Hayward Hangi Taraftasınız? –Ken Loach ve Filmleri (Agora)
Ariel Dorfman Başka Bir Dünya İçin Manifesto (Agora)
Baskın Oran Türkiye'de Azınlıklar (İletişim)
Camille Paglia Cinsel Kimlikler (Epos)
Cemal Bâli Akal Özgürlüğün Geleceği Yoktur –Edebiyatta Spinoza (Dost)
Christian Eichler Futbolun Beceriksizleri Ansiklopedisi (İthaki)
Etienne Balibar Spinoza ve Siyaset (Otonom)
George Orwell Burma Günleri (Can)
Georges Bataille Annem (Ayrıntı)
Gülayşe Koçak Topaç (Kanat)
Ian McEwan İlk Aşk, Son Törenler (Ayrıntı)
J.M. Coetzee Romancının Romanı (Can)
James Welch Kızılderilinin Şarkısı (Ayrıntı)
M. Hardt & A. Negri Çokluk (Ayrıntı)
Philip Roth Bir Komünistle Evlendim (Ayrıntı)
Rita Marley No Woman No Cry –Bob Marley ile Hayatım (Çitlembik)
Şükran Kurdakul Nice Kaygılardan Sonra (Evrensel)
Ursula K. LeGuin Uçuştan Uçuşa (Metis)
Y. Hakan Erdem Unomastica alla Turca (Kanat)
Yves Simon Okyanuslar (Everest)

Tercihim bindokuzyüzonsekiz savaşı

İngiliz romancı Julian Barnes'ın Fransız kültürüne sevgisi malûm. Yeni yayınlanan denemelerinde de –yarısı Flaubert'e dair olmak üzere– Fransız kültüründen simaları ve bu kültürün Britanya'ya etkisini anlatıyor akıcı diliyle. Bir Georges Brassens portresiyle girizgâh yapalım...

Brassens münzevi bir yaşam sürmesiyle ünlüydü; insanlarla pek teması yoktu ve yapıtlarını otuz yılı aşkın bir süre içinde, yavaş yavaş, ancak ısrarla, taş ustalarının oğlu ve torunu olmaya özgü sessiz bir direşkenlikle ortaya koymuştu. Üslûp bakımından Brel'den daha klasik ve edebîydi (hatta kurmaca yapıtlar kaleme almayı bile denemişti). Dağ köylerinden birinde yaşayan bir bilgeye benziyor ve öyle davranıyordu, ama aslında kent dışında hiç yaşamamıştı ve eğer böyle bir şey mümkün olsa, Paris hemşehriliğine geçeceğini söylerdi. Homurtulu, kestane gibi bir sesle, Provence aksanıyla, r'leri yuvarlayarak, canlı, mizahî bir üslûpla şarkı söylüyordu. Metinlerinin bütün şenlikli yanına ve düzen bozuculuğuna karşın, sesi her zaman sade kalmıştı. Orkestra aletleri en fazla ikinci bir gitar ve bir kontrbastan oluşuyordu ve bunların her ikisi de son derece ölçülüydü. "La Non-demande en mariage" adlı parçada bir an vardır ki, kontrbas –on beş yıl boyunca arka planda sessizce mırıldandıktan sonra– kalın ve ısrarlı bir sesli dosdoğru parçaya girer. Dinleyicide bir deprem izlenimi uyandırır.

Ellili yıllardan itibaren art arda kuşakları etkilediği biçimiyle Brassens'in yapıtları sıcak ve özgürleştirici bir hava taşıyordu. O bir anarşistti: Siyasî bir anarşist olmaktan (gerçi savaşın sonunda Fédération d'Anarchistes grubunun bir üyesi olmuştu), hele hipileşmiş bir anarşist olmaktan çok, hakiki ve iddiasız, özgür bir ruhtu. Halktan bir adamdı, ama kalabalıklara ait bir adam değildi; şarkıları siyasî ikna yeteneğine bakmaksızın toplumun bütün örgütleyicilerine karşı, tarafsız bir küçümseme sergiler. Brassens gruplara güvenmiyordu, bir yerde dört kişiden fazla olunur olunmaz, insanın bir "bande de cons" (enayiler takımı) olduğuna inanıyordu ("Le Pluriel"); "postacınınki dışında" bütün üniformalardan tiksiniyordu ve görünüşe bakılırsa istasyon şeflerinden, sosyopatik bir şekilde nefret etmiş olmalı. Vian ve Brel gibi anti-militarist şarkılar yazdı, ama onun savaştan nefreti öngörülebilir bir ifade bulmadı: Sözgelimi, onun bu konudaki neşeli tüketici raporuna bir bakın –"Benim tercihim, albayım / Bin dokuz yüz on sekiz savaşı". Yaşama ilişkin çoğu makûl ön tasavvuru kibarlık etmeden alaya alması, başlangıçta biraz kafa karıştırıcı olmasına karşın, daha da canlılık katıyordu; çünkü iyilikseverlik, haz ve mizah koduna bağlı kalıyordu.

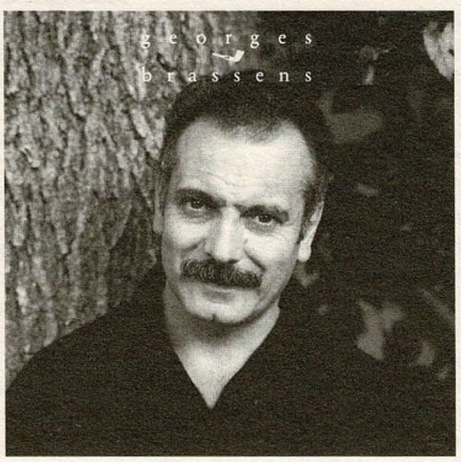

Ezilmişleri kutsadı: Korkakları, pezevenkleri, mezar kazıcılarını, sıradan kalpli orospuları, koca kıçlı kadınları, hainleri, saçları traş edilmiş işbirlikçileri ve yaşlı kadınları. Ben kendim yaşlandıkça "Saturne" adlı şarkısından şu dizeye gitgide daha çok değer veriyorum: "Ve karşıdaki şu küçük kız / Gidip elbiselerini yeniden giyebilir." Brassens, "sapeurs pompiers"in (itfaiye) birleşik güçlerine karşı, yalnız bir kundakçının yanındaydı; evini soyan adamı selamlıyordu (hırsızın istediği şeyi elde ettiğini ve onun, Brassens'in, bu olaydan bir şarkı çıkardığını ileri sürerek, ikisinin de ödeşmiş olduklarını söylüyordu). Kedileri, pipoları, erkeklerle dostluk kurmayı ve herkese bir yaprak veren enginar-kalpli kadını övüyordu. Yargıçlardan, jandarmalardan, sağ görüşlülerden ve katı yüreklilik pahasına ilkeli olan insanlardan tiksiniyordu. Ancak, sevecenliği güçlü olabiliyor ve düşmanları da her zaman bağışlanmıyordu. Altmışların ortasında, o ayıvari görünümünden uzaklaşıp göreceli bir zayıflığa kapılarak, gözle görülür bir şekilde kilo verdi Brassens. Gazeteciler okurlarına büyük şarkıcının kansere yakalandığı haberini verdiler. Yaptıkları spekülasyonlar doğruydu; ancak doğru olmakla birlikte, yine de özel hayata bir müdahaleydi. Brassens buna "Le Bulletin de santé" (Sağlık Bülteni) şarkısıyla yanıt verdi; bu şarkısında, obezlerin saflarını gerçekten de terk etmiş olduğunu itiraf ediyor, ama bunun, bazılarının ileri sürdüğü gerekçelerle olmadığını söylüyordu. Hayır, bu kadar kilo vermesine neden olan şey hastalık değil, zamanının ve enerjisinin büyük bölümünü gazetecilerin karılarını becermeye harcamış olmasıydı.

(...) Brassens'in dünya anlayışı karmaşıklaşırken, tematik olarak şarkıları da karmaşıklaşır. İlk yapıtlarında, seks, neşeli ve çoğu kez hicivsel bir iştir; zina keyifli bir intikam edimidir; orman kaçkını goriller cüppeli yargıçlardan istediklerini alırlar, şen şakrak fetişistler kafalarını polis karılarının göbek deliklerine takmışlardır. Olgunluk yıllarında ise, Brassens daha çok, başıboş Penelope'ye, ancak boynuzladığı kocadan hoşlanırsa işini görebilen zinacıya ve metresi kocasıyla yatmayı seçtiğinde kendini ihanete uğramış hisseden aşığın dokunaklı durumuna övgüler düzer.

(...) 1977'de yapılan bir ankette halkın yüzde 64.7'sinin onun yerinde olmayı istediği, çünkü onlar için Brassens'in Mutlu Adam'ı temsil ettiği ortaya çıkar. Kendisine bu konuda ne düşündüğü sorulduğunda, "Öff, enayiler..." diye yanıt verir.

Julian Barnes, Bir Çift Söz (Ayrıntı)

KONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSER

Babylon'da bu ay

5 Ocak, 21:30 **Ezginin Günlüğü**
6 Ocak, 21:30 **3 Kadın:** Sumru Ağıryürüyen, Yasemin Göksu ve Yeninur Ada'dan Türkiye'deki yaşayan farklı kültürlerin aşk türküleri...
7 - 8 Ocak, 23:00 **Swayzak:** 1998'de çıkardıkları "Snowboarding In Argentina"dan son albümleri "Loops From The Bergerie"ye kadar teğel teğel işledikleri bir minimal electroclash galerisi kurdu ikili. Onların müziğinde 80'lerin synth sesleri ve deep house, dub müdahalelerine maruz kaldı, melodiden kaçılmadı. Swayzak'ın bu konseri, John Peel'ın hatırasına bir saygı duruşu olacak.
10 Ocak, 21:30 **Asmalımescit Eğlencesi**
11 Ocak, 21:30 **NOMAD-TV.Network .01:** NOMAD-TV.NETWORK projesi .01 gecesi ile başlıyor. Dijital kültür içinde üretenler arasında şebeke oluşturmayı amaçlayan projenin ilk evresi olan .01'de, 1998-2003 Alman deneysel müzik videolarının, Paul Devens ve Anabala performanslarının yanısıra, Bilgi Üniversitesi VCD Track 04 çalışmaları yer alıyor. Geceye BerBat Zöksal DJ ve görselleri, DJ Elif İzbırak ve Bant dergisi DJ Seti de katılıyor.
12 Ocak, 21:30 **Bulutsuzluk Özlemi**
13 Ocak, 21:30 **Aynur Doğan**
14 Ocak, 23:00 **Moğollar**
15 Ocak, 23:00 **Athena**
18 Ocak, 21:30 **Ercüment Vural - Önder Focan Project**
19 Ocak, 21:30 **Naim Dilmener sunar: Dünden Bugüne Pop**
20 Ocak, 21:30 **Rebel Moves**
21 Ocak, 23:00 **Oldies But Goldies**
22 Ocak, 23:00 **Ceza**
26 Ocak, 21:30 **Joakim Haugland & Mental Overdrive:** Basatap dergisinin gecesine Norveç'in önde gelen müzik kuruluşlarından biri olan, İskandinav elektronik müziğinin candamarlarından Smalltown Supersound'un kurucusu DJ Joakim Haugland ve "083" albümünü geçen ay yayınlayan Per Martinsen katılıyor.
27 Ocak, 21:30 **Metin - Kemal Kahraman**
28 - 29 Ocak, 23:00 **Dave Valentin & Tropic Heat Quartet:** Portoriko asıllı New Yorklu Dave Valentin, en başta vurmalılara meraklıymış, özellikle Afrika işi olanlara. Ama aşk nelere kadar, vurmalılarla geçen 16 yılın ardından tanıştığı bir kız, onu flüte ve diğer üflemelilere götürmüş. Ardında yirmi civarı albüm, bir sürü ödül bulunan Valentin, bugün caz aleminin belki de en büyük flütçüsü. Üslûbunda eski sevdasının ritmleri rock ve funk hatlarıyla öne çıkıyor hâlâ. Gençliğinden beri göçmen çocuklara verdiği müzik derslerini de hâlâ sürdürüyor. Caza Latin damarını, Brezilya havalarını, salsaları, merengue'leri getiren ustalardan birini ağırlıyoruz...

Dave Valentin

Joakim Haugland

Swayzak

Indigo'da bu ay

7 Ocak, 22:00 **Cobra Killer**
8 Ocak, 23:00 **Andrea Parker:** Çellodan gelen bir avangard vokalist, miksçi, klasik analog synthesizer'ların prensesi. "Melodius Thunk", "The Rocking Chair", DJ Godfather ve DJ Assault'la yaptığı "Freaky Bitches" gibi parçalarla, "Kiss My Arp" gibi albümlerle tanındı. Radiohead "Kid A" için Amerika'yı turlarken o da aynı sahnedeydi. Bang On A Can, Philip Glass ve Steve Reich'la da sahne paylaştı. K7 Records'un DJ Kicks serisine de dahil oldu. Yeni albümü "Nobody's Perfect" vesilesiyle Indigo'da...
22 Ocak, 23:00 **The Residents: (((emre))), Eden & Batu**
28 Ocak, 22:00 **Eivind Aarset:** Nils Petter Molvaer'in grubunun daimî üyesi, Norveç underground caz sahnesinin önemli ismi. Ray Charles'dan Dee Dee Bridgewater'a, Ute Lemper'den Ketil Bjornstad'a, pek çok isimle çaldı. Trio'su Electronique Noire'la yayınladığı "Electronique Noire" albümü, kimilerince "Miles sonrası en iyi elektro-caz albümlerinden biri"ydi. Electronique Noire'la birlikte, yeni albümleri "Connected" turnesi kapsamında izleyeceğiz usta gitarcıyı...
29 Ocak, 23:00 **Rework & Pantytec:** Sweet Sense gecelerinin birinci yıldönümü, iki mühim plak şirketinden iki grupla kutlanıyor: Playhouse'dan Rework ve DJ setleriyle Perlon'dan Pantytec! Rework, Macar asıllı Daniel Varga, Michael Kuebler ve Fransız vokalist Laetitia'dan oluşuyor. Pop ve rock'un –eski Fransız filmleri sound'unu da içine alarak– dans pisti için biçilmiş bileşimi... Pantytec ise, Sammy Dee ve Perlon'un iki kurucusundan biri olan Zip (Dimbiman) tarafından hayata geçirilmiş bir proje. 2002 yılında çıkardıkları "Pony Slaystation" albümüyle ne kadar orijinal ve eğlenceli bir dans müziği projesi olduğunu kanıtladı Pantytec...

Cobra Killer

Rework

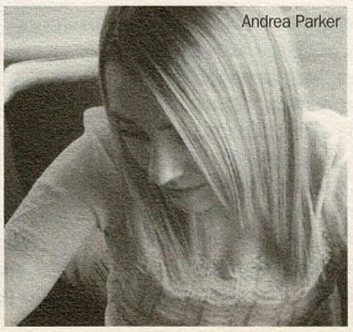
Andrea Parker

AUF'da bu ay

7 Ocak **Style-ist, Electrode Band, Süha & Taylan**
8 Ocak **Lasse Lovelace**
14 Ocak **Randoman (Live) & Eden (DJ Set & Live)**
15 Ocak **Paul Mac:** DJ'liğe 16 yıl önce hiphop'tan başlayan Paul Mac, alemin en çalışkanlarından biri oldu. Bir süre sonra üç pikapla çalmaya başladı, pek çok albüme, single'a, remikse imza attı. Fakat gece uzun: Daha sahneye Ortan, C Watt, B Express, Arda Yavaş, Onur Yel, Taylan, Uğur Project, Electrode Band, Arman, Bahadır çıkacak...
22 Ocak **Bangkok Impact:** 23 yaşındaki DJ, "Masters Of The Universe" albümüyle ve "Like a Virgin" cover'ıyla dikkatleri üzerine çekti. Hollanda elektronik sahnesinin önemli isimlerinden biri oldu. Funk'tan soul'a uzanan bir computer pop yapıyor...
28 Ocak **Disc Jockey Ari, Electrode Band, Taylan** (Retro trash - electroclash)
İstiklal Caddesi, Balo Sokak No: 6 Beyoglu / Istanbul. Tel: 0.212.251 01 66...

Wishbone Ash

Deep Purple'dı, Uriah Heep'ti derken, 70'lerin bir başka büyük grubunu, Wishbone Ash'i ağırlıyoruz. 70'lerin özellikle ilk yarısını taçlandıran, yer yer progresife yaklaşan bu hard rock grubu, aslî kadrosunu muhafaza edemese de, özellikle gitarist Andy Powell'ın gayretleriyle bugünlere kadar geldi. 14 Ocak'ta İstanbul Yeni Melek Gösteri Merkezi'nde, 15 Ocak'ta Ankara Saklıkent'te, evet, "Pilgrimage"dan, "Argus"tan da çalacaklardır...

DJ Lady Kier

Dans müziğinin namlı gruplarından Deee-Lite'ın vokalisti olarak tanınan DJ Lady Kier, 14 Aralık 23:00'te Galatasaray Vox'ta sahne alacak. Grupla beraber üç albümde çalışan sanatçı, en çok "Groove Is In The Heart"la hafızalara kazındı. Setinde elektro, future funk ve broken beats gibi türlere yer verecek...

[film]

Bulutları Beklerken

Yeşim Ustaoğlu'nun, yolunu beklediğimiz yeni filmi "Bulutları Beklerken" 7 Ocak'ta vizyonda. Başta Ayşe bildiğimiz Eleni'nin Karadeniz'in dik yamaçları arasında sislere gömülü sırrını, 1916'da toprağından, yamacından, sisinden edilen Pontus Rumlarından birinin hikâyesini anlatıyor "Bulutları Beklerken". Senaryo Yorgos Andreadis'in "Tamama" isimli romanından esinlenilerek Yeşim Ustaoğlu ve Petros Markaris tarafından yazılmış. 1916'da Mersin'e doğru göç ederken kardeşi Niko dışında ailesinin tamamını kaybeden Eleni, bir Türk aile tarafından evlat edinilince kardeşi Niko'dan da kopmak zorunda kalıyor. Bundan sonraki hayatı ağzından tek kelime Rumca çıkmadan, bastırılmış bir suçluluk duygusuyla, Ayşe olarak sessizlik içinde geçiyor. Ta ki can yoldaşı bildiği Selma'sı 1975'te ölünceye kadar... Eski fotoğraflarla başlayan hesaplaşma, Tirebolu'ya kendi hesaplaşması için gelen Tanasis sayesinde Selanik'e, Niko'ya kadar uzanıyor. Yeşim Ustaoğlu ve ekibinin çekimler sırasında Karadeniz coğrafyasıyla çetin bir mücadele verdiği aşikâr olan film, çocuk kahramanlar Mehmet gibi, Cengiz gibi yörenin insanlarıyla da zenginleşerek bir kartpostal gibi düşüyor kucağımıza. Kartpostalda bu yüzyıl başının bir trajedisine ait fotoğraflar var; 1975'te arkasına Eleni'nin hikâyesi iliştirilmiş. Posta tarihi 2005.

[tiyatro]

Atölye'den iki oyun

Tiyatro grubu Atölye, iki yeni oyununa devam ediyor. "Güney Otoyolu"nun reji ekibi Berk Ataman, Kerem Rızvanoğlu ve Berrak Yüce. 1966 tarihli Cortazar romanından uyarlanan oyunda, teknolojinin iyiden iyiye geliştiği bir dönemde trafikte araba sürme imkânları kaybolunca unuttukları bir takım değerleri hatırlıyor insanlar. Ve trafik açılıyor tekrar... *(2 - 9 Ocak, 18:00 / 11 Ocak, 20:30)*

Atölye'nin bir başka oyunu "Yıktırmayız! Yıktırmam!"... Mahallenin tiyatro salonunu kurtarmak için "son çare"ye sığınan iki kafadar... Esnaftan kim ikna edilirse oynayacaktır oyunlarda, ama iş dayanışmadan çıkıp şöhrete ve zenginliğe ulaşma mücadelesine gelip dayanır... İki saatlik oyunun yazarları Kerem Rızvanoğlu ve Mehmet Bozkırlıoğlu, reji Kerem Rızvanoğlu ve Özgürol Öztürk'e ait... *(2 - 9 Ocak, 15:00)*

Oyunlar İstanbul Sanat Merkezi'nde izlenebilir: Tarlabaşı Bulvarı, no:120 - 122, Beyoğlu, tel: 254 96 96...

"Güney Otoyolu"

[kitap]

Bestekâr Karnik Garmiryan –Hayatı ve Eserleri

Aras Yayıncılık, 360 sayfa

Aras Yayıncılık'ın "Ermeni Bestekârlar" dizisinin yeni kitabı Karnik Garmiryan'a ayrılmış. 1872'de Beyoğlu'nda doğan Garmiryan, kilise korolarına devam etmiş, Hampartzum ve Batı notalarını öğrenmiş. Okulunu erken bırakmak zorunda kalınca kâtiplik, muhasebecilik gibi işlerde çalışmış, ama müzikten hiç elini çekmemiş. Uzun yıllar nota yazımıyla da meşgul olmuş, başta Bimen Şen olmak üzere çeşitli bestekârların eserlerini, Ermeni kilise müziğine ait ilahileri notaya almış. 1947'de hayatını kaybeden Garmiryan, Şişli Ermeni Mezarlığı'na gömülmüş...

Bu kitapta Garmiryan'ın peşrev, saz semâisi, ağır semâi, yürük semâi, şarkı, kanto, türkü, düet, zeybek, fokstrot formlarında 135 eserinin notası ve güftesi bulunuyor: "Çeksem o şûhu sîneye hülyalarım gibi", "Alem-i işrette mest olmuş ne cemler görmüşüz", "Bir zaman lûtfunla şâd ettin beni" gibi ilk dönem eserleri de, "Cicim daha küçüceksin", "Kürk mantolu kadın nedir bu inadın", "Bana züppe diyorlar, takılıyorlar", "Barlarda bir sürü kızlar fıkır fıkır oynarlar", "Kerime Halis Hanım" gibi son dönem eserleri de mevcut kitapta. Ara Garmiryan'ın babasını anlattığı sayfalarla açılan kitaba bir aile albümü de eklenmiş...

[dükkân]

Deform

Kod'du, Decoded oldu, en nihayet Deform adı. Evvelki dükkânlarla organik bağı yok, ama mekân aynı, Atlas Pasajı... Deform, basbayağı bir müzik mabedi: Libertines'den Hanin Elias'a yeni CD'ler de var, Iggy Pop'tan Nick Cave'e makûl fiyata, –hayli geniş– ikinci el CD reyonu da... Plak reyonu da tatminkâr: Cem Karaca Dervişan'ın "Yoksulluk Kader Olamaz"ı 80 milyon, ama genel ortalama LP'lerde 15 milyon. Tasnifleri de iyi: Türkçe rock'lar, poplar, yabancı cazlar, rock'lar, Latinler, chanson'lar... Sağda solda dizili 45'likler de "gelin, bizde kaybolun" diyorlar insana. Sprey boya gibi çeşitli enstrümanlar da mevcut. Pop çöplüğünün hazine değerini farketmiş arkadaşlar işletiyor Deform'u. Sadece plak, CD bakmak değil, onların tecrübeleri de geliştirir insanı...

[mekân]

Şiirci

Birkaç sene evvel açıldığında, evvela ismini sevmiştik: Tüketim kültürüne yönelik ince bir alay, şiir faaliyetinin ciddiyet ve kendini üstün görme eğilimine karşı neşeli bir set... Eski-yeni şiir kitaplarıyla bir arada oturmak, buluşmak, yemek içmek, muhabbet etmek için aranan bir yer oldu Tarlabaşı Bulvarı manzaralı Şiirci. Şimdi bir boşluk da doldu mekânda: Rakısından votkasına, sıcak şarabından birasına, ne içki ararsanız var artık Şiirci'de. Mantarlı yemekler, makarnalar, salatalar, gözlemeler, çayı kahvesi, keki pastası eskisi gibi devam. Şiirci, İstiklâl Caddesi'ne paralel ilerleyen Süslü Saksı Sokak, 22 numarada. Telefon: 0.212.244 54 49...

[fotoğraf]

İFSAK'ta bu ay

8 Ocak, 16:00 **"Sahne Karanlık, Kız Güzel"** (E. Filiz Cayırgan'ın sergi açılışı)
10 Ocak, 19:30 **"Halk Dansları"** (Metin Yağcı, saydam gösterisi)
24 Ocak, 19:30 **"Bale Oyunları"** (Kumral Kepkep'den saydam gösterisi)
27 Ocak, 19:30 **"Sokaktaki Şehir"** (Sema Kösoğlu'ndan saydam gösterisi)
29 Ocak, 16:00 **"Gelenek"** (3.Dönem İFSAK Karma Sergisi açılışı)
31 Ocak, 19:30 **Ahmet Uluçay-Kısa Filmler**

İstiklâl Cad. Ayhan Işık Sok. Özverim Apt. 34/2 Beyoğlu. Tel: 0.212.292 18 07.

Her ikisi de peçetelere bir şeyler yazdı. Karşılıklı iki pencereyi açıp cereyan yaptılar.
Hasan: "Mavi ve mor. Mavi ve mor. Pavyondaki kadın durmadan yalan söylüyor. İnanıyorum onun yalanlarına ve o bir tek benim inandığımı söylüyor. Bir şarkı. Bildiğim bir şarkı... Hep aynı şeyi mi yaşıyoruz, durmadan aynı şeyi? Çıkamayacağız buradan Sulhi..."
Sulhi: "Kadınlar derdime iyi gelir sandım. Oysa beni memeliler değil, sürüngenler anlar. Biz gidince kahvaltı edeceklermiş masalların birinde, belki de bunda. Kendimden o kadar çok söz ettim ki, kendimi o kadar çok anlattım ki, Nesteren'e sevecek bir şey kalmadı. Nesteren. Ben var sevmek. Sevmek." **BARIŞ BIÇAKÇI**, Veciz Sözler

STEVE EARLE
The Revolution Starts Now
(Artemis Records / Equinox)

Joan Baez'e "geçen gelişinizde 'Tracy Chapman burada dinleniyor mu?' demiştiniz, bugün kimi önerirsiniz?" diye sorduğumuzda aldığımız cevap, hiç tereddütsüz bir "Steve Earle"dü... Yeni albümündeki en sevdiği şarkı sorusuna da, bir Steve Earle bestesi olan "Christmas In Washington" karşılığını vermişti. Bizce de öyleydi... Protest müziğin mumla arandığından dem vurulduğundaysa, "bugünün Dylan'ı Michael Moore'dur" demişti. "The Revolution Starts Now"u dinlerken "niye 'bugünün Dylan'ı Steve Earle'dür' demedi acaba?" sorusu düştü aklımıza. Belki "yanlış anlaşılır" diye düşündü Baez, belki değişen zamana, "görüntü çağı"na dikkat çekmek istedi.

Michael Moore'un "müzisyen olsam Steve Earle'ün yaptığını yaparım" mealindeki sözünü okuduğumuzda, "Revolution Starts Now"u dinlememiştik daha. "Jerusalem"i, "El Corazon"u, "I Feel Alright"ı kastediyor sanmıştık. "Jerusalem"deki "John Walker's Blues" (bkz. Roll, 69. sayı), Moore'un bile cesaret edemeyeceği bir "belgesel"di. Yeni albüme adını veren şarkı da, Dylan'ın sıkı zamanlarına nazire yapan bir manifesto.

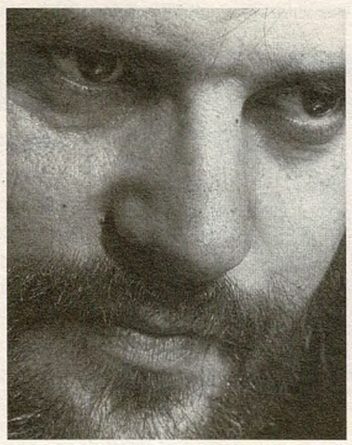

Doğrusu, albümün adını yadırgamıştık ilk duyduğumuzda. Açılış şarkısını, "The Revolution Starts Now"u dinlerken, bizim filozof Ali'nin kulağımızda kalan bir lafı geldi aklımıza. Roll "yazıhane"sinin bitmek bilmez "reorganizyon"larından birinde, "nereden başlamak lazım?" sorusunu "tabii ki olduğumuz yerden" diye cevaplamıştı. Aramızdan biri de, mavrayla karışık, "devrim de öyle olmalı, değil mi?" demişti... Steve Earle de öyle diyor. Hem de laf ola beri gele değil, harbiden ve yekten. "The Revolution Starts Now"u dinlerken yaptığımız karalamaları bir temize çekelim önce.

Olduğumuz yer, bir zaman aralığı öncelikle: "Şimdiki zaman"; hep "şimdi"de değil miyiz zaten?

Borges: "Geçmiş, bugünün hafızası, gelecek de bugünün umutlarıdır. Sadece şimdiki zaman vardır."

Olduğumuz yer, elbette bir "uzam" aynı zamanda. Öncelikle "kendi içimiz"deyiz, bütün dışsal belirlenmelerle birlikte oradayız. "Orada" ve "şimdi"de başlamak gerekiyor, maksat her ne ise...

Devrim, "devirmek" fiilini çağrıştırsa da –hatta içerse de– asıl mânâsı "devir değiştirmek", varoluş koşullarını dönüştürmek, başka bir boyuta geçmek, başka bir "hal" almak değil mi?

Danah Zohar: "Dünya görüşü, görünürde apayrı parçaları bir araya getirip onları tutarlı bir bütünde birleştirmemizi tanımlar. Kendimize ve dünyamıza ilişkin belirli bir modeli izlemekte olduğumuzu hissetmek, bize kararlarımızın ve eylemlerimizin bir anlamı olduğu duygusunu verir." ("Kuantum Benlik"ten)

Jung: "Son çözümlemede, temel olan şey bireyin hayatıdır... Biz kendi çağımızı yaratırız."

Marx: "İnsanlar kendi tarihlerini kendileri yapar. Ama istedikleri gibi değil, verili buldukları şartlarda."

68'li bir abiyle –mecazen değil gerçekten 68'li– hasbıhal ederken laf döndü dolaştı, Wong Kar-Wai'ya geldi. "Chunking Express"ti, "Aşk Zamanı"ydı derken "2046"ya takıldık kaldık. Kar-Wai'ın sinemasal devrimciliğinin sırrı "çok katmanlılık" ve "müzikalvari"lik miydi, 2046 neyi temsil ediyordu, o günün dünyası nasıl bir yer olacaktı?

Dalıp gittik, derken bizim abi, dizlerini davul, ellerini baget yapıp "beat"e başladı. O beat'e denk düşer gibi geldi, "Revolution Starts Now"u taktık alete. İlk tepkisi "vay be" oldu, "erken Stones gibi". İkinci şarkı başladığındaysa, "şimdi de 70'lerin sonlarındayız" dedi, "kovboylar alemine yol alıyoruz". Çalan "Home To Houston"dı, anlatılan 2000'lerin kovboyları: "Basra'dan çıkarken yola / Şans dilediler bana / Sağ salim dönersem Houston'a / Bir daha kamyon kullanmam asla..."

Profesyonel eleştirmenler "erken Stones gibi"yi "distorte gitarlar, sert davul" diye tercüme ediyor, "70'lerin sonları ve kovboy alemi" benzetmesini de "kovboy punk'ı, Clash'in güncelleştirilmiş hali" diye.

Bush'un sağ kolu Condoleezza Rice'a hitaben yazılmış "Condi, Condi"nin reggae'li, hemen sonrasındaki "F the CC"nin katıksız rock'u, "güncelleştirilmiş Clash" yorumunu boşa çıkarmıyor. Bir "spoken word" denemesi olan "Warrior" da Tom Waits'den izler taşıyor gibi. Her şarkı bir başka pencere açıyor, başka bir perspektiften bakıyor... Albümün "F the CC"den sonrası, siyasete bir parantez açıyor, "Comin' Around" (Emmylou Harris'le düet), "I Thought You Should Know" ve "The Seeker"la daha şahsî, daha yumuşak, daha "blues'vari" bir boyuta, aşka-meşke ve maneviyata doğru dümen kırıyor ve sonra da parantezi kapatıp başa dönüyor: "The Revolution Starts Now".

Amerikan müzik basını, albümün "biraz aceleye gelmiş"liğinden dem vuruyor. Steve Earle de "iki ayağının bir pabuca" girdiğini söylüyor buklette. 11 şarkılık albüm, Abu Gharip cezaevindeki skandalın hemen ertesinde, ABD seçimlerinin arifesinde, 11 günde kotarılmış: "Bu şarkılar, ikisi dışında, sözlerin yazılmasından 24 saat sonra kaydedildi. Günde 12-14 saat çalıştık, kayıt aralarında ve yemek molalarında savaş, seçimler, beysbol ve kadınlar hakkında lafladık, aynen bu sırayla." Earle'ün bu sözlerini okurken "niye bir beysbol şarkısı yok" demekten alamadık kendimizi. Beysbol da futbol gibi, siyasal-sosyal düzenin izdüşümü değil mi sonuçta? Kim bilir o "saha"dan da ne hikâyeler vardır anlatacak. Don DeLillo'nun "Underworld"ü harika bir örnek bu mevzuda. DeLillo'nun aklımıza düşmesi tesadüf değil, sebebi beysbol da değil. Mesele "çok katmanlılık", Wong Kar-Wai da o nedenle sızıverdi konuya az önce. Yanlış anlaşılmasın, "The Revolution Starts Now"un Kar-Wai ve DeLillo'nun müzikal karşılığı olduğu imasında bulunmuyoruz. Ama bütün bunları düşündüren, yukarıda naklettiğimiz notları aldıran bir albüm bu. Elimize, ayağımıza tempo tutturması, "kafa sallatması" da cabası. Bir albümden daha ne beklenebilir? Brian Eno'nun kulağını çınlatalım: "Bu söylediğime ben de inanamıyorum, ama şarkılarda mesaj olsun istiyorum."

Steve Earle, tam zamanında ve tam yerinde veriyor mesajını. "Home To Houston"da kendisini Basra'da bulmuş bir "gariban" askeri, "Rich Man's War"da o askerin niye kendisini orada bulduğunu ve Gazzeli Ali'nin nasıl intihar bombacısı olduğunu anlatıyor. "Gringo's Tale"de Grenada işgalini, Noriega operasyonunu hatırlatıyor. "F the CC" de, Amerikan RTÜK'ü FCC'den başlayıp "sınaî-askerî aygıt"ın her parçasına sinkaf çekiyor: "Fuck the FCC / Fuck the FBI / Fuck the CIA / Motherfuckin' USA".

Ama, asıl mesaj albümü açan ve kapayan "The Revolution Starts Now": "Devrim şimdi başlıyor / Korkudan sıyrıldığın anda / Seni kuşatan duvarları yıktığında / Devrim burada başlıyor / Çalıştığın yerde, eğlendiğin yerde / Paranı harcadığın yerde / Yaptığın ve söylediğin şeyde / Arka bahçende / Yaşadığın şehirde / Oturup durma öyle / Kalbinin sesini dinle..."

Yücel Göktürk

7"10"12" PLAK.CD.VCD.VHS.DVD.DEMO.POSTER.T-SHIRT.STICKER.ROZET.MAGNET
punk.new wave.hardcore.post-punk.ambient.IDM.electro-pop.experimental.noise.garage
FANZİN.DERGİ.KİTAP.ARABA/UÇAK/GEMİ MAKETLERİ.HOBİ OYUNCAKLARI.İKİNCİ EL

room recordings

sıraselviler cad. sıraselviler pasajı no:74/18 taksim 02122490306 roomrecordings@mail.com

Beni güzel olanı bilmediğim için acayip olanın peşinden koşuyorum sanırsın; hayır, sen güzeli bilmediğim için arıyorum ben acayibi.
GEORG CHRISTOPH LICHTENBERG

Sakin denizin sesini dinlemek için, sabahın erken vakitlerinde, tercihen yoğun siste deniz kenarında yürünmelidir. Yalnızca caddeden geçen arabaların farları görünür. Kimse korna çalmaz; görünmeyene korna çalınmaz. **CHICO BUARQUE**, Budapeşte

Biz çocuklarımızda Noel Baba inancını yaşatıyorsak bunun nedeni sadece onları aldatmak değildir; onların heyecanı içimizi ısıtmakta, kendi kendimizi aldatmamıza yardımcı olmaktadır. Onlar inandıkları için, hiçbir şeye karşılık beklemeyen cömert bir dünyanın, gerçekle mutlak bir uyuşmazlık içinde olmadığına bizim de inanmamıza yardımcı oluyorlar. Oysa insanlar ölür ve bir daha geri gelmezler; ve her toplumsal düzen, karşılığında eşdeğerini vermeksizin bir şeyler koparıp aldığı için ölüme benzer. CLAUDE LEVI-STRAUSS

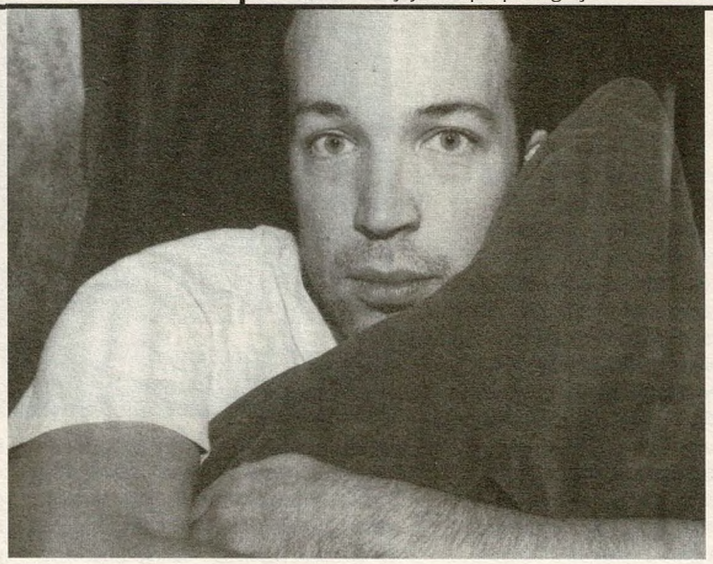

MYLO
Destroy Rock & Roll
(Breastfed)

Elektronik müzik, özellikle de dans müziği piyasasında ilginç bir döngü vardır. Bir grup (veya kişi) ilk başta bir single çıkarır, bu başarılı olursa bunu bir başkası izler, bir süre böyle devam ettikten sonra sanatçı eğer gerekli cesareti toplarsa ve beklenti de varsa, yayınlanan single'ları toparlar ve yeni bir-iki parça ekleyerek ilk albümünü çıkarır. Mylo, yani Myles McInnes'in "Destroy Rock & Roll" albümü de bu yollardan geçmiş bir albüm. McInnes, 2003 yılı ortalarında –albümle aynı adı taşıyan– ilk single'ını yayınladı ve Pete Tong'dan Erol Alkan'a bütün ünlü DJ'lerin favorisi oldu, sonra kasım gibi ikinci single'ı (aslında EP) "Paris Four Hundred" yayınladı, yine herkesin gözdesi oldu... 2004 mayıs ayı gibi, beklenen albüm geldi ve Mylo beklentileri boşa çıkarmadı: Birbirinden güzel 14 parça içeren bu albüm, ünlü DJ Mag dergisinden ağır İngiliz gazetesi The Guardian'a, İngiliz basınından da çok güzel eleştiriler aldı. BBC'nin web sitesinde albüm hakkındaki kısa eleştirinin arkasından irili ufaklı sayfalarca okuyucu yorumu geldiğini de belirtmeden geçmemek lazım. Ülkemizde böyle bir albümden uzun süre bihaber olmamız normal, ama "güvenilir kaynaklardan" edindiğimiz bilgilere göre, bu albüm Fransa'da bile yeni yayınlanmış. Geç kalmamış olabiliriz diyerek 2004 yılının en güzel albümlerinden biri olan "Destroy Rock & Roll"a dalalım...

Albüm huzurlu bir şekilde başlıyor, sonra ortalarda oldukça bir hareketlenip sonlara doğru yine huzurlu parçalarla bizi yerimize oturtuyor, efendi efendi sona eriyor. Birçok yerde yapılan Röyksopp benzetmesi, özellikle başta ve sondaki bu ağırkanlı parçalarda hissettiriyor kendini: Yumuşak beat'ler, sakin ve rahatlatıcı melodiler ve tam anlamıyla bir pazar günü keyif müziği. Şahsen pek de öyle ahım şahım şeyler olmadıklarını söyleyebilirim. Café Del Mar serisi gibi chill-out albümlerinde sıkça duyduğumuz parçalardan belki daha iyi, ama yine öyle arka planda kaybolan standart güzellikte parçalar, herkesi az buçuk mutlu etmeye yetecek kadar güzel olanlardan. Ama albümün ağır topları, ilk iki parçadan sonra başlayan "elektro-disko bombaları"! "Muscle Cars"ın başlamasıyla işlerin artık eskisi gibi gitmeyeceğini hissediveriyorsunuz (Mylo, bu parçayı, California UCLA'de felsefe yüksek lisansı yaptığı sıralarda aşık olduğu büyük Amerikan arabalarına ithafen yapmış). Bu parçayı "Drop The Pressure" takip ediyor –açık bir şekilde albümün en güzel parçası. İnsanın kanını kaynatan heyecanlı bir bas melodisiyle giriyor, Vocoder soslu bir robot sesi melodik melodik birilerinin anasına küfredip "basıncı düşürün" derken siz de heyecandan yerinizde duramıyorsunuz! Henüz bu parçayı dinleyip de sakin kalabilen birilerini görmedim. Sıradaki "In My Arms" da aşağı kalmıyor, 80'lerin romantik parçası "Bette Davis Eyes", birdenbire bir dans parçası oluveriyor. Albüm bundan sonra da son iki parçaya kadar aynı tempoda devam ediyor, "Destroy Rock & Roll" ayrıca ilginç bir parça, içinde 80'lerin bütün ünlüleri geçiyor; Duran Duran'ın üzerinde özellikle durulmuş!

80'lerin Mylo üzerindeki etkisi aşikâr, ama orada takılıp kalmadığı belli. Müziği bir o kadar da Daft Punk-vari coşturucu elektro sound'lar, enerjik ve keskin synthesizer tonları ve aralara çaktırmadan serpiştirilmiş akustik ses sample'larıyla dolu. Bütün bunları bir rock grubu çalıyormuşcasına birleştirmiş müziğinde. Bu arada, Myles McInnes albümdeki parçaların çoğunu tek başına, tamamen bilgisayarın başında bestelemiş. Hatta ilk başlarda keyboard ve efekt prosesörleri gibi elle tutulur elektronik cihazlar bile kullanmamış, birçok genç –ama parasız– müzisyenin yaptığı gibi ilk başlarda elinin altında sadece güçlü bir bilgisayar ve Reason gibi soft-synthesizer'lar (herhangi bir synthesizer'ı bilgisayar içinde taklit eden müzik yazılımları) varmış. Albüm öncesinde eline daha çok para geçtiğinden olsa gerek, ev stüdyosunda artık bir bilgisayar ve programlarından fazlası var. İşin daha da güzel tarafı, Mylo'nun tamamen bilgisayarda yaptığı bu eserleri konserlerinde çalarken tek bir laptop'un arkasına saklanmak gibi basit bir yola kaçmamış olması. Tabii laptop'la canlı müzik yapanları aşağılamak gibi bir niyetimiz yok. Mesela Four Tet'in iki laptop'la ne tür harikalar "yaratabildiğini" pek de güzel gördük ve dinledik. Ama Mylo'nun heyecanlı dans müziği ruh olarak rock'a çok daha yakın ve sahnede bir laptop cambazlığının yeterli olamayacağı aşikâr. McInnes, konserlerinde bolca keyboard, iki gitar, bas, davul ve kendisi dahil dört kişilik bir kadroyla sahneye çıkıyor. Bu durumda da konserlerin bir DJ performansından ziyade gerçek bir rock konseri havasında geçiyor olduğu söylenebilir –herkesin bolca dans ettiği bir konser! Bu formülü oldukça başarılı uyguluyor olsa gerek, sanatçı, 2004 başından beri, ünlü Glastonbury dahil, birçok festivalde ve değişik mekânlarda durmadan konserler vermiş. *Harun İzer*

THE ARCADE FIRE
Funeral
(Merge Records)

Kanada, ortalama bir ABD vatandaşı için her daim karlarla kaplı, hafif kaçık insanlarla dolu, pek ciddiye alınmayan, atsan atılmaz satsan satılmaz bir kuzey komşusudur. Ortalama ABD vatandaşı böyle düşünedursun, ortalama Kanada vatandaşı maaşının yarısını devlete vererek sahip olduğu sosyal güvenceler sayesinde gece daha huzurlu uyur; sokağa çıkınca köşedeki marketten satın alınmış bir silahla vurulma paranoyaları altında yaşamak zorunda kalmaz. Bu yüzden Montreal sokaklarında devriye gezen hava yalnızlık hissi ve iş stresiyle değil, yaratıcılık virüsü ve sanat coşkusuyla doludur. Montreal merkezli Constellation şirketinin Godspeed You! Black Emperor gibi sanatçılarla modern müzik üzerindeki etkisinden bahsetmeye gerek yok. Son bir-iki yılda gerçek anlamda özgün albümlerle çıkagelen Broken Social Scene, The Unicorns, New Pornographers, Hot Hot Heat, The Hidden Cameras ve Soft Canyon gibi birçok grubun orantısız sıklıkta Kanada'dan çıkması da şüphesiz Kanada'nın kendine özgü düşünsel ve toplumsal yapısıyla ilintili. 2004'ün belki de en şaşırtıcı albümüyle çıkagelen The Arcade Fire'ın da aynı topraklarda filizlenmesi bu sebeplerden tesadüf değil. The Arcade Fire, bu albümden önce Kuzey Amerika barlarını şenlendiren canlı performanslarıyla ilgi çeken, karı-koca Win Butler ve Regine Chassagne'in önderlik yaptığı, birden fazla enstrümanda mahir bir grup müzisyenden oluşan bir topluluk. Mercury Rev'in orkestral coşkusu, Bright Eyes'ın çıplak duygusallığı, Pixies'in çiğliği ve başka kayda değer grupların alamet-i farikalarını alıp kendi spesiyal yemeklerini pişirmiş adeta The Arcade Fire. Güzel olanı imbikten geçirmişler, ama kesinlikle taklitçi durumuna düşmemişler. Grup elemanlarının yakın geçmişte yaşadığı 10'dan fazla kayıptan geliyor albümün ismi, ancak kesinlikle ağıt niteliğinde bir albüm değil elimizdeki. Daha ziyade, ölümlerle birlikte hissedilen fark etme, kabullenme ve dengeye oturma gibi gelişmelerden kaynaklanan bir umut ışığı sızıyor şarkılardan. The Arcade Fire, "mahalle" kavramını önemli bir tema olarak kullanmış albümde. Tüneller kazarak kurtulmaya çalıştığımız, ama hayat kavgasında karşılaştığımız ilk güçlükte dönüp sığınmak istediğimiz, ne kaçabildiğimiz ne de yoksun bir şekilde yaşayabildiğimiz ilk evimizden, köklerimizden bahsediyor grup; aşk, özlem, ölüm, huzur ve bağlılık gibi kavramları bu çerçevede inceliyor. Tilkinin dönüp dolaşıp geleceği yer yine kürkçü dükkanı zira. Şarkıları dinlerken üst üste binmiş ses katmanlarına rastlıyoruz, gitar-davul ve piyano üçlüsüne sık sık yaylılar, synth'ler ve akordeonlar eşlik ediyor. Bu öyle bir katmanlaşma ki, ses yığınları bir kere bile kakafoniye kaymıyor, hatta bazen tekdüze bir ksilofon bile aradan sızıp tüm şarkının direksiyonunu eline geçirebiliyor. Albümdeki birbirinden güzel on parça dinleyeni bir duygu denizinde mavi tura çıkarıyor, ama her şeyden çok, coşku hissettiriyor. The Arcade Fire, daha yeni tanıştığımız ama bir anda kendimize çok yakın hissettiğimiz, kendimizden bile sakladığımız sırlarımızı tüm çıplaklığıyla anlattığımız dostlara benziyor. Bize de daha ilk albümüyle dinleyicileriyle böylesine özel bir bağ kuran bir grubu daha yakından izlemek düşüyor. *Yiğit Atılgan*

Ya dünya çok daha hızlı dönseydi? Şöyle iki dakkada falan? Biz bütün o konuştuklarımızı konuşamayacak mıydık? Ya çok daha hızlı dönseydi? Bir saniyede bir tur atsaydı mesela? Işıkla karanlığı ayırt edemeyeceğimiz kadar hızlı? Ha? Saat ne olacaktı o zaman? Dakika, saniye, sene, asır ne olacaktı? **SEZGİN KAYMAZ**, Geber Anne

Arkadaşımız İsmet Polat'ı yitirdik. Kansere yenik düşerek 30 yaşında aramızdan ayrıldı. İsmet, Kod Müzik'te çalıştı, kulüplerde, festivallerde DJ'lik yaptı, hiphop'tan funk'a, soul'dan elektronik müziklere uzanan çizgide, Açık Radyo'da Dopeheadz ve Satürn programlarını hazırladı... İsmet'i sevgiyle anıyoruz, radyodan programcı arkadaşı Barış Karademir'in sözleriyle: "O kozmik bir kütüphaneydi, evrenin en değerli seslerini barındıran. Kâinata açılan kapılardandı, insanoğlunun küresel çığlıklarını iletti her haftasonu radyodalgalarıyla. Müziğin en protest, en metamorfik, en uygar formuyla. Sonunda sesini duyup yanlarına aldılar artık onu..."

M83
Before The Dawn Heals Us
(EMI)

M83, yıldız sisteminde uzak bir galaksi imiş. Nasıl bir müzik olacağını tahayyül edin: Evet, "space-rock", ambient, kozmik ve bir tutam krautrock. "Before The Dawn Heals Us", Mum, Sigur Ros gibi İzlandik-rock'u, Spritualized, Spaceman3 ya da Air'i epey andırmıyor değil. Ama bir zamane Pink Floyd'u olduğu da rahatlıkla söylenebilir. Simon Reynolds ve Joy Press, "Seks İsyanları" adlı kitapta, rock müziği kendilerine göre tahlil ederken, bir takım müzikleri "anne" merkezli okuyorlar ve bu müzikleri –dar anlamından çıkararak– feminen bir tavır olarak algıladıklarını ima ediyorlar. M83 de bu minvalde tanımlanabilir: Doğurgan, açılımlı, periyodik, kırılgan... Parçalar; bildik şarkı vokalinin yanısıra bir takım konuşmalar, anlatılar ve dış ses sample'ları barındırıyor. Genellikle çocuk sesleri, çocukluğa dair sesler ya da çocukluk korkularını, endişelerini anneye yakaran, anlatmaya çağıran, yardım isteyen, yer yer masalsı sözler... Montreal kominitesinden ve İzlanda'dan aşina olduğumuz ivmeli enstrümanlar, çapraz kurgular ve "white-nois" da karşımızda.

M83, Antibes - Fransa menşeli, Anthony Gonzalez ve Nicolas Fromageau'dan müteşekkil bir elektronik ikili. "Dead Cities, Red Seas and Lost Ghosts" adlı bir önceki albümleriyle dikkatleri çektiler. Bu, ekibin üçüncü albümü. Gerçi son albümde Nicolas Fromageau kadroda yer almıyor; bu, daha çok, Anthony Gonzalez'in çalışması...

Albüm "Moonchild"la açılıyor: Space-rock, koro, elektronik yapı ve orkestrasyonla, biraz zamanı belirsiz bir seda... "Don't Save Us From the Flames" albümün genel atmosferinden ayrı düşüyor; bir şekilde daha iyimser, güçlü, yüksek... "In the Cold I'm Standing", ismine yaraşır şekilde buz gibi bir ambient "soundscape". "Farewell / Goodbye", tam Fransızlara yakışır bir kadın-erkek düeti, şahane bir pop şarkı... " * " işaretli parça, drum-machine ve gitarın yüklenip boşaltmasıylayla tam bir spazm-rock. "Safe", piyanonun liderliğinde, dingin ve yer yer mistik vokalli epik bir parça; havai fişek sesleriyle bir sonraki "Let Men Burn Stars"a bağlanıyor. Peşisıra gelen "Car Chase Terror!" ile albüm, spazm evresini tepeye taşıyor. Bu üç parça gerek birbirlerini tamamlamaları, gerekse de bir özet çekmeleri itibariyle, albümün en güzel bölümünü teşkil ediyor. Ve bir de "A Guitar and A Heart" var ki: Gitar gitar, kalp davul. Melodi ve ritm.

M83'ün "Before The Dawn Heals Us" albümü bir elektronik müzikal masal. Ama bir naiflik aramayın. Kolay dinlenebilirlik, hemen akılda kalıcılık beklemeyin. Konusu masal, referansı masal, ama anlatma yolu farklı. Soba başında, yatak başında anlatılır türden değil. Aslında, çoğu masal gibi, biraz da karanlık. *Cem Sorguç*

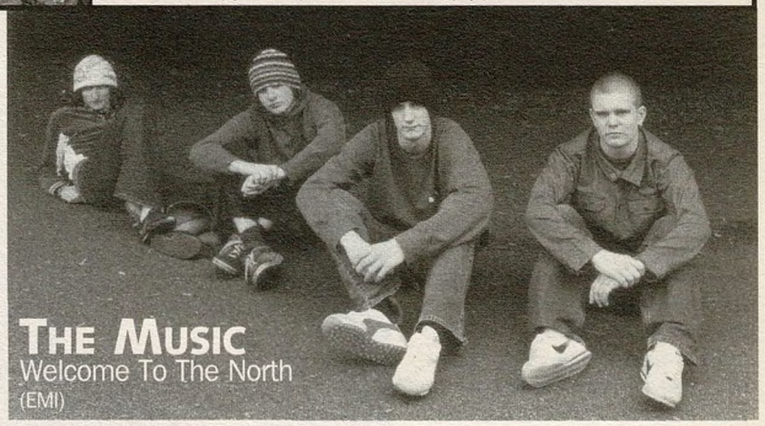

THE MUSIC
Welcome To The North
(EMI)

Atlantik'in iki yakasındaki bir sürü gencecik "The"lı grubun arasından hemen sıyrılanlardan biriydi The Music. Belki isimlerinin taşıdığı iddiadan, belki daha 2001'de, ilk demoları duyulduğunda İngiliz basınının yüksek beklentisinden ve kredisinden. Okul arkadaşı dört Leeds'li oğlan, ilk albümlerini iki sene evvel çıkardı. Robert Harvey'in yüksek tonlarda tam gaz seyreden paslı vokaliyle, cazgır gitarlarla desteklenen bir Led Zeppelin yoğunluğu, Primal Scream'le aşık atacak bir "dance" nabzı ve ritm duygusuyla buluşuyordu bu albümde. İşlenebilirdi, daha da güzelleşebilirdi bu sound, umudumuz da buydu...

İlk albüme gelen eleştiriler, yeterince "şarkı"ları olmadığı, "groove"a bağlanıp işi idare ettikleri yolundaymış. Son bir seneleri Amerika'da geçmiş. Soundgarden, Rage Against The Machine, Pearl Jam, Bruce Springsteen gibileriyle çalışan Branden O'Brian'ın prodüktörlüğünde, Atlanta'da bir stüdyoya kapanmışlar. Olgunlaştıklarını, şarkı yazabildiklerini göstermek için epey çaba harcamışlar, ama ne yazık ki potansiyel vaat eden kimyayı da biraz köreltmişler, kırmışlar.

The Music'in güzelliği, 80'lerin değil ama, 70'lerin büyük gitar gruplarının yüksek dozlu heyecanını, heybetini heybesine alıp bugüne doğru evriltme, dönüştürme imkânında yatıyordu; bunu da elektronik müziğin hediyesi tribal bir algıyla, kalp atışlarını hızlandıracak ve zirvede tutacak ritmlerle, yüksek tempoda kuracakları bir katharsis'le yapabilirlerdi. Bunun da yolu galiba stüdyodan değil, bol bol konserden, ekstazdan geçiyordu. Tekrara, yeknesaklığa düşme ihtimalleri de çoktu tabii, ama yaratıcılık dediğimiz şey, mevcutlardan beslenip bulunan bir yeni üslûbu ince ince işleyerek de mümkün olabilir...

Ama işte, şarkı yazmaya kalkmışlar. Daha doğrusu, eski zaman stadyum gruplarının elinde kurumuş bir şarkı yapısına yakınlaşmaya çalışmışlar. Yani, hakikaten de, İngiltere'den kalkıp Amerika'ya gitmişler. Enstrümanları çalışları da, müziğe yaklaşımları da, altlarındaki arabalar, o arabaların aktığı yollar gibi genişlemiş, büyümüş sanki. Belki yarı yoldan dönmek mümkün, zira sanki sağlam bir formasyonları da var. Fakat yer yer –mesela "Guide"da, "Into The Light"ta– o "power ballad" dedikleri sulara ilerliyorlar ki, insanı üzüyorlar. Whitesnake havalarının Primal Scream cangılından daha sıkıcı olduğunu herhalde anlayacaklar. Hem insan neden Rage Against The Machine'den atlayıp Audioslave'e biner ki zaten? *Merve Erol*

HİKÂYE

GUILLAUME APOLLINAIRE

Katledilen Şair Çev. NİHAN ÖZYILDIRIM

Guillaume Apollinaire (1880-1918) Fransa'nın en büyük modern yazar ve şairleri arasındadır. Resim eleştiri yazılarıyla kübizm akımının, tiyatroda da sürrealizm akımının isim babası olmuştur. Yazarın 1916'da kaleme aldığı *Katledilen Şair*'de, hikâyenin başkahramanı Croniamantal'in doğumundan büyük bir şair olarak ün kazanmasına ve çıldırmış bir kalabalığın ellerinde son nefesini vermesine kadar geçen ömrü anlatılır. Apollinaire öykü alanında bir devrim başlatan bu büyük anlatıyı uzun yıllar içinde parça parça yazıp derlemiştir. *Katledilen Şair ve Diğer Hikâyeler*, yazarın seçtiği on beş hikâyenin yanı sıra çeşitli dillerde yayımlanan kitaplarındaki beş hikâyeyi daha içeriyor. Yer yer Rabelais'nin üslubunu andıran eserinin otobiyografik özellikler taşıdığı bilinir. Hikâyede yer yer Pablo Picasso, Max Jacob, Marie Laurencin ve dönemin başka ünlü sanatçıları da sahne almaktadır.

Apollinaire'in şiirlerini okuyanlar onun edebi gücü hakkında pek az fikir sahibi olmuşlardır, *Katledilen Şair ve Diğer Hikâyeler*'in, bu büyük sanatçının Türkçeye kazandırılan en kapsamlı edebi eseri.

208 sayfa

İnönü Caddesi, Emektar Sok. No: 24/B Beyoğlu-Gümüşsuyu / İST. **Tel:**(0212) 252 42 80 **Faks:**(0212) 293 15 44 **Web:**www.kanatkitap.com

KANAT

80'lerden üç şedövr

Joy Division
Closer
(Factory)

80'lerin tümüne mal olduğu düşünülen simli, hafif yüzeyin altında tüm masifliğiyle öyle isimler var ki, halen ruhumuzu, müzikal beğenimizi dürüp kaldırıyor. 70'lerin sonlarından itibaren hızını punk'tan alan ve "do it yourself" etiği içerisinde, nispeten sentetik bir sound'u da bünyesinde barındıran "new wave" ekolü, 80'lerde karanlık bir ifadeyle kulaklarımızı arşınladı. Britanya punk sahnesinden büyük oranda beslenen ve kâh Amerikan art-punk'ını, kâh İbiza rave ritüellerini referans belleyen Manchester Sound da müzik tarihi içerisinde kallavi bir cilt teşkil etti. Thatcher'ın 1979'da iktidara gelince ortaya koyduğu ekonomik-politik revizyonlarla oluşan krizin ve neo-liberalizmin toplumun büyük kesimine zerk ettiği umutsuzluk, karamsarlık, yarınsızlık, yoksulluk, punk'ın 70 lerdeki "tavır edalı" anarşizminin sağlam politik mesnetlerle nihilizme evrilmesine de neden oldu. Bir distopia içerisinde, donuk bakışlı, umutsuz, yalnız, ama idealist, yetenekli şahsiyetler karanlığı kendilerine ışık belleddiler...

1977 Manchester'ında, Bowie'nin "Low" albümündeki "Warszawa" adlı parçadan yola çıkarak Warsaw ismiyle bir araya geldi Ian Curtis, Peter Cook, Bernard Sumner, Stephen Morris. Bir süre sonra, Karol Cetinsky'nin "The House Of Dolls" adlı kitabında geçen, Nazi toplama kamplarındaki personele hizmet veren fahişelerin barınakları için kullanılan "Joy Division" terimini isim belleddiler. Nazi yanlısı ithamlarıyla karşı karşıya kaldılar. Böyle bir angajmanları yoktu. Mesela Sex Pistols gibi gruplar da gamalı haç gibi faşizan sembolleri direkt olarak kullanıyorlardı. Biraz da, sembollerin mânâlarıyla oynayıp onları kırmak, "gösteren"i ayağa düşürüp "gösterilen"i kaale almamak zamanıydı.

1979 tarihli "Unknown Pleasures" adlı ilk albümlerinin oluşturduğu karanlık girdap, dinleyeni helezonuna dahil etti. Curtis'in epilepsi krizlerinin yoğunlaşması, "She's Lost Control" adlı parçayı doğurdu. Curtis, lirikleri yazarken de kişisel sıkıntılarını dolaylı yoldan ve tersinden anlatmanın yolunu denedi... Albümü turneler, konserler, iki John Peel Session izledi. Curtis'de kendini yoğun olarak hissettirmeye başlayan depresyon, hastalık, uyuşturucu kullanımı, gündelik hayatı da, sahneyi de zorluyordu. 7 Nisan 1980'de yüksek doza başvurdu, yardım isteyince kurtuldu. 18 Mayıs 1980'de ise, bitmek üzere olan bir evlilik, kişisel çöküş, epilepsi krizleri ve depresyonun bileşkesi içinde, videoda Werner Herzog'un "Stroszek" filmi, müzikçalarında Iggy Pop'un "Idiot" albümü, kendini astı Curtis. Ertesi gün karısı Deborah onu buldu.

"Closer", 1980 tarihli bir albüm. Kapakta, Bernard-Pierre Wolff'un İtalya'daki Staglieno Mezarlığı'nda çektiği canlı heykel kompozisyonu yer alıyor. Curtis'in son dönemdeki ruh halinin izini de veriyor bu. Albüm, rock tarihinin en karanlık albümlerinden biri. Parça isimleri dahi, Curtis'in bu dünyadan artık ümidi kestiğini gösteriyor. Müthiş bir ilkel elektronik kurgu ve psychedelia. Hiddet, kırgınlık, çöküş, hayal kırıklığı. Endüstriyel hamlık. Ken Loach filmlerinden aşina olduğumuz, o kapanmış İngiliz ağır sanayi atölyeleri veya doklar içerisindeki atıl ekipmandan can sıkıntısıyla çıkarılan metal tınlamalar ve eko. Pas rengi sözler.

"Closer", Joy Division'ın ve bir kuşağın o karanlık girdabının kapanma noktası. *Cem Sorguç*

Talk Talk
The Colour Of Spring
(EMI)

Talk Talk, 1982 yılında "The Party's Over" albümüyle adım atmıştı popüler müzik dünyasına. Albümün kapağında basit bir çizim vardı: Ağlayan bir yüz, dudak biçiminde gözler ve dökülen tek bir gözyaşı. Dile dolanan iki-üç parçanın dışında, Talk Talk müziğinin ilk sinyalleri: Yalnızca melankolinin değil, derinlerde bir yerde duran ve bitmeyen bir acının izleri... Sonraki albümü "It's My Life" ile, özellikle "Such a Shame" ve "Dum-Dum Girl"ün hit olmasıyla grup, kendisiyle hiç ilgisi olmayan bir sürü isimle birlikte anıldı. Oysa 80'lerdeki bu Yeni Romantikler iyiydi, hoştu, eğlenceliydi ama, Talk Talk'tan –kötü bir tabir olacak– sanatsal değer olarak çok gerideydi. Bugün geriye bakıldığında ise, grubun avangard müzik adına büyük bir esin kaynağı olduğu rahatlıkla görülebiliyor.

"It's My Life" ile grubun çekirdeği oluşmuştu: Vokal ve bilumum enstrümanda Mark Hollis, davulda Lee Harris, basta Paul Webb ve prodüktör müzisyen Tim Friese-Greene.

1986 yılında, müzik dünyasının en güzel albümlerinden birini yaptı Talk Talk: "The Colour Of Spring." Yaşam coşkusu, acı, inanç, inançsızlık, umut, çaresizlik, dinginlik ve isyan, Bahar'ı oluşturan renklerdi. "Hayatı sen yaparsın / Kutla onu / Karşıla / Dün soldu / Hiçbir şey değiştiremez bunu" diyen "Life's What You Make It" grubun hâlâ en güzel şarkılarından biri kesinlikle. Tabii "Living In Another World" de: "Bu labirentte bir yol bulmama yardım edin / Senden başka bir dünyada yaşıyorum ben / Ve yardımım dokunmuyor kendime."

"The Colour Of Spring"de birçok konuk müzisyenle birlikte çalıştı Talk Talk: Steve Winwood, basçı Danny Thompson, Pretenders'ın gitaristi Robbie McIntosh... Popülariteden deneyselliğe geçiş albümüydü bu. Cazdan popa uzanan, sarhoş edici vurmalıların, piyanoda basılan olağanüstü güzellikte akorların, büyülü klarnet seslerinin gevşek ama özenerek dokuduğu bir plak "The Colour Of Spring." Ve Mark Hollis'in sesi, bu dokümanın ipliği.

Bir modern klasik, popüler tabirle. "Şimdi eğlence bittiğine göre / Sözler nerede başlıyor?" *Hilmi Tezgör*

The Smiths
The Queen Is Dead
(WEA)

Manchester müzik sahnesi, 70'lerin sonundan beri çok üretken. Ekonomik sorunlarla boğuşan, mutsuzlaşan, umutsuzlaşan işçi kesiminin cuma ve cumartesi geceleri gittikleri gece kulüpleri ve barlarda karşılarına çıkan, kendi çocuklarından kurulmuş, kimi zaman saldırgan, ama bir yerlerde umut bulmaya çalışan grupların yaptığı müzik... Pop'la kavrulmuş bir punk. The Smiths, bu grupların en önde gelenlerinden. Dört kişiden kurulu grubun işleyişi, tıpkı kendisinden önce gelen birçok başarılı rock'n'roll grubununki gibi: Sağlam bir ritm bölümü, bas-bateri ikilisi, yetenekli ve her çeşit melodiye hakim bir gitarist ve sözüyle, sesiyle kendine has bir vokalist. Basta Andy Rourke, bateride Mike Joyce, gitarda Johnny Marr, vokalde Morrissey. Üçüncü stüdyo albümleri, 1986 yılında çıkan "The Queen Is Dead".

Albüme adını veren açılış parçası "The Queen Is Dead", gerek Sex Pistols'ın meşhur "God Save The Queen"in devamı gibi duran sözleriyle, gerek zangır zangır giden bas-bateri partisyonuyla, feedback'li gitarlarıyla grubun en sert parçalarından. Arkasından gelen akustik pop "Frankly Mr. Shankly" havayı yumuşatıyor. "I Know It's Over", Morrissey'in en yetkin vokal ve sözlerinden biri; umutsuz bir çocuk hayal kırıklığı insanın ruhuna işliyor. Aynı karanlık hava "Never Had No One Ever"la devam ediyor. İlk bölümün sonunu yapan "Cemetery Gates"de Johnny Marr'ın neşeli, güneşli gitar tonlarıyla tempo biraz yükselirken, Morrissey'in Oscar Wilde'a duyduğu hayranlık su yüzüne çıkıyor; Wilde'dan, Keats'den, Yeats'den dem vuran çocuklar, güneşli bir günde mezarlık kapılarında buluşuyorlar... Plağın ikinci yüzü de zıpkın gibi bir şarkıyla başlıyor: "Big Mouth Strikes Again"i. Her grubun yapmak isteyeceği türden, tempolu ve acılı bir pop-punk parçası... "The Boy With The Thorn In His Side", kıpır kıpır ritm ve melodisine rağmen, Morrissey'in kırık sözleri ve vokaliyle yoğun bir hüzün barındırıyor. "Vicar In A Tutu", "Frankly Mr. Shankly"nin yaptığı etkinin bir benzerini yaratıyor hareketli ritmi ve ironik sözleriyle. Smiths'in gelmiş geçmiş en büyük hitlerinden "There's A Light That Never Goes Out", bütün bu havayı dağıtıyor. Az da olsa umut, kırık bir neşe bulmaya çalışırken Morrissey'in meramını çok sade ve açık bir şekilde dile getirdiği şarkıyla yalnızlığın, sıkkınlığın, kırgınlığın dünyasına giriyoruz. Smiths şarkılarında az görülür bir şekilde, o karanlık havayı destekleyen yaylılar ve flüt de var bu şarkıda. "Some Girls Are Bigger Than Others", gırgır sözleriyle, hoş bir melodiyle albümün kapanışını yapıyor. Ancak David Bowie gibi androjen duruşa sahip birisinin söyleyebileceği bir hava yakalıyor Morrissey.

Smiths'in yaptığı en bütünlüklü, dengeli albüm bu. Çıktığı yıl nasıl bir etki yarattıysa, aynı etkiyi bu albümü şimdi ilk defa dinleyecekler de hissedeceklerdir. Döneminin müzikal havasından tamamen uzakta, klavyelerden arındırılmış klasik bir bas-gitar-davul üçlüsünün böyle bir etki yaratabileceği kimin aklına gelirdi?.. Karanlık bir ortamda bir mola, nefes alma noktası Smiths ve "The Queen is Dead". Morrissey'in her genci derinden etkileyen sözleri, Johnny Marr'ın becerikli gitarı büyük hayran kitlesiyle tarihe geçmiş durumda. Belki de gerçekten İngiliz müzik basınının lanse ettiği gibi The Smiths, kendi türü içinde aşılamaz... *Tolga Yağlı*

→55

ONŞARKI

Bryan Ferry These Foolish Things
Duran Duran (Reach Up For The) Sunrise
Erkin Koray Hay Yam Yam
Lloyd Cole Perfect Skin
Mudhoney Urban Gerilla
Özdemir Erdoğan Paranın Ne Önemi Var
Placebo Daddy Cool
Seyyal Taner Naciye
Sleater-Kinney Combat Rock
Specials Gangsters

ROLL DİSKO OTUZ

YİRMİALBÜM

Can Ege Bamyası
The Clash London Calling (25th Anniversary Edition)
Duran Duran Astronaut
Elvis Costello & The Imposters The Delivery Man
Eminem Encore
Etnik Sentetik Selülozik
Fatboy Slim Palookaville
Fun Lovin' Criminals Welcome To Poppy's
Ian Dury & The Blocheads Do It Yourself
Interpol Antics
Joanna Newsom Milkeyed Mender
Kings of Leon Aha Shake Heartbreak
Mano Solo Les Animals
Massive Attack Danny The Dog
Nancy Sinatra Nancy Sinatra
Nick Drake Pink Moon
Ojos de Brujo Bari
OOIOO Kila Kila Kila
Sufjan Stevens Seven Swans
U2 How To Dismantle An Atomic Bomb

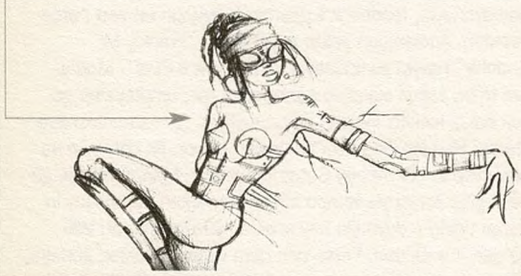

80'LER TOPLU GÖSTERİSİ (devam)

Addicted To Love - **Robert Palmer** • Beat It - **Michael Jackson** • Call Me - **Blondie** • Cars - **Gary Numan** • Centerfold - **J.Geils Band** • Cherish - **Kool & The Gang** • Circle In The Sand - **Belinda Carlisle** • Come On Eileen - **Dexys Midnight Runners** • Don't Go - **Yazoo** • Down Under - **Men At Work** • Drive - **The Cars** • Every Time You Go Away - **Paul Young** • Fast Car - **Tracy Chapman** • The Final Countdown - **Europe** • Gimme Hope Jo'anna - **Eddy Grant** • Girls Just Want To Have Fun - **Cyndi Lauper** • Heaven - **Bryan Adams** • Holding Back The Years - **Simply Red** • How Will I Know - **Whitney Houston** • Human - **Human League** • Hyperactive! - **Thomas Dolby** • I Just Called To Say I Love You - **Stevie Wonder** • I Want To Know What Love Is - **Foreigner** • In The Army Now - **Status Quo** • It Must Have Been Love - **Roxette** • Jessie's Girl - **Rick Springfield** • Jump - **Van Halen** • Kayleigh - **Marillion** • Keep On Loving You - **REO Speedwagon** • Kiss - **Prince** • The Lady In Red - **Chris De-Burgh** • Let's Dance - **David Bowie** • Lies - **Thompson Twins** • Life Is Life - **Opus** • Livin' On A Prayer - **Bon Jovi** • The Look Of Love - **ABC** • Luka - **Suzanne Vega** • Maria Magdalena - **Sandra** • Morning Train (Nine to Five) - **Sheena Easton** • Need You Tonight - **INXS** • Never - **Heart** • Never Gonna Give You Up - **Rick Astley** • Nightshift - **Commodores** • 99 Luftballoons - **Nena** • One More Night - **Phil Collins** • Papa Don't Preach - **Madonna** • People Are People - **Depeche Mode** • Red Red Wine - **UB40** • Running Up That Hill - **Kate Bush** • Shout - **Tears For Fears** • Smooth Operator - **Sade** • Some Like It Hot - **Power Station** • St. Elmo's Fire - **John Parr** • Sunshine Reggae - **Laid Back** • Sweet Sixteen - **Billy Idol** • Still Loving You - **Scorpions** • Take My Breath Away - **Berlin** • Tainted Love - **Soft Cell** • Take On Me - **A-Ha** • Total Eclipse Of The Heart - **Bonnie Tyler** • Touch Me (I Want Your Body) - **Samantha Fox** • True - **Spandau Ballet** • Venus - **Bananarama** • Wake Me Up Before You Go-Go - **Wham!** • Walk Like An Egyptian - **Bangles** • Walk This Way - **Run-D.M.C.** • West End Girls - **Pet Shop Boys** • What's Love Got To Do With It - **Tina Turner** • Wild Boys - **Duran Duran** • With Or Without You - **U2** • You Keep Me Hangin' On - **Kim Wilde**

İNGİLTERE ALBÜMLER

1. **Robbie Williams** Greatest Hits
2. **Il Divo** Il Divo
3. **Scissor Sisters** Scissor Sisters
4. **U2** How To Dismantle An Atomic Bomb
5. **Maroon 5** Songs About Jane
6. **Westlife** Allow Us To Be Frank
7. **Kylie Minogue** Ultimate Kylie
8. **Ronan Keating** 10 Years Of Hits
9. **Keane** Hopes and Fears
10. **Eminem** Encore

İNGİLTERE SINGLE'LAR

1. **Band Aid 20** Do They Know It's Christmas?
2. **Steve Brookstein** Against All Odds
3. **Ronan Keating ft. Yusuf** Father and Son
4. **Kylie Minogue** I Believe In You
5. **Lemar** If There's Any Justice
6. **Ice Cube ft. Mack 10** You Can Do It
7. **Green Day** Boulevard Of Broken Dreams
8. **Merrion/McColl/Kensit** I Got You Babe
9. **Girls Aloud** I'll Stand By You
10. **Natasha Bedingfield** Unwritten

AMERİKA ALBÜMLER

1. **2Pac** Loyal To The Game
2. **"Now 17"** (Various Artists)
3. **Eminem** Encore
4. **Shania Twain** Greatest Hits
5. **U2** How To Dismantle An Atomic Bomb
6. **Destiny's Child** Destiny Fulfilled
7. **Ashanti** Concrete Rose
8. **Toby Keith** Greatest Hits 2
9. **Usher** Confessions
10. **Jay-Z / Linkin Park** Collision Course

=16 *Dört kere dört onaltı: Plakçılarda hangi albümler satıyor, kulüplerde hangi parçalar çalıyor?*

ROOM RECORDINGS / Taksim
1. **Vanishing** Still Lifes Are Falling LP/CD
2. **Cobra Killer** 76/77 LP/CD
3. **Dopplereffekt** Linear Accelerator CD
4. **Chicks On Speed and The No Heads** Press The Space Bar CD

DEFORM / Atlas Pasajı
1. **Roy Ayers** Coffy CD
2. **Grandmaster Flash** The Wheels Of Steel 12" Maxi
3. **Robert Wyatt** Rock Bottom LP
4. **Barış Manço** 2023 LP

KARGA / Kadıköy
1. **Kat Onoma** Radioactivity
2. **Cowboy Junkies** From Hunting Ground To City
3. **Daniel Lanois** Sleeping In The Devil's Band
4. **Dr. John** Marie Laveau

BADEHANE / Tünel
1. **Mano Solo** Barrio Barbes
2. **Chemical Brothers** Galvanize
3. **U2** Vertigo
4. **Manu Chao** Siberie fleuve amour

SHADES / Ankara
1. **Placebo** Once More With Feeling
2. **Gonzalo Rubalcaba** Paseo
3. **Depeche Mode** Remixes 81 - ..04
4. **Medeski Martin & Wood** End Of The World Party

KARGA / Atlas Pasajı
1. **Massive Attack** Danny The Dog
2. **Belle & Sebastian** Dear Catastroph Waitress
3. **Marc Moulin** Entertainment
4. **Burhan Öçal & Pete Namlook** Sultan Orhan

ARAF / Beyoğlu
1. **Sizzla** These Are Days
2. **Klazz Brothers** Summertime
3. **Saska** Huraskerten Şurişkere
4. **Cypress Hill** Ganja Bus

TRIP / Kadıköy
1. **Mylo** Drop The Pressure
2. **Manic Street Preachers** I Live To Fall Asleep
3. **Le Tigre** TKO
4. **Morrissey** Let Me Kiss You

NICK DRAKE

Bir "melancholy man"... Tam otuz yıl önce, 26 yaşında aramızdan ayrıldı. Öldüğü gece, başucunda, Camus'nün intihar kavramına felsefî bakış getirdiği ünlü kitabı "Sisyphos Söyleni", pikabında Bach'ın "Brandenburg Konçertoları" vardı... Yaşadığında pek ilgi görmemişti, ama sonra Cure'dan R.E.M.'e pek çok isme referans teşkil etti... Bu sene önce "Made To Love Magic" (nadir bulunan demoları ve şarkılarının farklı versiyonları) ve "A Treasury" (best of) albümleriyle kapımızı çalan şarkıyazarlığı geleneğinin "küçük prensi" Nick Drake'i saygıyla anıyoruz: Peter Paphides'in Observer'da (2004), Nick Kent'in New Musical Express'te (1975) yazdığı yazılarından yaptığımız bir derlemeyle.

BURADA YOKUM BİLİYORSUN

Nick Drake 25 Kasım 1974'te aile evindeki odasında aşırı dozda anti-depresan yüzünden ölü bulunduğunda, ardında ancak sıkı müzik takipçilerinin takdir ettiği üç albüm bırakmıştı. Hikâyesi, hemşehrisi Syd Barrett ya da Brian Wilson gibi rock yıldızlarının trajedileriyle aynı çizgiyi takip etse de, Nick Drake'in hayatının hiçbir bölümü rock yıldızı yaşantısının kıyısından bile geçmemişti. Dar bir arkadaş çevresinde, sosyallikten mümkün mertebe uzak geçen ve giderek münzevileşen müzik kariyerinde, modern İngiliz folk müziğinin en iyi örneklerini üretti. Şöhret ise ölümünden yıllar sonra buldu onu...

En hızlı koşucusuydu hepimizin

Nick Drake'in annesi ve babası, İngiliz emperyalizminin son yıllarında Burma'da tanışıp evlendiler. Nick orada doğdu ve altı yaşındayken ailesiyle birlikte ülkesine geri dönerek Tansworth'e yerleştiler. Daha sonraki ruhsal sorunlarının kökenini çözmemizi sağlamaya yarayacak mutsuz bir çocukluğu olmadı. Hatta okulda sınıf başkanlığı, atletizm takımının gözde sprinter'ı olacak kadar aktif ve sosyal bir çocuktu. Kızkardeşi Gabrielle çocukluk dönemlerini şöyle hatırlıyor: *"Sıradışı denebilecek kadar mutlu bir çocukluğumuz oldu. Annem ve babam, olabilecek en iyi anneyle babaydı. Birbirimize çok bağlı bir aileydik. Evde kurallar vardı elbette. İkimizin de sıkı çalışmasını talep ediyorlardı, ama daha küçük yaştan itibaren, hayatta yapacağımız seçimlerin kendi seçimlerimiz olacağını ve gerçekten istediğimiz şeyi seçmemiz durumunda bizi sonuna kadar destekleyeceklerini söylüyorlardı."*

Çocukluğunda onu müzikle ilk tanıştıran ise annesi Molly Drake: *"Ona piyano öğretmeye başladım. Evin içinde zaten müzik gündelik hayatımızın bir parçasıydı. İlk başlarda piyano derslerim tam bir felaketti, ama yılmadık, okula başlayınca düzgün dersler aldı ve sonunda piyano çalabilmeye başladı. Bir keresinde bana 'piyanoya devam ettirdiğin için teşekkür ederim sana, hayatta en zevk aldığım şey piyano çalmak' demişti."*

18 yaşına geldiğinde, piyanistliğinin yanısıra, iyi bir gitaristti. Bu dönemde başına gelen en heyecan verici olaylardan biri, Marakeş'te tatildeyken ailesine yazdığı mektupta anlatılıyor: *"Rolling Stones'u buradaki küçük lokantalardan birinde yemek yerken gördük. Arkadaşım hemen onların yanına gitti ve benim onlarla gitar çalmak istediğimi söyledi. Ve onlar tamam dedi. Birlikte stüdyoya gittik ve birkaç parça çaldık. Aslına bakarsanız, onlarla samimi bir muhabbet kurduk, epeyce lafladık."*

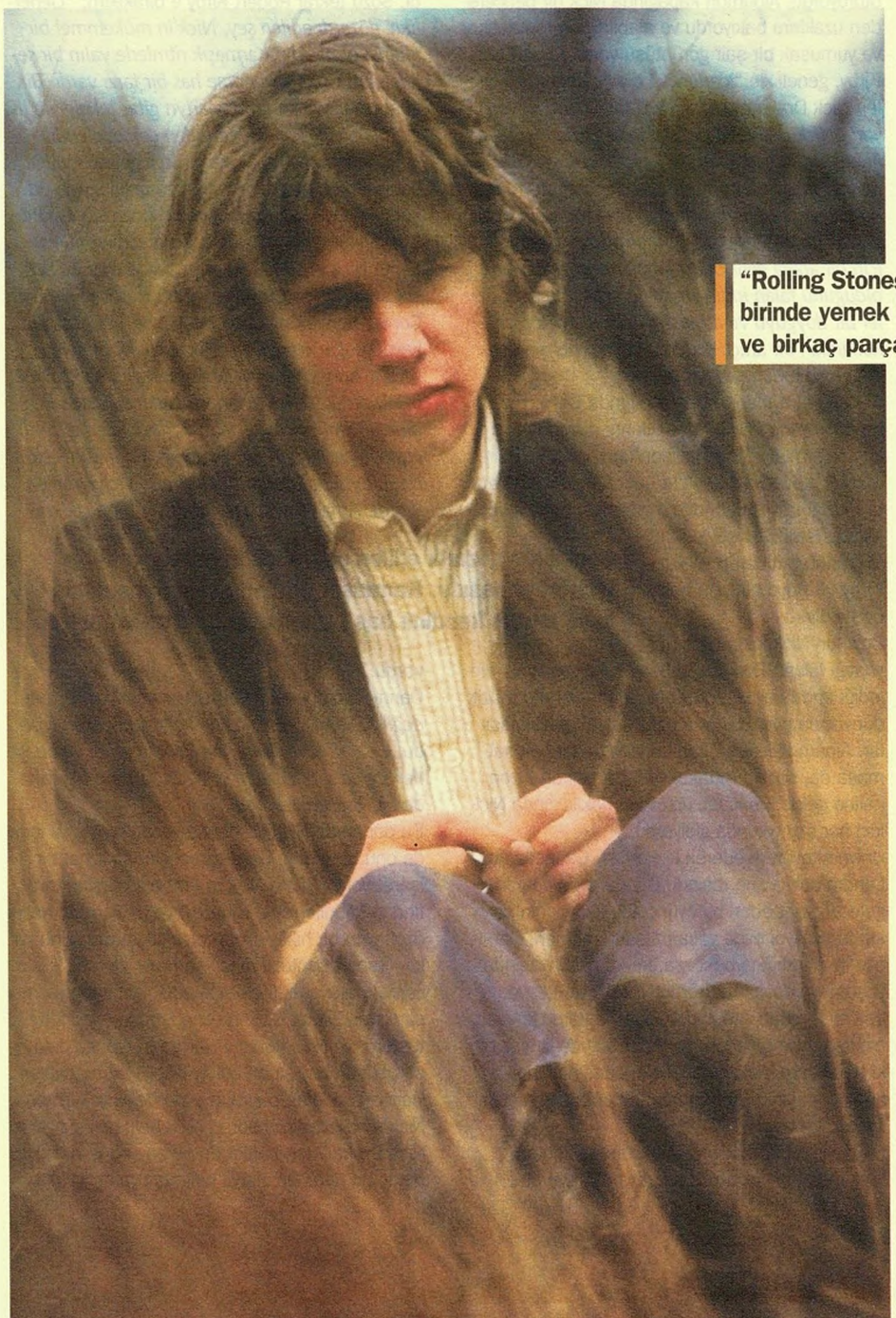

"Rolling Stones'u Marakeş'teki küçük lokantalardan birinde yemek yerken gördük. Birlikte stüdyoya gittik ve birkaç parça çaldık. Epeyce lafladık."

Üniversite çağına geldiğinde başarılı bir öğrenci olmanın semeresini görür ve burslu olarak Cambridge Üniversitesi'ndeki Fitzwilliam Koleji'ne, İngiliz Edebiyatı bölümüne kabul edilir.

Cambridge, Nick Drake'in üniversiteye başladığı 68 yılında müzikle ilgilenenlerin gözünü diktiği ve geleceğin "büyük müzisyenlerinin" cirit attığı bir kasabaydı. Elbette Cambridge'e gösterilen bu ilginin ilk ateşini bir yıl önce Pink Floyd yakmıştı. Pink Floyd'un başarısı, plak şirketlerini, o güne kadar sadece aristokrat üniversitesiyle tanınan Cambridge'in nihayet çağı yakaladığına ikna etmiş, müzik yapılan yerlerin açılmasını sağlamıştı. Cambridge Free Festival gibi kültürel etkinlikler ve John'la Yoko'nun torba içindeki avangard gösterilerinden birini Cambridge'de gerçekleştirmeleri, müzik kariyeri düşleyen Cambridge'li gençleri iyice gaza getirmişti.

Drake derslere pek takılmıyor, tüm vaktini gitarına ve iyi bir şarkı yazarı olmaya harcıyordu. Kısa bir süre içinde yumuşak, yalın, ama gelişigüzel olmayan gitar tekniği ve hipnotik sesi sayesinde Cambridge'in müzikseverleri arasında adı yayılmaya başladı. Nick o sıralar Randy Newman, Tim Buckley gibi şarkı yazarlarını, Van Morrison'un "Astral Weeks"ini, Bob Dylan'ın "Blonde On

→57

Blonde"unu ve Donovan'la Jim Webb'in bulabildiği her şeyini dinliyordu. Üniversitenin ilk iki yılında Nick'in adı arkadaşları arasında "müzik aşığına" çıkmıştı bile. Yazmaya başladığı şarkılar sağlam bir müzik kariyerinin işaretleriyle doluydu. Ama bu dönemde Nick'in müziğini etkileyecek en önemli olaylardan biri, Cambridge'li bir başka müzisyenle, Robert Kirby'yle tanışmasıydı. Bu işbirliği, Nick'in üç albümünün ikisinde ve neredeyse Nick'in hayatının son günlerine kadar sürecekti. Kirby'nin düzenlemelerinde öne çıkan yaylılar, Nick'in şarkılarını bir başka boyuta oturtuyordu. Robert Kirby'nin o yıllardaki favorileri arasında Mozart birinci, Beatles ise ikinci sıradaydı.

Robert Kirby: *"Bir gün elinde gitarıyla Nick kapımı çaldı. Benim adımı ortak dostlarımızdan duymuş. Onun bestelerine düzenleme yapıp yapamayacağımı sordu. Biraz konuştukça ikimizin de benzer zevkleri olduğunu fark ettik. George Martin'in 'Yesterday' ve 'Eleanor Rigby' için yaptığı düzenlemelere bayılıyordu. Yani işin içinde yaylılar olmalıydı. O gitarda şarkılarını çalarken ben de tek tek notaları çıkardım ve bu şekilde çalışmaya başladık. Nick'le tanışıncaya kadar akademisyen olacağımı ve diğer insanlara müzik dersi vereceğimi düşünürdüm hep. Ama birden karşıma diğer müzisyenlerle birlikte çalışma fırsatı çıkmıştı. Bir anlamda Nick'le tanışmam benim de hayatımı değiştirdi."*

Nick yavaş yavaş arkadaş evlerindeki performanslardan Cambridge'deki kulüplere terfi etmişti. Daha sonraki yıllarda Fairport Convention'ın basçısı, Steelye Span'in kurucusu olan Ashley "Tyger" Hutchings, Nick'i bu kulüplerden birinde dinledi ilk defa. Hutchings, o zamanlar, Joe Boyd tarafından yönetilen ve İngiltere'nin en kalburüstü underground etkinliklerini düzenleyen Witchseason'ın yetenek avcılığını yapıyordu. Nick'i ilk görüşünü anlatıyor Hutchings: *"Beni ilk çarpan müziği değil, görüntüsüydü. Kesinlikle bir yıldızı andırıyordu ve etrafına karizma yayılıyordu. Gitar çalışı öylesine güzeldi ki... Hemen yanına gittim, müziğinin muhteşem olduğunu söyledim ve telefonunu istedim. Hemen Joe Boyd'u aradım ve 'bu adamla acilen tanışman gerekiyor' dedim."*

Joe Boyd'a gelince... O sıralar İngiliz müzik dünyasının en sıkı adamlarından biriydi. Londra'yı kasıp kavuran underground hareketin tek başına planlayıcısı, UFO, Middle Earth, Incredible String Band, Svengali, Fairport Convention gibi psikedelik grupların prodüktörü ve tabii ki Pink Floyd'un "Arnold Layne" 45'liğinin arkasındaki beyin oydu. Boyd kalkıp bir de kendi gözleriyle görmek üzere Cambridge'in yolunu tuttu ve hemen ardından Nick'e plak sözleşmesi önerdi. Boyd, bir anlamda Nick'in talih kuşuydu.

Five Leaves Left: Pencereden uzaklara

İlk albümün adı, sarma sigara kağıtlarından çıkan "Geriye beş yaprak kaldı" uyarısından mülhemdi. İyi bir albüm ismiydi ve dönemin ruhuna da cuk oturuyordu. Albümün kapağında Nick bir pencereden uzaklara bakıyordu ve alabildiğine romantik ve yumuşak bir şair görüntüsü vardı. Robert Kirby, genellikle "içedönük" diye kategorize edilen Nick Drake müziğiyle ilgili farklı ipuçları veriyor: *"Nick'in asıl iyi olduğu taraf gözlem yeteneğiydi. Onun eserlerini her şeyden çok yekpare, belirsiz gözlemler bütünü olarak görüyorum. İçedönüklük onun kafayı taktığı şeylerden biri değildi. Müzik ve sözler belli bir atmosfer yaratmak için bir araya gelir onun şarkılarında. İyi bir şair olduğunu falan iddia etmezdi hiçbir zaman. Sözler bir duyguyu ve atmosferi bütünlemek için kullanılan bir araçtı sadece. Melodi her şeyden önce gelir onun şarkılarında."*

Albümün kayıtlarına başlandığında Boyd, Richard Hewson'ı Nick'in şarkılarını düzenlemesi için çağırmıştı. Nick Hewson'un yaptığı işi bitirmesini bekledi ve Boyd'la başbaşa kalınca kendi müziği için Cambridge'li arkadaşı Kirby ile çalışmak istediğini söyledi.

Bu tarihten itibaren Nick, Kirby ve Boyd bir üçlü haline geldiler.

Boyd'un Nick için aracılık yaptığı Island Records, albümün kayıtlarını ilk dinlediği anda bayıldı. Müzik eleştirmenleri de müzik dünyasına giren bu yeni dehayı ayakta alkışladılar. Albüm kitlelere hitap edecek kadar çok satmasa da, seçkin müzikseverler arasında favori haline geldi. Kısacası, dışardan bakıldığında Nick için her şey yolunda gidiyordu.

Üniversiteyi terk ederek kızkardeşi Gabrielle'in Londra'daki evine taşındı. Gabrielle de o sırada gelecek vaat eden bir oyunculuk kariyerinin başındaydı. Aynı evde yaşamalarına rağmen, Gabrielle'in anlattığına bakılırsa, kendi iç dünyasında yaşamaya devam ediyordu Nick. "Five Leaves Left"in kayıtları sırasında Gabrielle kardeşinin bir albüm kaydettiğinden haberdar bile değilmiş. Ta ki bir akşam Nick, Gabrielle'in odasına girip, albümü yatağının üzerine atıp tekrar odasına çekilinceye kadar...

Boyd, prodüktörlük görevini yerine getirirken Nick'in dehasına yüzde yüz güveniyor ve onu sürekli teşvik ediyordu. Boyd sayesinde Nick'in çevresinde ölümüne kadar onu yalnız bırakmayacak küçük, ama sadık bir arkadaş çevresi oluşmuştu. Fairport Convention'dan Richard Thompson, Nick'e yardım ediyordu. John Martyn ve karısı Beverly sık sık onu evlerinde ağırlıyordu. Drake, Martyn'in gitar tekniğine hayrandı, ama zamanla Martyn onun gitar tekniğinden etkinlemeye başladı. Sözü tekrar Robert Kirby'e bırakalım: *"Genellikle gözardı edilen şey, Nick'in mükemmel bir gitarist olmasıdır. Karmaşık ritmlerle yalın bir şekilde başa çıktığı kendine has bir tarzı vardı. Bir gitar ustasıydı ve John Martyn gitar tekniğiyle ilgili olarak Nick'in eserlerinden çok etkilendi."*

Albümün yayınlanmasıyla Nick, İngiltere'nin birçok yerinde konserler verme zorunluluğuyla da karşı karşıya kalmıştı. Genelde önemsiz yerlerde, 10-15 kişilik seyirci topluluğuna verilen bu konserler Nick'in sinirlerini bozmaya yetiyordu. Bu konserler arasında Royal Albert Hall'da Fairport Convention'ın öngrubu olarak çıktığı konser tek kayda değer olanı sayılabilir. Beverly Martyn, Nick'in konserler sırasında ruh halini şu sözlerle özetliyordu: *"John (Martyn) kadar sahnede kendine güveni yoktu Nick'in. Barda birileri gürültü etmeye başladığında John o kişinin ilgisini çekecek bir yol bulurdu mutlaka ve seyirciyi yönlendirirdi. Ama Nick seyirci kitlesiyle başa çıkamıyordu."*

Genellikle gözardı edilen şey, Nick'in mükemmel bir gitarist olmasıdır. Karmaşık ritmlerle yalın bir şekilde başa çıktığı kendine has bir tarzı vardı. Gitar ustasıydı.

Danny Thompson: *"Konser vermek Nick'e göre değildi. Sahnede seyirciyle boğuşmak istemiyordu. Kısa bir süre sonra Joe Boyd'u aradı ve bu işe devam edemeyeceğini söyledi. Sanırım bir daha da hiç konsere çıkmadı."*

Bu dönemde Nick'de depresyonun birkaç yıl içinde onu tamamen ele geçireceğine dair net bir işaret yoktur. Ama Nick'in tüm arkadaşları tarafından kabullenilmiş münzevi ve anti-sosyal halini özetleyen bir hikâye mevcut. Nick'in müziğine yakın Fransız şantöz Françoise Hardy, Island Records'u arayarak Nick'in kendisi için şarkı yazmasını ister. Şirket Nick'in eline Fransa biletini tutuşturur ve Nick kendini Hardy'nin Fransa'daki şatosunun kapısında bulur. Kapıyı hizmetçi açar, Hardy tesadüfen o sırada evde değildir, hizmetçi Nick'e ne istediğini sorar, Nick belli belirsiz "ben Nick Drake" der, başka da bir şey söylemez. Hizmetçi bu nereden çıktığı belirsiz ziyaretçiyi kibar-

ca kapıdan defeder. Nick de hiçbir şey söylemeden gerisin geriye İngiltere'ye döner.
Nick ve Hardy daha sonraları bir araya gelerek kayıtlar yapar gerçi, ama bu kayıtlardan hiçbiri yayınlanmaz. İkisinin arasında romantik bir ilişki olduğuna dair söylentiler de vardır, ama ilişkiyle ilgili bilinen pek bir şey yoktur.
Robert Kirby, Nick'le ilgili belki de en romantik tasvirlerden birini yapar: *"Nick'e baktığınızda onun için üzülürdünüz. Sanki yanlış bir yüzyılda yaşıyordu. 17. yüzyılda, Elisabeth döneminin sarayında, Dowland ve William Byrd gibi bestecilerle birlikte yaşıyor olsa, ruh hali çok daha iyi olurdu. Narin, dürüst, alabildiğine kırılgan bir romantikti o. Kusursuz bir Elisabeth dönemi sanatçısıydı."*
Ölümüne kadar geçen süre boyunca Nick'in bilinen bir sevgilisi olmadı hiç. Oysa yakışıklılığıyla birçok kadını peşinden koşturabilecek bir erkekti. İkinci albümünün kayıtları sırasında tanıştığı Linda Thompson, Nick'in bilinmeyen aşk hayatını biraz olsun aydınlatabilecek bilgileri verebilecek nadir kişilerden: *"Acı çeken bir karakterdi Nick. Ama sevgi dolu ve sevilesi bir erkekti. Notting Hill'deki evime çat kapı gelirdi ve bütün gün, bütün akşam bende kalırdı. Pek konuşmaz, plak çalar ve şarkı söylerdi. Onunla birlikte olmayı teklif etmeyi düşündüm bir ara, ama tam o sıralarda nadir görüşmeye başladık. Haftada bir falan birlikte sinemaya gidiyorduk. Sonra haftada bir cuma günleri düzenli olarak evime gelmeye başladı. Birlikte çay içiyor ve müzik dinliyorduk. O zamanlar Elgar'ı çok sık dinlerdi. Ve bol bol blues. Hiç konuşmadan müzik dinlerdik ve sonra kalkıp giderdi. Giderken eline evine dönmesi için biraz para sıkıştırırdım, çünkü hiç parası olmazdı."*

Bryter Layter: Sonun başlangıcı

1970 yılında Nick'in ikinci albümü piyasaya çıkar. İlk albüme nazaran yelpazesi daha geniş ve daha kalabalık bir kadro tarafından kotarılmıştır "Bryter Layter". "Hazy Jane II", Nick'in rock'a yaklaştığı tek şarkı olarak dikkat çeker. Albümde Richard Thompson'ın gitarının yanısıra, Fairport üyesi Danny Thompson ve "Fly" ile "Northern Sky" şarkılarında John Cale'in klavyesi ve viyolası vardır. Albümdeki "Poor Boy" ve "At The Chime Of The City Clock", nereyse cool cazın sınırlarında gezinir. Müzikal zenginliğiyle bu albüm Nick'in kariyerinde ticarî başarıya en yakın albümdür. Cat Stevens'ın "Mona Bone Jakon" albümüyle aynı zamanlarda yayınlanır "Bryter Layter" ve Cat Stevens birden parlarken Nick'in albümü tamamen gölgede kalır, gözardı edilir. Bu albümün ticarî başarısızlığı Nick'in ruh sağlığının yokuş aşağı gitmesinin de başlangıcıdır.

Karanlık, rahatsız edici ve umutsuz bir çığlık gibidir "Pink Moon". Bir anlamda Syd Barrett'ın "The Madcap Laughs"ının muadilidir.

"Bryter Layter"in prodüktörlerinden John Woods albümle ilgili şunları söylüyor: *"Bir albüm yapıp da sonradan 'şunu değiştirmek isterdim' demediğiniz anları çok nadir yaşarsınız. 'Bryter Layter', olabilecek en iyi şekilde kotarılmış mükemmel bir albümdü hepimiz için."*
Üçüncü ve son albüme kadar geçen bir yıl gibi kısa bir sürede Nick'in ruhsal durumu tepetaklak gitti. Londra, henüz iki yıl önce ayak bastığı gün

ifade ettiği her şeyin tersini ifade ediyordu artık. John Woods, Nick'in o günlerdeki haline de yakından şahit olan dostlarındandı: *"Arada bir evimize gelirdi. O sıralarda Suffolk'ta oturuyorduk. Gelmeden yarım saat önce bir yerden telefon açardı genellikle. Gelir ve otururdu. Aileden biriydi. Kızlarımız ona her çocuğun sorduğu türden sorular sorardı, o da yanıtlardı. Sonra konuşmadan oturur ve kendince vaktinin geldiğini düşündüğü bir anda kalkıp giderdi. Onu bu şekilde kabullenmiştik."*
Beverly Martyns de benzeri ziyaretler anlatıyor: *"Bir keresinde komşumuz, Nick'i aşağıda sahilde gördüğünü söyledi. 'Gidip çağırayım mı?' dedi. 'Evet, gidip çay için onu beklediğimizi söyle' dedim. Nick gelmiş ve kapıyı bile çalmadan dışarda öylece beklemeye başlamış. Onu istediği gibi davranmakta serbest bırakmanız gerekiyordu.*

NICK DRAKE'İN PRODÜKTÖRÜ JOE BOYD

ONDOKUZUNCU YÜZYIL ŞAİRİ

Plak şirketinizi satarken Nick Drake albümlerinin sürekli katalogda olmasına dair bir madde koydurdunuz. Buna niye ihtiyaç duymuştunuz?
Joe Boyd: O zamanlar albümleri çok satmamıştı, ama bir gün satacağını biliyordum. Albümlerin ortadan kaybolmasını önlemeye çalıştım. Nick konser vermediği ve müziği dönemin ruhuna çok uygun olmadığı için, ancak uzun zaman sonra kendi dinleyicisini bulabilecek bir sanatçıydı. Bunu o zamanlar da biliyordum. 45'lik yoktu, hit şarkı yoktu, dahası sahneye çıkıp dinleyicilerin kalbini fethedecek bir adam yoktu ortada.
İlk albüm yayınlandığında Nick gelecekten umutlu muydu?
Sanırım her zaman takdir edilmek istedi. Plakları satsın ve o da plaklarından gelen parayla müzik yapabilsin istedi. İyi eleştiriler alıp da plağının iyi satmaması onu yaraladı diyebilirim. Tamamen kendi içine dönük bir adamdı. Ama espri duygusu çok sağlamdı. Kendi ruhsal durumuna bile belli bir ironiyle yaklaşabiliyordu. Eğer müzikle kurabildiği gibi insanlarla da biraz olsun iletişim kurabilseydi, çok daha mutlu olacaktı. Nick başına gelebilecek her şeyi biliyordu. "Fruit Tree" şarkısını dinlerseniz, kendisi için önünde uzanan tehlikelerin hepsini o şarkıda anlattığını görürsünüz. "Yaşlanmadan ölürüm inşallah" diyen Pete Townshend'la kıyaslandığında, Nick kesinlikle daha duygusal ve daha şiirsel bir adamdı. Bazı insanlar kendi yarattıkları persona'larının tuzağına düşer ve hayatta kalmayı beceremez. Eğer 19 yaşındayken Nick'e, ancak ölümünden sonra dehasının

takdir göreceği söylense, bu o yaş için romantik bir fikir olabilirdi. Çünkü 30'undan önce ölümle tanışmanın gerçekten ne mânâya geldiğini bilemezsiniz. 1974'teki son günlerini düşündüğümde, bunun ne anlama geldiğini iyi bildiğini hissettim. Ve çok kızgın ve rahatsızdı bundan. Yolunun bir çıkmaz sokak olduğunu görmüştü ve bu hiç de eğlenceli değildi... Bir keresinde bana gelip "madem dediğin kadar iyiyim, niye para kazanamıyorum" diye çıkışmıştı. Ben de ona, ne kadar iyi olursa olsun, başarının garantisinin olmadığını söylemiştim.
Peki Nick başarıyla baş edebilir miydi sizce?
Ederdi tabii. Hatta çok da hoşuna giderdi. Herkes takdir edilmek ister. Jon Bon Jovi bile... Büyük başarı gerçekleşinceye kadar yüklü telif çekleri alıp beklemek çok daha rahat olurdu. Nick başarıyı çok bekledi. Gerçi eleştirmenlerin çoğu onu takdir etti. Nick Kent mesela. John Peel da Nick'in hayranlarındandı. Ama bir noktadan sonra eleştirmenlerin müzisyeni olmak yetmiyor, kendi dinleyicinizi görmek ve onlar tarafından takdir edilmek istiyorsunuz.
Bugün aradığı o takdiri bulabildi mi? Ya da niye bu kadar geç buldu?
Nick'in müziği söz konusu olduğunda, biraz zaman aldı. Ama Nick'in tüm dinleyicilerinin ömür boyu onun hayranı kalacağından eminim. Yaptığı müzik o tür bir müzik çünkü. Ölümünden sonra geçen süre içinde ciddi bir tanıtım kampanyası falan yapmadık. Ağızdan ağıza yayıldı. Küçük çemberler genişleyerek daha büyük çemberler oluşturdu.
Müzikal olarak kimlerden etkilenmişti?
O dönem müzik yapmaya soyunan herkes gibi Bob Dylan etkisi vardı elbette. İlk demolarında birkaç Dylan şarkısı çalmıştı hatta. Genellikle gitaristler Chicago blues diyebileceğimiz, karanlık, daha sert blues gitaristlerinden etkileniyordu o dönem. Nick ise Brownie McGhee ve Josh White folk blues'cularından etkilendi. Bu iki ismin plaklarını sürekli dinlerdi. Daha temiz çalan country gitaristleri. Bunun dışında daha çağdaş isimler, Bert Jansch, John Renbourne sayılabilir. Ve tabii Beatles. Her şarkı yazarı Beatles'dan etkilenmiştir.
Peki edebiyat dünyasında kimlerden etkilendi?
Nick'in genelde Fransız romantiklerinden etkilendiği söylenir. Baudelaire, Rimbaud falan. Ama bence onun ilham kaynakları daha İngilizdi. Tennyson gibi 19. yüzyıl şairleri... Tabii ki Shelley'ye Buddy Holly'ye olduğundan daha yakındı.

KIRILGAN BOSSANOVA

Bir ölünün arkasından yazı yazmak herhalde en zor olanı... Özellikle ölümüne yas tuttuğunuz kişiyle hiç tanışmamışsanız...
Tüm diyebileceğim, Nick Drake'le ilgili her şey söylendi ve mühürlendi. Onun müziği, hayatımın bir döneminde bana çok yakından eşlik etti. Üniversitedeki yıllarımda kendimi ifade etmek uğruna yeşil vadilerden, beni uzaklara çağıran kadınlardan bahsetmek için elime ucuz gitarlar aldığım dönemde, Nick Drake'in müziği ve kırılgan, yarı bossanova sesi en has ilham kaynağımdı. Hayatımın o dönemine iki buçuk yıl kadar önce sırt çevirmiş olmam ve ölümünü duymamdan birkaç hafta önce, Nick Drake'in müziğinin güzelliğini bir kere daha keşfetmiş olmak çok garip. Drake'in ölüm haberinin rock dünyasındaki "ölüm" geleneğine rağmen, bu kadar önemsiz ve küçük bir habercesine geçiştirilmesi de en büyük ayıplardan biridir.
Onun müziği, daha fazla insan tarafından dinlenmeye devam edecek. Bu müziğin kendine has zevki dinleyicisini de bulacaktır. Son olarak Nick'in ölümünün, ruhsal dengesini az-çok kurabildiği iyi bir döneme rastgelmesinin ironisinden bahsedilebilir. Ama bu ironi, grotesk bir trajediyi tamamlamaktan başka ne işe yarar ki... *Nick Kent (8 Şubat 1975, New Musical Express)*

Çoğunlukla aynı albümü defalarca dinlemek ya da elinde bir çayla dört saat boyunca pencereden bakmak gibi şeyler yapardı."

Pink Moon: Çıplak şarkılar

Nick'in içinde bulunduğu duruma ve ilk iki albümün istenen başarıyı getirmemesine rağmen, Island Records Nick'e olan inancını yine de kaybetmemişti. Hatta "Pink Moon"un kayıtlarından hemen önce Nick'in kafasını toparlayabilmesi ve biraz dinlenmesi için onu İspanya'ya yollayan da Island Records'du. Nick İspanya'dan döndükten sonra John Woods'la birlikte stüdyoya kapanır ve iki seansta "Pink Moon" albümünü bitirir. Bu albümde ne Kirby vardır, ne de o sıralar ABD'de yaşayan Joe Boyd.
John Woods anlatıyor: *"Geceyarısı geldi stüdyoya ve kayda başladık. Bittiği zaman hangi kayıtları saklamamı istediğini sordum. 'Hepsini sakla' dedi. Bu daha önceki albümlerdeki tavrının tam zıddıydı. İlk iki albümde şarkıları ince eleyip sık dokurdu. İkinci bir seans daha yaptık ve albüm tamamlandı. Kayıtlar çok hızlı oldu, çünkü sadece gitarı ve sesi vardı kaydedilecek. Bu albümün çıplak şarkılardan oluşmasını istiyordu ve ne istediği konusunda da kararlıydı. Albüme koyduğumuz şarkılardan daha fazlası yoktu zaten elinde."*
"Pink Moon", Nick'in kilit eseridir. İçinde bulunduğu duruma rağmen bu kadar bütünlüklü ve yaratıcılığın doruğunda bir albüm üretebilmesi bile başlı başına bir mucizedir neredeyse. Depresyonun ve giderek güçlenen şizofreninin tüm izleri şarkı sözlerinde mevcuttur. Karanlık, rahatsız edici ve umutsuz bir çığlık gibidir. "Pink Moon", bir anlamda Syd Barrett'ın "The Madcap Laughs"ının muadilidir.
"Know" şarkısı, şizofreninin izlerini açıkça belli eder: "Seni sevdiğimi biliyorsun / Biliyorsun aldırmadığımı / Seni gördüğümü biliyorsun / Orada olmadığımı biliyorsun."
"Pink Moon", müzik dünyası tarafından tamamen gözardı edildi. Island Records'un yayınladığı basın bülteninde de Nick'in ruhsal durumu neredeyse bir pazarlama aracı gibi kullanılıyordu. Yayınlanmasının ardından tam 26 yıl sonra ABD'de Volkswagen reklamlarında kullanıldığında ise "Pink Moon" Amerikan listelerine girdi. Dostları da ta baştan bu albümdeki çöküntüyü hissetmişti.
John Woods: *"Albümdeki 'Parasite' şarkısını bir dinleyin. Bu şarkı beni ilk andan itibaren çarptı. Nick'i seven herkes için zor zamanlardı. Yıllarca bu albümü dinleyemedim. Ancak birkaç senedir dinleyip keyfini çıkarabiliyorum."*

Albümün ardından Nick, Londra'yı terk ederek ailesinin yanına, Tanworth'e döner ve nihayet tıbbî yardım almaya karar verir. Annesine "evde kalmayı sevmiyorum, ama başka bir yerde de yapamıyorum" itirafında bulunmuştu bir keresinde. Robert Kirby de Nick'in Londra günlerini aynı hisle hatırlıyor: *"Hiçbir yerde rahat edemiyordu. Yaşadığı evler boş, içinde sadece bir gitar olan evlerdi. Yaşadığı her mekânda geçicilik hissi egemendi. Londra'da hiçbir zaman rahat etmediğini, huzursuz olduğunu biliyorduk... Hem Nick hem de çevresindeki tüm dostları için, olmasını umdukları şeyin olmamasından kaynaklanan bir huzursuzluk vardı. Müzik kariyeri için okulunu terk etmişti, ama müzikte de aradığı başarıyı yakalayamamıştı. Belki de babasına kendini ispatlamaya çalışıyordu ve bunu başaramamıştı. Maddî başarıya ulaşamamanın özgüvenini kırdığı kesin."*

İlkokulda öğretmeni, raporunda Nick'i okulda hiçkimsenin tam olarak tanımadığını yazmıştı. Sanırım işin özeti bu rapordaki sözlerde gizliydi.

Bu dönemde ruh hastalıkları kliniklerini dolaşır durur. Bazılarına sabah girip akşam çıkar. Her tür ilaç ve hatta elektro şok tedavileri denenir üstünde. Arkadaşları sık sık Nick'in intihar ettiğine dair söylentiler duyar. Bir keresinde, nadir görüştüğü Joe Boyd'a içinde bulunduğu durumu net bir şekilde özetleyiverir: *"Başa çıkamıyorum. Tüm savunma mekanizmalarım çöktü. Tüm sinir uçlarım açıkta. Hiçbir şeyle ilgili hiçbir şey hissetmiyorum. Ağlamak ya da gülmek gelmiyor içimden..."*
Hatta bu arada meslek değiştirmeye de kalkar. Babası Rodney Drake anlatıyor: *"Birden bilgisayar yazılımcısı olmak istediğini söyledi. Bu fikir nereden çıktı bilmiyorum, ama kendi çalıştığım şirkette bilgisayarla ilgilenen adamla konuştum. Nick gelip sınava girdi ve geçti. Şirket onu yan şirketlerden birine bilgisayarcı olarak işe aldı. Pazartesi işe başladı. Bir sonraki pazartesi Londra'ya eğitime yolladılar. Orada bir otelde tek başına kalması gerekiyordu Gittiğinin ertesi günü eve döndü. Bu hikâye de öylece kapandı."*
Aile evinde ve akıl hastanelerinde geçen bu dönem, Joe Boyd'un bir gün Island Records'un ofisine girerek Nick Drake'in yeni bir albüm için hazır olduğunu söyleyinceye kadar sürdü...
Aşağıda, Joe Boyd'un arabasının arka koltuğunda oturmaktadır Nick. Ve hemen stüdyoya girip çalışmaya başlar. İşin sevindirici tarafı, Nick'in, Londra'yı terk ettiği dönemden çok daha iyi durumda olmasıdır. Dört parça kaydeder ve Joe Boyd tekrar ABD'ye gidip gelene kadar birkaç haftasını Fransa'da geçirir. Orada bir komünle birlikte kalır. Döndüğünde kendini daha da iyi hissetmektedir.
24 Kasım 1974 gecesi aile evindeki odasına çekilerek yeni şarkılar üzerinde çalışmaktadır. O gece neler olduğunu kendisinden başka kimse bilmiyor. Sabah, annesiyle babası tarafından odasında ölü bulunur Nick. Doktor raporu, reçeteli anti-depresan ilaçlarının aşırı doz alınmasından öldüğünü belirtmektedir ve bunun bir intihar olduğunu söyler. Oysa Nick'in o günlerde içinde bulunduğu halet-i ruhiye, intihar saptamasına pek uygun değildir. Geride bırakılmış bir intihar notu da yoktur. Dahası odada intihar etmek için çok daha uygun yatıştırıcılar bulunmaktadır. Gerçek ne olursa olsun, sonuçta Nick Drake ölmüştür.
Kızkardeşi Gabrielle: *"Korktuğun şeylerin başına gelmesi en kötü şeydir. Nick söz konusu olduğunda erken gelecek bir ölümün her zaman ihtimal dahilinde olduğunu biliyordum ve ürküyordum. Ama yine de hazırlıksız yakalandım."*
Babası Rodney Drake: *"Öldüğü gece aşağı inip bir şeyler atıştırmış. Uyuyamadığında genelde yapardı bunu. Bazen karım sesini duyar, mutfağa gidip laflardı onunla. Ama o akşam hiçbir şey duymadık. Odasına dönüp reçeteli anti-depresan ilacından almış. Bu ilaçların tehlikeli olabileceğini aklımıza bile getirmemiştik. Şimdi düşündüğümde ilkokulda öğretmeninin Nick hakkında yazdığı bir rapor geliyor aklıma. Öğretmen Nick'i okulda hiçkimsenin tam olarak tanımadığını yazmıştı. Sanırım işin özeti bu rapordaki sözlerde gizliydi. Hayatının sonuna kadar Nick'i hiçkimse tam olarak tanıyamadı."*
Nick'in Tanworth'deki mezarı hâlâ hayranlarının uğrak yeri. Hatta hayran kitlesinin son dönemlerde giderek arttığı, yeteneğinin ve eserlerinin yeni yeni kitlelere yayılması Nick Drake hikâyesinin bir başka trajik boyutu. Mezarına giden patikada bir ağaca asılmış tabelada, ziyaretçilerin küçük hatıralar bırakmaları salık veriliyor Nick'in mezarına. Mezarın etrafını bir harmonika, "5 Leaves Left" ismini ilham eden Swan marka sigara kağıtları, bir yüzük, iki bilezik ve bir tepenin yamacında dans eden küçük bir kız resmi süslüyor...

Derleyen: **Ogan Güner**

karga

kargart

OCAK 2005

010105 Ct Sat **Retrospectiev view of Rock**
Bahadır

050105 Ça Wed **Lookahead**
Stranger K.

060105 Pe Thr **Present Tense** Elif İzbırak

070105 Cu Fri **INDEPENDENT** Bahadır

080105 Ct Sat **Saltyspınzıtfunky** Salty

110105 Sa Tue **Arto Lindsay** Bahadır

120105 Ça Wed **Monkey Suite** Deniz-Pelin

130105 Pe Thr **Altüst** Güney

140105 Cu Fri **80's** Cem Çınlar.

150105 Ct Sat **Sonderstab MUSIK** Bahadır

160105 Pr Sun **KORKULUK** Deniz Alemdar

190105 Ça Wed **Frenk Üzümü** Cem-Esengül

200105 Pe Thr **Caz'da Gitar** Ozan Sezener
-Cem Çınlar

210105 Cu Fri **MainTIMEstream** Bahadır

220105 Ct Sat **On the BEATen tracks** Bahadır

250105 Sa Tue **TOOL_a perfect circkle**
Bahadır

260105 Ça Wed **Vertigo_go** Hilmi Tezgör

270105 Pe Thr **GLOBALISTA'nbul** ömeripek

280105 Cu Fri **dbabstractdubjungle**
da-frogg-boogie

290105 Ct Sat **Elektronik İyidir** (((emre)))

02 09 23 30 01 05 Pr Sun **Haletiruhiye** Berk

1- TİYATRO

7 Ocak 2005 Cuma saat 20.00
8 Ocak 2005 Cumartesi saat 20.00

AYLA ALGAN'ın
seyirci dramaturjisi

"Ne Zamandan Beri Buradasınız!"
absürd-uyumsuz tiyatro
Reji: Ayla Algan
Ressam: Zehra Algan

Oyuncu ve Dansçılar: Cüneyt Karadurak, Ömer Uysal, Senem Oluz, Sevi Algan, Talin Büyükkürkçiyan, Tayanç Ayaydın

2- DANS

13 Ocak 2005 Perşembe saat 20.00

Dilek Dervişoğlu Dans Projesi

"DOĞAL"

Koreografi:Dilek Dervişoğlu
Video:Nilay Ariöz, Vivian Saragossi, Dilek Dervişoğlu
Müzik:Tolga Çebi
Dans:Umut Sürel, İlyas Odman, Su Güneş Mıhlandız, Dilek Dervişoğlu

3- BELGESEL FİLM GÖSTERİMİ

06 Ocak Perşembe saat 19.00

"Berkeley in the Sixties"
bir Mark Kitchell Filmi

"En İyi Belgesel Dalında Akademi Adayı"
Yapım / Yönetim: Mark Kitchell

Senarist: Veronica Selver
Görüntü Yönetimi: Stephen Lighthill, ASC Süre: 115'

4- Denizci-Sanatçı BÜLENT BAKAN' ın BEDRİ BAYKAM' la Sıradışı Sergisi;

"Deniz Altı Kemik Üstü"

16 Ocak - 06 Şubat 2005
Açılış Koktеyli: 15 Ocak 2005 saat: 18:00

29.

nükleer bir akşamüstü güneş batacak
güneşler doğacak aynı anda
gökyüzünü yırtacak kolonilerin
geride bırakılmışlığa ahşacak kökleriniz

Kadife Sokak No:16 Kadıköy İstanbul T: 0216 330 31 51
F: 0216 346 55 46 www.kargabar.org www.kargart.org

İstanbul Kültür Sanat Dostları
GEZ EĞLEN PAKETİ
SHUBUB
TURKCELL HİZMETİDİR

ansiklopedi

a→

ADI PET'R, SOYADI OIL

1980 Eurovision elemeleri finali sonrasında, TRT canlı yayınında Şanar Yurdatapan şunları söylüyordu: "Ben bu ödülün Atilla'ya verilmesini dilerim. Sözlerden dolayı bana bu ödülü layık gördünüz, ama burada önemli olan fikirdi. Fikir Atilla'nın, bu birincisi. İkincisi, hepimizden çok o yoruldu. İki-üç cephede birden savaştı. Bir yanda sözleri uygun bulmayanlar baskı yaptılar, değiştirilsin diye. Ben de baskı yaptım, 'iki elim yakandadır, değiştirme Atillacığım' diye. Üçüncüsü de, bu sözlere baskı yapanların başında TRT Genel Müdürü geliyordu. Kendisi şimdi bana bunu (ödülü) yollatmış oluyor. Ben bunu almamayı tercih ederim..."
"Pet'r Oil" şarkısının güftekârı Şanar

Yurdatapan, asıl sözlerin değiştirilmesi için yapılan baskıları protesto ediyor, ödülü almıyordu. Bu, TRT için bir skandaldı, yayın hemen kesildi, merkez stüdyoya bağlanıldı.
İki sene önce de benzer bir hadise olmuş, Atilla Özdemiroğlu - Şanar Yurdatapan ikilisinin Eurovision finallerine kalan şarkısı "İnsanız Biz" (En akıllı, en zeki, en uygar hayvanız biz) TRT yayın ilkelerine aykırı bulunmuştu. Ama şarkı yarışma dışı bırakılınca açılan davada Danıştay yürütmeyi durdurma kararı almış ve "İnsanız Biz" yarışmaya yetişmişti. Olayın tekrarını istemeyen TRT yönetimi bu sefer işi baştan sıkı tutmuş, sözlerin önceden verilmesini, bestelerin başka bir tarihte gönderilebileceğini söylemişti. Atilla Özdemiroğlu'nun "bu ikisi birbirinden bağımsız değildir" itirazlarına rağmen, taslak halinde de olsa sözler istenmişti. "Pet'r Oil"in ilk sözleri şöyleydi:
"Acıklı bir aşk öyküsüdür bu / Kim bilir kaç kişinin başından geçti / Sanki dünyada kimse kalmamış gibi / Deli gönlüm onu seçti / Adı Pet'r, soyadı Oil / Kısaca Pet'r Oil // Senden önce simsiyahtı gecem / Hiçbir şey mutlu etmezdi beni / Senden önce ne tatsızdı yaşamak / Geldin birden kavuştum ışığa // Sıcacık bir his kapladı içimi / Bir bambaşka renk kazandı yaşamak / Işığım sensin aydınlatan / Ateşim sensin kalbimi ısıtan / Ne kadar zormuş, sen olmadan yaşamak // Pet'r Oil benim aşkım / Pet'r Oil sana muhtacım / Pet'r Oil artık sensiz neylerim // Senden nefret etsem de / Olan olmuş bir kere / Geçmiş eline dizginlerim / Burnun büyük, varılmaz yanına / Girmişsin nice âşığın kanına / Can vermişler senin yoluna // Frank der Mark dersin / Anlamam dilini / Ellisi gelir, sallasan elini / Kim zenginse gidersin onunla / Biliyorum bana yar olmaz senden / Gideceksin bir gün ebediyen / Senin ardından ağlıyorum şimdiden..."
Gerekçesi tam olarak açıklanmasa da, sözler sakıncalı bulunmuştu. TRT genel müdürünün yanında, Ajda Pekkan ve menajeri Egemen Bostancı da iş skandala dönüşmesin diye mevcut sözlerde ısrar edilmesini istemiyorlardı. Uzun görüşmelerin ardından sözler bildiğimiz hallerine evrildi: "Sen gelmeden önce her yer karanlık / Dünya ıssız dünya durgundu bilmem niçin / Her yerde aradım tatlı bir ışık / Bir ateş bu gönlümü ısıtmak için..."
Ajda Pekkan, elemeler öncesi şöyle konuşuyordu: "Petrol, mark, frank gibi sözler bana uygun değil. Bugün bir Barbara Streisand'a imkânsız böyle şeyler söyletemezsiniz!"
Gong dergisiyse Ajda'yı şöyle eleştiriyordu: "Ajda gibi uluslararası tecrübeye sahip bir şarkıcının bilmesi gerekir. Artık boşverli, pembe dünyalı şarkılar yerine, ya efsaneleri konu edinen ya da sosyal içerikli olan, geniş toplum kesimlerini ilgilendiren şarkıcılar ilgi görüyor."

b→

BANKACILIĞA GİRİŞ'İN İLK ÇEPTİR'I

80'li yıllarda ekonomide makro-ekonomik rakamları aşıp insan mentalitesini de etkileyen çok önemli iki olay yaşandı. Birincisi '82'deki bankerlik faciası, ikincisi ise '87'den başlayarak menkul kıymetler borsasının günlük yaşamın bir parçası haline gelmesi. (...) Belleklerde yer edebilecek iki sekans var bunlara ilişkin. Birincisi, tasfiye masasına adlarını kaydettirmek için birbirlerini ezen insanlar; ikincisi, Ekonomik Panorama dergisinin kapağında Boğaziçi Üniversitesi açık anfisinde sıralanmış, poz verenler. Birinciler yorgun, perişan, ümitsiz ifadeli yaşlı simalar. Çoğu emekli memur. İkinciler mutlu, vakur genç insanlar. Birinci karedeki insanlar servetlerini bir umut uğruna kaybetmişler, bu hatalarını telafiye ömürlerinin yetmesi olanaksız. Bu büyük hatayı nasıl yaptıklarını hâlâ anlayamamış gibi bir halleri var. Mahcubiyetleri öfkelerini bile dolu dolu yaşamalarını engelliyor. Yani "loser"lar (kaybedenler). İkinci görüntüdekiler, kısa sürede borsadan nasıl köşeyi döndüklerini anlatıyorlar. Çoğu Boğaziçi

Ekonomi, İşletme talebeleriymiş. Okulda öğrendiklerini piyasaya uygulamışlar filan. Onların yüzünde de hafif bir şaşkınlık var. Bu başarılarının bir açıklaması, bir haklı nedeni olduğuna inanıyor olmalılar. Ama bunu tam kavrayabilmiş değiller.
Bu ikinci gruptakiler yuppie adaylarıydı. Derginin yayınının üzerinden üç sene geçti. Belki kazandıklarını kısa sürede kaybettiler. Okulda öğrendiklerini bir daha gözden geçiriyorlar. Muhtemelen artık uzun sürede mütevazı paralar kazanılan işlere intibak edemeyecekler. Bir kısmı da şimdi daha zengin olmuş, parayı tutamayan arkadaşlarının yanlışlarını eleştiriyordur. Bunlar ileride çocuklarına "evladım, aklını başına al, ben senin yaşındayken bir ayda köşeyi dönüyordum" diyecek olanlar. Birinci gruptakiler ne mi oldu? Olsa olsa, "bir kere çoğu öldü, diğerleri de..." diye başlayan şeyler söylenebilir. Banker felaketinden sonra sorumlu bakan Kaya Erdem'in dediği gibi "bir bardak soğuk su içip" üstüne bir de Fatiha okumaktan başka yapacak ne var?
(...) Değişimle ilgili, hafızamda yer eden bir olay '70'li yılların sonlarından. Sanırım 1979'un son aylarında Kastelli, o zaman yeni açılmış Maçka Oteli'nde sermaye piyasası konusunda büyük bir sempozyum düzenlemiş, ODTÜ'den de bir kısım öğretim üyesini otel, yemek dahil tam pansiyon bu sempozyuma davet etmişti. Gidenler de olmuştu, gitmeyenler de. Daha sonra davete icabet edenler forumlarda tartışma konusu edilip kınanmışlardı. Terslik neredeydi? Hâlâ cevap vermek kolay değil. Tam bir sene sonra, 1980 yılı sonlarında İ.Ü. İşletme Fakültesi anfisi tıklım tıklım; İşletme İktisadı Enstitüsü Müdürü Prof. Kemal Tosun, "Bizlerin bilgileri kitabî. Önemli olan unvanlar almak değil, bunları pratiğe uygulamak. İşte bunu en iyi başaran kişi aramızda" tarzı bir konuşma yaptıktan sonra, topluluğu günün konuşmacısını alkışlamaya davet ediyor. Çoğunlukla İşletme ve İktisat Fakültesi öğrencilerinin doldurduğu salon alkıştan yıkılırken, Banker Kastelli kürsüye yürüyor.
(...) Bir istatistik yapılsa, sanırım son yıllarda en çok duyduğumuz cümleler arasında "80'li yıllarda Türk ekonomisi dışa açıldı", "80'lerde piyasa ekonomisine geçiş yolunda kararlı adımlar atıldı" ve türevleri ilk sıralarda yer alır. Serbest piyasacı kalıplar bazılarına bir zamanlar "Atatürk yurdu düşmanlardan kurtardı", "az zamanda çok büyük işler başardık" türü cümlelerin verdiği kadar heyecan vermese de, "aslında...", "kabul edelim ki..." diye bir açıklama getirerek, bunları "aklın yolu bir" mantığıyla onaylama eğilimi hakim.
(...) Peki, ekonomi bağlamında halkın bütününün paylaştığı bir değişimin yaşandığı bir alan var mı? Buna "evet" demek ekonomi kültürü anlamında gerçekten mümkün. '80 öncesi hisse senedi ile tahvilin farkını bilenler bile çok sınırlıyken, sermaye piyayası, fiyat kazanç oranı, temettü, yatırım fonu vb.'ye uzanan bir terminolojiyi artık otobüslerden maç kuyruklarına kadar her yerde duyabilirsiniz. Artık yayınevleri aylık vade farkıyla kitap satıyorlar. Dolar üzerinden ev tutulup borçlar veriliyor, mahkemece nafakalar bağlanıyor. Buna en büyük katkı da Özal'dan geldi şüphesiz: "İcraatın İçinden" programlarına kalemini sallayarak "Bankacılığa Giriş" vb. kitapların ilk "çeptirini", bazı yanlışlarla da olsa bütün millete öğretmesiyle...
Hayri Kozanoğlu, "80 Sonrası Ekonomi Kültürümüz ve Değişim" (Yuppieler, Prensler ve Bizim Kuşak)

m→

MAHREMİN KAMUSALLAŞMASI

Türkiye'de 1980'lerin kültürel iklimini tanımlayan ilk sözcük "sözün bastırılması"ysa, ikincisi mutlaka "söz patlaması" olmalı. Çünkü 80'lerin ortasında Türkiye'de, neredeyse bir baskı döneminden çıkıldığı yanılsamasını doğuracak yaygınlıkta bir söz, imge ve görüntü patlaması yaşandı. Türki-

ye'de şimdiye kadar yalnızca ANAP iktisadı ve politikası, kültürel iklimi, birbirine temas etmeyecek, birbirine geçişi olmayacak biçimde ikiye ayırabildi: Bir yanda merkezî bir iktidarca bastırılan, yasaklanan, söz hakkı verilmeyen hayat alanları; öbür yanda 80'lere kadar benzeri görülmemiş bir iştahla yaşanan, çok daha merkezsiz, çok daha dağınık, çok daha kendiliğinden görünen bir söz patlaması. Bu patlama, birbirini etkileyen, ama birbirine indirgenemeyecek birçok unsurun kesişmesiyle oluştu: Kültür daha önce görülmedik boyutlarda piyasaya tabi oldu, reklamcılık kısa sürede sınırsız sayıda imgeyi dolaşıma soktu ve yine aynı dönemde çok satan haber dergilerinin yayın hayatına girmesiyle yeni bir kamuoyu, yeni bir haber dili oluştu. Bütün bu gelişmelerin ortak özelliği, resmî kültürün dışında (hatta bazılarının kısmen ona tepki olarak) doğmuş olmaları, ama varlıklarını 1980'de devletin müdahalesiyle kurtarılmış bir piyasaya borçlu olmalarıydı.

(...) Türkiye'de yakın zamana kadar "mahrem" kabul edilen, adı konmamış birçok alan ilk kez 80'lerde kamuoyunun gündemine geldi; kamusal bir söz düzeni içinde konuşuldu, ayrıştırıldı. Cinsellik ilk kez bu kadar büyük bir ısrarla konuşuldu; cinsel eğilimler sınıflandırıldı (Eşcinseller, Biseksüeller, Transseksüeller, Zıtcinseller); kuşaklar ayrıştırıldı (68 Kuşağı; 80 öncesi solcu kuşağı; 88 Yupi Adayları Kuşağı; hatta darbecilik bile bir kuşak özelliği olarak yorumlandı: 27 Mayıs Kuşağı) ve nihayet özel hayat denen alan ilk kez bir "kamu" meselesi olarak, kuşatıcı ve kışkırtıcı bir söz düzeni içinde tarif edildi.

(...) Türkiye'de sürece damgasını vuran, ısrarla bilmek isteyen kurumsal bir otoriteden çok, kendilerine yeni haber alanları yaratmak isteyen gazete ve dergilerin soruşturmalarına büyük bir açlık, büyük bir iştahla cevap veren, iç dökmek isteyen, bunda bir özgürleşmenin ve bireyselleşmenin imkânını gören gönüllü anlatıcılar oldu. Sonuçta 80'lerin Türkçeye kazandırdığı en önemli sözcüklerden biri oldu özel hayat.

(...) 80'lerde Türkiye'de ilk kez yaygın bir tüketicisi olan bir "pop tarih" kuruldu; bunu mümkün kılan şey, imgeleri tarihsel yükünden kurtaran, geçmişi bir alıntıdan ibaret kılan, "keyfi" ve "nedensiz" bir dilin çeşitli alanlarda yaşar kılınabilmesiydi. Bu dili, her şeyden önce reklamcılık kışkırttı. Reklam dili yalnızca sözü görüntünün, imgenin hizmetine sunmakla kalmadı, aynı zamanda bütün kültürü bir malın pazarlanmasında kullanılabilecek bir hammaddeye, sınırsız bir alıntılar toplamına dönüştürdü. Kültürle ilişkiyi bir jest ve büyülenme, bir ani uyarı ve şok, bir vitrin ve seyir ilişkisi haline getirdi. Bir nesneyi tanıyanlarla tanıtanları, tanımaya dayanan bilgiyle tanıtım bilgisini birbirinden koparırken, bir yandan da başka alanlarda da kullanılabilecek yeni bir dili, söz ettiği nesneyle ilişkisi nedeniyle "nedensiz" ve "keyfi" olan, günlük konuşma dilinden, teorik ya da felsefî dilden, argodan, edebî ya da politik dilden alıntılar yapan, ama hepsine eşit uzaklıktaki sentetik bir dili de özendirdi.

(...) 87 seçimlerinin gecesi televizyonda seçim ortamını değerlendiren gazeteci (Ertuğrul Özkök), sosyal demokratların eskiden olduğu gibi "yüzüne sinek konmuş çocuk resimleri"ni değil de, çok daha etkili, çok daha medeni, çok daha modern bir kampanyayı ("sıkılmış limon" kampanyası) tercih etmesini, Türkiye'nin artık medenileştiğinin kanıtı olarak yorumlamıştı. Bu yorum birçok bakımdan 80'lerin ruhunu ve dilini özetliyor: "Yüzüne sinek konmuş çocukların resimleri" ilkel bir dilin ifadesidir, oysa çağdaş olmak gerekir; her şey bir resimden ibaretmiş, bir estetik sorunuymuş, o resmin berisinde birileri yokmuş gibi...

Bu süreç o kadar hızla yaşandı ki, kısa bir süre içinde açlığın, yoksulluğun metaforları ya da bizzat kavramların kendisi, bir zamanlar gönderme yaptıkları durumlardan ayrı, bir tür ilkelliğin, demodeliğin, bir olumsuzluk olarak 80 öncesinin simgeleri haline geldi: 80'lerin egemen söyleminde "emek" ya da "sömürü" kavramları, demode bir solculuğu kodlayan kavramlar olarak, söz pazarında gözden düşmekle kalmadı, aynı zamanda solculukla özdeşleştirilen bir bönlüğü ve iktidarı da simgeler oldu. Dilin "keyfileşme" süreci tamamlandı: Emek, eşittir iktidar.

Nurdan Gürbilek, "1980'lerin Kültürel İklimi" (Sosyalizm ve Toplumsal Mücadeleler Ansiklopedisi, cilt 7)

Kocalar ve âşıklar

Büyük yazarlar ya koca olurlar ya da âşık. Bazı yazarlarda bir kocanın sağlam erdemleri bulunur: Güvenilirlik, anlaşılırlık, cömertlik ve dürüstlük. Başka bazı yazarlar vardır ki, insan onlarda bir âşığın özelliklerini, iyi ahlâktan çok, renkli bir mizacın niteliklerini sever. Herkesin diline düşmüştür: Kadınlar heyecana, yoğun duygular yaşamaya karşılık olarak, bir kocada hiçbir zaman katlanamayacakları –içe kapanıklık, bencillik, güvenilmezlik, kabalık gibi– nitelikleri bir âşıkta hoşgörürler. Aynı şekilde okurlar da, anlaşılmazlık, saplantı, acılı gerçekler, yalanlar ve kötü dilbilgisine katlanırlar –eğer buna karşılık yazar onlara az rastlanır coşkular ve tehlikeli duygular yaşatıyorsa. Sonra, yaşamda olduğu gibi sanatta da, bunların her ikisi birden, hem kocalar hem âşıklar gereklidir. İnsan bunlar arasında bir seçme yapmaya zorlanırsa, yazık olur.

SUSAN SONTAG (1933-2004)

Gene, yaşamda olduğu gibi sanatta da durum şöyledir: Âşık çoğu zaman ikinci derecede kalır. Yazın'ın büyük dönemlerinde, daha doğrusu bizimki dışındaki büyük yazın dönemlerinde kocalar, âşıklardan sayıca daha kalabalık olmuştur. Modern yazın'ın esin perisi sapkınlıktır. Bugün kurmacanın evini çılgın âşıklar, sırıtkan ırz düşmanları, hadım edilmiş oğullar basmıştır –ama kocaların sayısı çok azdır. Kocalar, durumlarından hoşnut değildirler, hepsi de âşıkların yerinde olmak isterler...

Susan Sontag, "Camus'nün Defterleri"

S→

SİGALANIN VAR MIDIR ZARALLARI?

Sigala nedil? İçi kıymık dolu, kağıttan yapılmış bir hortum. Bir ucunu ağzınıza sokup (firtle) öbür ucunu kirpitle ateşliyolsunuz. (Antifirtle)

Ciğerlere giden duman (H_2DOMAN_3) ciğerleri harap ederken dumanın içindeki okşizem ciğerlerimizi okşıyol ki acımasın tiskinmeyelim. Çıkan duman telgraf hızıyla gözümüzün orbis tabakasına (beyaz perde) kaçıyol. Pankreas büzülüyol ve göz kapanıyol. Uyku durumuna geçiyoluz. Ve yanan sigala yorganı tutuştuluyol. Bundanda yangın çıkıyol. ($H_2YANGIN_1$) Zarallar bir deyil iki deyil. Bir zarağrı da kulaklara. Tam sigala tüttürürken birisisi gine sigala tutuyol (New cigarette) Biz de tutup onu kulak arkası yapıyoluz. Böllece ne oluyol? Kulaklarımız zamanla yelken oluyol ve sigaraları arkasına koyucam derken içine kaçırıyoluz. Örs, özengi ve nalbant kemikleri aşınıyol. (Kabakulak) Pekiye bu meretin dudakları zarağrı yok mu? Ovvvv! Hiç olmas mı? Dudak tiryakileşmesi diye birşey duymadınız mı? Sigala içtikçe dudaklar konforme oluyol ve normal vaziyette dururkem bile dudağımızın ortasında sigala valmış gibi yuvallak bir delik oluşuyol. O delikten de vızır vızır karımcalar, hamamfatmaları, sinekler, binbir çeşit çeşit vs. vs. mahlukat girip çıkıyol. (off/on) Biz de bir sigala taha yakıp "Ohhh!. ciğellerim bayram etti.." diyoluz.. Bu neye benziyol? Koyunların "Ohh.. Kurban bayramı geliyol" diye bayram hazıllıkları yapmasına benziyol. Bu ne terhis bu ne Bahama kuşkusu?

Behiç Pek-Latif Demirci, "Muhlis Bey ve Yavlum Mithat", Gırgır, sayı 788, 11 Ekim 1987

V→

VAKTA, AEROBİK VE İŞ DÜNYASI

70'lerin sonlarından itibaren sağlık ve esenliğe ilgi artarak, sporun bir yaşam biçimi olarak benimsenmesi gündeme geldi. Jimnastik salonları, dans stüdyoları, TV karşısında yapılan aerobik seansları, gençler arasında basketbol başta olmak üzere çeşitli spor dallarına karşı duyulan ilgi bu trend'in tamamlayıcısı olan giysilerin de tasarlanmasına neden oldu. Shirt, sweat-shirt, t-shirt, tight gibi İngilizceden dilimize yerleşmiş pek çok giyim parçası, saç bantları, lastik ayakkabılar, eşofmanlar, dönemin modası disko danslara da uygun bu kıyafetler, hareketi kolaylaştıracak beceriye sahip elastik (stretch/lycra) ve pamuklu kumaşlardan üretiliyor, kimi zaman da metalik aksesuarlar, sahte taşlar, tropik desenler, yılan derisi taklitleri ile süsleniyordu. (...)

Spor giyim sadece sporcu, asker ve işçi kesiminin rahat giyim ihtiyacını değil, diğer hayat biçimlerini de etkiledi. Kadınlar geleneksel olarak erkek egemenliğindeki iş dünyasına el atmışlar, etek ya da pantolonla takım giydikleri abartılı vatkalarla kaldırılmış omuzlu ceketleri, kravatları ile genel moda resmine güçlü, profesyonel iş kadını imajına ait yeni kıyafetler sokmuşlardı. Bireysellik, özel girişimcilik, Reagan, Thatcher ve Özal'lı yıllar, serbest pazar ekonomisinin dizginlenemez kahramanlarını, işadamlarını, borsacılarını yarattı. 90'lara doğru kruvaze ceketler, beyaz yakalı çizgili gömlekler, yuppie'ler arasında sosyal tırmanış ve rekabetin simgesi haline geldi.

Çağla Ormanlar, "İmaj Devri ve Moda'dan Kurtulan Moda", (Cumhuriyet Modaları –75 Yılda Değişen Yaşam Değişen İnsan)

Ken Parker, "Eski Kin" Sayı:3 • Alt metin: Engin Gençtan, "Hayat"

Fizikçi Eddington, "Çoğu zaman 'bir'i incelemeyi tanımladığımızda 'iki'ye ilişkin her şeyi bildiğimize inanırız, çünkü 'iki', 'bir ve bir'dir. Ne var ki, böyle düşündüğümüzde 've'yi henüz incelememiş olduğumuzu unuturuz" diye yazmıştı. "Şu anda neyi dinliyorsunuz? Sesleri mi, yoksa sesler arasındaki aralıkları mı? Eğer bu sessiz aralıklar olmasa, sesler asla bu kadar etkili olmayacaktı" der Krishnamurti de.

Bruce Chatwin, "Şarkı Hatları"nda Aborijinlerin mekân duygusunu anlatır. Aborijinlerin bizlerin şartlandırıldığı tarzda bir coğrafyası yok. Onlara göre mekân, sınırsız bir şarkı hatları ağıdır. Şarkılardan oluşan hatlar belirli noktalarda buluşur ve bu ağ giderek yayılır, sonsuza kadar. Şarkıları ve şarkı hatlarının buluşma noktalarını biliyor olmaları onların coğrafyasını oluşturur.